

AD A
CIÓN GE

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
P. OVERALL
NASSONIS
1816
c.1

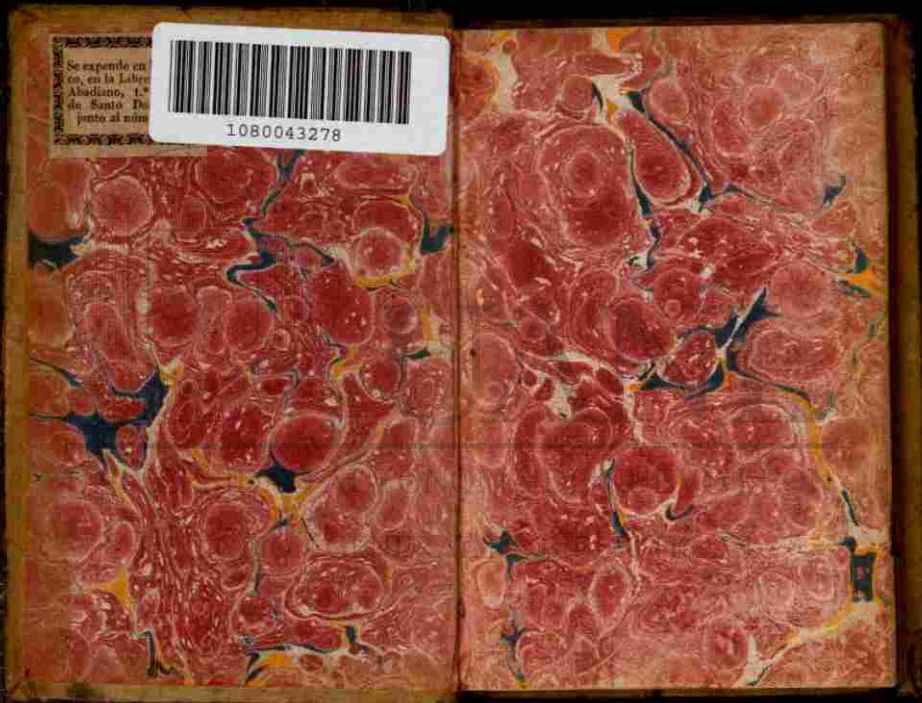
PAG522
.F2
M12
1816
c.1

87-1

Se expone en
co, en la Librería
Abadiano, t.
de Santo Des
punto al núm

1080043278

P. OVIDII
NASSONIS
FASTORUM
LIBRI VI.
TRISTIUM
LIBRI V.
DE PONTO

Biblioteca Universitaria

Accedunt binæ litteræ : Epistola enim prima
in IBIN, altera verò consolatoria ad
LIVIAM.

Editio ceteris Hispanicis longe castigatior; nunc
autem à Josepho à Carrasco, Philosophiæ ac Sacræ
Theologiæ in Luliana Universitate Majoricensis
Insulæ Ex-Professore,

EXACTE CORRECTA.

54534 34675

MATRITI : MCCCXVI.

Typis Viduæ Placidi Barco Lopez.

PA 6522
F2
M2
18165

FONDO BIBLIOTECA PÚBLICA
DEL ESTADO DE NUEVO LEÓN

(3)

P. OVIDII
NASSONIS
FASTORUM
LIBER I.

Tempora cum causis Latium digesta per annum,
Lapsaque sub terras, ortaque signa canam.
Excipe pacato, Cæsar Germanice, vultu
Hoc opus; & timide ditige navis iter.
Officioque levem non aversatus honorem,
Huic tibi devoto, numine dexter ades.
Sacra recognoscens annalibus eruta prisicis:
Et quo sit merito quæque notata dies.
Invenies illic & festa domestica vobis:
Sæpè tibi pater est, sæpè legendos avus.
Quæque ferunt illi pictos signantia fastos,
Tu quoque cum Druso præmia fratre feres.
Cæsar's arma canant alii: nos Cæsar's aras,
Et quoscumque sacris addidit ille dies.
Annue conanti per laudes ire tuorum:
Deque meo pavidos excute corde metus.
Da mihi te placidum: dederis in carmina vires;
Ingenium vultu statque caditque tuo.
Pagina iudicium docti subitura movetur
Principis, ut Clario missa legenda Deo.

PA 6522
F2
M2
18165

FONDO BIBLIOTECA PUBLICA
DEL ESTADO DE NUEVO LEON

(3)

P. OVIDII
NASSONIS
FASTORUM
LIBER I.

Tempora cum causis Latium digesta per annum,
Lapsaque sub terras, ortaque signa canam.
Excipe pacato, Cæsar Germanice, vultu
Hoc opus; & timide ditige navis iter.
Officioque levem non aversatus honorem,
Huic tibi devoto, numine dexter ades.
Sacra recognoscens annalibus eruta prisicis:
Et quo sit merito quæque notata dies.
Invenies illie & festa domestica vobis:
Sæpè tibi pater est, sæpè legendos avus.
Quæque ferunt illi pictos signantia fastos,
Tu quoque cum Druso præmia fratre feres.
Cæsar's arma canant alii: nos Cæsar's aras,
Et quoscumque sacris addidit ille dies.
Annue conanti per laudes ire tuorum:
Deque meo pavidos excute corde metus.
Da mihi te placidum: dederis in carmina vires;
Ingenium vultu statque caditque tuo.
Pagina iudicium docti subitura movetur
Principis, ut Clario missa legenda Deo.

FASTORUM

Quæ sit enim culti facundia sensimus oris,
 Civica pro trepidis cum tulit arma reis.
 Scimus & ad nostras cum se tulit impetus artes,
 Ingenii currant flumina quanta tui.
 Si licet, & fas est, vates rege vatis habenas:
 Auspice te felix totus ut annus eat.

Tempora digeret cum conditor Urbis in anno
 Constituit menses quinque bis esse suo.
 Scilicet arma magis, quam sidera, Romule, noras:
 Curaque finitimos vincere major erat.
 Est tamen & ratio, Cæsar, quæ moverit illum,
 Erroremque suum quo tueatur, habet.
 Quod satis est, utero matris dum prodeat infans:
 Hoc anno statuit temporis esse satis.
 Per totidem menses à funere conjugis uxor
 Sustinet in vidua tristia signa domo.
 Hæc igitur vidit trabenti cura Quirini,
 Cum rudibus populis annua jura daret.
 Matris erat primus mensis, Venerisque secundus;
 Hæc generis princeps, ipsius ille pater.
 Tertius à senibus, juvenum de nomine quartus;
 Quæ sequitur, numero turba notata fuit.
 At Numa nec Janum, nec avitas præterit umbras:
 Mensibus antiquis præposuitque duos.

NE tamen ignores variorum jura dierum:
 Non habet officium lucifer omnis idem.
 Ille Nefastus erit, per quem tria verba silentur;
 Fastus erit, per quem lege licebit agi.
 Neu toto perstare die sua jura putaris:
 Qui jam fastus erit, mane nefastus erat.
 Nam simul exta Deo data sunt, licet omnia fari.
 Verbaque honoratus libera prætor habet.
 Est quoque quo populum jus est includere septis;
 Est quoque, qui nono semper ab orbe redit.

LIBER I.

5

Vindicat Ausonias Junonis cura Kalendas:
 Idibus alba Jovi grandior agna cadit.
 Nonarum tutela Deo caret: omnibus istis
 (Ne fallare cave) proximus Ater erit.
 Omnem ab eyentu est; illis nam Roma diebus
 Damna sub adverso tristia Marte tulit.
 Hæc tibi dicta semel, toties hærentia Fastis,
 Ne seriem rerum scindere cogar, eruat.

Ecce tibi faustum Germanice, nuntiat annum;
 Inque meo primùm carmine Janus adest.
 Jane biceps, anni tacitè læventis origo,
 Solus de superis qui tua terga vides;
 Dexter ades ducibus: quorum secunda labore
 Otia terra ferax, otia pontus habet.
 Dexter ades, patribusque tuis, populoque Quirini:
 Et resera nutu candida templa tuo.

Prospera lux oritur, linguis animisque favete.
 Nunc dicenda bonâ sunt bona verba die.
 Lite vacent aures, insanaque protinus absint
 Jurgia; differ opus livida turba tuum.
 Cernis odoratis ut luceat ignibus æther,
 Et sonet accensis spica Cilissa focis?
 Flamma nitore suo templorum verberat aurum,
 Et tremulum summa spatgit in æde jubar.
 Vestibus intactis Tarpejas itur in arces:
 Et populus festo concolor ipse suo est.
 Jamque novi præeunt fasces, nova purpura fulget,
 Et nova conspicuum pondera sponit ebur.
 Colla rudes operum præbent ferienda juvenci,
 Quos aluit campis herba Fallica suis.
 Jupiter, arce suâ cum totum spectet in orbem,
 Nil nisi Romanum, quod tueatur, habet.
 Salve festa dies mellorque revertere semper,
 A populo rerum digna potente coll.

Quem tamen esse Deum te dicam, JANE biformis?
 Nam tibi par nullam Græcia numen habet.
 Ede simul causam, cur de cælestibus unus,
 Sitque quod à tergo, sitque quod ante, vides.
 Hæc ego cùm sumptis agitarem mente tabellis,
 Lucidior visa est, quàm fuit ante, domus.
 Tùm sacer incipiti mirandus imagine Janus
 Bina repente oculis obtulit ora meis.
 Estimui, sensique metu riguisse capillos:
 Et gelidum subito frigore pectus erat.
 Ille tenens baculum dextrâ, clavemque sinistra,
 Edidit hos nobis ore priore sonos.
 Disce metu posito, vates operose dierum,
 Quod petis, & voces percipe mente meas.
 Me chaos antiqui (nam sum res prisca) vocabant:
 Aspice quàm longi temporis acta canam.
 Lucidus hinc aër, &, quæ tria corpora restant,
 Ignis, aqua, & tellus, unus acervus erant.
 Ut semel hæc rerum recessit lite suarum,
 Inque novas abiit massa soluta domos,
 Cælum flamma petit: prior locus aëra cepit:
 Sederunt medio terra, fretumque loco.
 Tunc ego, qui fueram globus, & sine imagine moles,
 In faciem rediit, membraque digna Deo.
 Nunc quoque confusæ quoniam nota parva figuræ est,
 Ante quod est in me, postque videtur idem.
 Accipe quæsitæ quæ causa sit altera formæ;
 Hanc simul ut noris, officiumque meum.
 Quidquid ubique vides, cælum, mare, nubila, terras;
 Omnia sunt nostra clausa, parentque manu.
 Me penes est unum vasti custodia mundi;
 Et jus vertendi cardinis omne meum est.
 Cùm libuit pacem placidis emittere tectis;
 Libera perpetuas ambulat illa vias.

Sanguine letifero totus miscebitur orbis.
 Ni teneant rigidæ condita bella seræ.
 Præsideo foribus cæli cum mitibus Horis:
 Et redit officio Jupiter, itque meo.
 Inde vocor Janus, cui cùm Cereale sacerdos
 Imponit libum, farraque mixta sale.
 Nomina ridebis: modò namque Patulcius idem,
 Et modò sacrificio Clusius ore vocor.
 Scilicet alterno voluit rudis illa vetustas
 Nomine diversas significare vices.
 Vis mea narrata est; causam nunc disce figuræ:
 Jam tamen hunc aliqua tu quoque parte vides.
 Omnis habet geminas hinc, atque hinc, janua frontes:
 Et quibus hæc populum spectat, at illa Larem.
 Utque sedens primi vester prope limina tecti
 Janitor, egressus, introitusque videt:
 Sic ego prospicio cælestis janitor aulae
 Eoas partes, Hesperiasque simul.
 Ora vides Hecates in tres vertentia partes:
 Servet ut in ternas compita secta vias.
 Et mihi, ne flexu cervicis tempora perdam;
 Cernere non moto corpore bina licent.
 Dixerat: & vultu, si plura requirere vellem,
 Difficile mihi se non fore pactus erat.
 Sumpsi animum, gratesque Deo non tertius egi:
 Verbaque sum spectans pauca locutus humum.
 Dic age, frigoribus quare novus incipit annus,
 Qui melius per ver incipiendus erat?
 Omnia tunc florent: tunc est nova temporis ætas,
 Et nova de gravidò palmite gemma tumet.
 Et modò formatis operitur frondibus arbor,
 Prodit & in summum seminis herba solum:
 Et tepidum volucres concentibus aëra mulcent,
 Ludit & in pratibus, luxuriatque pecus.

Tunc blandi soles, ignotaque prodit hirundo,
 Et lateum celsa sub trabe figit opus.
 Tunc patitur cultus ager, & renovatur aratro;
 Hæc anni novitas jure vocanda fuit.
 Quæsieram multis: non multis ille moratus,
 Contulit in versus sic sua verba duos.
 Bruma novi prima est, veterisque novissima Solis:
 Principium capiunt Phoebus & Annus idem.
 Postea mirabar, cur non sine litibus esset
 Prima dies: Causam percipe, Janus ait.
 Tempora commisi nascentia rebus agenda;
 Totus ab auspicio ne foret annus iners.
 Quisque suas artes ob idem delibatur agendo:
 Nec plus quam solitum testificatur opus.
 Mox ego: Cur, quamvis aliorum numina placem,
 Jane, tibi primum thura merumque fero?
 Ut possis aditum per me, qui limina servo,
 Ad quoscumque voles, inquit, habere Deos.
 At cur læta dicantur verba Kalendis,
 Et damus alternas, accipimusque preces?
 Tum Deus incumbens baculo, quem dextra tenebat;
 Omnia principis, inquit, inesse solent.
 Ad primam vocem timidus advertitis aures,
 Et primum visam consulit augur avem.
 Tempa patent, auresque Deum: nec lingua caducas
 Concipit ulla preces, dictaque pondus habent.
 Desierat Janus: nec longa silentia feci,
 Sed tetigi verbis ultima verba meis.
 Quid vult palma tibi rugosaque carica, dixi,
 Et data sub niveo condita mella cado?
 Omen, ait, causa est: ut res sapor ille sequatur,
 Et peragat coeptum dulcis ut annus iter.
 Dulcia cur dentur video: stipis adijce causam,
 Pars mihi de festo ne labat ulla tuo.

Risit, & O quàm te fallunt tua sæcula, dixit,
 Qui stipe mel sumpta dulcius esse putas.
 Vix ego Saturno quemquam regnante videbam,
 Cujus non animo dulcia lucra forent.
 Tempore crevit amor, qui nunc est sumus, habendi:
 Vix ultra, quò jam progrediatur, habet.
 Pluris opes nunc sunt, quam præci temporis annis;
 Dum populus pauper, dum nova Roma fuit:
 Dum casa Martigenum capiebat parva Quirinum,
 Et dabat exiguum fluminis ulva torum.
 Jupiter angusta vix totus stabat in æde,
 Inque Jovis dextra ficitile fulmen erat.
 Frondibus ornabant, quæ nunc Capitolia gemmis;
 Pascebatque suas ipse Senator oves.
 Nec pudor, in stipula placidam cepisse quietem;
 Et sanum capiti supposuisse, fuit.
 Jura dabat popullis posito modo Prætor aratro;
 Et levis argenti lamina crimen erat.
 At postquam fortuna loci caput extulit hujus,
 Et tetigit summo vertice Roma Deos;
 Creverunt & opes, & opum furiosa cupido:
 Et, cum possideant plurima, plura petunt.
 Quærere ut absumant, absumpta requirere certant:
 Atque ipse vitis sunt alimenta vices.
 Sic, quibus intumuit suffusa venter ab unda,
 Quo plus sunt potæ, plus sitiuntur aquæ.
 In pretio pretium nunc est: dat census honores:
 Census amicitias; pauper ubique jacet.
 Tu tamen, auspiciis si sit stipis utile, quæris:
 Cûrque juvent nostras æra vetusta manus.
 Æra dabant olim: melius nunc omen in auro est,
 Victaque concessit prisca moneta novæ.
 Nos quoque templa juvant, quamvis antiqua probemus
 Aurea: majestas convenit ipsa Deo.

Laudamus veteres: sed nostris utimur annis:
 Mos tamen est æquè dignus uterque coli.
 Finierat monitus: placidis ita rursus, ut antè,
 Clavigerum verbis alloquor ipse Deum.
 Multa quidem didici: sed cur navalis in ære
 Altera signata est, altera forma biceps?
 Noscere me duplici posses in imagine, dixit;
 Ni vetus ipsa dies extenuasset opus.
 Causa ratis superest: Tuscum rate venit in ansem,
 Ante perarato falcifer orbe Deus.
 Hac ego Saturnum memini tellure receptum:
 Cælitibus regnis à Jove pulsus erat.
 Inde diu genti mansit Saturnia nomen:
 Dicta quoque est Latium terra, latente Deo.
 At bona posteritas puppim formavit in ære;
 Hospitis adventum testificata Dei.
 Ipse solum colui, cuius placidissima lævum
 Radit arenosi Tibridis unda latus.
 Hic, ubi nunc Roma est, tunc ardua silva virebat:
 Tantaque res paucis pascua bobus erat.
 Arx mea collis erat, quam vulgus nomine nostro
 Nuncupat, hæc ætas Janiculumque vocat.
 Tunc ego regnabam, patiens cum terra Deorum
 Esset, & humanis numina mixta locis.
 Nondum Justitiam facinus mortale fugarat:
 Ultima de superis illa reliquit humum.
 Proque metu populum sine vi pudor ipse regebat;
 Nullus erat, justis reddere jura, labor.
 Nihil mihi cum bello, pacem postesque tuebar:
 Et clavem ostendens: Hæc, ait, arma gero.
 Presserat ore Deus: tunc sic ego nostra resolvì,
 Voce meâ voces eliciente Dei.
 Cum tot sint Jani, cur stas sacratus in uno,
 Hic, ubi juncta foris templa duobus habes?

Ille manu mulcens propexam ad pectora barbam,
 Protinus Oebalii retulit arma Tati:
 Utque levis custos armillis capta, Sabinos
 Ad summæ tacitos duxerit arcis iter.
 Inde, velut nunc est, per quem descenditis, inquit,
 Arduus in valles per fora clivus erat:
 Et jam contingerat portam, Saturnia cujus
 Dempserat oppositas invidiosa seras.
 Cum tanto veritus committere numine pugnam,
 Ipse mex movi callidus artis opus:
 Oraque, qua pollens ope sum, fontana reclusi,
 Sumque repentinas ejaculatus aquas.
 Ante tamen madidis subjecl sulfura venis:
 Clauderet ut Tatío fervidus humor iter.
 Cujus ut utilitas pulsis percepta Sabinis;
 Que fuerat, tuto reddita forma loco est.
 Ara mihi posita est parvo conjuncta sacello:
 Hæc adolet flammis cum strue facta suis.
 At cur pace lates, motisque recluderis armis?
 Nec mora; quæsit reddita causa mihi est.
 Ut populo reditus pateant ad bella profecto,
 Tota patet dempta janua nostra sera.
 Pace fores obdo; ne quâ discedere possit:
 Cæsareoque diu numine clausus ero.
 Dixit: & attollens oculos diversa tuentes,
 Adspexit toto quidquid in orbe fuit.
 Pax erat; & vestri, Germanice, causa triumphii
 Tradiderat domitas jam tibi Rhenus aquas.
 Jane, fac æternos, pacem, pacisque ministros:
 Neve suum præsta deserat auctor opus.
 Quod tamen ex ipsis licuit mihi discere Fastis,
 Sacraverè patres hac duo templa die.
 Accepit Phæbo Nymphâque Coronide natum
 Insula, dividuâ quam premit annis aqua.

Jupiter in parte est, cepit locus unus utramque,
Junctaque sunt magno templa nepotis avo.

Quis vetat & stellas, ut quæque oriturque caditque,
Dicere? propositi pars fuit illa mei.

Felices animæ, quibus hæc cognoscere primis,
Inque domos superas scandere cura fuit.

Credibile est, illos pariter vitilisque jocisque
Altius humanis exeruisse caput.

Non venus, & vinum sublimia pectora fregit,
Officiumve fori, militiæque labor.

Nec levis ambitio, perfusaque gloria furo,
Magnorumque fames sollicitavit opum.

Admovère oculis distantia sidera nostris,
Ætheraque ingenio supposuère suo.

Sic petitur cælum, non, ut ferat Ossam Olympus,
Summaque Peliaçus sidera tangat apex.

Nos quoque sub ducibus cælum metabimur illis,
Ponemusque suos ad vaga signa dies.

ERgo ubi nox aderit venturis tertia Nonis,
Sparsaque cælesti rore madebit humus,

Octipedis frustra quærentur brachia Cancri:
Præceps occiduas ille subibit aquas.

Institerint imbres missi tibi nubibus atris;
Noxæ signa dabunt exoriente Lyra.

Quætor adde dies ductis ex ordine Nonis;
Janus Agonali luce piandus erit.

Nominis esse potest succinctus causa minister,
Hostia cælitibus quo feriente cadit.

Qui calido strictus tincturus sanguine cultros,
Semper agatne, rogat; nec, nisi jusus, agit.

Pars putat hoc festum præcis Agnalia dictum;
Una sit ut proprio littera dempra loco.

Pars, quia non veniant pecudes, sed agantur, ab actu
Nomen Agonalem credit habere diem,

An, quia prævisos in aqua timet hostia cultros;
A pecoris lux est ipsa notata metu?

Fas etiam fieri solitis ætate priorum
Nomina de ludis Græcæ tullisæ diem.

Et prius antiquus dicebat Agonia sermo,
Veraque judicio est ultima causa meo.

Utque ea non certa est: ita nec placere sacrorum
Numina lanigeræ conjuge debet ovis.

Victima, quæ dextrâ cecidit victricæ, vocatur:
Hostibus à domitis hostia nomen habet.

Antè, Deos homini quod conciliare valeret,
Far erat, & puri lucida mica salis.

Nondum pertulerat lacrymatas cortice myrrhas
Acta per æquoreas hospita navis aquas.

Thura nec Euphrates, nec miserat India costum,
Nec fuerant rubel cognita fila croci.

Ara dabat fumos herbis contenta Sabinis,
Et non exiguo laurus adusta sono.

Si quis erat, factis prati de flore coronis,
Qui posset violas addere, dives erat.

Hic, qui nunc aperit percussis viscera tauri,
In sacris nullum culter habebat opus.

Prima Ceres avidæ gavisa est sanguine porce,
Ultra suas merita cæde nocentis opes.

Nam sata vere novo tenetis latentia succis
Eruta setigera comperit ore suis.

Sus dederat pœnas: exemplo territus hujus
Palmitè debueras abstinuisse caper.

Quem spectans aliquis dentes in vire prementem,
Talla non tacito verba dolore dedit:

Rode caper vitem: tamen hinc, cum stabis ad aram,
In tua quod spargi cornua possit, erit.

Verba fides sequitur: noxæ tibi deditus hostis
Spargitur affuso cornua, Bacche, meto.

Culpa sui nocuit; nocuit quoque culpa capellæ,
 Quid bos? quid placidæ commerulstis oves?
 Flebat Aristæus, quod apes cum stirpe necatas
 Viderat inceptos destituisse favos.
 Cæcula quem genitrix, agrè solata dolentem,
 Addidit hæc dictis ultima verba suis:
 Siste puer lacrymas: Proteus tua damna levabit,
 Quòque modò repares, quæ perière, dabit.
 Decipiat ne te versis tamen ille figuris,
 Impediant geminas vincula firma manus.
 Pervenit ad vatè juvenis: resolutaque somno
 Alligat æquorei brachia capta senis.
 Ille suam faciem transformat, & alterat artes:
 Mox domitus vinculis in sua membra redit.
 Oraque cærules tollens torantia barba,
 Qua dixit, repares arte requiris apes?
 Obrue mactati corpus tellure juveni;
 Quod petis à nobis, obrutus ille dabit.
 Jussa facit pastor: servent examina putri
 De bove; mille animas una necata dedit.
 Pavit ovis prætum: verbenas improba carpeit,
 Quas pia Dis ruris ferre solebat anus.
 Quid tuti superest, animam cum ponat in aris
 Lanigerumque pecus ruricolæque boves?
 Placat equo Persis radiis Hiperiona cinctum,
 Ne detur celeri victima tarda Deo.
 Quæ semel est triplici pro virgine cæsa Dianæ,
 Nunc quoque pro nulla virgine cerva cadit.
 Extæ canum vidi Trivia libare Sabæos,
 Et quicumque tuas accollit Hæme nives.
 Cæditur & rigido custodi ruris assellus.
 Causa pudenda quidem est, sed tamen apta, Deo.
 Festa corymbiferi celebrabat Græcia Bacchi,
 Tertia quæ solito tempore bruma refert.

Di quoque cultores in idem venère Lycæi,
 Et quicumque loci non alienus eras:
 Panes, & in Venerem Satyrorum prona juvenus,
 Quæque colunt amnes solaque rura deæ.
 Venerat & senior paulo Silenus asello,
 Qui rubroque avidas inguine terret aves.
 Dulcia qui dignum nemus in convivâ nacti,
 Gramine vestitis accubuerè toris.
 Vina dabat Liber: tulerat sibi quisque coronam:
 Miscendas largè rivus agebat aquas.
 Najades, effusus allæ sine pectinis uso,
 Pars aderant positis arte mandque comis.
 Illa super suras tunicam collecta ministrat:
 Altera dissuto pectus aperta sinu.
 Exeris hæc humerum: vestes trahit illa per herbas.
 Impediunt teneros vincula nulla pedes.
 Hinc allæ Satyris incendia mitia præbent:
 Pars tibi, qui pinu tempora nexa geris.
 Te quoque, inextinctæ Silene libidinis, urunt;
 Nequitia est, quæ te non sinit esse senem.
 At ruber hortorum decus, & tutela Priapus,
 Omnibus ex illis Lotide captus erat.
 Hanc cupit, hanc optat, sola suspirat in illa:
 Signaque dat nutu: sollicitatque notis.
 Fastus inest pulchris, sequiturque superbia formam,
 Irrisum vultu despicit illa suo.
 Nox erat: & vino somnum faciente, jacebant
 Corpora diversis victa sapore locis.
 Lotis in herbosa sub acernis ultima ramis,
 Sicut erat jussu fessa, quævit humos.
 Surgit amans: animamque tenens, vestigia furtim,
 Suspensio digitis fert taciturna gradu.
 Ut tetigit niveæ secreta cubilla Nymphæ;
 Ipse, sui flatus ne sonet aura, cavet.

Et jam finitima corpus hibrabat in herbar:
 Illa tamen multi plena soporis erat.
 Gaudet: & à pedibus tracto velamine, vota
 Ad sua felici coperat ire via.
 Ecce rudens rauco Sileni vector asellus
 Intempestivos edidit ore sonos.
 Territa consurgit Nymphæ: manibusque Priapum
 Rejjicit: & fugiens concitat omne nemus.
 Ad Deum obscena nimium quoque parte paratus,
 Omnibus ad luncæ lumina risus erat.
 Morte dedit pœnas auctor clamoris: & hæc est
 Hellespontiacæ victima grata Deo.
 Intactæ fueratis aves solatia ruris,
 Assuetum silvi, innocuumque genus;
 Quæ facitis nidos, & plumis ova fovetis,
 Et facili dulces editis ore sonos.
 Sed nihil ista juvant: quia linguæ crimen habetis,
 Dique putant mentes vos aperire suas. (est,
 Nec tamen hoc falsum: nam dis, ut proxima quæque
 Nunc pennâ veras, nunc datis ore notas.
 Tuta diu volucrum proles, tunc denique casa est,
 Juveruntque Deos indicis exta sul.
 Ergo sæpè suo conjux abducta marito
 Uritur in calidis alba columba focis.
 Nec defensa juvant Capitolia, quominus anser,
 Det jecur in laoces, Inachi, lauta tuas.
 Nocte decæ noctis cristatus ceditur ales:
 Quòd tepidum virgill provocet ore diem.
 Interea Delphin clarum super æthera sidus
 Tollitur: & patriis exerit ora vadis.
Postera lux hyemem medio discrimine signat:
 Equaque præteritæ quæ superabit, erit.
Proxima prospiciet Tithono Aurora relicto
 Arcadiz sacrum pontificale dez.

Te quoque lux eadem, Turni soror, æde recepit,
 Hic ubi virgineâ campus obitur aqua.
 Undè petam causas horum moremque sacrorum?
 Diriget in medio quis mea vela freto?
 Ipsa mone, quæ nomen habes à carmine ductum,
 Propositoque save, ne tuus erret honor.
 Ota prior Lunâ (de se si creditur ipsi)
 A magno tellus Arcadæ nomen habet.
 Hinc fuit Evander; qui, quamquam clarus utroque,
 Nobillior sacræ sanguine matris erat.
 Quæ, simul æthereos animo conceperat ignes,
 Ore dabat pleno carmina vera Dei.
 Dixerat hæc, nato motus instare, sibi que;
 Multaque præterea tempore nacta fidem.
 Nam juvenis, nimium vera cum matre fugatus
 Deserit Arcadiam, Parrhasiumque Iarem.
 Cui genitrix flenti, fortuna virilliter, inquit,
 Siste, precor, lacrymas, ista ferenda tibi est.
 Sic erat in fati; nec te tua culpa fugavit.
 Sed Deus; offenso pulsus es urbe Deo.
 Nec meriti pœnam pateris, sed Numinis iram.
 Est aliquid magnis crimen abesse malis.
 Conscia mens ut cuique sua est, ita concipit intra
 Pectora pro facto spemque, metumque suo.
 Nec tamen, ut primus, mœrens mala talia passus,
 Obruit ingentes ista procella viros.
 Passus idem est, Tyrisi qui quondam pulsus ab oris
 Cadmus, in Aonia constitit exsul humo.
 Passus idem Tydeus; & idem Pagæus Iason:
 Et quos præterea longa referre mora est.
 Omne solum forti patria est, ut piscibus æquor:
 Ut volucris, vacuo quidquid in orbe patet,
 Nec fera tempestas toto tamen errat in anno;
 Et tibi, crede mihi, tempora veris erunt.

Vocibus Evander, & firmus mente parentis,
 Nave secat fluctus, Hesperiamque tenet.
 Jamque ratem doctæ monitu Carmentis in amnem
 Egerat, & Tuscis obviis ibat aquis.
 Fluminis illa latus cui sunt vada juncta Terenti,
 Aspicit, & sparsas per loca casas.
 Utque erat, immixtis puppim stetit ante capillis;
 Continuâtque manu torva regentis iter.
 Et procul in dextram tendens sua brachia ripam,
 Pinea non sano ter pede texta ferit.
 Neve daret saltum proterans insistere ripæ,
 Vix est Evandri visque retenta manu.
 Dilque petitorum, dicit, salvete locorum:
 Tuque novos cœlo terra datura Deos:
 Fluminaque, & fontes, quibus utitur hospita tellus;
 Et nemorum Nymphæ, Naladumque chori:
 Este bonis avibus visi natôque mihi que:
 Ripaque felici tacta sit ista pede.
 Fallor? an hi sient ingentia mœnia colles?
 Juraque ab hac terra cetera terra petet?
 Montibus his olim totus promittitur orbis.
 Quis tantum fati credat habere locum?
 Et jam Dardanæ tangent hæc littora pinus;
 Hic quoque causa novi femina Martis erit.
 Chære nepos, Pallia, funesta quid induis arma?
 Indue; non humili vindice cæsus eris.
 Victa tamen vincens, eversa que Troja resurgens:
 Obruet hostiles ista ruina domos.
 Urîte victrices Neptunia Pergama flammæ:
 Nunc minor hic, toto est altior orbe cinis.
 Jam pietus Æneas sacra, & sacra altera, patrem
 Afferet, Iliacos excipe, Vesta, Deos.
 Tempus erit, quom vos, orbemque tuebitur idem,
 Et sient ipso sacra colente Deo.

Et penes Augustos patriæ tutela manebit.
 Hanc fas imperii fræna tenere domum.
 Inde nepos, natusque Dei, licet ipse recuset,
 Pondera cælesti mente paternâ feret.
 Urque ego perpetuis olim sacrabor in aris;
 Sic Augusta novum Julia Numen erit.
 Talibus ut dictis nostros descendit in annos;
 Substitit in medios præciosa lingua sonos.
 Puppibus egressus Latia stetit exsul in herba.
 Felix, exsiliûm cui locus ille fuit.
 Nec mora longa fuit: stabant nova tecta: nec alter
 Montibus Ausoniis Arcade major erat.
 Ecce boves illuc Erytheidas applicat heros,
 Eumeasus longi claviger orbis iter.
 Dumque huic hospitium domus est Tegeæa, vagantur,
 Incustoditæ lata per arva boves.
 Mane erat: excussus somno Tiryntius hospes,
 De numero tauros sensit abesse duos.
 Nulla videt quærens taciti vestigia furti:
 Traxerat aversus Cacus in antra ferox:
 Cacus Aventiæ timor atque infamiæ silvæ,
 Non leve finitimis hospitibusque malum.
 Dira viro facie; vires pro corpore; corpus
 Grande, pater monstri Mulciber hujus erat.
 Proque domo, longis spelunca recessibus ingens
 Abdita, vix ipsis inveniendâ feris.
 Ora super postes affixaque brachia pendent,
 Squallidaque humanis ossibus albet humus.
 Servatâ male parte boum Jove natus abibat:
 Mugitum rauco furta dedere sono
 Accipit; revocamur, ait, vocemque secutus
 Impia per silvas victor ad antra venit.
 Ille aditum fracti præstruxerat objice montis:
 Vix juga movissent quinque his illud onus.

Niſitur hic humeris, (cælum quoque ſederat illiſ)
 Et vaſtum motu collabefaciat onus.
 Quod ſimul euerſum eſt; fragor æthera terruit ipſum,
 Ictaque ſubſedit pondere mollis humus.
 Prima movet Cacus collata prælia deſtra,
 Remque ferox ſaxis ſtipitibusque gerit.
 Quis ubi nihil agitur, patrias mâle fortis ad artes
 Conſugit, & flammas ore ſonante vomit.
 Quas quoties proſtat, ſpirare Typhoëa credas,
 Et rapidum Etnoæ fulgur ab igne jaci.
 Occupat Alcides: adductaque clava trinodis
 Ter quater adverſi ſedit in ore viri.
 Ille cadit, mixtioſque vomit cum ſanguine fumos:
 Et lato moriens pectore piangit humum.
 Immolat ex illis taurum tibi Jupiter unum
 Victor: & Evandrum, ruricolæſque vocat.
 Conſtituitque ſibi, quæ Maxima dicitur, aram.
 Hic ubi pars urbis de bove nomen habet.
 Nec tacet Evandri mater, propè tempus addeſſe;
 Hæcule quo tellus ſit satis uſa ſuo.
 At feſta vates, ut diſ gratiſſima viſit;
 Poſidet hunc Jani ſic dea mente diem.
 In magni caſtus Jovis æde ſacerdos
 Semperis flammis viscera libat ovib;
 Quæſitaque eſt omnis populo provincia noſtro,
 Cuius Augusto nomine dicitur avus.
 Præſente diſpoſitis cineroſa per atria ceras:
 Contingerant nulli nulli nomina tanta viro.
 Quæ victorem de ſè vocat; alter Iſauras,
 Aut Creorum domitas teſtificatur opes.
 Numida faciunt, illum Meſſana ſuperbum:
 Numantina traxit ab urbe notam:
 Quæſitam & nomen Druso Germania fecit.
 Quæ miſerum, victus quam brevis illa fuit!

Si petat à victis; tot ſumet nomina Cæſar,
 Quot numero gentes maximus orbis habet.
 Ex uno quidam celebres, aut torquis adempti,
 Aut Corvi titulos auxiliariſ habent.
 Magne, tuum nomen rerum eſt meſſura tuarum:
 Sed qui te vicit, nomine major erat.
 Nec gradus eſt Fabioſ ſupra cognominis ulluſ:
 Illa domus meritis Maxima dicta ſuis.
 Sed tamen humanis celebrantur honoribuſ omneſ:
 Hic ſocium ſummo cum Jove nomen habet.
 Sancta vocant auguſta patres: auguſta vocantur
 Tempſa ſacerdotum ritè dicta manu.
 Hujus & augurium dependet origine verbi:
 Et quodcumque ſua Jupiter augeat ope.
 Augeat imperium noſtri ducis; augeat annos:
 Protegat & noſtras quæna corona foreſ.
 Auspicibuſque Deis tanti cognominis hætes
 Omne ſuſcipiat, quo pater, urbiſ onus.
Ræſpiciet Titan actas ubi tertiuſ iduſ,
 Fient Parrhaſiæ ſacra relata dex.
 Nam priuſ Auſoniaſ matres carpenta vehabant:
 Hæc quoque ab Evandri dicta parente reor.
 Mox honor eripitur, matronaque deſtinat omniſ
 Ingratoſ nullâ prole novare viroſ.
 Neve daret partuſ, ictu temerariæ cæco
 Visceribuſ creſcens excutiebat onuſ.
 Corripuiſſe patres auſaſ immitia nuptaſ,
 Juſ tamen ereptum reſtituiſſe ferunt.
 Binaque nunc pariſter Tegeæ ſacra parenti
 Pro pueriſ fieri, virginibuſque jubent:
 Scorſtea non illi faſ eſt inferre ſacello:
 Ne violent pueroſ exanimata focuſ.
 Si quiſ amas veteres rituſ, aſſiſte precanti:
 Nomina percipiſ non tibi nota priuſ.

Porrima placatur, Postvertaque, sive sorores,
 Sive fugæ comites, Mænali dixæ, tuæ,
 Altera quod porro fuerat cecinisse putatur:
 Altera venturum postmodo quidquid erat.
Candida te niveo posuit lux proxima templo,
 Qua fert sublimes alta Moneta gradus:
 Nunc bene prospicies Latiam, Concordia, turbam:
 Nunc te sacratè constituere manus.
 Furius antiquam populi superator Etrusci
 Voverat; & voti solverat ille fidem.
 Causa, quod à patribus sumptis recesserat armis
 Vulgus; & ipsa suas Roma timebat opes.
 Causa, recens mellior, sparsos Germania crines
 Portiger auspiciis, dux venerande, tuis.
 Inde triumphatæ libasti munera gentis,
 Templaque fecisti, quam collis ipsæ, dex.
 Hæc tua constituit genitrix, & rebus, & ara,
 Sola toto magni digna reperta Jovis.
Hæc ubi transferit, Capricornio Phæbe relicto
 Per juvenis curtes signa regentis aquas.
Sepimus hinc ortens eum se dimiserit undis,
 Fulgebit toto jam Lyra nulla polo.
Sidere ab hoc, ignis, venienti nocte, Leonis
 Qui micat in medio pectore, mersus erit.
Ter quater evolvi signantes tempora fastos;
 Nec sementina est ulla reperta dies.
 Cum mihi (sensit enim) lux hæc indicitur, inquit:
 Musa, quid à fastis non satè sacra petis?
 Utque dies incerta sacræ, sic tempore certo
 Seminibus jactis est ubi fetus ager.
 State coronati plentum ad præsepe juvenel,
 Cum tepido vestrum vere redibit opus.
 Rusticus emeritum palo suspendat aratrum:
 Omne reformidat frigore vulnus humus.

Villice da requiem terræ, semente peracta:
 Da requiem, terram qui coluere, viris.
 Pagus agat festum: pagum lustrate coloni;
 Et datè Paganis annua liba focis.
 Placentur frugum matres, Tellusque, Coresque
 Farte suo, gravidæ visceribusque suls.
 Officium commune Ceres, & Terra tuentur:
 Hæc præbet causam fragibus, illa locum.
 Consortes operum, per quas correcta vetustas,
 Quernaque glans victa est utiliore cibo.
 Fructibus immensis avidus satiata colonos;
 Ut capiant cultus præmia digna sui.
 Vos datè perpetuos teneris sementibus auctus:
 Nec nova per gelidas usta sit herba nives.
 Cum serimus, cælum ventis aperite serenis;
 Cum latet, æthereâ spargite semen aquâ.
 Neve graves cultis Ceralia dona, cavete,
 Agmine læsuro depopulentur aves.
 Vos quoque subjectis, formicæ, parcite granis:
 Post messem prædæ copia major erit.
 Interea crescat acabræ rubiginis spes,
 Nec vitio cæli palliat ulla seges.
 Et neque deficiat maciè; neque pinguior æquo
 Divitiis pereat luxuriosa suis.
 Et careant lolis oculos vitiantibus agri,
 Nec sterillis culto surgat avena solo.
 Triticæos foetus, passuraque farræ bis ignem,
 Hordeaque ingenti fœnore reddat ager.
 Hæc ego pro vobis, hæc vos optate coloni;
 Efficiatque ratas utraque diva preces.
 Bella diu tenere viros; erat aptior ensis
 Vomere: cedebat taurus arator equo.
 Sarcula cessabant: versique in pila ligones,
 Factaque de rastri pondere cassis erat,

Gratia dis, domuique tuæ: religata catenis
 Jam pridem vestro sub pede bella jacent.
 Sub juga bos veniat: sub terras semen aratas.
 Pax Cereæ nutrit: pacis alumna Ceres.

AT quæ venturas præcedit sexta Kalendas,
 Hac sunt Lediæis templa dicata Deis.
 Fratribus illa Deis fratres de gente Deorum
 Circa Juturnæ composuere lacus.

Ipsum nos carmen deduxit pacis ad aram.
 Hæc erit: à mensis sine secunda dies.
 Frondibus Actiacis comptos redimita capillos,
 Pax ades: & toto mitis in orbe mane.
 Dum desint hostes, desit quoque causa triumphi.
 Tu ducibus bello gloria major eris.
 Sola geat miles, quibus arma coercet, arma:
 Canteturque ferâ nil nisi pompa, tuba.
 Horreat Enceadæ & primus & ultimus orbis:
 Si qua pacem Romam terra timebit, amet.
 Thura sacerdotes pacalibus addite flammis,
 Albaque perfusâ victima fronte cadat.
 Utque domus, quæ præstat eam, cum pace perennet,
 Ad pia propensos vota rogate Deos.
 Sed jam prima mei pars est exacta laboris:
 Cumque suo finem mense libellus habet.

Janus habet finem, cum carmine crescat & annus
 Alter ut it mensis; sic liber alter eat.
 Nunc primum velis, Elegi, majoribus itis:
 Exiguam, memini, nuper eratis opus.
 Ipse ego vos habui faciles in amore ministros,
 Cùm lusit numeris prima juvenia suis.
 Idem sacra cano, signataque tempora fastis.
 Et quis ad hæc illinc crederet esse viam?
 Hæc mea milita est: ferimus, quæ possumus, arma,
 Dextraque non omni munere nostra vacat.
 Si mihi non valido torquentur pila lacerto,
 Nec bellatoris terga premuntur equi,
 Nec galeâ tegimur, nec acuto cingimur ense;
 (His habilis telis quilibet esse potest.)
 At tua prosequimur studioso pectore, Cæsar,
 Nomina, per titulos ingredimurque tuos.
 Ergo ades, & placido paulùm mea munera vultu
 Respice, pacando si quid ab hoste vacas.
Februa Romani dixerè piàmina patres:
 Nunc quoque dant verbo plurima signa fidem.
 Pontifices à Rege petunt & flamine lanas,
 Quis veterum lingua Februa nomen era.

Quæque capit lictor domibus purgamina certis,
 Turbida cum mica farra; vocantur idem.
 Nomen idem ramo, qui casus ab arbore pura,
 Casta sacerdotum tempora fronde tegit.
 Ipse ego Flaminiam poscentem februa vidi:
 Februa poseenti pinea virga data est. (tur,
 Denique quodcumque est, quo pectora nostra pian-
 Hoc apud insonsos nomen habebat avos.
 Mensis ab his dictus, secta quia pelle Luperci
 Omne solum lustrant; idque piamen habent.
 Aut quia placatis sunt tempora pura sepulchris,
 Tunc cum ferales præterire dies.
 Omne nefas, omnemque mali purgamine causam
 Credebant nostri tollere posse senes.
 Græcia principium moris dedit; illa nocentes
 Impia lustratus ponere facta putat.
 Actoriden Pelens, ipsum quoque Pelea Phoci
 Cæde per Hæmonias solvit Acastus aquas.
 Vectam frægnatis per inane draconibus Ægeus
 Credulus, immerita Phasida fovit ope.
 Amphiaraidæ Naupacteo Acheloo
 Solve nefas dixit, solvit & ille nefas.
 Ah nimium faciles, qui tristia crimina cædis
 Plumineâ tolli posse putatis aqua!
 Sed tamen (antiqui ne nescius ordinis etres)
 Primus, ut est, Jani mensis, & antè Iyam.
 Qui sequitur Janum, veteris fuit ultimus anni.
 Tu quoque sacrotum, Termine, finis eras.
 Primus erat Jani mensis, quia janua prima est.
 Qui sacer est iuis manibus, imus erat.
 Postmodo creduntur spatio distantia longo
 Tempora bis quinî continuasse viri.
 P Rincipio mensis Phrygiæ contermina matri
 Sospita delubris dicitur aucta novis.

Nunc, ubi sint, quæris, illis sacrata Kalendis
 Tempia Dæ? longa procubuerit die.
 Cetera ne simili cadent labefacta ruina,
 Cavet sacrati provida cura Ducis.
 Sub quo delubris sentitur nulla senectus.
 Nec satis est homines, obligat ille Deos.
 Templorum positior, templorum sancte repertor,
 Sit superis, opto, mutua cura tui.
 Dent tibi cælestes, quos tu cælestibus, annos.
 Proque tua maneat in statione domo.
 Tunc quoque vicinal lucus celebratur Averni;
 Qua petit, æquorea advena Tibris aquas.
 Ad penetratæ Numæ, Capitolinumque tonantem,
 Inque Jovis summi cæditur arce bidens.
 Sæpè graves pluvias adopertus nubibus æther
 Concitat, aut posita sub nive terra latet.
 P Roximus Hesperias Titan abiturus in undas,
 Gemmea purpureis cùm juga demet equis;
 Illa nocte aliquis, tollens ad sidera vultum,
 Dicit: Ubi est hodie, quæ Lyra fulsit heri?
 Dumque Lyram quærit, medit quoque terga Leonis
 In liquidas subito mersa notabit aquas.
 Q Uem modo cælatum stellis Delphina videbas,
 Is fugiet visus nocte sequente tuos.
 Sen fuit occultis felix in amoribus index:
 Lesbida cum domino seu tuit ille Iyam.
 Quod matè non novit, quæ nescit Ariona tellus?
 Carmine currentes ille tenebat aquas.
 Sæpè sequens agnam, lupus est à voce retentus,
 Sæpè avidum fuglens restitit agna lupum;
 Sæpè canes, leporesque una jacuere sub umbra,
 Et aret in saxo proxima cerva leæ.
 Et sine lite, loquax, cum Palladis alite, cornix
 Sedet: & accipitri juncta columba fuit.

Cynthia sæpè tuis fertur, vocalis Arion,
 Tamquam fraternis obstupuisse modis.
 Nomen Arionum Siculas impleverat urbes,
 Captaque erat lyricis Ausonis ora sonis.
 Inde domum repetens puppim conscendit Arion,
 Atque ita quæritas arte ferebat opes.
 Forsitan, infelix, ventos undasque timebas.
 At tibi nave tua tutius æquor erat.
 Namque gubernator districto constitit ense,
 Ceteraque armata conscia turba manu.
 Quid tibi cum gladio? dubiam rege, navira, puppim,
 Non sunt hæc digris arma tenenda tuis.
 Ille metu pavidus, mortem non deprecor: inquit
 Sed liceat sumpta pauca referre lyra.
 Dant veniam, tidentque moram: capit ille coronam
 Quæ possit crines, Phœbe, decere tuos.
 Induerat Tyrio distinctam murice pallam:
 Reddidit ieta suos pollice chorda sonos.
 Flebilibus numeris veluti, canentia dura
 Trajectus pennâ tempora, cantat olor.
 Protinus in medias ornatus desillit undas.
 Spargitur impulsæ cœrule puppis aqua.
 Inde (sive majus) tergo delphina recurvo
 Se, memorant, oneri suppositisse novo.
 Ille sedet, citharamque tenet, presiumque vehendi
 Cantat, & æquoreas carmine mulcet agnas.
 Di pia facta vident: astris delphina recepit
 Jupiter, & stellas jussit habere novem.
Nunc mihi mille sonos, quodque est memoratus
 Achilles,
 Vellem, Mæonide, pectus inesse tuum.
 Dum canimus sacras alterno pectine Nonas;
 Maximus his Fastis accumulatur honor.
 Deficit ingenium, majoraque viribus urgent.

Hæc mihi præcipuo est ore canenda dies.
 Quid volui demens Elegis imponere tantum
 Ponderis? heroi res erat ista pedis.
 Sancte Pater Patriæ tibi Plebs, tibi Cusia nomen
 Hoc dedit, hoc dedimus nos tibi nomen Eques.
 Res tamen antè dedit: serò quoque vera tulisti
 Nomina: jam pridem tu pater orbis eras.
 Hoc tu per terras, quod in æthere Jupiter alto,
 Nomen habes; hominum tu pater, ille Deum.
 Romule concedes: facit his tua magna tuendo
 Mœnia: tua dederas transilienda Remo.
 Te Tatius, parvique Cures, Cæcinaque sensit:
 Hoc duce, Romanum est Solis utrumque iatus.
 Tu breve nescio quid victæ telluris habebas:
 Quodcumque est alto sub Jove, Cæsar habet.
 Tu rapis; hic castas duce se jubet esse maritæ.
 Tu recipis ludo; reppulit ille nefas.
 Vis tibi grata fuit: florent sub Cæsare leges.
 Tu domini nomen; Principis ille tenet.
 Te Remus incusat: veniam dedit hostibus ille.
 Cælestem fecit te pater; ille patrem.
Iam puer Idæus media tenus eminet alvo,
 Et liquidas mixto nectare fundit aquas.
 En etiam, siquis Borean horrere solebat,
 Gaudeat; à Zephyriis mitior aura venit.
Quintus ab æquoreis nitidum jubar extulit undis
 Lucifer, & primi tempora veris erunt.
 Ne fallate tamen: restant tibi frigora, restant;
 Magnaque discedens signa relinquet hiems.
Tertia nox venit: custodem protinus Urzæ
 Aspicies geminos exeruisse pedes.
 Inter Hamadryadas jaculatricemque Dianam
 Callisto sacri pars fuit una chori.
 Illa dexæ tangens arcus; Quos tangimus, arcus,

Este meæ testes virginitatis, ait.
 Cynthia landavit; Promissaque fœdera serva,
 Et comitum princeps tu mihi, dixit, eris.
 Fœdera servasset, si non formosa fuisset.
 Cavet mortales: de Jove crimen habet.
 Mille feras Phœbe silvis venata redibat;
 Aut plus, aut medium sole tenente diem.
 Ut tetigit lucum, (densa velamina ponunt,
 In medio gelidæ fons erat altus aquæ)
 Hæc, ait, in silva, virgo Tegeæ, lavemus.
 Erubuit falso virginis illa sono.
 Dixit & Nymphis: Nymphæ velamina ponunt,
 Hanc pudet; & tardæ dat mala signa moræ.
 Exuerat tunicas: uteri manifesta tumore,
 Producitur indicio ponderis ipsa sui.
 Cui Dea, Virgineos perjura Licaoni, cætus
 Desere, nec castas pollue, dixit, aquas.
 Luna novum decies impleras cornibus orbem:
 Quæ fuerat virgo credita, mater erat.
 Læta furit Juno, formam mutatque puellæ.
 Quid facias? invito est pectore passa Jovem.
 Utque feræ vidit turpes in pellice vultus;
 Hujus in amplexus Jupiter, inquit, eat.
 Ursa per incultos erabat squallida montes,
 Quæ fuserat summo nuper amata Jovi.
 Jam tria lustra puer furto conceptus agebat;
 Cùm mater nato est obvia facta suo.
 Illa quidem, tanquam cognosceret, astitit amens.
 Et gemit: gemitus verba parentis erant.
 Hanc puer ignarus jaculo fixisset acuto,
 Ni foret in superas raptus uterque domos.
 Signa propinqua micant. Peior est, quam dicimus
 Arcton:
 Arctophylax formam terga sequentis habet.

Sæviti adhuc, canamque adit Saturnia Tethyn,
 Mænaliæ tactis ne lavet Arcton aquis.
I Dibus agrestis fumant altaria Fauni,
 Hic, ubi discretas insula rumpit aquas.
 Hæc fuit illa dies, in qua Vejentibus armis
 Ter centum Fabii, ter cecidere duo.
 Una domus vires & onus susceperat Urbis:
 Sumunt gentiles arma professa manus.
 Egreditur castris miles generosus ab isdem,
 Et quis dux fieri quilibet aptus erat.
 Carmentis portæ dextrâ est via proxima Jano;
 Ire per hanc noli, quisquis es; omen habet.
 Illâ fama refert Fabios exisse trecentos:
 Porta vacat culpa; sed tamen omen habet.
 Ut celeri passu Cremeram tetigere rapacem;
 (Turbidus hibernis ille fluebat aquis):
 Castra loco ponunt: districtis ensibus ipsi
 Tyrrenum valido Marte per agmen eunt.
 Non aliter, quàm cùm Libyca de gente leones
 Invadunt spatios lata per arva greges.
 Diffugiunt hostes, inhonestaque vulnera tergo
 Accipiunt: Thuseo sanguine terra rubet.
 Sic iterum, sic sæpè cadunt, ubi vincere aperte
 Non datur, insidias armaque tecta parant.
 Campus erat: campi clauderant ultima colles;
 Silvaque montanas occulere apta feras.
 In medio paucos armenta que rara relinquunt:
 Cetera virgultis abdita turba latet.
 Ecce, velut torrens undis pluvialibus auctus,
 Aut nive, quæ Zephyro victa tepente fluit,
 Per sata, perque vias fertur; nec, aut antè solebat,
 Riparum clausas margine finit aquas:
 Sic Fabii vallem latis discursibus implent,
 Quodque vident sternunt: nec metus alter inest.

Quò tultis, generosa domus? malè creditur hosti.
 Simplex nobilitas, perfida tela cave.
 Fraude perit virtus: in apertos undique campos
 Prostillunt hostes, & latus omne tenent.
 Quid faciant pauci contra tot millia fortes?
 Quidve, quod in misero tempore tectet, adest?
 Sicut aper longe silvis latratibus actus
 Fulmineo celeres dissipat ore canes;
 Mox tamen ipse perit: sic non moriuntur inulti.
 Vulnereque alterna dantque feruntque manu.
 Una dies Fabios ad bellum miserat omnes:
 Ad bellum missos perdidit una dies.
 Ut tamen Hercules superesset semina gentis;
 Credibile est ipsos consuluisse Deos.
 Nam puer impubes, & adhuc non utilis armis,
 Unus de Fabia gente relictus erat.
 Scilicet ut posses olim, tu Maxime, nasci,
 Cui res cunctando restituenda foret.
Continnuata loco tria sidera, Corvus, & Anguis
 Et medius Crater inter utrumque latet.
 Idibus illa latent: orfuntur note sequenti:
 Quæ tibi cur tria sint tam sociata canam.
 Fortè Jovi Phœbus festum solenne parabat:
 (Non faciet longas fabula nostra moras.)
 I mea, dixit, avis, ne quid pia sacra moretur;
 Et tenuem vivis fontibus asser aquam.
 Corvus Inauratum pedibus cratera recurvis
 Tollit, & æthereum pervolat altus iter.
 Stabat adhuc ductis ficus densissima pomis:
 Tentat eam rostro, non erat apta legi.
 Immemor imperii sedisse sub arbore fertur,
 Dum fierent tarda dulcicia poma mora.
 Jamque satur, nigris longum rapit unguibus hydrem;
 Ad dominumque redit; fictaque verba refert:

Hic mihi causa moræ vivatam obsessor aquarum:
 Hic tenuit fontes, offiisumque meum.
 Addis, ait, culpe mendacia, Phœbus? & audes
 Fatidicum verbis fallere velle Deum?
 At tibi, dum latens harebit in arbore ficus,
 De nullo gelidæ fonte bibantur aquæ.
 Dixit: & antiqui monumenta pereantia facti
 Anguis, Avis, Crater, sidera juncta micant.
Tertia post Idus nudos aurora Lupercos
 Aspici: & Fanni sacra bicornis erunt.
 Dicite Prædides, sacrorum quæ sit origo:
 Attigerint Latias unde petita domos.
 Pana Deum pecoris veteres coluisse feruntur
 Arcades, Arcadiis plurimus ille jugis.
 Testis erit Pholœ, testes Symphæides undæ;
 Quisque citis Ladon in mare trahit aquis;
 Clactaque pinetis nemoris juga Nonagrini,
 Altaque Trozène, Parrhasiæque nives.
 Pan erat argenti, Pan illic nomen aquarum:
 Munus ob incolumes ille ferebat oves.
 Transiit Evander silvestria numina secum.
 Hic, ubi nunc Urbs est, tunc locus Urbis erat.
 Inde Deum colimus, devectaque sacra Pelagis.
 Flamen ad hæc prisco more dialis erat.
 Cur igitur cœrant; & cur, sic currere mos est,
 Nuda serant postâ corpora veste rogas?
 Ipse Deus velox discurrere gaudet in altis
 Montibus, & subitas concitat ipse fugas.
 Ipse Deus nudus nudos jubet ire ministros:
 Nec satis ad cursus commodæ vestis erat.
 Ante Jovem genitum terras habuisse feruntur
 Arcades: & Lanæ gens prior illa fuit.
 Vita feris similis, nullos agitata per usus,
 Artis adhuc expera, & rude vulgus erat,

Pro domibus frondes norant, pro frugibus herbas:
 Nectar erat palmis hausta duabus aqua.
 Nullus anhelabat sub adunco vomere iaurus:
 Nulla sub imperio terra collettis erat:
 Nullus adhuc erat usus equi: se quisque ferebat,
 Ibat ovis lanæ corpus amicta sua,
 Sub Jove durabant, & corpora nuda gerebant,
 Docta graves imbres & tolerare Notos.
 Nunc quoque detecti referunt monumenta vetusti
 Moris, & antiquas testificantur opes.
 Sed, cur præcipue fugiat velamina Faunus,
 Traditur antiqui tabula plena joci.
 Forte comes domine juvenis Tirynthius ibat:
 Vidit ab excelso Faunus utrumque jugo.
 Vidit, & incaluit, Montanaque numina, dixit,
 Nil mihi vobiscum est: hæc meus ardor erit.
 Ibat odoratis humeros perfusa capillis
 Mæonis, aurato conspicienda sinu.
 Aurea pellebant tepidos umbracula soles,
 Quæ tamen Herculeæ sustinere manus.
 Jam Bæchi nemus, & Tmolli vineta tenebat
 Hesperus, & fusco ruscibus ibat equo:
 Antra subit tosis laqueata & pumice vivo.
 Garrulus in primo limine rivus erat.
 Dumque parant epulas, potandaque vina ministri;
 Culcibus Alciden induit illa suis.
 Dat tenues tunicas Gætulo murice tinctas,
 Dat teretem zonam, qua modo cincta fuit.
 Ventre minor zona est: tunicarum vincla relaxat,
 Ut posset magnas exeruisse manus,
 Fregerat armillas non illa ad brachia factas:
 Scindebant magni vincula parva pedes.
 Ipsa capit clavamque gravem, spoliisque leonis:
 Conditaque in pharetra tela minora sua.

Sic epulis functi, sic dant sua corpora somno,
 Et positis juxta se cubere toris.
 Causa, repertori vitis quia sacra parabant,
 Quæ fecerant purè, cum foret orta dies.
 Noctis erat medium (quid non amor improbus
 audet?)
 Roscida per tenebras Faunus ad antra venit.
 Utiq; videt comites somno vinoque solutos,
 Spem capit in dominis esse soporis idem.
 Intrat: & huc illic temerarius errat adulter,
 Et præfere cautas, subsequiturque manus.
 Venerat ad strati captata cubilia lecti,
 Et felix prima forte futurus erat.
 Ut tetigit fulvi setis hirsuta leonis
 Vellera; perstimul, substituitque manus.
 Attonitusque metu reddiit: ceu sæpe viator
 Turbatum viso retrulit angue pedem.
 Inde tori, qui junctus erat, velamina tangit
 Mollia, mendaci decipiturque nota.
 Ascendit: spondaque sibi propiore recumbit:
 (Et tumidum cornu datus inguen erat).
 Interea tunicas ora subducit ab imas
 (Horrebant densis as, tra crura pillis).
 Cetera tentantem cubito Tirynthius heros
 Reppulit: è summo decidit ille toro.
 Fit sonus: inclamat comites, & lumina poscit
 Mæonis; illatis ignibus acta patent.
 Ille genit lecto graviter dejectus ab alto:
 Memoræque è dura vix sua tollit humo.
 Rider & Alcides, & qui videre iacentem:
 Rider amatorem Lyda puella suum.
 Veste Deus urus, salientes lumina vestes
 Non amat; & nudos ad sua sacra vocat,
 Adde peregrinis causas, mea Musa, Latinas,

Inque suo noster pulvere currat equus.
 Cornipedi Fauno cæsa de more capellâ,
 Venit ad exigua turba vocata dapes:
 Dumque sacerdotes verubus transsuta salignis
 Extra parant, medias sole tenente vias;
 Romulus, & frater, pastoralisque juvenus
 Solibus, & campo corpora nuda dabant.
 Cæstibus, & jaculis & nisso pondere saxi
 Brachia per lusus experienda dabant.
 Pastor ab excelso, per devia rura juvenus,
 Romule, prædones, & Reme; dixit, agunt.
 Longum erat armari: diversis exit uterque
 Partibus; occursum præda recepta Remi est.
 Ut rediit; verubus stridentia detrahit exta:
 Atque, ait, Hæc certe non nisi victor eder.
 Dicta facit, Fabique simul. Venit irritus illuc
 Romulus, & mensas, ossaque nuda videt.
 Risit; & indoluit, Fabios potuisse Remumque
 Vincere; Quintillos non potuisse suos.
 Fama manet facti: posito velamine currunt,
 Et memorem famam, quod bene gessit, habet.
 Forsitan & queras cur sit locus ille Lupercal?
 Quæve diem tali nomine causa notet?
 Sylvia Vestalis cælestia semina partu
 Ediderat, patris regna tenente suo.
 Is jubet auferri parvos, & in amne necari;
 Quid facis? ex istis Romulus alter erit.
 Jussa recusantes peragunt lacrymosa ministri.
 Flent tamen, & geminos in loca jussa ferunt.
 Albulâ, quem Tyberim meraus Tyberinus in undis
 Raddidit, hybernis fortè tuncbat aquis.
 Hic ubi nunc fora sunt, lintres exare videres,
 Quaque jacent valles, Maxime Circe, tux.
 Hic ubi venerunt (neque enim procedere possunt

Longius) ex illis unus an alter ait:
 Ah quam sunt similes! ah quam formosus uterque!
 Plus tamen ex illis iste vigoris habet.
 Si genus arguitur vultu; (nisi fallit imago)
 Nescio quem è vobis suspicor esse Deum.
 At si quis vestræ Deus esset originis auctor;
 In tam præcipiti tempore ferret opem.
 Ferret opem certè, si non ope mater egeret:
 Quæ facta est uno mater & orba die.
 Nata simul, moritura simul, simul lte sub undas
 Corpora, desiderat: deposuitque sinu.
 Vaglerant ambo pariter: sensisse putares.
 Hi sedent undis in sua tecta genis.
 Sustinet impositos summa cavus alveus unda.
 Heu quantum fati parva tabella tulit!
 Alveus in limo silvis appulsus opacis,
 Paulatim fluvio deficiente, sedet.
 Arbor erat: remanent vestigia: quæque vocatur
 Romula nunc ficus, Rumina ficus erat.
 Venit ad expositus (mirum!) lupa foeta gemellos.
 Quis credat, pueris non nocuisse feram?
 Non nocuisse patum est: prodest quoque; quos lupa
 nutrit,
 Perdere cognatæ sustinere manus.
 Constitit, & canda teneris blanditur alumnis,
 Ex fingit lingua corpora bina sua.
 Martes satos scites; timor abfuit: ubera ducunt,
 Nec sibi promissa lactis aluntur ope.
 Illa loco nomen fecit; locus ille Lupercis.
 Magna dati nutrix præmia lactis habet.
 Quid vetat Arcadio dictos à monte Lupercos?
 Faunus in Arcadia templa Lyceus habet.
 Nupta quid expectas? non tu pollutibus herbis
 Nec prece, nec magico cæcimine mater eris.

Escipe secundæ patienter verbera dextræ
 Jam socer optatum nomen habebit avi.
 Nam fuit illa dies, dura cum sorte maritæ
 Reddebant uteri pignora rara sui.
 Quid mihi, clamabat, prodest rapuisse Sabinas
 Romulus; (hoc illo sceptrâ tenente fuit:)
 Si mea non vires, sed bellum injuria fecit;
 Uellius fuerat non habuisse nurus.
 Monte sub Esquillo multis inciduus annis
 Junonis magnæ nomine locus erat.
 Huc ubi venerunt, pariter nuptæque virique,
 Suppliciter posito procubere genu.
 Cum subito notæ tremuere cacumina silvæ:
 Et Dea per lucos mira locuta suos:
 Italidæ matres, inquit, sacer hircus inito.
 Obstupuit dubio territa turba sono.
 Augur erat, (nomen longis intercidit annis)
 Nuper ab Etrusca venerat exul humo.
 Ille caprum mactat: jusse sua terga puellæ
 Pellibus exactis percutienda dabant.
 Luna resumebat decimo nova cornua mente,
 Virque pater subito, nuptaque mater erat.
 Gratia Lucinæ: dedit hæc tibi nomina lucæ:
 Aut quia principium tu Dea lucis habes.
 Parce, precor, gravidis, facilis Lucina, puellis:
 Maturumque utero molliter aufer onus.
ORta dies fuerat; tu desine credere ventis:
 Perdidit illius temporis aura fidem.
 Flamina non constant: & sex reserata diebus
 Carceris Æolii janua lata pater.
Jam levæ obliqua subsedit Aquarius urna.
 Proximus æthereos escipe, Piscis equos.
 Te memorant fratremque tuum (nam junctâ micatâ
 Signa) duos tergo sustinuisse Deos.

Terribilem quondam fugiens Typhona Dione
 Tunc, cum pro cælo Jupiter arma tulit;
 Venit ad Euphratem comitata Cupidine parvo,
 Inque Palestinæ margine sedit aquæ.
 Populus, & cannæ riparum summa tenebant,
 Spemque dabant salices, hos quoque poste tegi.
 Dum lateat, insonuit vento nemus, illa timore
 Pallet: & hostiles credit adesse manus.
 Utque sinu tenuit natum, Succurrite Nymphæ,
 Et Dis auxilium ferite duobus, ait.
 Nec mora; prosiluit: pisces subiere gemelli,
 Pro quo nunc, ceræis, sidera numen habent.
 Inde nefas dicunt genus hoc imponere mensis
 Nec violenti tumidi piscibus ora, Syri.
Proxima lux vacua est. At tertia dicta Quirino.
 Qui tenet hæc nomen, Romulus antè fuit.
 Sive quod hasta Quirîs præscis est dicta Sabinis:
 (Bellicus à tello venit in astra Deus).
 Sive tuo regi nomen posuere Quirites:
 Seu quia Romanis junxerat ille Cures.
 Nam patet arripotens potquam nova moenia vidit,
 Multaque Romuleâ bella peracta manu:
 Jupiter, inquit, habet Romana potentia vires:
 Sanguinis officio non eget illa mei.
 Redde patri natum: quamvis intercidit alter,
 Pro se, proque Remo, qui mihi restat, erit.
 Unus erit, quem tu tolles in cæcula cæli,
 Tu mihi dixisti: sint rata dicta Jovis.
 Jupiter annuerat: nutu tremefactus uterque
 Est polus: & cæli pondera movit Atlas.
 Est locus, antiqui Capreæ dixerunt paludem:
 Fortè tuis illic, Romule, jura dabas.
 Sol fugit, & remouent subeuntia nubila calum,
 Et gravis effusus decidit imber aquis.

Hinc tonat, hinc missis abruptitur ignibus æther.
 Fit fuga: Rex patris astra petebat equis.
 Luctus erat, falsaque patres in crimine cædis,
 Hæsissetque animis forsitan illa fides:
 Sed proci! è longa veniebat Julius Alba:
 Lunaque fulgebat: nec facis usus erat.
 Cùm subito motu nubes tremuere sinistrae.
 Retrullit ille gradus: horruerantque comæ.
 Pulcher, & humano major, trabeaque decorus
 Romulus in media visus adessee via:
 Et disisse simul: Prohibe lugere Quirites;
 Ne violent lacrymis numina nostra suis.
 Thura ferant, placentique novum pia turba Quirinum.
 Et patrias artes militiamque colant.
 Jussit: & in tenuis oculis evanuit auras.
 Convocat hic populos, jussaque verba refert.
 Tempia Deo sunt; collis quoque dictus ab illo est,
 Et referunt certi sacra paterna dies.
 Lox quoque eor eadem Stultorum festa vocetur,
 Accipe, parva quidem causa, sed apta, subest.
 Non habuit doctos tellus antiqua colonos:
 Lassabant agiles aspera bella viros.
 Plus erat in gladio quam curvo laudis aratro:
 Neglectus domino pauca ferabam ager.
 Farra tamen veteres jaciebant, farra metebant,
 Primitias Ceteri farra resecta dabant,
 Usibus admoniti flammis torrenda dederunt.
 Multaque peccato damna tulere suo.
 Nam modò verrebant nigras pro farre favillas,
 Nunc ipsas ignes corripere casas.
 Facta dea est Fornax: læti Fornace coloni
 Orant, ut fruges temperet illa suas.
 Curio legitimis tunc Fornacalis verbis
 Maximus indicit: nec stata sacra facit.

Inque foro multa circum pendente tabella
 Signatur certa Curia quæque nota.
 Stultaque pars populi quæ sit sua Curia nescit:
 Sed facit extrema sacra relicta die.
 Est honor & tumultus animas placare paternas,
 Parvaque in exstructas munera ferre Pyras.
 Parva petunt Manes, pietas pro divite grata est
 Munere; non avidos Styx habet ima Deos.
 Tegula porrectis satis est velata coronis,
 Et sparsæ fruges, parvaque mica salis;
 Inque mero mollita Ceres, violæque soluta.
 Hec habeat media testa relicta via.
 Nec majora veto: sed & his placabilis umbra est.
 Adde preces, positis & sua verba focus,
 Hunc morem Æneas pietatis idoneus actor
 Attulit in terras, juste Latine, tuas.
 Ille patris Genio solennia dona ferebat:
 Hinc populi ritus edidicere novos.
 Ad quondam, dum longa gerunt pugnacibus armis
 Bella: parentales deseruere dies.
 Non impune fuit: nam dicitur omine ab isto
 Roma suburbanis incaluisse rogis.
 Vix equidem credo: bustis exisse feruntur,
 Et tacta quæsti tempore noctis avi.
 Perque vias Urbis latoque ululasse per agros
 Deformes animas, vulgus inane, ferunt.
 Post ea præteriti tumultis redduntur honores.
 Prodigisque venit funeribusque modus.
 Dum tamen hæc sunt, viduæ cessate puellæ:
 Expectet puros pinea tæda dies.
 Nec tibi, quæ cupida matura videre matri;
 Comat virgineas hasta recurva comas.
 Conde tuas, Hymenææ, faces, & ab ignibus atris
 Aufer, habent alias moesta sepulcra faces.

Di quoque templorum foribus celentur opertis:
 Thure vacent aræ: stentque sine igne foci.
 Nunc animæ tenues, & corpora fuoeta sepulchris
 Errant: nunc posito pascitur umbra cibo.
 Nec tamen hoc ultra, quam quot de mense supersunt
 Luciferi, quot habent carmina nostra pedes.
 Hanc, quia iusta ferunt, dixerit Feralia lucem,
 Ultima placandis Manibus illa dies.
 Ecce anus in mediis residens annosa puellis,
 Sacra facit Tacitæ; nec tamen ipsa tacet.
 Et digitis tria thura tribus sub limine ponit,
 Qua brevis occultum mus sibi fecit iter.
 Tunc cantata tenent cum fusco licia plumbo,
 Et septem nigras versat in ore fabas.
 Quodque pice abstrinxit, quod acu trajecit athena,
 Obsutum menta torret in igne caput.
 Vina quoque instilat; vini quodcumque relictum est
 Aut ipsa, aut comites, plus tamen ipsa bibit.
 Hostiles linguas, inimicaque vinximus ora,
 Dicit discedens; ebriaque exit anus.
 Forsitam à nobis, quæ sit dea Muta? requireres.
 Disce per antiquos quæ mihi nota senes.
 Jupiter immodico Juturnæ victus amore
 Multa tulit tanto non patientia Deo.
 Illa modo in silvis inter coryleta jacebat;
 Nunc in cognatas desiliebat aquas.
 Convocat hic Nymphas Latium quæcumque tenebant,
 Et jecit in medio talia verba choro:
 Invidet ipsa sibi, vitatque quod expedit illi,
 Vestra soror, summo concubuisse Deo.
 Consulto ambobus: nam quæ mea magna voluptas,
 Utilitas vestræ magna sororis erit.
 Vos illi in prima fugienti obsistite ripa,
 Ne sua fluminea corpora mergat aqua.

Dixerat: annuerant Nymphæ Tyberinides omnes,
 Quæque colunt thalamos, illa diva, tuos.
 Fortè fuit Nais, Lara nomine: prima sed illi
 Dicta bis, antiquum syllaba nomen erat.
 Ex vitio positum, sæpè illi dixerat Almo,
 Nata, tene linguam: nec tamen illa tenet.
 Quæ simul ac terigit Juturnæ stagna sororis;
 Effuge, ait, ripas: dicta refertque Jovis.
 Illa etiam Junonem adiit: miserataque nuptas,
 Naida Juturnam vir tuus, inquit, amat.
 Jupiter intumuit; quaque est non usa modestè,
 Eripit huic linguam: Mercuriumque vocat.
 Dum hanc ad Manes; locus ille silentibus aptus,
 Nympha, sed infernæ Nympha paludis erit.
 Jussa Jovis fiunt; accepit lucus euntes.
 Dieltur illa duci tunc placuisse suo.
 Vim parat hic, vultu pro verbis illa precatur,
 Et frustra muto nititur ore loqui.
 Fitque gravis, geminosque parit, qui compita servant,
 Et vigilant nostra semper in æde Lares.
Proxima cognati dixerit Charistia cari,
 Et venit ad socios turba propinqua Deos.
 Scilicet à tumultis, & qui periere propinquis,
 Protinus ad vivos ora referre juvat.
 Postque tot amissos, quidquid de sanguine restat,
 Adspicete, & generis dinumerare gradus.
 Innocui veniant: procul hinc procul impius esto
 Frater, & in partus mater acerba suos:
 Cui pater est vivax, qui matris digerit annos;
 Quæ premit invitam socrus iniqua ntrum.
 Tantalidæ fratres absint, & Jasonis uxor;
 Et quæ ruricolis semina tosta dedit.
 Et soror, & Progne, Terentusque duabus iniquus:
 Et quicumque suas per scelus anget opes.

Dis generis dato thura boni : Concordia fertur
 Illa præcipuè micis adesse die.
 Et libat dapes, ut grati pignus amoris
 Nutriat instinctos missa patella cibos.
 Jamque ubi suadebit placidos nox humida somnos,
 Larga precatori sumite vina manu.
 Et, benè vos, benè tu patris pater optime Cæsar,
 Dixit, suffusus per sacra verba mero.
NOx ubi transierit solito celebretur honore,
 Separat indicio qui Deus arma suo.
 Termine sive lapis, sive es defossus in agro
 Stipes, ab antiquis tu quoque nomen habes.
 Te duo diversa domini de parte coronant.
 Binaque secta tibi, binaque dona ferunt.
 Ara sit : huc ignem curto fert rustica testu
 Sumptum de tepidis ipsa colona focis.
 Ligna senex minuit ; concaisæque construit altè,
 Et solida ramos figere pugnat humo.
 Tum sicco primas irritat cortice flammæ,
 Stat puer, & manibus lata canistra tenet.
 Inde, ubi ter fruges medios immisit in ignes :
 Porrigit incisos filia parva favos.
 Vina tenent alii : libantur singula flammis.
 Spectant, & linguis candida turba favent.
 Spargitur & caso communis Terminus agno :
 Nec queritur, lacrans cum sibi porca datur.
 Conveniunt, celebrantque dapes victoria simplex,
 Et canit laudes, Termine sancte, tuas.
 Tu populos, et urbesque, & regna ingentia, finis :
 Omnis erit sine te litigiosus ager.
 Nulla tibi ambitio est, nullo corrumpere auro :
 Legitimâ servas credita rura fide.
 Si tu signasies olim Thyreatida terram ;
 Corpora non letho missa trecenta forent :

Nec foret Othryades congestis tectus in armis.
 O quantum patris sanguinis ille dedit !
 Quid nova cum fierent Capitolia ? nempe Deorum
 Cuncta Jovi cessit turba locumque dedit.
 Terminus (ut memorant veteres) inventus in æde
 Restitit : & magno cum Jove templa tenet.
 Nunc quoque, se supra ne quid nisi sidera cernat,
 Exiguam templi tecta foramen habent.
 Termine, post illad levitas tibi libera non est.
 Qua positus fueris in statione, manè :
 Nec tu vicino quidquam concede roganti ;
 Ne videre hominem præponisse Jovi.
 Et seu vomeribus, seu tu pulsabere rastris ;
 Clamato, Tuus est hic ager, ille tuus.
 Est via, quæ populum Laurentes ducit in agros,
 Quondam Dardanio regna petita ducl.
 Illa lanigeri pecoris tibi, Termine, fibis
 Sacra videt fieri sextus ab Urbe lapis.
 Gentibus est aliis tellus data limite certo ;
 Romanæ spatium est Urbis, & Orbis idem.
NUNC mihi dicenda est regis fuga ; traxit ab illa
 Sextus ab extremo nomina mense dies.
 Ultima Tarquinius Romanæ gentis habebat
 Regna : vir inustus ; fortis ad arma tamen.
 Ceperat hic alias, alias everterat urbes,
 Et Gabios turpi fecerat artè suos.
 Namque trium minimus, proles manifesta Superbi,
 In medios hostes nocte silente venit,
 Nudarunt gladios ; Occidite, dixit, inermes :
 Hoc cupiunt fratres, Tarquiniusque pater,
 Qui mea crudelis laceravit verbera terga
 (Dicere ut hoc proser verbera passus erat).
 Luna fuit : spectant juvenem, gladiosque recondunt ;
 Tergaque, deducta veste, notata vident.

Flent quoque; & ut secum tuatur bella precantur:
 Callidus ignaris annuit ille viris.
 Jamque potens, misso genitorē appellat amico,
 Perdendi Gabios quod sibi monstrat iter.
 Hortus odoratis suberat cultissimus herbis,
 Se tus hamum rivo lene sonantis aquæ:
 Ille Tarquinius mandata latentia nati
 Accipit & una lilia summa metit.
 Nuntius ut rediit, decussaque lilia dixit;
 Filius, Agnosco jussa parentis, ait.
 Nec mora: principibus cæsis ex urbe Gabina,
 Traduntur ducibus mœnia nuda suis.
 Ecce (nescis visu) medius altaris anguis
 Exit, & extinctis ignibus exta rapit.
 Consultitur Phœbus; sors est ita reddita: Matri
 Qui dederit primus oscula, victor erit.
 Oscula quisque suæ matri properata dederant,
 Non intellecto credula turba Deo.
 Brutus erat stolidi sapiens imitator, ut esset
 Tutus ab insidiis, dire Superbe, tuis.
 Ille jacens pronus matri dedit oscula Terræ;
 Creditus offenso procubuisse pede.
 Cingitur interea Romanis Ardea signis,
 Et patitur longas obsidione moras.
 Dum vacat, & metuunt hostes committere pugnam;
 Luditur in castris: otia miles agit.
 Tarquinius juvenis socios dapibusque meroque
 Accipit: ex illis rege creatus ait.
 Dum nos sollicitos pigro tenet Ardea bello,
 Nec sinit ad patrios arma referre Deos;
 Equid in officio tōrus est socialis? & equid
 Conjugibus nostris mutus cura sumus?
 Quisque suam laudat: studiis certamina crescant;
 Et fervet multo linguaque corque mero.

Surgit cui dederat clarum Collatia nomen;
 Non opus est verbis, credite rebus, ait.
 Nox superest; tollamur equis, urbemque petamus;
 Dicta placent: frænis impediatur equi.
 Pertulerant dominos. Regalia protinus illi
 Tecta petunt: custos in fore nullus erat.
 Ecce murum regis fuis per colla coronis
 Inveniunt posito pervigilare mero.
 Inde cito passu petitur Lucretia; & iugis
 Ante torum calathi, lanaque mollis erat.
 Lumen ad exiguum famulae data pensa trahebant
 Inter quas tenui sic ait illa sono:
 Mittenda est domino (nunc nunc properate puellæ)
 Quamprimum nostrâ facta lacerna manu.
 Quid tamen auditis? (nam plura audire potestis):
 Quantum de bello dicitur esse super?
 Postmodò vincita cades: mellioribus, Ardea, restas,
 Improba; quæ nostros cogis abesse viros.
 Sint tantum reduces; sed enim temerarius ille
 Est meus; & stricto qualibet ense ruit.
 Mens abit, & morior, quoties pugnantis imago
 Me subit; & gelidum pectora frigus habet.
 Desinit in lacrymis: inceptaque fila remisit,
 In gremio vultum deposuitque suo.
 Hoc ipsum decuit: lacrymæ cecidere pudicæ;
 Et facies animo dignaque parque fuit.
 Pone metum; veni, conjux ait, illa revixit,
 Deque viri collo dulce pendit onus.
 Interea juvenis furiales regius ignes
 Concipit, & cæco raptus amore furit.
 Forma placet, niveusque color, flavique capilli,
 Quique aderat nulla factus ab arte decor.
 Verba placent, & vox, & quod corrumpere non est:
 Quoque minor spes est, hoc magis ille cupit.

Jam dederat cantum lucis prænuntius ales,
 Cùm referret juvenes in sua castra pedem.
 Carpitur attonitos absentis imagine sensus
 Ille: recordanti plura magisque placent.
 Sic sedit: sic culta fuit: sic stamina neviti
 Injectæ collo sic jacuere comæ:
 Hos habuit vultus: hæc illi verba fuerunt:
 Hic color, hæc facies, hic decor oris erat.
 Ut solet à magno fluctus languescere flatu:
 Sed tamen à vento, qui fuit, unda tumet:
 Sic, quamvis aberat placitæ præsentia formæ,
 Quem dederat præsens forma, manebat amor.
 Ardet: & injusti stimulis agitatus amoris,
 Comparat indigno vimque metumque toro.
 Exitus in dubio est: Audobimus ultima, dixit,
 Viderit: audentes Forsque Deusque jovat.
 Cepimus audendo Gabios quoque, talia satus
 Ense latus cinxit, tergaque pressit equi.
 Accipit æratâ juvenem Collatini porta;
 Condere jam vultus sole parante suos.
 Hostis-ut Hospes inest penetratialis Collatini:
 Comiter excipitur: sanguine junctus erat.
 Quantum animis erroris inest! parat inscîa rerum
 Infelix epulas hostibus illa suis.
 Functus erat dapibus: poscuat sua tempora somnum.
 Nox erat: & tota lumina nulla domo.
 Surgit, & aurata vagina liberat ense,
 Et venit in thalamos, nupta pudica, tuos.
 Utque torum pressit, Ferrum Lucretia mecum est,
 Natos, ait, Regis, Tarquiniusque vocor.
 Illa nihil: neque enim vocem viresque loquendi,
 Aut aliquid toto pectore mentis habet.
 Sed tremit, ut quondam stabulis deprehensa relictis,
 Parva sub infesto cum jacet agna lupo,

Quid faciat? pugnet? vincetur femina pugrans;
 Clamet? at in dextra, qui vetet, ensis erat.
 Effugiat? positis urgentur pectora palmis;
 Tunc primum externa pectora tecta manu.
 Instat amans hostis, precibus, pretioque, minisque.
 Nec prece, nec pretio, nec mover ille minis.
 Nil agis: Eripiam, dixit, pro crimine vitam:
 Falsus adulterii testis adulter ero.
 Interimam famulum, cum quo deprehensa ferocis.
 Succubuit famæ victa puella metu.
 Quid victor gaudes? hæc te victoria perdet.
 Heu quanto regnis nox stetit una tuis!
 Jamque erat orta dies: passis sedet illa capillis;
 Ut solet ad nati mater itura rogum.
 Grandævumque patrem fido cum conjuge castris
 Evocat: & posita venit uterque mora.
 Utque vident habitum; quæ luctus causa requirunt,
 Cui pareat exequias, quove sit icta malo.
 Illa diu reticet, pudibundaque celat amictu
 Ora; fluunt lacrymæ more perennis aquæ.
 Hinc pater, hinc conjux lacrymas solantur, & orant,
 Indicet: & cæco flentque paventque metu
 Ter conata loqui, ter destitit, ausaque quarto;
 Non oculos ideo sustulit illa suos.
 Hoc quoque Tarquinio debebimus; eloquar, inquit,
 Eloquar infelix dedecus ipsa meum.
 Quæque potest narrat: restabant ultima; flevit,
 Et matronales erubuere genæ.
 Dant veniam genitor facto conjuxque coactæ.
 Quam, dixit, veniam vos datis, ipsa nego.
 Nec mora; celato fixit sua pectora ferro:
 Et cadit in patrios sanguinolenta pedes.
 Tunc quoque jam moriens, ne non procumbat honestè
 Respicit; hæc etiam cura cadentis erat.

Ecce super corpus communia damna gementes,
 Obliti decoris virque paterque jacent.
 Brutus adest; tandemque animo sua nomina fallit:
 Fixaque semianimi corpore tela rapit.
 Stillantemque tenens genoso sanguine cultrum,
 Edidit impavidos ore minante sonos:
 Per tibi ego hunc juro fortem, castumque cruorem,
 Perque tuos manes, qui mihi numen erunt,
 Tarquinium profuga poenae cum stirpe datum.
 Jam satis est virtus dissimulata diu.
 Illa jacens ad verba oculos sine lumine movit.
 Visaque concussa dicta probare coma.
 Fertur in exequias animi matrona virillis;
 Et secum lacrymas, invidiamque trahit.
 Vulnus inane patet. Brutus clamore Quirites
 Concitat, & regis facta nefanda refert.
 Tarquinium cum prole fugit: capit antua consul
 Jura: dies regnis illa suprema fuit.
Fallimus? an veris praenuntia venit hirundo,
 Et metuit, ne qua versa recurrat hiems;
 Saepè tamen, Progne, nimium prosperasse querèrit
 Virque tuo Tereus frigore laetus erit.
JAmque duæ restant noctes de mense secundo,
 Marsque citos junctis curribus urget equos.
 Ex vero positum permansit Equiria nomen:
 Quæ Deus in campo perspicit ipse suo.
 Jure venis Gravidæ: locum tua tempora poscunt,
 Signatasque tuo nomine mensis adest.
 Venimus in portum, libro cum mense peracto,
 Naviget hinc alia jam mihi linter aqua.

P. OVIDII

NASSONIS

FASTORUM

LIBER III.

Bellice depositis clypeo paulisper & hasta.
 Mars, ades, & nitidas caside solve comas.
 Forsitan ipse roges, quid sit cum Marte potæ:
 A te, qui canitur, nomina mensis habet.
 Ipse vides manibus peragi fera bella Minervæ.
 Non minus ingenus artibus illa vacat.
 Palladis exemplo ponende tempora sume
 Cuspidis, invenies & quid inermis agas.
 Tunc quoque inermis eras, cum te Romana sacerdos
 Cepit; ut huic Urbi semina magna daret.
 Silvia Vestalis (quid enim vetat inde moveri?)
 Sacra lavaturas manè petebar aquas,
 Ventum erat ad mollem declivo tramite ripam;
 Ponitur è summa fictilis urna coma.
 Fessa resedit humo, ventosque accepit aperto
 Pectore, turbatas restituitque comas.
 Dum sedet, umbrosæ salices, volucresque canoræ
 Fecerunt sonos, & leve murmur aquæ.
 Blanda quies furtim victis obrepsit ocellis:
 Et cadit à mento languida facta manus.
 Mars videt hanc, visamque cupit, potiturque cupitæ:
 Et sua divina furta sefellit ope.

Ecce super corpus communia damna gementes,
 Obliti decoris virque paterque jacent.
 Brutus adest; tandemque animo sua nomina fallit:
 Fixaque semianimi corpore tela rapit.
 Stillantemque tenens genoso sanguine cultrum,
 Edidit impavidos ore minante sonos:
 Per tibi ego hunc juro fortem, castumque cruorem,
 Perque tuos manes, qui mihi numen erunt,
 Tarquinium profuga poenae cum stirpe datum.
 Jam satis est virtus dissimulata diu.
 Illa jacens ad verba oculos sine lumine movit.
 Visaque concussa dicta probare coma.
 Fertur in exequias animi matrona virillis;
 Et secum lacrymas, invidiamque trahit.
 Vulnus inane patet. Brutus clamore Quirites
 Concitat, & regis facta nefanda refert.
 Tarquinium cum prole fugit: capit antea consul
 Jura: dies regnis illa suprema fuit.
Fallimus? an veris praenuntia venit hirundo,
 Et metuit, ne qua versa recurrat hiems;
 Saepe tamen, Progne, nimium prosperasse quererit
 Virque tuo Tereus frigore laetus erit.
JAmque duae restant noctes de mense secundo,
 Marsque citos junctis curribus urget equos.
 Ex vero positum permansit Equiria nomen:
 Quae Deus in campo perspicit ipse suo.
 Jure venis Gravidæ: locum tua tempora poscunt,
 Signatasque tuo nomine mensis adest.
 Venimus in portum, libro cum mense peracto,
 Naviget hinc alia jam mihi linter aqua.

P. OVIDII

NASSONIS

FASTORUM

LIBER III.

Bellice depositis clypeo paulisper & hasta.
 Mars, ades, & nitidas caside solve comas.
 Forsitan ipse roges, quid sit cum Marte potæ:
 A te, qui canitur, nomina mensis habet.
 Ipse vides manibus peragi fera bella Minervæ.
 Non minus ingenus artibus illa vacat.
 Palladis exemplo ponende tempora sume
 Cuspidis, invenies & quid inermis agas.
 Tunc quoque inermis eras, cum te Romana sacerdos
 Cepit; ut huic Urbi semina magna dares.
 Silvia Vestalis (quid enim vetat inde moveri?)
 Sacra lavaturas manè petebar aquas,
 Ventum erat ad mollem declivo tramite ripam;
 Ponitur è summa fictilis urna coma.
 Fessa resedit humo, ventosque accepit aperto
 Pectore, turbatas restituitque comas.
 Dum sedet, umbrosæ salices, volucresque canoræ
 Fecerunt sonos, & leve murmur aquæ.
 Blanda quies furtim victis obrepsit ocellis:
 Et cadit à mento languida facta manus.
 Mars videt hanc, visamque cupit, potiturque cupitæ:
 Et sua divina furta sefellit ope.

Somnus abit, jacet illa gravis: jam scillicet intra
 Viscera Romanæ conditor urbis erat.
 Languida consurgit: nescit cur languida surgat,
 Et peragit tales arbore nixa sonos.
 Utile sit Faustumque, precor, quod imagine somni
 Vidimus: an somno clarius illud erat?
 Ignibus Illacis aderam, cum lapsa capillis
 Decidit ante sacros lanæa vitta focos.
 Inde duæ pariter (visu mirabile) palmæ
 Surgunt; ex illis altera maior erat:
 Et gravibus ramis totum protexerat orbem,
 Contigeratque novâ sidera summa coma.
 Ecce meus ferrum patris molitur in illas.
 Terreo admonitu; corque timore micat.
 Martia Picus avis gemino pro stipite pugnant,
 Et lupa: tuta per hos utraq; palma fuit.
 Dixerat: & plenam non firmis viribus urnam
 Sustulit; implebat, dum sua visa refert.
 Interea crescente Remo, crescente Quirino,
 Cœlesti tumidus pondere venter erat.
 Quo minus emeritis exiret cursibus annus,
 Restabant nitido jam duo signa Deo.
 Silvia fit mater: Vestæ simulacra feruntur
 Virgineas oculis opposuisse manus.
 Ara deæ certè tremuit, pariente ministra.
 Et subit cineres terrâ flamma suos.
 Hoc ubi cognovit contemptor Amulius æquus:
 (Nam raptas fratri victor habebat opes)
 Amne jubet mergi geminos; scelus unda refugit.
 In sicca pueri destituuntur humo,
 Lactè quis infantes nescit crevisse serino,
 Et picum expositis sæpè tulisse cibos?
 Non ego te, tantæ nutrix Laurentia gentis,
 Nec tacem vestras, Faustule pauper, opes.

Vester honos venit, cum Laurentalia dicam:
 Acceptus genis illa Decembris habet.
 Martia ter senos proles adoleverat annos:
 Et suberat flavæ jam nova barba comæ:
 Omnibus agricolis, armentorumque magistris
 Illiæ fratres jura petita dabant.
 Sæpè domum veniunt prædonum sanguine læti,
 Et redigunt actos in sua jura boves.
 Ut genus audierant, animos pater editus auget,
 Et pudet in parvis nomen habere casis,
 Romulicæque cadit trajectus Amulius ense,
 Regnaque longævo restituantur avo.
 Mœnia conduntur: quæ, quamvis parva fuerunt,
 Non tamen expedit transiluisse Remo.
 Jam, modò quæ fuerant silvæ, pecorumque recessus;
 Urbs erat, æteræ cum pater Urbis ait:
 Arbitræ armorum, de cujus sanguine natus
 Credor (& ut credat pignora certa dabo):
 A te principium Romano dicimus anno:
 Primus de patris nomine mensis erit.
 Vox rata fit: patrioque vocat de nomine mensem.
 Dicitur hæc pietas grata fuisse Deo.
 Et tamen ante omnes Martem coluere priores.
 Hoc dederat studeis bellica turba suis.
 Pallada Cecropidæ, Minoiâ Cretam Dianam,
 Vulcanum tellus Hypsipylea colit:
 Junonem Sparte, Polepeidesque Mycenæ;
 Pinigerum Fauni Manalis ora caput.
 Mars Latio venerandus erat, quia præsidet armis:
 Arma feræ genti, remoque decusque dabant.
 Quod si fortè vacas; peregrinos inspicere Fastos:
 Mensis in his etiam nomine Martis erit.
 Tertius Albanis, quintus fuit ille Faliscis:
 Sextus apud populos, Hernica terra, tuos.

Inter Aricinos, Albanaque tempora constat,
 Factaque Telegoni moenia celsa manu.
 Quintum Laurentes, bis quintum Æquicolus acer,
 A tribus hunc primum turba forensis habet.
 Et tibi cum proavis, miles Peligoe, Sabinis
 Convenit; huic genti quartus utrique Deus.
 Romulus hos omnes ut vinceret ordine saltem,
 Sanguinis auctori tempora prima dedit.
 Nec totidem veteres, quot nunc habuere Kalendas,
 Ille minor geminis mensibus annus erat.
 Nondum tradiderat victas victoribus artes
 Græcia, facundum sed malè forte genus.
 Qui bene pugnabat, Romanam noverat artem:
 Mittere qui poterat pila; divertus erat.
 Quis tunc aut Hyadas, aut, Pleiadas Atlanteas
 Senserat? aut geminos esse sub axe polos?
 Esse duas Arctos? quarum Cynosura petatur
 Sidonis: Helicen Graja tarsina notes?
 Signaque, quæ longo frater percenseat anno,
 Ire per hæc uno mense sororis equos?
 Libera currebant, non observata per annum
 Sidera: constabat sed tamen esse Deos.
 Non illi cælo labentia signa tenebant;
 Sed sua: quæ magnum perdere crimen erat.
 Illa quidem sæno: sed erat reverentia sæno,
 Quantam nunc aquilas cernis habere tuas.
 Petrica suspensos portabat longa maniplos;
 Unde manipularis nomina miles habet.
 Ego animi Indociles, & adhuc ratione carentes
 Mensibus egerunt lustra minora decem.
 Annus erat, decimum cum luna receperat orbem.
 Hic numerus magno tunc in honore fuit.
 Seu quia tot digiti, per quos numerare solemus;
 Seu quia bis quino femina mense parit;

Seu quod adusque decem numero crescente venit;
 Principium spatii sumitur inde novis.
 Inde Patres centum denos secrevit in orbem
 Romulus; hastatos instauravit decem.
 Et totidem princeps, totidem Pilonus habebat
 Corpora: legitimo quique merebat equo.
 Quin etiam partes totidem Tatiensibus ille,
 Quosque vocant Ramnes, Luceribusque dedit.
 Assuetos igitur numeros servavit in annos;
 Hoc luget spatio femina mœsta virum:
 Neu dubites, primæ fuerint quin antè Kalendæ
 Martis; ad hæc animum signa referre potes.
 Laureæ flaminibus, quæ toto perstitit anno;
 Tollitur: & frondes sunt in honore novæ.
 Janua tunc regis posita viset arbore Phœbi:
 Ante tuas itidem, Curia præca, fores.
 Vesta quoque ut folio niteat velata recenti,
 Cedit ab Iliacis laurea cana focia.
 Adde quod arcana fieri novus ignis in æde
 Dicitur, & vires flamma resecta capit.
 Nec mihi parva fides annos hinc isse priores,
 Anna quod hoc coæpta est mense Perenna coll.
 Hinc etiam veteres illi memotantur honores
 Ad spatium belli, perfide Pæne, tui.
 Denique quintus ab hoc fuerat Quintilis: & inde
 Incipit, à numero nomina quisquis habet.
 Primus oliviferis Romam deductus ab arvis
 Pompilius menses sensit abesse duos.
 Sive hoc à Samio doctus, qui posse renasci
 Nos putat; Egeria sive momente sua.
 Sed tamen errabant etiam tunc tempora; donec
 Cæsaris in multis hæc quoque cura fuit,
 Non hæc ille Deus, tantæque propaginis auctor
 Credidit officiis esse minora suis:

Promissumque sibi voluit prænoscere cælum,
 Nec Deus ignotas hospes intrare domos.
 Ille moras Solis, quibus in sua signa sediret,
 Traditur exactis disposuisse notis.
 Is decies senos tercentum, & quinque diebus
 Junxit, & è pleno tempora quarta die.
 Hic anni modus est: in Iustrum accedere debet;

Quæ consumatur partibus, una dies.
Si licet occultos monitus audire Deorum
 Vatibus; ut certè fama licere putat:
 Cum sic officii, Gradive, viribus aptus:
 Dic mihi, matronæ cur tua festa colant?
 Si ego; sic posita dixit mihi caside Mavors:
 (Sed tamen in dextra missilis hasta fuit).
 Nunc primum studiis pacis, Deus utilis armis,
 Advocor; & gressus in nova castra fero.
 Nec piget incepti; juvat hæc quoque parte morati:
 Hoc solam ne se posse Minerva putet.
 Disce Latinorum vates operose dierum
 Quod petis: & memori pectore dicta nota.
 Parva fuit; si prima velis elementa referre,
 Roma: sed in parva spes tamen hujus erat.
 Mœnia jam stabant populis angusta futuris
 Credita, sed turbæ tunc nimis ampla suæ.
 Quæ fuerit nostri si quaeris regia nati;
 Adspice de canna straminibusque domum.
 In stipula placidi capiebat munera somni;
 Et tamen ex illo venit in astra toro.
 Jamquæ loco majus nomen Romanus habebat:
 Nec conjux illi, nec socer ullus erat.
 Spernebar generos inopes vicinia dives:
 Et malè credebar sanguinis auctor ego.
 In stabulis habitasse, & oves pavisse, nocebat,
 Jugeraque inculti pauca tenere soli.

Cum pare quæque suo coëunt voluctesque feræque,
 Atque aliquam, de qua procreet, anguis habet.
 Externis dantur connubia gentibus; at, quæ
 Romano vellet nubere, nulla fuit.
 Indolui; patriamque dedi tibi, Romule, mentem,
 Tolle preces, dixi: quod petis, arma dabunt.
 Festa para Conso: Consus tibi cetera dicit,
 Illo festa die dum sua sacra canes.
 Intinuere Cures, & quos dolor attigit idem.
 Tunc primum generis intulit arma socer.
 Jamque ferè raptæ matrum quoque nomen habebant,
 Tractaque erant longa bella propinqua mora.
 Conveniunt nuptæ dictam Junonis in adem:
 Quas inter mea sic est nurus avia loqui:
 O pariter raptæ: quoniam hoc commune tenemus,
 Non ultra lente possumus esse piæ.
 Stant acies: sed utra di sint pro parte rogandi:
 Eligite; hinc conjux, hinc pater arma tenet.
 Quærendum est, viduæ fieri malitis, an orbæ.
 Consilium vobis forte plumque dabo.
 Consilium dederat; patent, crinesque resolvunt,
 Mœstaque funeret corpora veste tegunt.
 Jam steterant acies ferro mortique paratæ:
 Jam lituus pugnæ signa daturus erat;
 Cum raptæ veniunt inter patresque virosque,
 Inque sinu natos pignora cara tenent.
 Ut medium campi scissis tetigere capillis,
 In terram posito procubuerunt genu,
 Et, quasi sentirent, blando clamore nepotès
 Tendebant ad avos brachia parva suos.
 Qui poterat, clamabat avum tunc denique visum:
 Et qui vix poterat, posse coactus erat.
 Tela viris animique cadant, gladiisque remotis,
 Dant soceri generis, accipientque manus.

Laudatasque tenent natas, scutoque nepotem
 Fert avus: hic scuti dulcior usus erat.
 Inde diem, primasque meas celebrare Kalendas
 Oebalix matres non leve munus habent.
 Aut quia committi strictis mucronibus ausæ
 Finierant lacrymis Martia bella suis:
 Vel quod erat de me feliciter Illia mater;
 Ritè colunt matres sacra, diemque meum.
 Quid? quod hiems ad operta gelu tunc denique cedit,
 Et pereunt victæ sole repente nives.
 Arboribus redeunt detonsæ frigore frondes,
 Vividaque in gravido palmitè gemma tumet.
 Quæque diu latuit, nunc qua se tollat in auras,
 Fertilis occultas invenit herba vias.
 Nunc fecundus ager; pecoris nunc hora creandis
 Nunc avis in ramo tecta laremque parat.
 Tempora jure colunt Latix secunda parentes:
 Quarum militiam votaue pactus habet.
 Adde, quod excubias ubi Rex Romanus agebat,
 Qua nunc Esquillas nomina collis habet;
 Illic à nurbibus Junoni templa Latinis
 Hæc sunt, si memini, publica facta die.
 Quid moror, & variis onero tua pectora causis?
 Eminet ante oculos quod petis ecce tuos.
 Mater amat nuptas: matrum me turba frequentat:
 Hæc Vox præcipuè tam pia causa decet.
 Ferte Dex flores; gaudet florentibus herbis
 Hæc dea: de tenero cingite flore caput.
 Dicite, tu nobis lucem, Lucina, dedisti,
 Dicite, tu voto parturientis ades.
 Si qua tamen gravida est, resolutò crine precetur,
 Ut solvat partus molliter illa suos.
 Quis mihi nunc dicet, quare exlestia Martis
 Arma ferant Sallii, Mamurjumque canant?

Nympha mone, nemori stagnoque operata Dianæ:
 Nympha, Numæ conjux, ad tua festa veni.
 Vallis Ariccinæ silva præcinctus opaca
 Est lacus, antiqua religione sacer.
 Hic latet Hippolytus loris directus equorum:
 Unde nemus nullis illud arditur equis.
 Licia dependent longas velantia sepes,
 Et posita est meritè tabella dez.
 Sæpè, potens voti frontem redimita coronis,
 Formina lucentes portat ab Urbe faces.
 Regna tenent fortesque manu, pedibusque fugaces,
 Et perit exemplo postmodò quisque suo.
 Desiit incerto lapidosus murmure rivus:
 Sæpè, sed exiguis haustibus, inde bibi.
 Egeria est, quæ præbet aquas, dea grata Camœnia.
 Illa Numæ conjux consiliumque fuit.
 Principio nimium promptos ad bella Quirites
 Mollici placuit jure, Deumque metu.
 Inde datæ leges, ne fortior omnia posset:
 Ceptaque sunt purè tradita sacra coll.
 Exultur feritas, armisque potentius æquum est;
 Et cum cive pudet consertuisse manus.
 Atque aliquis modo trux visa jam vertitur ara,
 Vinaque dat tepidis ferraque salsa focis.
 Ecce Deum genitor rutilas per nubila flammæ
 Spargit, & effosis æthera siccant aquis.
 Non alias missi cecidere frequentius ignes.
 Rex pavet; & vulgi pectora terror habet.
 Cui dea: Ne nimium terrere; piabile fulmen
 Est, ait; & sævi decitur ira Jovis.
 Sed poterunt ritum Pileus Faunusque pianti
 Tradere: Romani nomen uterque soli.
 Nec sine vi tradent, adhibe tu vincula captis,
 Atque ita, qua possint, edidit, arte capi.

Lucus Aventino suberat niger ilicis umbra;
 Quo possis viso dicere, numen inest.
 In medio gramen, muscoque adopena virenti
 Manabat saxo vena perennis aquæ.
 Inde ferè soli Faunus Picusque bibebant.
 Hac venit, & Fonti res Numa mactat ovem,
 Plenaque odorati disponit pocula Bacchi,
 Cumque suis antro conditus ipse later.
 Ad solitus veniunt silvestria numina fontes,
 Et relevant multo pectora sicca mero.
 Vina quies sequitur; gelido Numa prodit ab antro,
 Vinculaque sopiras addit in arcta manus.
 Somaus ut abscessit; pugnando vincula tentant
 Rumpere: pugnantes fortius illa tenent
 Tunc Numa: Di nemorum factis ignoscite nostris,
 Si scelus ingenio scitis abesse meo:
 Quoque modo possit fulmen, monstrate, piari:
 Sic Numa; Si quatiens corona Faunus ait.
 Magna petis: nec quæ monitu tibi discere nostro
 Fas sit, habent fines numina nostra suos.
 Di sumus agrestes, & quid dominemur in altis
 Montibus; arbitram est in sua tecta Jovi.
 Hunc tu non poteris per te deducere celo:
 At poteris nostra forsitan usus ope.
 Dixerat hæc Faunus: par est sententia Picæ,
 Deme tamen nobis vincula, Picus ait.
 Jupiter huc veniet valida perductus ab arte:
 Nubila promissi Styx mihi testis erit.
 Emissi laqueis quid agant, quæ carmina dicant;
 Quaque trahant superis sedibus arte Jovem;
 Scire nefas homini est: nobis concessa canentur,
 Quæque pio dici vatis ab ore licet:
 Elicitur celo te, Jupiter: unde minores
 Nunc quoque te celebrant, Eliciumque vocant.

Constat Aventinæ tremuisse cacumina silvæ,
 Terraque subsedit pondere pressa Jovis.
 Corda micant Regis: totoque è corpore sanguis
 Fugit; & hirsutæ diriguere comæ.
 Ut rediit animus; Da certa piamina, dixit,
 Fulminis, altorum rexque paterque Deum:
 Si tua contigimus manibus donaria puris:
 Hoc quoque quod petitur, si pia lingua rogat.
 Annuit oranti; sed verum ambage remota
 Abdidit, & dubio terruit ore virum.
 Cæde caput dixit. Cui Rex, Parebimus, inquit:
 Cædenda est hortis eruta cepa meis.
 Addidit hic, Hominis sumes, ait ille, capillos.
 Postulat hic animam: cui Numa, Piscis, ait,
 Risit: & His, inquit, facito mea tela proceutes,
 O vir colloquio non abigende meo.
 Sed tibi, protulerit eum totum castinus orbem
 Cynthus, imperii pignora certa dabo.
 Dixit: & ingenti tonitru super æthera notum
 Fertur; adorantem destituitque Numam.
 Ille redit lætus, memoratque Quiritibus acta.
 Tarda venit dictis difficilisque fides.
 At cæcè credetis, ait, si verba sequatur
 Exitus: en, audi crastina, quisquis adest.
 Protulerit terris eum totum Cynthus orbem,
 Jupiter imperii pignora certa dabit.
 Discendant dubii, promissaque tarda videntur;
 Dependente fides à veniente die.
 Mollis erat tellus rotata mane pruinas
 Ante sui populus limina Regis adest.
 Prodit, & in solio medius consedit acerno.
 Innumeri circa stantque silentque viri.
 Ortus erat summo tantummodo margine Phœbus:
 Sollicitæ mentes speque metique paveant.

Constitit, atque caput niveo velatus amictu,
 Jam bene dis notas sustulit ille manus.
 Atque ira, Tempus adest promissi muneris, inquit;
 Pollicitam dietis, Jupiter, adde fidem.
 Dum loquitur, totum jam Sol emoverat orbem,
 Et gravis æthereo venit ab axe fragor.
 Ter tonuit sine nube Deus, tria fulgura misit:
 Credite dicenti: mira, sed acta loquor.
 A media cælum regione dehiscere cæpit:
 Summisere oculos cum duce turba suo.
 Ecce levi scutum versatam leniter aura
 Decidit, à populo clamor ad astra venit.
 Tollit humo manus cæsa prius ille juvenca,
 Quæ dederat nulli colla premenda jogo,
 Idque ancilæ vocat, quod ab omni parte recisum est,
 Quemque notes oculis, angulus omnis abest.
 Tunc memor, imperii sortem consistere in illo,
 Consilium multæ calliditatis inicit.
 Plura jubet fieri similæ cælata figura;
 Error ut ante oculos insidiantis est,
 Mamurius, morum, fabræne exactior artis,
 Difficile est ulli dicere, clausit opus.
 Cui Numa munificus, Facti pete præmia, dixit:
 Si mea nota fides; irrita nulla petes.
 Jam dederat Sallia (à saltu nomina ducta)
 Armaque, & ad certos verba canenda modos.
 Tanc sic Mamurius, Merces mihi gloria detur;
 Nominaque extremo carmine nostra sonent.
 Inde Sacerdotes operi promissa vetusto
 Præmia persolvunt, Mamuriumque vocant.
 Nubere si qua voles, quamvis properabitur ambo;
 Differ: habent parvæ commoda magna moræ.
 Arma movent pugnam, pugna est aliena maritis;
 Condita cum fuerint, aptius omen erit.

His etiam conjux apicati sancta dialis
 Lucibus impexas debet habere comas.
Tertia nox demissa suos ubi moverit ignes;
 Conditus è geminis piscibus alter erit.
 Nam duo sunt: Austris hic est, Aquilonibus ille
 Proximus; à vento nomen uterque tenet.
Cum croceis rotare genis Tithonæ conjux
 Cæperit, & quintæ tempora lucis aget;
 Sive est Arctophylax, sive est piger ille Bootes;
 Mergetur, visus effugietque tuos.
 At non effugiet Vindemitor: hoc quoque causam
 Unde trahat sidus parva docere mora est.
 Ampelon intonsum Satyro nymphæque creatum
 Fertur in Ismariis Bacchus amasse jugis.
 Tradidit huic vitem pendentem frondibus ulmi;
 Quæ nunc de pueri nomine nomen habet.
 Dum legit in ramo pietas temerarius uvæ;
 Decidit; amissum Liber in astra tulit.
Sextus ubi è terra clivossimum scandet Olympum
 Phœbus, & alatis æthera carpit equis;
 Quisquis ades, castaque collis penetrabilia Vestæ;
 Gratare; Iliacis thuraque pone focis.
 Cæsaris innumeris; quos maluit ille merenti,
 Accessit titulis pontificalis honor.
 Ignibus æternis æterni numina præsent
 Cæsaris: imperii pignora juncta vides,
 De veteris Trojæ dignissima præda ferenti,
 Qua gravis Æneas tutus ab hoste fuit.
 Ortus ab Ænea tangit cognata sacerdos
 Numina; cognatum, Vesta, tuere caput.
 Quos sancta fovet ille manu, bene vivitis ignes;
 Vivite inextincti flammaque duxque precor.
Una nota est Martis nox: sacra quod illis
 Tempia putant lucos Vejovis ante duos.

Romulus ut saxo lucum circumdedit alto;
 Quilibet huc, dixit, confuge: tutus eris.
 O quàm de tenni Romanus origine crevit!
 Turba vetus quàm non invidiosa fuit!
 Ne tamèn ignaro novitas tibi nominis abstet;
 Disce quis iste Deus, curve vocetur ita.
 Jupiter est juvenis: juveniles aspice vultus.
 Aspice deinde: manu fulmina nulla tenet.
 Fulmina post ausos cœlum affectare Gigantes
 Sumpta Jovi: primo tempore inermis erat,
 Ignibus Ossa novis, & Pelion altius Ossa
 Arsit, & in solida fixus Olympus humo.
 Stat quoque capta simul: Nymphæ pavisse feruntur
 Cretides; infanti lac dedit illa Jovi.
 Nunc vocor ad nomen. Vegrandia farra coloni,
 Quæ malè crevetunt, vescaque parva vocant.
 Vis ea si verbi est, cur non ego Vejovis ædem,
 Ædem non magni suspicor esse Jovis?
 Jamque ubi cœruleum variabunt sidera cœlum;
 Suspice: Gorgonei colla videbis equi.
 Creditur hic cæsa gravida cervice Medusæ
 Sanguine repensæ prosiluisse comis.
 Huic supra nubes & subter sidera lapsa,
 Cœlum pro terrâ, pro pede penna fuit.
 Jamque indignanti nova fræna receperat ore,
 Cùm levis Aonias ungula fodit aquas.
 Nunc fruitur cœlo, quod penis antè petebat:
 Et nitidus stellis quinque decemque micat.
PRotius adspicies venientis nocte Coronam
 Gnosida. Theseo crimine facta dea est.
 Jam bene perjuro mutatrat conjuge Bacchum,
 Quæ dedit ingrato filia regenda viro
 Sorte tori gaudens, Quid fiebam rustica, dixit?
 Utiliter nobis perfidus ille fuit.

Interea Liber depeis crinibus Indos
 Vincit, & Eoo dives ab orbe redit.
 Inter captivas facie præsentè puellas
 Grata nimis Baccho filia regis erat.
 Fiebat amans conjux, spatiatæque litore curvo
 Kdidit incultis talia verba comis:
 Ea iterum fluctus similes audite querelas:
 En iterum lacrymas accipe, arena, meas.
 Dicebam (memini) perjure, & perfide Theseu
 Ille abiit, eadem crimina Bacchus habet.
 Nunc quoque nulla viro, clamabo, femina credat.
 Nomine mutato causa relata mea est.
 O utinam mea sors, qua primum coeperat, isset,
 Jamque ego præsentì tempore nulla forem!
 Quid me in disertis perituram, Liber, arenis
 Servabas? potui dedoluisse semel.
 Bacche levis, leviorque tuis, quæ tempora cingunt
 Frontibus, in lacrymas cogite Bacche meas;
 Ausus es ante oculos adducto pellice nostros
 Tam bene compositum sollicitare torum?
 Heu ubi pacta fides? ubi, quæ jurare solebas?
 (Me miseram, quoties hæc ego verba loquor!)
 Thesea culpabas, fallacemque ipse vocabas:
 Judicio peccas turpius ipse tuo.
 Nesciat hoc quisquam: tacitisque dolotibus urar:
 Ne toties falli digna fuisse puter.
 Præcipuè cupiam celari Thesea: ne te
 Consortem culpæ gaudeat esse suæ.
 At, puto, præposita est fuscæ mihi candida pellex.
 Eveniat nostris hostibus ille color.
 Quid tamen hoc refert? virtio tibi gratior ipso est.
 Quid facis? amplexus inquinat illa tuos,
 Bacche, fidem præsta: nec præfer amoribus ullam
 Conjugis assuetæ semper amare virum.

Ceperunt matrem formosi corona tauri;
 Me tua: sed lædit ille pudendus amor.
 Ne noceat quod amo: nec enim tibi Bacche nocebat;
 Quod flammæ nobis fassus es ipse tuas.
 Nec quod nos uris, mirum facis; ortus in igne
 Diceris, & patria raptus ab igne manu.
 Illa ego sum, cui tu solitus promittere cœlum.
 Hei mihi, pro cœlo qualia dona fero!
 Dixerat: audierat jam dudum verba querentis
 Liber, ut à tergo fortè secutus erat.
 Occupat amplexu: lacrymasque per oscula siccat,
 Et, pariter cœli summa petamus, ait.
 Tu mihi juncta toro, mihi juncta vocabula sumes:
 Jam tibi mutata Libera nomen erit.
 Sintque tuæ tecum faciam monumenta coronæ;
 Vulcanus Veneri quam dedit: illa tibi.
 Dicta facit: gemmasque novem transformat in ignes.
 Aurea per stellas nunc micat illa novem.
SEx ubi sustulerit, totidemque emisit orbem,
 Purpureum rapido qui vehit axe diem;
 Altera gramineo spectabis Equiria campo,
 Quem Tyberis curvis in latus urget aquis.
 Qui tamen ejecta si forte tenebitur unda;
 Cœlius accipiet pulverulentus equos.
IDibus est Annæ festum geniale Perennæ,
 Haud procul à ripis, advena Tyberis, tuis.
 Plebs venit, ac virides passim disjecta per herbæ
 Potat, & accumbit eam pare quisque sua.
 Sub Jove pars durat, pauci tentoria ponunt:
 Sunt, quibus è ramis fronde facta casa est,
 Pars sibi pro rigidis calamos statuere columnis:
 Desuper extensas imposture togas,
 Sole tamen vindicæ valent: annosque precantur,
 Quot sumant cyathus; ad numerumque bibunt.

Invenies illic, qui Nestoris eibat annos:
 Quæ sit per calices facta Sybilla suos.
 Illic & cantant, quid didicere theatris,
 Et jactant faciles ad sua verba manus:
 Et ducunt posito duras crateres choreas,
 Cultaque diffusis saltat amica comis.
 Cùm redouat, titubant, & sunt spectacula vulgi:
 Et fortunatos obvia turba vocat.
 Occurrit nuper (visa est mihi digna relatu)
 Pompa: senem potum pota trahebar anus.
 Quæ tamen hæc dea sit, quoniam rumoribus errat;
 Fabula proposito nulla tegenda meo.
 Arserat Æneæ Dido miserabilis igne:
 Arserat extructis in sua fata rogis.
 Compositusque cinis, tumulique in matrem carmen
 Hoc breve, quod moriens ipsa reliquit, erat;
 Præbuit Æneæ, & causam mortis & eorum:
 Ipsa sua Dido concidit usa manu.
 Protinus invadunt Numidæ sine vindice regnum:
 Et petitur capta Maurus Jarba domo:
 Sequæ memor spretum, Thalamis tamen, inquit, Elisæ,
 En ego, quem toties reppulit illa, fruor,
 Diffugiunt Tyrii quo quemque agit error, ut olim
 Amisso dubiæ rege vagantur apes.
 Tertia nudatas acceperat arca messes,
 Inque caryos lerant tertia musta lacus;
 Pellitur Anna domo: lacrymasque sororia linquit
 Mœnia; germanæ justa dat antiæ suæ.
 Mixta bibunt molles lacrymis unguenta favillæ,
 Vertice libatas accipiuntque comas.
 Terque vale dixit: cineres ter ad ora relatas
 Pressit; & est illis visa subesse soror.
 Nacta ratem comitesque fuge, pede labitur æquo.
 Mœnia respiciens, dulce sororis opus.

Fertilis est Mellite sterili vicina Cosyra
 Insula, quam Libyci verberat unda freti.
 Hanc petit hospitio regis confusa vetusto.
 Hospes opum dives rex ibi Battus erat.
 Qui postquam didicit casus utriusque sorotis;
 Hæc, inquit, tellus, quantulacumque, tua est.
 Et tamen hospitil servasset ad ultima manus;
 Sed timuit magnæ Pygmalionis opes.
 Signa recesebat bis Sol suæ; tertius ibat
 Annus: & exilio terra paranda nova est.
 Frater adest, belloque petit. Rex arma perosus.
 Non sumus imbelles, tu fuge sospes, ait.
 Jussa fugit, ventoque ratem committit, & undis;
 Asperior quovis æquore frater erat.
 Est prope piscosos lapidosi Crathidis amnes
 Parvus ager: Cameren incola turba vocat.
 Illic cursus erat, nec longius absuit inde,
 Quam quantum novies mittere fauda potest,
 Vela cadunt primo, dubia librantur ab aura.
 Findite remigio, navita dixit, aquas.
 Dumque parent torto subducere carbassa lino,
 Percutitur rapido puppis adunca Notæ;
 Inque patens æquor, frustra pugnantæ magistro,
 Fertur, & ex oculis visa refugit humus.
 Assiliunt fluctus, inoque à gurgite pontus
 Vertitur, & canas alveus haurit aquas.
 Vincitur ars vento: nec jam moderator habentia
 Utitur: at votis is quoque poscit opem.
 Jactatur tumidas exul Phœnissa per undas,
 Humidaque opposita lumina veste tegit.
 Tunc primum Dido felix est dicta sorori,
 Et quæcumque aliquam corpore pressit humum,
 Dicitur ad Laurens ingentil flamine litus
 Puppis: & expositis omnibus, hausta perit.

Jam plus Æneas regno nataque Latini
 Auctus erat: populos miscueratque duos.
 Littore dotati solo comitatus Achate
 Secretum nudo dum pede capit iter;
 Adspicit errantem: nec credere sustinet, Annam
 Esse (quid in Latios illa veniret agros?)
 Dum secum Æneas; Anna est, exclamat Achates.
 Ad nomen vultus sustulit illa suos.
 Heu! fugiat? quid agat? quos terræ querat hiatus?
 Ante oculos miseræ fata sororis erant.
 Sensit, & alloquitur trepidam Cythereus heros:
 Flet tamen admonitu mortis, Elisa, tuæ.
 Anna per hanc juro, quam quondam audire solebas,
 Tellurem fato prosperiore dari;
 Perque Deos comites, hac nupet sede locatos:
 Sæpè meas illos increpuisse moras.
 Nec timui de morte tamen: metus absuit iste,
 Hei mihi! credibili fortior illa fuit.
 Ne refer; adspexi non illo corpore digna.
 Vulnere, Tartareas ausus adire domos.
 At tu sequi ratio te nostris appullit oris,
 Sive Deus; regni commoda carpe mei.
 Multa tibi memores, nil non debemus Elisæ:
 Nomine grata tuo, grata sororis eris.
 Talia dicenti (neque enim pars altera restat)
 Creditit: errores exposuitque suos.
 Utque domum intravit Tyrios induta paratus,
 Incipit Æneas: cetera turba silet.
 Hanc tibi cur tradam pia causa, Livina conjux.
 Est mihi: consumpsit naufragus hujus opes.
 Orta Tyro est: regnum Libyca possedit in ora:
 Quam, precor, ut ceteræ more sorotis ames,
 Omnia promittit, salumque Livinia vulnus
 Mente premit tacita, dissimulatque metus.

Donaque cum videat præter sua lumina mitti
 Muisa palam; mitti clam quoque multa putat:
 Non habet exactum quid agat; furialiter odit,
 Et parat insidias, & cupit ultra mori.
 Nox erat: ante torum visa est astare sororis
 Squallenti Dido sanguinolenta coma.
 Effuge, ne dubita, mortuum, soror, effuge tectum.
 Sub verbum querulas impulit aura fores.
 Exiit: & velox humili super arva fenestra
 Se jacit; audacem fecerat ipse timor.
 Cumque metu rapitur, tunica velata relecta
 Currit, ut auditis territa dama lupis.
 Corniger hanc tumidis rapuisse Numicius undis
 Creditur, & stagnis oculuisse suis.
 Sidonis interea magno clamore per agros
 Quæritur: apparent signa notæque pedum.
 Ventum erat ad ripas: inerat vestigia ripis.
 Sustinuit tacitas conscius amnis aquas.
 Ipsa loqui visa est, Placidî sum Nympha Numici.
 Anne perenne latens, Anna Perenna vocor.
 Protinus erratis læti vescuntur in agris,
 Et celebrant largo seque diemque mero. (num:
 Sunt quibus hæc Luna est, quia mensibus impleat an-
 Pars Themis, Inachiam pars putat esse bovem.
 Invenies, qui te Nymphæ Atlantida dicant;
 Teque Jovi primos Anna, dedisse cibos.
 Hæc quoque quam referam, nostras pervenit ad aures
 Fama: nec à vera desidet illa fide.
 Plebs vetus, & nullis etiam nunc tota tribunis,
 Fugit: & in sacri vertice montis erat.
 Jam quoque, quem secum tolerant, desererat illis
 Victus, & humanis usibus apta Ceres.
 Oria suburbanis quadam fuit Anna Bovillis
 Pauper; sed multæ sediculatis, anus.

Illa, levi mitra canos incincta capillos,
 Fingebat tremula rustica liba manu,
 Atque ita per populum fumantia manè solebat
 Dividere: hæc populo copia grata fuit.
 Pace domi facta, signum posuere perenne:
 Quod sibi defectis illa ferebat opem.
 Nunc mihi, cur content, superest, obscœna, puellæ,
 Dicere: nam coeunt, certaque proba canunt.
 Nuper erat dea facta, venit Gradivus ad Annam:
 Et cum seducta talia verba facit.
 Mense meo coleris: junxi mea tempora tecum:
 Pendet ab officio spes mihi magna tuo.
 Armifer armifere correptus amore Minervæ
 Utor: & hoc longo tempore vulnus alo,
 Effice, Di studio similes coeamus in unum:
 Conveniunt partes hæc tibi, comis anus.
 Dixerat: illa Deum promisso ludit inani,
 Et stultam dubiâ spem trahit usque mora.
 Sæpius instanti; Mandata peregrinus, inquit,
 Evicta est precibus: vix dedit illa manus.
 Credit amans, thalamosque parat; deducitur illuc
 Anna tegens vultus, ut nova nuptia, suos.
 Ocula sumpturus subito Mars adspicit Annam.
 Nunc pudor elusum, subit ira Deum.
 Ludis amatorem caræ, nova, diva, Minervæ;
 Nec res hac Veneri gratior ulla fuit.
 Inde joci veteres obscœnaque verba canuntur:
 Et juvat hanc magno verba dedisse Deo.
 Præteritæ erant gladios in principe fixos;
 Cum sic à castis Vesta locuta focis:
 Ne dubita meminisse: meus fuit ille sacerdos.
 Sacrilegæ telis me petiere manus.
 Ipsa virum, rapui, simulacraque nuda reliqui.
 Quæ cecidit ferro, Cæsaris umbra fuit.

Ille quidem caelo positus Jovis atria vidit;

Et tenet in magno templa dicata foro.

At quicumque nefas ausi, prohibente Deorum

Numine, polluerant pontificale caput:

Morte jacent merita; testes estote Philippi,

Et quorum sparsis ossibus albet humus.

Hoc opus, hæc pietas; hæc prima elementa fuerunt

Cæsaris: ulcisci justa per arma patrem.

Postera cum teneras Aurora refecerit herbas;

Scorpius à prima parte videndus erit.

Terra post Idus lux est celeberrima Baccho.

Bacche, fave vati, dum tua festa cano.

Nec referam Semelem; ad quam nisi fulmina secum

Jupiter afferret, parvus inermis eras:

Nec, puer ut posses maturo tempore nasci,

Expletum patrio corpore matris opus.

Sithonas & Scythicos longum est narrare triumphos,

Et domitas gentes thurifer Inde tuas.

Tu quoque Thebanæ mala præda tacebere matris:

Inque tuum furis acte Lycurge genu.

Ecce libet subito pisces, Tyrrhenaque monstra

Dicere, sed non est carminis hujus opus.

Carminis hujus opus, causas exponere; quare

Villis anus populos ad sua liba vocet.

Ante tuos ortus aræ sine honore fuerunt,

Liber, & ingelidâ herba reperta focis.

Te memorant Gange, totoque Oriente subacto,

Primitias magno seposuisse Jovi.

Cinnama tu primus captivæ thura dedisti,

Deque triumphato viscera tota bove.

Nomine ab auctoris ducunt Libamina nomen,

Libaque: quod sanctis pars datur inde focis:

Liba Deo sunt: succis quia dulcibus idem

Gaudet, & à Baccho mella reperta ferunt.

Ibat arenoso Satyris comitatus ab Hebro:

(Non habet ingratos fabula nostra jocos) (tum:

Jamque erat ad Rhodopen, Pangæaque flumina ven-

eriferæ comitum cum crepente manus.

Eccè novæ coëunt volucres tinnitibus actæ,

Quosque movent sonitus æra, sequuntur apci.

Colligit errantes, & in arbore claudit inani

Liber: & inventi præmia mellis habet.

Ut Satyri lævisque senex tetigero saporem;

Quærebant favos per nemus omne favos.

Audit in exesa stridorem examinis ulmo:

Adspicit & ceras, dissimulatque senex.

Utique piger pandi tergo residabat aselli;

Applicat hunc ulmo corticibusque cavis.

Constitit ipse super ramoso stipite nixus:

Atque avidè trunco condita mella petit:

Millia cabronum coëunt, & vertice nudo

Spicula defigunt, oraque prima notant.

Ille eadit præceps, & calce feritur aselli:

Inclamatque suos, auxillumque rogat.

Concurrunt Satyri, turgentiaque ora parentis

Rident; percusso claudicat ille genu.

Ridet & ipse Deus: limumque inducere monstrat.

Hic paret monitis, & linit ora luto.

Melle pater fruitur; liboque infusa calenti

Jure repertori splendida mella damus.

Fœmina cur præsit, non est rationis operæ;

Fœmineos thyro concitat ille choros.

Cur anus hoc faciat, quæris? vinosior ætas

Hæc est, & gravide munera vitis amat.

Cur hedera cincta est? hedera est gratissima Baccho.

Hoc quoque cur ita sit, dicere nulla mora est.

Nysiadas Nymphas, puerum quærente novæcæ,

Hæc fœndem cunis apposuisse ferunt.

Restat ut inveniam, quare toga libera detur
 Lucigeri pueris, candidè Bacche, tua.
 Sive, quod ipse puer semper, juvenisque videris,
 Et medià est ætas inter utrumque tibi:
 Seu quia tu pater es: patres sua pignora natos
 Commendat curæ numinibusque tuis.
 Sive, quod es Liber, vestis quoque libera per te
 Sumitur, & vitæ liberioris iter.
 An quia, cum colerent prisca studiosius agros,
 Et facere patrio rure senator opus,
 Et caperet fasces à curvo consul atatro,
 Nec crimen duras esset habere manus;
 Rusticus ad ludos populus veniebat in urbem;
 Sed dis, non studiis, ille dabatur honos.
 Luce sua ludos uxæ commentor habebat;
 Quos cum tædiferâ nunc habet ille dea.
 Ergo ut tyronum celebrare frequentia possit;
 Vita dies dandæ non aliena togæ.
 Mite caput, pater, huc, placâtaque cornua vestas,
 Et des ingenio vela secunda meo.
 Itur ad Argeos (qui sint, sua pagina dicet)
 Hac, si commemini, præteritaque die,
 Stella Lycæoniâ vergit declivis ad Arcton
 Milvius; hæc illa nocte videnda venit.
 Quid dederit volucris, si vis cognoscere, cælum:
 Saturnus regnis à Jove pulsus erat.
 Concitat iratus validos Titanas in arma;
 Quæque fuit fati debita, poscit opem.
 Matre satus Terra, monstrum mirabile, taurus
 Parte sui serpens posteriore fuit.
 Hunc triplici muro lucis incluserat attis
 Parcarum monitu Styx violenta trium.
 Viscera qui tauri flammis adolenda dedisset,
 Sors erat, æternos vincere posse Deos.

Immolat hunc Briareus facta ex adamante securi;
 Et jam jam flammis exta daturus erat:
 Jupiter aëtibz rapere imperat; attulit illi
 Milvius, & meritis venit in astra suis.
UNa dies mediâ est: & sunt sacra Minervæ,
 Nominaque à junctis quinque diebus habent.
 Sanguine prima vacat, nec fas concurrere ferro.
 Causa, quod est illa nata Minerva die.
 Altera, tresque super rasa celebrantur athena:
 Ensibus exsertis bellica læta dea est.
 Pallada nunc pueri teneræque orate puellæ.
 Qui bene placarit Pallada, doctus erit.
 Pallade placata, lanam mollire puellæ
 Discant, & plenas exonerare colos.
 Illa etiam stantes radio percurrere telas
 Erudit, & rarum pectine densat opus.
 Hanc colle, qui masculis lesis de vestibus aufers:
 Hanc colle, velleribus quisquis athena paras.
 Nec quisquam invita faciet bene vincula plantæ
 Pallade; sit Tychio doctior ille licet.
 Et liceat antiquo manibus collatus Epeo
 Sit Prior; irata Pallade, mancus erit.
 Vos quoque, Phœbea morbos qui pellitis arte,
 Munera de vestris pauca referre deæ.
 Nec vos turba fieri sensu fraudata magistri
 Spernite; discipulos atrahit illa novos.
 Quique moves cælum, tabulamque coloribus uris,
 Quique facis docta mollia sæva manu.
 Mille dea est operum: certe dea carminis illa est.
 Si mereor, studiis adsit amica meis.
 Cælius ex alto qua mons descendit in æquum;
 Hic ubi non plana est, sed propè plana via;
 Parva licet videas captæ delubra Minervæ,
 Quæ dea natali cepit habere suo.

Nominis in dubio causa est, capitale vocamus
 Ingenium sollers: ingeniosa dea est.
 An, quia de capitis fertur sine matre paterni
 Vertice cum clypeo prosluisse suo?
 An, quia perdomitis ad nos captiva Faliscis
 Venit: & hoc signo littera prima docet?
 An, quod habet legem, capitis quæ pendere pœnas
 Ex illo jubet furta recepta loco?
 A quacumque trahis rariore vocabula Pallas;
 Pro ducibus nostris ægida semper habe.
 Summa dies è quinque tubas lustrare canoras
 Admonet, & forti sacrificare dex.
 Nunc potes ad solem subiato dicere vultu,
 Hic heræ Phryxæ vellera presit ovis.
 Seminibus totis scleratae fraude novercæ
 Sustulerat nullas, ut solet, herba comas.
 Mittitur ad Tripodas certa qui sorte reportet,
 Quam sterillæ terræ Delphicæ edat opem.
 Hic quoque corruptus cum semine nuntiat Hæles,
 Et juvenis Phryxi funera sorte peti.
 Urque recasantem cives, & tempus, & Ino
 Compulerant regem jussa nefanda pati.
 Et soror, & Phryxus velati tempora vitæ,
 Stant simul ante aras: junctaque fata gemunt.
 Adspicit, hos, ut forte pependerit æthere mater,
 Et ferit attonita pectora nuda manu.
 Inque draconigenam nimbis comitantibus urbem
 Desilit: & natos eripit inde suos:
 Urque fugam capiant aries nitidissimus auro
 Traditur; ille vehit per freta longa duos.
 Dicitur infirma cornu tenuisse sinistra
 Fœmina: cum de se nomina fecit aquæ.
 Penè simul perit, dum vult succurrere lapsæ
 Frater, & extentas porrigit usque manus.

Flebat, ut amissa gemini consorte pericli,
 Cæruleo junctam nescius esse Deo.
 Littoribus tactis aries sit sidus; at hujus
 Pervenit in Colchas aurea lana domos.
Tres ubi luciferos veniens præmiserit eos;
 Tempora nocturnis æqua diurna feret.
Inde quater pastor saturus ubi clauserit hædos,
 Canuerint herbæ rore recente quater;
 Janus adorandus, cumque hoc Concordia mitis,
 Et Romana Salus, atque Pacis erit.
Luna tegit menses, hujus quoque tempora mensis
 Finit Aventino Luna colenda jugo.

U
A
N
L

U
O
M
A
D
E
N
U
E
V
O
L
E
O
N

U
N
I
V
E
R
S
I
T
A
T
D
E
B
I
B
L
I
O
T
E
C
A
S

P. OVIDII
 NASSONIS
 FASTORUM
 LIBER IV.

Alma fave, dixi, geminorum mater Amorum.
 Ad vatem vultus rettulit illa suos.
 Quid tibi, ait, mecum? certè majora canebas.
 Num vetus in molli pectore vulnus habes?
 Scis dea, respondi, de vulnere; risit; & aër
 Protinus ex illa parte serenus erat.
 Saucius, aut sanus, numquam tua signa reliquit:
 Tu mihi propositum, tu mihi semper opus.
 Quæ decuit; primus sine crimine lusimus annis:
 Nunc teritur nostris arca major equis.
 Tempora cum causis annalibus eruta priscis,
 Lapsaque sub terras, ortaque signa cano,
 Venimus ad quartum, quo tu celeberrima, mensem;
 Et vatem, & mensem scis Venus esse tuos.
 Mota Cytherea leviter mea tempora myrto
 Contigit: & Coëptum perforce, dixit, opus.
 Sensimus: & causæ subito patuere diem.
 Dum licet, & spirant flamina, navis eat.
 Si qua tamen pars te de Fastis tangere debet,
 Cæsar, in Aprili, quod tuearis, habes.
 Nec ad te magna descendit origine meosis,
 Et sit adoptiva nobilitate tuus.

Hoc pater Iliades, cùm longùm scriberet annum,
 Vidit: & auctores retrulit ipse suos.
 Utque sero Marti primam dedit ordine sortem,
 Quod sibi nascendi proxima causa fuit;
 Sic venerem gradibus multis in gente receptam
 Alterius voluit mensis habere locum.
 Principiumque sui generis, revolutaque quærens
 Sæcula, cognatos venit adusque Deos,
 Dardanon Electra quis nescit Atlante natum?
 Si licet Electram concubuisse Jovi?
 Hujus Eriichthonius: Tros est generatus ab illo;
 Assaracum creat hic; Assaracusque Capyn.
 Proximus Anchises, cum quo commune parentis
 Non dedignata est nomen habere Venus.
 Hinc satus Æneas (pietas spectata per ignes)
 Sacra, patremque humeris, altera sacra tulit.
 Venimus ad felix aliquando nomen Juli;
 Unde domus Teucros Julia tangit avos.
 Posthumus hinc, qui, quod sylvis est natus in altis,
 Sylvius in Latia gente vocatus erat.
 Isque, Latine, tibi pater est; subit Alba Latinum;
 Proximus est titulis Epitrus, Alba, tuis.
 Ille dedit captæ repetita vocabola Trojæ;
 Et tuus est titulis Epitrus, Alba, tuis.
 Cumque patris regnum post hunc Tiberinus haberet;
 Dicitur in Thoscæ gurgite mersus aque:
 Jam tamen Agrippam genitum, Remulumque nepotem
 Viderat; in Remulum fulmina missa ferunt.
 Venit Aventinus post hos: locus unde vocatur,
 Mons quoque: post illum tradita regna Proci:
 Quem sequitur duri Numitor germanos Amuli.
 Illa cum Lauso de Numitore sati.
 Ense cadit patrui Lausus; placet Iliæ Marti;
 Teque parit gemino junctæ Quirine Remo.

Ille suos semper Venerem Martemque parentes
 Dixit; & emeruit vocis habere fidem.
 Neve secuturi possent nascere nepotes:
 Tempora dis generis continuata dedit:
 Sed Veneris mensem Grajo sermone notatum
 Auguror; à spumis est dea dicta maris.
 Nec tibi sit mirum Græco rem nomine dici:
 Itala nam tellus Græcia major erat.
 Venerat Evander plena cum classe suorum:
 Venerat Alcides, Grajus uterque genus.
 Hospes Aventinis armentum pavit in herbis
 Claviger: & tanto est Albula pota Deo.
 Dux quoque Naritius: testes Læstrygones extant:
 Et quod adhuc Circes nomina litus habet.
 Et jam Telegoni, jam mœnia Tyberis adi
 Stabant: Argolicæ quæ posuere manus.
 Venerat Atridæ fatis agitata Halesus;
 A quo se dictam terra Falisca putat.
 Adjice Trojanæ suavorem Antenora pacis,
 Et generum Æneiden, Appule Daune, tuum.
 Serus ab Iliacis, & post Antenora, flammis
 Attulit Æneas in loca nostra Deos.
 Hujus erat Solyms Phrygia comes unus ab Ida
 A quo Sulmonis mœnia nomen habent:
 Sulmonis gelidi, patriæ, Germanicæ, nostræ.
 Me miserum, Scythico quàm procul illa solo est!
 Euge age: tam longas sed supprime, Musa, querelas:
 Non tibi sunt moesta sacra canenda lyra.
 Quò non livor adit? sunt qui tibi mensis honorem
 Eripuisse velint, invidiantque Venus.
 Nam, quia Ver aperit tunc omnia, densaque cedit
 Frigoris asperitas, forteque terra patet;
 Aprilem memorant ab aperto tempore dictum;
 Quem Venus injectâ vindicat alma manu,

Ille quidem totum dignissima temperat annum:
 Illa tenet nullo regna, minora Deo:
 Juraque dat cælo, terræ, natalibus undis;
 Perque suos initus continet omne genus.
 Illa Deos omnes (longum est numerare) creavit:
 Illa satis causas artibusque dedit.
 Illa rudes animos hominum contraxit in unum:
 Et docuit jungi cum pare quemque sua. (tas?)
 Quid genus omne creat voluctum nisi blanda volup-
 Nec cõstant pecudes, si levis absit amor.
 Cum mare trax aries cornu deceriat: & ilem
 Frontem dilectæ lædere parcat ovis.
 Deposita sequitur taurus feritate juvencam,
 Quem toti saltus, quem nemus omne tremite.
 Vis eadem, lato quodcumque sub æquore vivit,
 Servat, & innumeris piscibus implet aquas.
 Prima feros habitus homini detraxit: ab illa
 Venerunt cultus multaque cura solo.
 Primus amans carmen vigilatum nocte negata
 Dicitur ad clausas concinuisse fores:
 Eloquentiumque fuit duram exorare puellam:
 Proque sua causa quisque disertus erat.
 Mille per hanc artes motæ: studioque placendi,
 Quæ latere prius, multa reperta seruat.
 Hanc quisquam titulo mensis spoliare secupdi
 Audeat? à nobis sit furor iste procul. (aecta,
 Quid, quod ubique potens, templisque frequentibus
 Urbe tamen nostra jus dea majus habet?
 Pro Troja, Romane, tua Venus arma ferebat;
 Cum gemult teneram cuspidè læsa manum,
 Celestesque duas Trojano iudice vicit.
 (Ab noim victas hoc meminisse deas.)
 Assaracique nurus dicta est: ut scilicet olim
 Magnus Juleos Cæsar haberet avos.

Nec Veneri tempus, quam ver, erat aptius ullum.

Vere nitent terræ: vere remissus ager.

Nunc herbæ rupta tellure cacumina tollunt:

Nunc tumido gemmas cortice palmes agit.

Et formosa Venus formoso tempore digna est:

Utque solet, Marti continuata suo.

Vere monet curvas maternas per æquora puppes

Ire; nec hibernas jam timuisse minas.

Rite deam colitis Latæ matresque nurusque,

Et vos, quis vittæ longaque vestis abest.

Aurea marmoreo redimicula solvite collo:

Demite divitias: tota levanda Dea est.

Aurea siccato redimicula demite collo:

Nunc alii flores, nunc nova danda rosa est.

Vos quoque sub viridi myrto jubet ipsa lavari:

Causaque cur jubeat (discite) certa subest.

Littore siccabat sudantes rore capillos.

Viderunt Satyri, turba proterva, deam.

Sensit; & opposita texit sua tempora myrto.

Tuta fuit facta, vosque referre jubet.

Discite nunc, quare Fortunæ thura virilli

Detis eo, gelidâ qui locus humet aquâ.

Accipit ille locus positò velamine cunctas:

Et vitium nudî corporis omne videt.

Ut tegat hoc, celestique viros; Fortuna virilli

Præstat: & hoc parvo thure rogata facit.

Nec pigeat tritum niveo cum lacte papaver

Sumere, & expressis mella liquata savis,

Cum primum Cupido Venus est deducta marito,

Hoc bibit: ex illo tempore nupta fuit.

Illam supplicibus verbis placatè: sub illa

Et forma, & mores, & bona fama manent.

Roma pudicitia proavorum tempore lapsa est:

Cumzam, Veteres, consulistis animum;

Templa jubet fieri Veneri; quibus ordine factis,

Inde Venus verso nomina corde tenet.

Semper ad Bæadas placido pulcherrima vultu

Respice: totque tuss, diva, tuere nurus.

Dum loquor, elata metuendus acuminis caudæ

Scorpius in virides præcipitatur aquas.

NON ubi transierit, cœlumque rubescere primò

Cœperit, & tactæ rore quærentur aves;

Semustamque facem vigilata nocte vitiator

Ponet, & ad solitum rusticus ibit opus;

Plejades incipient humeros relevare paternos;

Quæ septem dici; sex tamen esse solent.

Seu quod in amplexus sex hinc venere Deorum:

Nam Hieropem Marti concubuisse ferunt:

Neptuno Halcyonem, & te formosa Celæno:

Majan, & Eleëran, Taygetenque Jovi:

Septima mortali Merope tibi, Sisphe, nupsit.

Pœniter: & facti sola pudore later.

Sive quod Electra Trojæ spectare ruinas.

Non tulit: aere oculos opposuitque manum.

TER sine perpetuo cælum versetur in axe;

Ter jungat Titan, terque resolvat equos;

Protinus inflexo Berecynthia tibia cornu

Flabit, & Idææ festa parentis erunt.

Ibunt seminares, & inania tympana tudent,

Æraque tionitus ære repulsa dabunt.

Ipsa sedens molli comitum cervicè feretur

Urbis per medias exululata vias.

Scena sonat, ludique vocant: spectate Quirites:

Et fora Marte suo Illegiosa vacent.

Quærerè multa libet: sed me sonus æris acuti

Terret, & horrendo lotos adunca sono.

Da Dea, quas sciter, doctas, Cybeleia, neptes.

Audit: & has curæ jussit adesse meæ.

Pandite mandati memores, Heliconis alumnae,
 Gaudeat assiduo cur Dea magna sono.
 Sic ego; sic Erato (mensis Cythereus illi
 Cessit, quot teneri nomen amoris habet:)
 Reddita Saturno sors hæc erat, Optime regum;
 A nato sceptris excutiere tuis.
 Ille suam metuens, ut quæque erat edita, prolem
 Devorat: immersam visceribusque tenet.
 Sæpè Rhea quæstæ est toties fecunda, nec umquam
 Mater; & indoluit fertilitate sua.
 Jupiter ortus erat; pro magno teste vetustas
 Creditur: acceptam parce movere fidem.
 Veste latens saxum cœlesti guttore sedit.
 Sic genitor fati decipiendus erat.
 Ardua jam dudum resonat tinnitibus Ida;
 Tutus ut infanti vsq̄at ore puer.
 Pars manibus clypeos, galeas pars tundit inanes:
 Hoc Curetes habet, hoc Coribantes opus.
 Rex latuit patrem: præscique imitamina facit
 Æta deæ comites raucaque terga movent.
 Cymbala pro galeis, pro scutis tympana pulsant:
 Tibia dat Phrygius, ut dedit antè-modos.
 Desierat, cœpit: Cur huic genus acre leonum
 Præbent insolitas ad juga curva jubar?
 Desieram, cœpit: Feritas mollita per illam
 Creditur; id curru testificata suo est.
 At cur turrisera caput est ornata corona?
 An primis turres urbibus illa dedit?
 Annuit. Unde venit, dixit, sua membra secandi
 Impetus? ut tacuit, Pieris, orsa loqui.
 Phœix puer in sylvis facie spectabilis altis
 Turrigeram casto vinxit amore deam.
 Hunc sibi servari voluit, sua templa tueri;
 Et dixit, semper fac puer esse vellis.

Ille fidem jussis dedit; & Si mentiar, inquit,
 Ultima, qua fallam, sit Venus illa mihi.
 Fallit: & in Nymphâ Sagaritide desinit esse,
 Quod fuit; hinc poenas exigit ira dea.
 Naida vulneribus succidit in arbore factis.
 Illa perit; factum Naidos arbor erat.
 Hic furit; & credens thalami procumbere tectum,
 Effugit, & cursu Dindyma summa petit.
 Et modò, Tolle faces; Remove, modò, verbera, clamat:
 Sæpè Palæstinas jurat adesse deas.
 Ille etiam saxo corpus lanxavit acuto:
 Longaque in immundo pulvere tracta coma est.
 Voxque fuit, Merui: meritas do sanguine poenas.
 Ah pereant partes, quæ nocuere mihi!
 Ah pereant! dicebat adhuc: onus Inguinis aufert;
 Nullaque sunt subito signa relicta viri.
 Venit in exemplum furor hic, mollesque ministri
 Cadunt jactatis villa membra comis:
 Talibus Aoniæ facundæ voce Camœnæ
 Reddita quæsitæ causâ furoris erat.
 Hoc quoque, dux operis, moneas præcor; unde petita
 Venerit; an nostra semper in urbe fuit?
 Dindymon, & Cybelen, & amœnam fontibus Idam
 Semper, & Iliacas Mater amavit opes.
 Cùm Trojam Æneas Italos portaret in agros,
 Est dea sacriferas ponè secuta rates.
 Sed nondum fati Latio sua numina posci
 Senserat: assuetis substiteratque locis.
 Post, ut Roma potens opibus jam sæcula quinque
 Vidit, & edomito sustulit orbe caput:
 Carminis Euboici fatalis verba sacerdos
 Inspicit; inspectum tale fuisse ferunt.
 Mater abest: matrem jubeo, Romane, requiras.
 Cùm venier: enstâ est accipienda manu.

Obscuræ sortis patres ambagibus errant:
 Quæque parens absit, quove petenda loco.
 Consultur Pæan, Divinque accessite matrem,
 Inquit: in Idæo est inveniendi iugo.
 Mittuntur proceres. Phrygiæ tunc sceptrâ tenebat
 Attalus: Ausoniis rem negat ille viris.
 Mira canam: longo tremuit cum murmure tellus;
 Et sic est adytis diæ locuta suis,
 Ipsa peti volui: nec sit mora: mitte voleptem.
 Dignus Roma locus, quo Deus omnis erat.
 Ille soni terrore pavens, Proficiscere, dixit:
 Nostra etis; in Phrygiis Roma refertur avos.
 Protinus Innumera cadunt pinetâ secures
 Illa, quibus fugiens Phœyx pius usus erat.
 Mille manus coeunt, & picta coloribus astis
 Caelestium matrem concava puppis habet.
 Illa sui per aquas fertur tutissima navi,
 Longaque Phrygiæ stagna teroris adit:
 Rhœtæumque capax, Sigeaque litorea transit,
 Et Tenedon, veteres Hætonis opes.
 Cyclades excipiunt, Lesbos post terga relicta,
 Quaque Caritæis fragitur unda vadis.
 Transit, & Icarium, lapsus ubi perdidit alas
 Icarus; & vastæ nomina scit aquæ
 Tunc læva Crætem, dextra Pelopeidas undas
 Deserit: & Veneri sacra Cythera petit.
 Hinc mare Trinactium, candens ubi tingere ferrum
 Brontes, & Steropes, Emonidesque solent;
 Equoraque Afrâ legit, Sardoque regna sinistris
 Respicit à remis, Ausoniisque tener.
 Ostia contigerat: qua se Tyberianus in altum
 Dividit, & campo liberiore patat.
 Omnis genus, mistaque gravis cum piebe Senatus,
 Obvius ad Tusci fluminis ora venit.

Procedunt pariter matres, natiq; virique,
 Quæque colunt sanctos virginitate focos.
 Sedula fune vini contento brachia lassant.
 Vix subit adversas hospita navis aquas.
 Sicca diu fuerat tellus: sitis userat herbas;
 Sedit limoso pressa carina vado.
 Quisquis adest operi, plus quam pro parte laborat,
 Adjuvat & fortes voce sonante manus.
 Illa velut medio stabilis sedet insula ponto;
 Attoniti monstro stantque paventque viri.
 Clauca Quinte genus Clauso referebat ab alto:
 Nec facies impar nobilitate fuit.
 Casta quidem: sed non est credita; rumor iniquus
 Læserat, & falsi criminis acta rea est.
 Cultus, & ornatos variè prodixisse capillos,
 Obsuit: ad rigidos prompæque linguæ sonos,
 Conscia mens recti famæ mendacia ridet:
 Sed nos in vitium credula turba sumus.
 Hæc ubi castarum processit ab agmine matrum,
 Et manibus puram fluminis hausit aquam:
 Ter caput irrorat, ter tollit ad æthera palmas.
 Quicumque aspiciunt, mente carere putant.
 Summissoque genu, vultus in imagine divæ
 Figit; & hos edit crine jacente sonos
 Supplicis, alma, tuæ, genitrix fecunda Deorum,
 Accipe sub certa conditione preces.
 Casta negor; si tu damnas, mernisse fatebor.
 Morte suam poenas iudice victa dea.
 Sed si crimen abest; tu nostræ pignora vitæ
 Re dabis; & castas castra sequere manus.
 Dixit: & exiguo funem conamine traxit:
 Mira, sed in scena restificata loquitur.
 Mota dea est; sequiturque ducem, laudatque sequendo.
 Index lætitiæ fertur ad astra sonus.

Fluminis ad flexum veniunt: Tibernia priores
 Atria dixerunt, unde sinister abijt.
 Nov aderat: querno religant in stipite funem;
 Danique levi somno corpora functa cibo.
 Lux adorat: querno solvunt à stipite funem:
 Antè tamen posito thura dedere foco.
 Ante coronarunt poppam; sine lave juvencam
 Mactarunt operum, conjugijque tudem.
 Est locus in Tyberim, qua lubricus influit Almo,
 Et nomen magno perdit in amne minor.
 Illic purpureæ canus cum veste sacerdos
 Almois dominam, sacraque lavit aqvis.
 Exultant comites; furiosaque tibia flatur;
 Et feriunt molles taurea terga manus.
 Claudia præcidit læto celeberrima vultu;
 Credita vix tandem teste pudica dea.
 Ipsa sedens plastro porta est iuxta Capenæ:
 Sparguntur junctæ flore recentis boves.
 Natica accepit: templi tunc exiit auctor.
 Augustus nunc est: antè Metellus erat.
 Substitit hic Erato: mora fit; sic cetera quæro;
 Dic, inquam, parvâ cur stipe quærat opes?
 Contulit æs populus, de quo delubra Metellus
 Fecit, ait: dandæ mos stipis inde manet.
 Cur vicibus factis incant convivia, quæro;
 Tunc magis indicata concelebrantque dapes.
 Quod bene mutarit sedem Berecynthia, dixit;
 Captant mutatis sedibus omen idem.
 Inalteram, quare primi Megalesia Iudi
 Urbe forent nostra: cum dea (sensit enim)
 Illa Deos, inquit, peperit, cessare parenti,
 Principijque dati mater honoris habet.
 Cur vigiliæ Gallos, qui se excidère, vocamus?
 Cùm tantum à Phrygia Gallica distet humus?

Inter, ait, viridem Cybelem altasque Celenas,
 Amnis it insana, nomine Gallus, aqua.
 Qui bibit inde, furit; procul hinc discedite, quis est
 Cura bonæ mentis; qui bibit inde, furit.
 Non pudet herbosum, dixi, posuisse moretum
 In dominæ mensis? an sua causa subest?
 Lacte mero veteres usi narratur, & herbis;
 Sponte sua si quas terra ferebat, ait.
 Candidus ellixæ miscetur caseus herbe;
 Cognoscat priscos ut dea prisca cibos.
 Postera cum celo motis Pallantias astris
 Fulserit, & niveos Luna levavit equos:
 Qui dicit, Quondam sacra est colle Quirini
 Hac fortuna die Publica; verus erit.
 Tertia lux (memini) ludis erit: hac mihi quidam
 Spectanti senior, contiguusque locos:
 Hæc, ait, illa dies, Lybicis qua Cæsar in oris
 Perfida magnanimitate contudit arma Jubæ.
 Dux mihi Cæsar erat, sub quo meruisse tribunus
 Glorior, officio præfuit ille meo.
 Hanc ego militia sedem, tu pace parasti,
 Inter his quinque usus honore vitos,
 Plura locuturi subito subducimur imbre.
 Pendula caelestes Libra movebat aqvas.
 Antè tamen, quam summa dies spectacula sistat;
 Ensifer Orion æquore mersus erit.
 Proxima victricem cum Romam insperaverit Eos,
 Et dederit Phæbo stella fugata locum:
 Circus erit pompa celeberrimosque Deorum;
 Primaque ventosis palma peretur equis.
 Hinc Cerealis Iudi: non est opus indice causæ.
 Sponte Dex munus, promeritumque patet.
 Panis erant primis virides mortalibus herbe,
 Quas tellus nullo sollicitante dabat.

Et modo carpebant vivax è cespite gramen,
Nunc epulæ tenera fronde cacumen erant.
Postmodo glans nata est: benè erat, jam glandes
reperita:

Duraque magnificas quercus habebat opes.
Prima Ceres homine ad meliora alimenta vocato
Mutavit glandes utiliore cibo.

Illa iugo tauros collum præbere coëgit:
Tunc primum soles eruta vidit humus.
Æs erat in pretio: chalybis jam massa placebat.
Heu heu! perpetuò debuit illa tegi.

Pace Ceres læta est; & vos orate coloni
Perpetuam pacem pacificumque ducem.

Farra deæ, micæque licet salientis honorem
Datis, & in veteres thurea grana focos,

Et si thura aberunt; unctas accendite tædas.
Pary, bonæ Cereri, sint modo casta, placent,
A bove succincti cultros remote ministri:

Box æret: ignavam sacrificare suem.
Apta iugo cervix non est ferienda securi;
Vivat, & in dura sæpè laboret humo.

Exigit ipse locus, raptus ut virginis edam.
Pura recognosces: pauca docendus eris.
Terra tribus scopulis vastum procurrit in æquor
Tisphaciæ, à posito nomen adepta loci.

Grata domus Cereri: multas ea possidet urbes,
In quibus est culto fertilis Enna solo.

Frigida caelestium matres Arethusa vocarat.
Veniat ad sacras & dea flava daper.

Filia, convectis ut erat comitata puellis,
Errabat nudo per sua præta pede.
Vallè sub umbrosa locus est, adspersine multa
Uvidos ex alto desilientis aquæ.

Tot fuerant illiæ, quot habet natura, colores;

Pictaque dissimili flore nitebat humus.
Quam simul adspexit; Comites accedite, dixit,
Et mecum plenos flore referte sinus.
Præda puellares animos oblectat inanis;
Et non sentitur sedulitate labor.
Hæc implet lento calathos è vimine nexos:
Hæc gremium; laxos degravat illa sinus,
Ille legit calthas: huic sunt violaria coræ:
Illa papavereas subsecat ungue comas.
Has, Hyacinthe, tenes; illas, Amarante, moraris:
Pars thima, pars rorem, pars melliloton amant.
Plurima lecta rosa est, & sunt sine nomine flores:
Ipsa crocos tenues, lillaque alba legit.
Carpendi studio paulatim longios itur;
Et dominam casu nulla secuta moras.
Hanc videt, & visam patruus velociter aufert:
Regnaque cæruleis in sua portat equis.
Illa quidem clamabat, Io carissima mater,
Ausferor, ipsa suos absclideratque sinus.
Panditur intercæ Diti via: namque diurnum
Lumen inassueti vix patiuntur equi.
At chorus æqualis cumulatae flore ministræ,
Persephone, clamant, ad tua dona veni.
Ut clamata silet, montes ululatibus implent;
Et feriunt mœsta pectora nuda manu.
Atronia est plangere Ceres (modo venerat Ennam)
Nec mora, Me miseram, filia, clamat, ubi es?
Mentis inops rapitur, ut quas audire solemus
Threicias fisis Menadas ire comia.
Ut vultu mugit sua mater ab ubere raptò,
Et querit factus per nemus omne suos;
Sic dea, nec retinet gembras, & concita cursu
Fertur, & è campis incipit Enna tuis.
Inde puellaris nacta est vestigia plantæ,

Et pressam toto pondere vidit humum.
 Forsitan illa dies errori summa fuisset,
 Si non turbassent signa reperta sues.
 Jamque Leontinos Anisenaque flumina cursu
 Præterit, & ripas herbiferæ Aci, tuas.
 Præterit & Cyanen, & fontes lenis Anapi,
 Et te, vorticibus non adeunda Gela.
 Liquerat Ortygiam, Megæraque, Pantaglenque,
 Quaque Simetheas accipit æquor aquas;
 Antraque Cyclopum positus exusta caminis;
 Quique locus curvæ nomina falcis habet:
 Hincraque, & Didymen, Agrigentaque Taurome-
 nonque,
 Sacra rumque Melam pascua læta bouum.
 Hinc Camerinam adit, Thapsonque & Heloria tempe,
 Quaque jacet Zephyro semper apertus Eryx.
 Jamque Peloriaden, Lilybeaque, jamque Pachynon
 Lustrarat terræ cornua prima suæ.
 Quacumque ingreditur, miseris loca cuncta querelis
 Implet: ut amicum cum gemit ales Ilyn.
 Perque vices, modò Persephone, modò Filia clamat;
 Clamat, & alternis nomen utrumque perit.
 Sed neque Persephone Cererem, neque filia matrem
 Audit; & alternis nomen utrumque ciet.
 Unaque, pastorem vidisset, an arva colentem,
 Vox erat: Hæc gressus ecqua puella tulit?
 Jam color unus inest rebus, tenebrisque teguntur
 Omnia; jam vigilæ conticuere canes.
 Alta jacet vasti super ora Typhoëos Ætna;
 Cujus anhelatis ignibus ardet humus.
 Illic accendit geminas pro lampade pinus:
 Hinc Cereris sacris nunc quoque tæda datur.
 Est specus exesi structura pumicis asper;
 Non homini facilis, non adeunda feræ:

Quo simul ac venit, frangatos curribus angues
 Junxit, & æquoreas sicca pererrat aquas.
 Effugit ad Syrtis, & te, Zanclæa Charybdis,
 Et vos, Niszi naufraga monstra, canes;
 Hadriacumque patens latè, bimaremque Corinthum.
 Sic venit ad portus, Attica terra, tuos.
 Hic primum gelido sedit mestissima saxo.
 Illud Cecropidæ nunc quoque triste vocant.
 Sub Jove duravit multis immota diebus,
 Et lunæ patiens, & pluvialis aquæ
 Fors sua culque loco est; qui nunc Cerealis Eleusis
 Dicitur, hic Celei rura fuere senis.
 Ille domum glandes excusaque mora rubetis
 Portat, & arsuris arida ligna focis.
 Filia parva duas redigebat monte capellas,
 Et tener in cunis filius æger erat.
 Mater, ait virgo, (mota est dea nomine matris)
 Quid facies in solis incommitata locis?
 Perstitit & senior, quamvis onus arget: & orat
 Tecta suæ subeat quantulumque casæ.
 Illa negat, (simularat animum, mitraque capillos
 Presserat) instanti talia dicta refert:
 Sospes eas, semperque patens: mihi filia rapta est.
 Heu melior quantò sors tua sorte meâ est!
 Dixit: & ut lacrymæ (neque enim lacrymare
 Deorum est)
 Decidit in tepidos lucida gutta sinus.
 Flent paritet, molles animi virgoque senexque.
 Et quibus hæc justè verba fuere senis:
 Sic tibi, quam raptam quereris, sic filiam sospes;
 Surge: nec exiguæ despice tecta casæ,
 Cui dea sic inquit; Scisti, qua cogere posses.
 Sequæ levat saxo; subsequiturque senem.
 Dux comiti narrat, quam sit sibi filius æger,

Nec capiat somnos, invigiletque malis.
 Illa soporiferum, parvos initura penates,
 Colligit agresti lene papaver humo.
 Dum legit, oblito fertur gustasse palato;
 Longamque imprudens exoluisse famem.
 Quæ quia principio posuit jejunia noctis;
 Tempus habebat mensa sidera visa sibi.
 Limen ut intravit, luctus videt omnia plena.
 Jam spes in puero nulla salutis erat.
 Mater salutaris (mater Menalia vocatur)
 Jungere dignata est os puerile suo.
 Pallor abit; subitasque vident in corpore vires.
 Tantis caelesti venit ab ore vigor.
 Tota domus læta est, hoc est, materque paterque
 Nataque: tres illi tota fuere domus.
 Mox epulas ponunt, liquefacta coagula lacte;
 Pomæque & in ceris aurea mella suis.
 Abstinet alma Ceres, somnique papavera causas
 Dat tibi cum tepido lacte bibenda, puer.
 Noctis erat medium, placidique silentia somni,
 Triptolemium gremio sustulit illa suo:
 Terque manu permulsit eum: tria carmina dixit:
 Carmina mortali non referenda sono:
 Inque furo pueri corpus vivente favilla
 Obruit, humanum purget ut ignis onus.
 Excutitur somno stultæ pia mater: & amens,
 Quid facis? exclamat; membraque ab igne rapit.
 Cui dea, Dum non es, dixit, scelerata, furi:
 Ireta materno sunt mea dona metu.
 Iste quidem mortalis erit: sed primus arabit,
 Et seret, & culta præmia tollet humo.
 Dixit; & egrediens nubem trahit, inque dracones
 Transit, & allifero tollitur axe Ceres.
 Sinion expositum, Piræaque tua recessu

Linqvit, & in dextrum quæ jacet ora latas.
 Hinc init Ægæum, quo Cycladas adspicit omnes.
 Ioniumque capax, Icariumque legit:
 Perque urbes Asiæ longum petit Hellespontum:
 Diversumque locis alta pererrat iter,
 Nam modò thurillegos Arabas, modò despicit Indos:
 Hinc Libs, hinc Merœ, siccaque terra subest.
 Nunc adit Hesperios, Rhenam, Rhodanumque,
 Padumque,
 Teque future parens, Tibri, potentis aquæ:
 Quo feror? immensum est erratas dicere terras:
 Præteritus Cereri nullus in orbe locus.
 Errat & in cælo, liquidique immania ponti
 Alloquitur gelido proxima signa polo.
 Parthasides stellæ (namque omnia nosse potestis,
 Æquoreas numquam cum subeatis aquas)
 Persephonem natam miseræ monstratæ parenti.
 Dixerat: huic Helice talia verba refert:
 Crimine nox vacua est, Solem de virgine raptâ
 Consule; qui latè facta diurna videt.
 Sol aditus, Quam quæris, ait, ne vana labores,
 Nupta Jovis fratri tertia regna tenet.
 Quæsta diu secum, sic est affata Tonantem:
 (Maximæque in vultu signa dolentis erant)
 Si memor es, de quo mihi sit Proserpina nata;
 Dimidium curæ debet habere tuæ.
 Orbe pererrato, sola est injuria facti
 Cognita commisi: præmia raptor habet.
 At neque Persephone digna est prædone marito,
 Nec gener hoc nobis more parandus erat.
 Quid gravium victore Gyge captiva tulissem,
 Quam nunc te cæli sceptra tenente tuli?
 Verum impunè ferat: nos hæc patiemur inultæ:
 Reddat, & emendet facta priora novis.

Jupiter hanc lenit, fatumque excussit amor,
 Nec gener est nobis ille pudendus, ait.
 Non ego nobillior; posita est mihi regia caelo;
 Possidet alter aquas; alter inane Chaos,
 Sed si fortè tibi non est mutabile pectus;
 Statque semel juncti rumpere vincula tori;
 Hoc quoque tentemus, siquidem jejuna remansit:
 Sin minus; Inferni conjuga uxor erit.
 Tanta jussu adit sumptis Caducifer alis:
 Speque redit citius, visaque certa refert.
 Rapta tribus, dixit, solvit jejunia gravis,
 Punica quæ in lento cortice poma tegunt.
 Non secus indoluit, quam si modò rapta fuisset.
 Mœsta parens, longa vixque refecta mora est.
 Atque, Ita nec nobis caelum est habitabile, dixit:
 Tartaræ recipi me quoque valle jube.
 Et factura fuit: pactus nisi Jupiter esset,
 Bis tribus ut caelo mensibus illa foret.
 Tunc demum vultumque Ceres, animumque recepit,
 Impositique sua spicea serâ comæ;
 Largaque prævenit cessatis messis in arvis,
 Ex vix congestas area cepit opes.
 Alba decent Cererem, vestes Cerealibus albas
 Sumite, nunc pulli velleris usus abest.
Occupat Aprilis Idus cognomine Victor
 Jupiter; hac illi sunt data templa die.
 Hac quoque, ni fallor, populo dignissima nostro
 Atria Libertas cepit habere sua.
Luce secutura tutos pteq, nativa, portus:
 Ventus ab occasu grandine mixtus erit.
 Scilicet, ut fuerit, tamen hac Mutinensia Cræst
 Grandine milita contudit arma sua.
Tertia post Veneris cum lux attrexerit Idus,
 Pontifices fœda sacra litate bove.

Fœda ferens bos est, fœcundaque, dicta ferendo:
 Hinc etiam festus nomen habere putant.
 Nunc gravidum pecus est: gravidæ quoque semine
 terræ.
 Telluri plenzæ victima plena datur.
 Pars cadit arce Jovis: ter denas Curia vaccas
 Accipit: & largo sparsa cruore madet.
 Ast ubi visceribus vitulus rapuere ministri,
 Sectaque fumosis exta dedere focis;
 Igne cremat vitulus quæ natu maxima virgo est,
 Luce Pallis populos, purget ut ille cinis.
 Rege Numa, fructu non respondente labori,
 Irrita decepti vota colentis erant.
 Nam modò siccus erat gelidis aqullionibus annus,
 Nunc ager assidua luxuriabat aqua.
 Sæpè Cetes primis dominum falliebat in herbis,
 Et levis obsessio stabat avena solo:
 Et pecus ante illem partus edebat acerbos:
 Agnaque nascendo sæpè necabat ovem.
 Silva vetus nullaque diu violata securi
 Stabat: Menallo sacra relicta Deo.
 Ille dabat tacitis animo responsa quieto
 Noctibus; hic, geminas rex Numa mactat oves.
 Prima cadit Fauno; leni cadit altera Somno.
 Sternalur in duro vellus utrumque solo.
 Bis caput intosum fontana spargitur unda,
 Bis sua fagineâ tempora fronde premit.
 Usus abest Veneris: nec fas animalia mensis
 Ponere: nec digitis anulus ullus inest.
 Vesper ubi est; tectum supra nova vellera corpus
 Pōnit, adorato per sua verba deo.
 Interea placidam redimita papavere frontem
 Nox venit, & secum somnia nigra trahit.
 Faunus adeat: oviumque premens pede vellera duro,

Edidit à dextro talia verba toro:
 Morte boum tibi, rex, et tellus placanda duarum:
 Der sacris animas una necata duas.
 Excutitur terrore quies: Numa visa revoluit:
 Et secum ambages cœcaque iussa refert.
 Expedit errantem nemori gratissima conjux,
 Et dixit, gravidæ posceris exta bovis.
 Extæ bovis gravidæ dantur: felicior annus
 Provenit, & fructum terra pecusque ferunt.
 Hanc quondam Cytheræa diem properantius ire
 Jussit, & admissos præcipitavit equos:
 Ut titulum imperii quam primum luce sequenti
 Augusto juveni prospera bella darent.
Sed jam præteritas ubi quartus Lucifer Idus
 Respicit: hæc Hyades Dorida nocte tenent.
Tertia post Hyadas cum lux erit orta remotas,
 Carcere partitos circus habebit equos.
 Cur igitur misse junctis ardentia tædis
 Terga ferant vulpes; causa docenda mihi.
 Frigida Carseolis nec olivis apta ferendis
 Terra, sed ad rogetes ingeniosus ager.
 Hæc ego Pelignos natalia rura petebam,
 Parva, sed assiduus uvida semper aquis,
 Hospitæ antiqui solitas intravimus xdes:
 Dempserat emeritis jam iuga Phœbus equis.
Is mihi multa quidem; sed hæc narrare solebat;
 Unde meum præsens instrueretur opus:
 Hoc, ait, in campo (campumque ostendit) habebat
 Rus bryæ cum duro parca colona viro:
 Ille suam peragebat humum: sive usus aratri,
 Seu curvæ falcis, sive bidentis erat.
 Hæc modò verrebatur stantem tibi cine villam:
 Nunc matris plumis ova fovenda dabat.
 Aut virides malvas, aut fungos colligit albos;

Aut humilem grato calcacti igne focum.
 Et tamen assiduus exercet brachia telis;
 Adversumque minas frigoris arma parat.
 Filius hujus erat primo lascivus in ævo:
 Addideratque annos ad duo lustra duos
 Is caput extremi vulpem convallè salicti:
 Abstulerat multas illa cohortis aves.
 Captivam stipula fœnoque involvit, & ignes
 Admovet: urentis effugit illa manus.
 Qua fugit, incendit venitos messibus agros;
 Damnosæ vites ignibus aura dabat.
 Factum abiit, monumenta manent; nam dicere certam
 Nunc quoque lex vulpem Carseolana vetat.
 Utque lutat pœnas genus hoc, Cerealibus ardet:
 Quoque modo segetes perdidit, ipsa perit.
Proxima cum veniet terras visura patentes
 Memnonis in roseis lutes mater equis:
 E duce lanigeri pecoris qui perdidit, Hellen
 Sol abit: egresso victima major adest.
 Vacca sit an taurus, non est cognoscere promptum:
 Pars prior apparet: posteriora latent,
 Seu tamen est taurus, sive est hoc fœminæ signum:
 Junone invitâ manus amoris habet.
Nox abiit, oriturque aurora, Pallia poscor.
 Non poscor frustra; si fayer alma Pales.
 Alma Pales favens pastoris sacra canenti;
 Prosequor officio si tua facta meo.
 Certè ego de vitulo cinerem stipulamque fabalem
 Sèptè tuli plena, februa tostæ, manu.
 Certè ego transilul positas ter in ordine flammæ,
 Udaque rotales laureo misit aquas.
 Mota dex est; operique fayer: navalibus exit
 Puppis: habent ventos jam mea vela stuos.
I, pete virginea populus suffimen ab ara:

Vesta dabit. Vestis manere purus eris.
 Sanguis equi suffimen erit, vitalique favilla.
 Tertia res dura culmen inane fabæ.
 Pastor oves saturas ad prima crepuscula iustret.
 Unda prius spargat, virgaque verrat humum.
 Frondibus & fixis decorentur ovilla ramis,
 Et tegat ornatas longa corona fores.
 Cærulei fiant vivo de sulfure fumi,
 Teæque fumantj sulfure balet ovis.
 Ute mares oleas, tedamque, herbasque Sabinas,
 Et crepem in mediis laurus adusta focis.
 Libaque de millo milij fascella sequatur:
 Rustica præcipue est hoc dea lata cibo.
 Adde dapes in utrumque suas; dapibusque refectus
 Silvicolam tepido lacte precare Palen.
 Consule, dic, pariter pecori, pecorisque magistris.
 Effugiat stabulla noxa repulsa meis,
 Sive Sacro pavi, sedive sub arbore sacra,
 Pabulaque è bustis inscia carpsit ovis.
 Si venus intravi vetitum, nostrive fugate
 Sunt oculis Nymphæ, semicæperque deus,
 Si mea falsi ramo lucum spoliavit opaco,
 Unde data est agræ fascina frondis ovi;
 Da veniam culpæ, nec, dum degraadinat, obsit.
 Agresti fano suposuisse pecus.
 Nec noceat turbasse lacus, ignoscite Nymphæ:
 Nota quod obscuras ungula fecit aquas.
 Tu dea pro nobis fontes fontanaque placæ
 Numina, tu sparos per venus omne deos.
 Nec Dryadas, nec nos videamus labra Dianæ,
 Nec Faunum medio cum premit arva die.
 Pelle procul morbos; valeant hominesque gregesque,
 Et valeant Vigiles, provida turba, canes.
 Neve minus multos redigam quàm mane fuerunt;

Neve gemam refovgns vellera rapta lupo.
 Absit iniqua fames; herbae, frondesque supersint;
 Quæque lavent artus, quæque bibantur aquæ.
 Ubera plena premam, referat mihi caseus ara,
 Dentque viam liquido vimina rara sero.
 Sitque salax aries, conceptaque semina conjux
 Redda, & in stabulis multa sit agna meis.
 Lanaque proveniat nullas læstura puellas,
 Mollis, & ad teneras quamlibet apta manus.
 Quæ precor, eveniant: & nos faciamus ad annum
 Pastorum dominx grandia liba Palli.
 His dea placanda est: hæc tu conversus ad ortus
 Dic quater, & vivo perluc rore manus.
 Dum licet, apposita veluti craterè camella,
 Lac niveum potes, purpureamque sapam.
 Moxque per ardentis stipulæ crepitanis acervos
 Trajecias celeri strœnus membra pedo.
 Expositus mos est: moris mihi restat origo.
 Turba facit dubium: ceptaque nostra tenet.
 Omnia purgat elax ignis, vitiamque metalli
 Excoquit, idcirco cum duco purgat oves.
 An, quia cunctarum contraria semina rerum
 Sunt duo, discordes ignis & unda dei;
 Junxerunt elementa patres; aptumque putarunt
 Ignibus & spassa tingere corpus aqua.
 An, quod in his vixit causa est; hæc perdidit exili
 His nova sit conjux: hæc duo magna putant.
 (Vix equidem credo) sunt qui Phaëthonta referri
 Credant, & nimias Dedicallonis aquas.
 Pars quoque, cum saxis pastores saxa ferebant:
 Scintillam rubitò prostruissè fuerunt.
 Prima quidem perit: stipulis excepta secunda est:
 Hoc argumentum flamma Pallis habet.
 An magis hunc morom pietas Æneia fecit,

Innocuum victo cui dedit ignis iter?
 Hoc tamen est veto propius: cum condita Roma est
 Transferri jussos in nova tecta lares:
 Mutantesque domum tectis agrestibus ignem,
 Et cessaturæ supposuisse casæ:
 Per flammæ salisse pecus, salisse colonos:
 Quod sit natali nunc quoque, Roma tuo.
 Ipse locum vati casus facit, Urbis origo
 Venit, ades factis, magnæ Quirine, tuis.
 Jam lherat pomas frater Numitoris, & omne
 Pastorum geminos sub duce vulgus erat.
 Contrahere agrestes, & moenia ponere utrique
 Convenit; ambigitur moenia ponat uten
 Nil opus est; dixit, certamine, Romulus ullo;
 Magna fides avium est: experiamur aves.
 Res placet: alter inquit memorosi saxa Palati:
 Alter Aventinum mane cacumen inquit.
 Sex Remus; hic volucres bis sex videt ordine: pacto
 Statur: & arbitrium Romulus Urbis habet.
 Aptæ diés legitur; quæ moenia signet aratro.
 Sacra Palis suberant: inde movetur opus.
 Fossa sit ad solidum: fruges jaciuntur in ima,
 Et de vicino terra petita solo.
 Fossa repletur humo, plenæque imponitur ara,
 Et novus accenso fungitur igne focus.
 Inde premens strivam desinat moenia sulco:
 Alba jugum niveo cum bove vacca tulit.
 Vox fuit hæc Regis: Condenti Jupiter urbem,
 Et genitor Mavors, Vestaque mater ades:
 Quosque pium est adhibere deos, advertite cuncti:
 Auspiciis vobis hoc mihi surgat opus.
 Longa sit huic ætas, dominæque potentia terræ:
 Sitque sub hac oriens occidusque dies.
 Illè precabatur, tonitru dedit omnia lævo

Jupiter: & lævo fulmina missa polo.
 Augurio læti jaciunt fundamenta cives,
 Et novus esiguo tempore murus erat.
 Hoc Celer urget opus, quem Romulus ipse vocarat;
 Sintque, Celer, curæ, dixerat, ista tua.
 Neve quis aut muros, aut factam vomere fossam
 Transeat; audentem salla dede neci.
 Quod Remus ignoans, humiles contemnere muros
 Cæpit: & His populus, dicere, tutus erit?
 Nec mora, transiit: retro Celer occupat ausum.
 Ille premit duram sanguinolentus humum.
 Hæc ubi rex didicit: lacrymas introrsus obortas
 Devorat, & clausum pectore vulnus habet.
 Flere palam non vult, exemplaque fortis servat;
 Sicque meos muros transeat hostis, ait.
 Dat tamen exsequias: nec jam suspendere fletum
 Sustinet; & pietas dissimulata patet:
 Osculaque applicuit posito suprema feretro:
 Atque ait: Invito frater adempte vale.
 Arsuerosque artus unxit: fecere quod ille
 Faustulus, & moestas Acca soluta comas.
 Tunc juvenes nondum facti flevere Quirites:
 Ultima plorato subdita flamma rogo est.
 Urbs oritur (quis tunc hoc illi credere posset?)
 Victorem terris impositura pedem.
 Cuncta regas, & sis sub magno Cæsare semper,
 Sepè etiam plures nominis hujus habe.
 Et quoties steteris domito sublimis in orbe;
 Omnia sicè humeris infufiora tuis.
Dicta Palas nobis, idem Vinalia dicam.
 Una tamen media est inter utramque dies.
 Numina vulgares Veneris celebrate puellæ.
 Multa professorum questibus apta Venus.
 Poscite thure dato formam, populi que favorem;

Poscite blanditias, dignaque verba loco.
 Cumque sua dominæ date grata sisymbria myrto;
 Textaque composita juncea vincia rosa.
 Tempa frequentari Collinæ proxima portæ
 Nunc decet: à Siculo nomina colle tenent.
 Utque Syracusas Arethusidas abstulit armis
 Claudius, & bello te quoque cepit, Eryx;
 Carmine vivacis Venus est translata Sibyllæ,
 Inque suæ stirpis maluit urbe coli.
 Cor igitur festum Veneris Vinalia dicant,
 Quæritis, & quare sit Jovis ista dies?
 Turnus, an Æneas Latia gener esse Amatræ,
 Bellum erat: Hetruscas Turnus adorat opes.
 Claurus erat, sumptisque ferax Mezentius armis,
 Et vel equo magnus, vel pedem major erat.
 Quem Rutuli Turnusque suis asciscere tentant
 Partibus; hæc contra dux ita Tuscus ait;
 Stat mihi non parvo virtus mea; vulnera testor,
 Armaque, quæ sparsi sanguine sæpè meo.
 Qui petis auxilium, non grandia divide mecum
 Præmia, de lacubus proxima musta tuis,
 Nulla mora est operæ: vestrum dare vincere
 nostrum est,
 Quam velit Æneas ista negata mihi!
 Annuerant Rutuli; Mezentius induit arma;
 Induit Æneas: alloquiturque Jovem.
 Hostica Tyrrheno vota est vindemia regi;
 Jupiter, è Latio palmitè musta feret.
 Vota valent meliora: cadit Mezentius ingens,
 Atque indignanti pectore plangit humum.
 Venerat Autumnus calcatis sordibus uris:
 Redduntur merito debita vina Jovi.
 Dicta dies hinc est Vinalia. Jupiter illam
 Vindicat: & festis gaudet inesse suis.

SEx ubi, quæ restent, lucas Aprilis habebit;
 In medio cursu quæres tempora veris erunt.
 Et frustra pecudem quæres Athamantidos Helles:
 Signaque dant imbres; exoriturque Canis.
 Hac mihi Nomento Romam cum luce redirem,
 Obstitt in media candida turba via.
 Flamen in antiquæ lucum Rubiginis ibat,
 Exta canis flammis, exta daturus ovis.
 Protinus accessi: ritus ne nescius essem,
 Edidit hæc flamen verba, Quirine, tuus:
 Aspera Rubigo parcas Cerealiibus herbis,
 Et tremat in summa læve cacumen humo.
 Tu sata sideribus cæli nutrita secundis
 Crescere, dum fiat falcibus apta sinas.
 Vis tua non levis est, qua tu frumenta notasti,
 Mæstus in amissis illa colonus habet.
 Nec venti tantum Cereri nocere, nec imbres;
 Nec sic marmoreo pallet adusta gelu;
 Quantum, si culmos Titan incalfacit udos:
 Tunc locus est lææ, diva timenda, tuæ.
 Parce precor, scabrasque manus à meibus aufer;
 Neve noce cultis: posse nocere sat est.
 Nec teneras segetes: sed duram amplectere ferrum:
 Quodque potest alios perdere: perde prior.
 Utillus gladios & tela nocentia carpes:
 Nil opus est illis: otia mundus agat.
 Sarcula nunc, durusque bidens, & vomer aduncus
 Ruris opes niteant, inquinet arma situs.
 Conatusque aliquis vagina ducere ferrum;
 Adstrictum longa sentiat esse mora.
 At tu ne viola Cererem: semperque colonus
 Absenti possit solvere vota tibi.
 Dixerat: à dextra villis mantele solutis,
 Cumque meri patera thuris aceræ fuit.

Thura focis vinumque dedit, fibrasque bidentis:
 Turpiaque obscenæ vidimus exta canis.
 Tum mihi, Cur detur sacris nova victima, quæris?
 (Quæsieram) Causam percipe flamen ait;
 Est Canis (Icarium dicunt) quo sidere moto
 Tosta silit tellus, præripiturque seges.
 Pro Cane sidero canis hic imponitur aræ:
 Et, quare fiat, nil nisi nomen habet.
Cum Phrygiæ Assaraci Tithonia fratre relicto
 Sustulit immenso ter jubar orbe suum;
 Mille venit variis florum dea nexa coronis:
 Scena joci morem liberioris habet.
 Exit & in Majas festum florale Kalendas.
 Tunc repetam: nunc me grandius urget opus:
 Aufert Vesta diem: cognati Vesta recepta est
 Limine; sic justî constituere partes
 Phoebus habet partem: Vestæ pars altera cessit:
 Quod superest illis, tertius ipse tenet.
 State Palatinæ laurus, prætextaque quercu
 Siet domus; æternos tres habet una deos.

P. OVIDII
 NASSONIS
 FASTORUM
 LIBER V.

Quæritis unde putem Majæ data nomina Mensi?
 Non satis est liquidò cognita causa mihi.
 Ut stat, & incertus qua sit sibi nescit eundem,
 Cum videt ex omni parte viator iter;
 Sic, quia posse datur diversas reddere causas,
 Quo ferar ignoro: copiaque ipsa nocet.
 Dicite quæ fontes Aganippidos Hippocrenes
 Grata Medusæ signa tenentis equi.
 Dissensere deæ: quarum Polhymnia cepit
 Prima; silent aliæ: dictaque mente notant.
 Post chaos, ut primum data sunt tria corpora
 mundo,
 Inque novas species omne recessit opus;
 Pondere terra suo subsedit, & æquora traxit:
 At cælum levitas in loca summa tulit.
 Sol quoque cum stellis nulla gravitate retentus,
 Et vos lunares exsilivistis equi
 Sed neque terra diu cælo, neque cetera Phœbo
 Sidera cedebant; par erat omnis honor.
 Sæpè aliquis solio, quod tu, Saturne, tenebas,
 Ausus de media plebe sedere Deus.
 Et latus Oceano quisquam Deus advena junxit;

Thura focis vinumque dedit, fibrasque bidentis:
 Turpiaque obscenæ vidimus exta canis.
 Tum mihi, Cur detur sacris nova victima, quæris?
 (Quæsieram) Causam percipe flamen ait;
 Est Canis (Icarium dicunt) quo sidere moto
 Tosta silit tellus, præripiturque seges.
 Pro Cane sidero canis hic imponitur aræ:
 Et, quare fiat, nil nisi nomen habet.
Cum Phrygiæ Assaraci Tithonia fratre relicto
 Sustulit immenso ter jubar orbe suum;
 Mille venit variis florum dea nexa coronis:
 Scena joci morem liberioris habet.
 Exit & in Majas festum florale Kalendas.
 Tunc repetam: nunc me grandius urget opus:
 Aufert Vesta diem: cognati Vesta recepta est
 Limine; sic justî constituere partes
 Phoebus habet partem: Vestæ pars altera cessit:
 Quod superest illis, tertius ipse tenet.
 State Palatinæ laurus, prætextaque quercu
 Siet domus; æternos tres habet una deos.

P. OVIDII
 NASSONIS
 FASTORUM
 LIBER V.

Quæritis unde putem Majæ data nomina Mensi?
 Non satis est liquidò cognita causa mihi.
 Ut stat, & incertus qua sit sibi nescit eundem,
 Cum videt ex omni parte viator iter;
 Sic, quia posse datur diversas reddere causas,
 Quo ferar ignoro: copiaque ipsa nocet.
 Dicite quæ fontes Aganippidos Hippocrenes
 Grata Medusæ signa tenentis equi.
 Dissensere deæ: quarum Polhymnia cepit
 Prima; silent aliæ: dictaque mente notant.
 Post chaos, ut primum data sunt tria corpora
 mundo,
 Inque novas species omne recessit opus;
 Pondere terra suo subsedit, & æquora traxit:
 At cælum levitas in loca summa tulit.
 Sol quoque cum stellis nulla gravitate retentus,
 Et vos lunares exsilivistis equi
 Sed neque terra diu cælo, neque cetera Phœbo
 Sidera cedebant; par erat omnis honor.
 Sæpè aliquis solio, quod tu, Saturne, tenebas,
 Ausus de media plebe sedere Deus.
 Et latus Oceano quisquam Deus advena junxit;

Tethys & extremo sæpè Tecepta loco est.
 Donec Honor, placidoque decens Reverentia vultu
 Corpora legitimis imposuere toris.
 Hinc sata Majestas, quæ mandum temperat omnem,
 Quaque diu partu est edita, magna fuit.
 Nec mora: cœdit medio sublimis olympo,
 Aerea purpureo conspicienda sinu,
 Consedere simul Pudor & Metus: omne videres
 Numen ad hanc vultus composuisse suos.
 Protinus intravit mentes suspectus honorum.
 Fit pretium dignis: nec sibi quisque placet.
 Hic status in cœlo multos permansit in annos;
 Dum senior fatis excidit arce deus.
 Terra feros partus immania moastra Gigantes
 Edidit, ausuros in Jovis ire domum.
 Mille manus illis dedit, & pro curibus angues:
 Acque ait, In magnos arma movete deos.
 Extruere hi montes ad sidera summa parabant,
 Et magnum bello sollicitare Jovem.
 Fulmina de cœli jaculatus Jupiter arce
 Vertit in actores pondera vasta suos.
 His bene Majestas armis defensa deorum
 Restat: ex illo tempora cœta manet.
 Assidet inde Jovi; Jovis est fidissima custos:
 Et præstat sine vi sceptrâ tenenda Jovi.
 Venit & in terras: coluerunt Romulus illam
 Et Numa: mox alii, tempore quisque suo.
 Illa patres in honore suo matresque tuetur:
 Illa comes puercis virginibusque venit.
 Illa datos fasces commendat, eburque curule:
 Illa coronatis alta triumphat equis.
 Finierat voces Polymnia: dicta probarunt
 Clioque, & curvæ scita Thaleja lyre.
 Excipit Uranie: fecere silentia cunctæ:

Et vox audiri nulla, nisi illa, potest.
 Magna fuit quondam capitis reverentia cani,
 Inque suo pretio ruga senilis erat.
 Martis opus juvenes animosaque bella gerebant,
 Et pro dis aderant in statione suis.
 Viribus illa minor; nec habendis utilis armis,
 Consilio patriæ sæpè ferebat opem.
 Nec nisi post annos potuit tunc Cyria setos:
 Nomen & ætatis mire Senatus habet.
 Jura dabat populo senior: finitaque certis
 Legibus est ætas, unde peratur honos.
 Et medius juvenum, non indignantibus ipsis,
 Ibat: & interior, si comes unus erat.
 Verba quis auderet coram sene digna robore
 Dicere? censuram longa senectæ dabat.
 Romulus hoc vidit; selectaque corpora Patres
 Dixit: ad hos urbis summa relata novæ est.
 Hinc sua majores tribuisse vocabula Majo
 Tætor, & ætati consuluisse suæ.
 Et Numitor dixisse potest, Da, Romule, mensam
 Hunc senibus; nec avum sustinuisse nepos.
 Nec leve propositi pignus succedit honoris:
 Junctus à juvenum nomine dicitur ædest.
 Tunc sic neglectos hederâ redimita capillos,
 Prima sui cœpit Calliopea chori:
 Duxerat Oceanus quondam Titanida Tethyn,
 Qui terram liquidis, qua patet; ambit aquis.
 Hinc sata Pleione cum cœlifero Atlante
 Jungitur, ut fama est, Pleiadasque parit.
 Quarum Maja suas forma superasse sorores
 Traditur, & sommo concubuisse Jovi.
 Hæc enixa jugo cupressifera Cyllenes
 Ætherium volucri qui pede carpit iter.
 Arcades hunc, Ladonque rapax, & Mænalus ingens

Rite colunt, Luna credita terra prior
 Exsul ab Arcadia Latios Evander in agros
 Venerat; impositos attuleratque deos.
 Hic, ubi nunc Roma est; orbis caput, arbor, &
 herbae,
 Et paucæ pecudes, & casa rara fuit.
 Quò postquam ventum est, Consistite, præcia
 mater,

Num locus imperii rus erit istud, ait.
 Et matri, & vati parat Nonacrius heros,
 Inque peregrina constitit hospes humo.
 Sacraque multa quidem, sed Fauni prima bicornis
 Has docuit gentes, alipedisque dei.
 Semicapæ coleris cincturis, Fanoæ, Lupercis,
 Cùm lustrant celebres vellera secta vias.
 At tu materno donasti nomine mensem
 Inventor curvæ, furibus apte, fida.
 Nec pietas hæc prima tua est: septena putaris
 Pleiadum numero fila dedisse lyrae.
 Hæc quoque desiderat: laudata est voce sororum.
 Quid faciam? turbæ pars habet omnis idem.
 Gratia Pieridum nobis æqualiter adsit,
 Nullaque laudetur plusve minusve mihi.

A Jove surgat opus: prima mihi nocte videnda
 Stella est in cunas officiosa Jovis.
 Nascitur Oleniæ sidus pluviale Capellæ:
 Illa dati cœlum præmia lactis habet.
 Nais Amalthea Cretæa nobilis Ida
 Dicitur in silvis oculuisse Jovem.
 Huic fuit hœdorum mater ferrosa duorum
 Inter Dictæos conspicienda greges;
 Cornibus aëreis, atque in sua terga recurvis;
 Uhere, quod nutrix posset habere Jovis.
 Lac dabat illa deo; sed fregit in arbore cornu,

Truncaque dimidia parte decoris erat.
 Sustulit hoc Nymphæ: cinxitque decentibus herbis,
 Et plenum pomis ad Jovis ora tulit.
 Ille ubi res cœli tenuit, solioque paterno
 Sedit, & invicto nil Jove majus erat;
 Sidera nutricem, nutricis fertile cornu
 Fecit, quod dominæ nunc quoque nomen habent
 Præstitibus Majæ Laribus videre, Kalendæ
 Aram constitui, parvæque signa desim.
 Voverat illa quidem Curius: sed longa vetustas
 Destruit; & saxo longa senecta nocet.
 Causa tamen positi fuerat cognominis illis,
 Quod præstant oculis omnia tuta suis.
 Stant quoque pro nobis, & præstant mœnibus urbis,
 Et sunt præsentem, auxiliumque ferunt.
 At canis ante pedes saxo fabricatus eodem
 Stabat. Quæ standi cum Lare causa fuit?
 Servat uterque domum: Domino quoque fidus uterque
 Compita grata Deo: compita grata cani:
 Exagitant & Lar, & turba Diani fures:
 Pervigilantque Lares, pervigilantque canes.
 Bina gemellorum quærebam signa Deorum
 Vitibus annosæ facta caduca moræ:
 Mille Lares, geniumque ducis, qui tradidit illos,
 Urbs habet; & vici numina trina colunt.
 Quò feror? Augustus mensis mihi carminis hujus
 Jus habet: interea diya canenda Bona est.
 Est moles nativa loco, (res nomina fecit)
 Appellat saxum: pars bona montis ea est.
 Huic Remus insulterat frustra, quo tempore fratri
 Prima Palatinæ regna dedistis aves.
 Tempa patres illic oculos exosa viriles
 Leniter acclivi constituere jago.
 Dedicat hæc veteris Clausorum nominis hæres,

Virgineo nullum corpore passa virum.
Livia restituit, ne non imitata maritum
Esset, & ex omni parte secuta virum.

Postera cum roseam pulsas Hyperionis astris
In matutinis lampada tollit equis;
Frigidus Argestes summus mulcebit aristas,
Candidaque à Calabris vela dabuntur aquilis.
At simul inducunt obscura crepuscula noctem;
Pars Hyadum toto de grege nulla latet.
Ora micant Tauri, septem radiantia flammis;
Navita quas Hyadas Grajus ab imbre vocat
Pars Bacchum nutrisse putat: pars credidit esse
Tethyos has neptes, Oceanique senis.
Nondum stabat Atlas humeros oneratus olympo;
Cum satis est forma conspicendus Hyas.
Hunc stirps Oceani maturis nixibus Æthra
Edidit, & Nymphas; sed prior ortus Hyas,
Dum nova lanugo est, pavidos, formidine cervos
Terret, & est illi præda benigna lepus.
At postquam virtus annis adolevit, in aptos
Audet, & hirsutas cominus ire leas.
Dumque petit latebras foete catulosque leanz,
Ipse fuit Libyæ præda cruenta leas.
Mater Hyan, & Hyan moestæ flexere sorores,
Cervicemque polo suppositurus Atlas.
Victus uterque parens tamen est pietatis sotorum:
Illa dedit cælum, nomina fecit Hyas.
Mater ades forum, ludis celebranda jocosis;
Distuleram partes mente priorè tuas.
Incipis April: transis in tempora Maji.
Alter te fugiens, cum venit alter, habet.
Cum tua sint, cedantque tibi confinia mensum;
Convenit in laudes ille vel ille tuas.
Circus in hunc exit, clamataque palma theatris:

Hoc quoque cum Circi munere carmen est.
Ipsa doce quæ scis, hominum sententia fallax.
Optima tu propil nominis auctor eris.
Sic ego, sic nostris respondit diva rogatis;
Dum loquitur, vernas afflat ab ore roas.
Chloris eram; quæ Flora vocor: corrupta Latino
Nominis est nostri littera Græca sono.
Chloris eram Nymphæ campi felicitis, ubi audis
Rem fortunatis ante fulsisse viris.
Quæ fuerit mihi forma, grave est narrare modestæ:
Sed generum matri reperit illa doctæ.
Ver erat: errabam, Zephyrus conspexim, abibam
Insequitur: fugio; fortior ille fuit.
Et dederat fratri Boreas jus omne rapinæ.
Ausus Krichthea præmia ferre doctæ.
Vim tamen emendat dando mihi nomina nuptæ:
Inque meo non est ulla querela toto.
Vere frater semper: semper nitidissimus annus.
Arbor habet frondes; pabula semper humus.
Est mihi fecundus dotallibus hortus in agris.
Aura fovet; liquidæ fonte rigatur aquæ,
Hunc meus implevit generoso flore maceratus.
Atque ait; Arbitrium tu, dea, sortis habe.
Sæpe ego digestos volui numerato colores:
Nec potui; numero copia major erat.
Roscida cum primum foliis excussa pruina est,
Et varix radiis intepuere comæ.
Convenient plectis inclinæ vestibis Horæ,
Inque levés calathos munera nostra legunt.
Protinus accedunt Charites; nectuntque coronas:
Sertaque cælestes implicitura comas.
Prima per immensas sparsi nova semina gentes.
Unius tellus ante coloris erat.
Prima Therapneo facti de sanguine florem:

Et manet in folio scripta querela suo.
 Tu quoque nomen habes cultos, Narcise, per hortos:
 Infelix, quod non alter, & alter eras!
 Quid Crocon, aut Acio referam, Cinyraque creatum;
 De quorum per me sanguine surgit honor?
 Mars quoque, si nescis, pot nostras editus artes;
 Jupiter hoc ut adhuc nesciat; usque precor.
 Sancta Jovem Juno, nata sine matre Minerva,
 Officio doluit non eguisse suo.
 Ibat, ut Oceano quereretur facta mariti:
 Restitit ad nostras fessa labore fores:
 Quam simul adspexi, Quid te, Saturnia, dixi,
 Attulit? exponit, quem petat, illa locum.
 Addidit & causam: verbis solabar amicis:
 Non, inquit, verbis cura levanda mea est.
 Si pater est factus neglecto conjugis usu
 Jupiter, & solus nomen utrumque tenet;
 Cur ego desperem fieri sine conjugis mater,
 Et parere intacto, dummodo casta, vici?
 Omnia tentabo latis medicamina terris;
 Et freta, Tartareos excutiamque sinus.
 Vox erat in cursu: vultum dubitantis habebam.
 Nescio quid, Nymphe, posse videris, ait.
 Ter volui promittere opem, ter lingua retenta est:
 Ira Jovis magni causa timoris erat,
 Fer, precor, auxilium, dixit; celabitur auctor:
 Et Stygiæ numen testificabor aquæ.
 Quod petis, Olenis, inquam, mihi missus ab arvis
 Flos dabit; est hortis unicus ille meis.
 Qui dabit hoc, dixit; sterilem quoque tange ju-
 vencam:
 Mater erit; tetigi: nec mora; mater erat.
 Protinus hærentem decerpsi pollice florem.
 Tangitur: & tacto concipit illa signa.

Jamque gravis Thracen, & læva Propontidos in-
 trat,
 Fitque potens voti: Marsque creatus erat.
 Qui memor accepti per me natalis, Habeto
 Tu quoque Romule, dixit, in urbe locum.
 Forsitan in teneris tantum mea regna coronis
 Esse putes; tangit nomen & arva meum.
 Si bene floruerim segetes; erit arva dives.
 Si bene fluxerit vinea; Bacchus erit.
 Si bene flouerit oleæ; nitidissimus annus:
 Pomæ quoque eventum temporis hujus habent.
 Flore senectutes pereunt violæque fabæque:
 Et pereunt ientes, advena Nile, tunc:
 Vina quoque in magnis operose condita cellis
 Florent: & nebulae doli summa tegunt.
 Mella meum munus: volucres ego mella daturas
 Ad violam, & cythisos, & thyma cana voco.
 Nos quoque idem facimus: tunc cum juvenilibus
 annis.
 Luxuriant animi, corporaque ipsa vigent,
 Talia dicentem tacitus mirabar; at illa,
 Jus tibi dicendi est, si qua requiris, ait.
 Dic dea, respondi, ludorum que sit origo.
 Vix bene desideram; retulit illa mihi,
 Cetera luxuriæ nondum instrumenta vixebant:
 Aut pecus, aut laiam dives habebat humum,
 Hinc etiam locuples, hinc ipsa pecunia dicta est;
 Sed jam de vitæ quisque parabat opes.
 Venerat in morem populi depascere saltus:
 Idque diu licuit, penaque nulla fuit.
 Vindice servabat nullo sua publica vulgus;
 Jamque in privato pascere incertis erat.
 Plebis ad Bales peritoria licentia talis
 Publicos: animus defuit ante viris.

Rem populus recipit: multam subiere nocentes;
 Vindicibus laudi publica cura fuit.
 Mulcta data est ex parte mihi; magnoque favore
 Victore ludos instituere novos.
 Parte locant civi, qui tunc erat ardua rupes;
 Utile nunc iter est: Publicumque vocant.
 Anna credideram spectacula facta; negavit:
 Addidit & dictis altera verba suis.
 Nos quoque tangit honos, festis gaudemus, & aris;
 Tarbaque caelestis ambitiosa sumus.
 Sæpe deos aliquis peccando fecit iniquos,
 Et pro delictis hostia blanda fuit;
 Sæpe Jovem vidi; eam jam sua mittere vellet
 Fulmina, thure dato sustinuisse manum.
 At si negligimur; magnis injuria poenis
 Solvitur; & justum præterit ira modum,
 Respice Testiaden: flammis absentibus assit.
 Causa est, quod Phœbes ara sine igne fuit.
 Respice Tantalidem: eadem dea tela tenebat
 Virgo, & spretos bis tamen ulta focos.
 Hippolyte infelix velles colluisse Dionen,
 Cùm conternatis diriperetis equis.
 Longa referre mora est collecta obliviam damnis.
 Me quoque Romani præteriere Patres.
 Quid facerem? per quod fierem manifesta doloris?
 Exigerent nostræ qualia damna notæ?
 Excidit officium tristi mihi: nulla tuebar
 Rura: nec in pretio fertilis hortus erat.
 Lilia deciderant: violas ætere videres;
 Filaque punicæ languida facta croci.
 Sæpe mihi Zephyrus, Dotes corrumpere noli
 Ipsa tuas, dixit; dos mihi villa erat.
 Florebant oleæ; venti nocere protervi.
 Florebant segetes; grandine læsa seges.

In spe viris erat: cælum nigrescit ab austris,
 Et subita frondes decutiuntur aqua.
 Nec volui fieri, nec num crudelis in ira:
 Cura repellendi sed mihi nulla fuit.
 Convenere Patres: & si bene floreat annus;
 Numinibus nostris annua festa vovent.
 Annuimus votis, Consul cum Consule ludos
 Posthumio Lænas persolvere mihi.
 Querere conabar, quare lascivia major
 His foret in ludis, liberiorque jocus:
 Sed mihi succurrit, numen non esse severum;
 Aptaque deliciis munera ferre deam.
 Tempora futilibus cinguntur tota coronis;
 Et latet injectis splendida mensa coelis.
 Ebrius incinctis phlyca conviva capillis
 Saltat, & imprudens utitur arte meri.
 Ebrius ad durum formosæ limen amicæ
 Cantat: habent unctæ mollia serâ comæ.
 Nulla coronatâ peraguntur seria fronte;
 Nec liquidæ vincitis flore bibuntur aquæ.
 Donec eras mistus nullis, Achelœ, racemis;
 Gratia sumendæ non era ulla rosæ.
 Bacchus amat flores: Baccho placuisse coronam
 Ex Ariadnæo sidere nosse potes.
 Scena levis decet hanc: non est, mihi credite,
 non est.
 Illa cothurnatas inter habenda deas.
 Turba quidem cur hos celebret meretricia ludos,
 Non ex difficili cognita causa fuit.
 Non est de teretricis, non est de magna profesis:
 Vult sua plebejo sacra patere choro.
 Et monet ætatis specie, dum floreat, uti:
 Contemnant spinam, cùm tædierit rosæ.
 Cur tamen, ut dantur vestes Ceresibus albæ,

Sic est hæc cultu versicolore docens?
 An quia maturis albescit mensis aristis?
 Et color & species floribus omnis inest?
 Annuit: & mox flores cecidere capillis;
 Decidere in mentas ut rosa missa solet.
 Lumina restabant: quorum me, causa latebat,
 Cum sic errorem abstulit illa meos.
 Vel quia purpurea collucent floribus agri;
 Lumina sunt nostros visa decere dies:
 Vel quia nec flos est hebeti, nec flamma colore;
 Atque oculos in se splendor interque trahit;
 Vel quia deliciis nocturna licentia nostris
 Convenit: à vero tertia causa venit.
 Est brevis præterea, de quo nihil quærere restat,
 Si liceat, dixi: (dixit & illa, licet.)
 Cur tibi pro Libycis clauduntur rete leænis
 Imbelles capree; sollicitusque lepus?
 Non sibi, respondit, silvas obcessisse, sed hortos,
 Arvæque pugnae non adeunda feræ.
 Omnia finierat: terras accessit in auras:
 Mansit odor: posses acire fuisse deam.
 Floreat ut toto carmen Nasalis in ævo;
 Sparge, precor, donis pectora nostra tuis.
NOcte minus quarta promet sua sidera Chiron
 Semisit, & flavi corpore mistus equi.
 Pelion Hæmonia: mons est obversus in austros:
 Summa vigent plou; cætera quercus habet.
 Philyrides tenuit: saxo stant antra vetusto,
 Quæ iustum memorant iaculuisse senem.
 Ille magna olim misuras Hectoris letho
 Creditur in lyricis detinuisse modis.
 Venerat Alcides, exhausta parte laborum;
 Jus que restabant ultima panæ viro.
 Stare simul casu Trojæ dux: fata videres;

Hinc puer Mæcides, hinc Jove natus erat.
 Excipit hospitio juvenem Philyreus hæros:
 Et causam adventus hic rogat, ille docet.
 Respicit interea clavam spoliisque leonis;
 Virque, ait, his armis, armaque digna viro.
 Nec se, quin horrens auderent tangere setis
 Vellus, Achilleæ continere manus.
 Dumque senex tractat squalentia tela venenis
 Excidit, & lævo fixa sagitta pede est.
 Ingemuit Chiron, traxitque è vulnere ferrum:
 Et gemit Alcides, Hæmoniusque puer.
 Ipse tamen lectas Pagæsis collibus herbas
 Temperat; & vana vulnèra mulcet ope.
 Virus edas superabat opem: penitusque receptæ
 Osisbus, & toto corpore pestis erat.
 Sanguine Centauri Læonæ sanguis Echidnæ
 Mistus, ad auxilium tempora nulla dabat.
 Stabat, ut ante patrem, lacrymis perfusus Achilles:
 Sic flendus Peleus, si moreretur, erat.
 Sæpè manus agras manibus fingebat amicis:
 (Morum, quos fecit, præmia doctor habet)
 Ocula sæpè dedit: dixit quoque sæpè jacenti:
 Vive, precor; nec me, care, relinque, pater.
 Nonnò dies aderat, cum tu, justissime Chiron,
 Bis septem stellis corpora cinctus eras.
HUc lyra curva sequi cuperet; sed idonea non-
 dum
 Est via: nox aptum tercia tempus erit.
SCorpius in celo, cum cras luce scire Nonas
 Dicimus: à media parte notandus erit.
Hinc ubi protulerit formosa ter Hesperus ora,
 Ter dederint Phœbo sidera victa locum:
 Ritus erit veteris nocturna Lemuria sacri:
 Infertat tacitis Manibus illa dabunt.

Annus erat brevior; nec adhuc pia Februs norant,
 Nec tu ada mensum, Jane biformis, eras.
 Jam tamen extincto cineri sua dona ferebant;
 Compositaque nepos busta piabat avi.
 Mensis erat mensis majorum nomine dictus;
 Qui patrem pisci nunc quoque motis haber.
 Nox ubi jam media est, somnosque silentia praebent,
 Et canis, & variae conticuisis aves;
 Ille minor veteris ritus, timidusque deorum,
 Surgit; habens gemini vincula nulla pedes;
 Signaque dat digitis medio cum pollice junctis:
 Occurrat tacito ne levis umbra sibi.
 Cumque manus purè fontana perluit unda;
 Vestitur, & nigras accipit ore fabas.
 Aversusque jacit: sed dum jacit, Hæc ego mitto:
 His, inquit, redimo meque meoque fabis.
 Hac novies dicit, nec respicit: umbra putatur
 Colligere, & nullo terga vidente sequi.
 Rursus aquam tangit, Temesaque concrepat æra;
 Et rogat ut tectis exeat umbra sua.
 Cum dixit novies, manes exite paterni;
 Respicit, & purè sacra peracta putat.
 Dicta sit unde dies, quæ nominis exat origo,
 Me fugit: ex aliquo est inveniendâ deo.
 Plejade nate, mone, virga veneranda potenti;
 Sæpè tibi est Stygii regia visa Jovis.
 Venit adoratus Caducifer; Accipe causam
 Nominis: ex ipso cognita causa deo est.
 Romulus ut tumultu fraternas condidit umbras;
 Et male veloci justa soluta Remo:
 Faustulus infelix & passis Acca capillis
 Spargebant lacrymis ossa perusta suis.
 Inde domum redeunt sub prima crepuscula noctis.
 Utque erat, in duro procubente toro,

Umbra cruenta Remi visa est assistere lecto,
 Atque hæc exiguo murmure verba loqui:
 En ego, dimidium vestri parsque altera voti
 Cernite sim qualis, qui modò talis eram.
 Qui modò si volucres habuissem regna jubentes,
 In populo potui maximus esse meo:
 Nunc sum elapsa rogi flammis & inanis imago.
 Hæc est ex illo forma relicta Remo.
 Heu ubi Mars pater est? si vos modò vera locuti;
 Uberaque expositis ille ferina dedit.
 Quem lupa servavit, manus hunc tumerariâ civis
 Perdidit: ô quanto mitior illa fuit!
 Sæve Celer, crudelem animam per vulnera reddas:
 Utique ego, sub terras sanguinolentus eas,
 Noluit hoc frater, pietas æqualis in illo est.
 Quod potuit, lacrymas, manibus ille dedit.
 Hunc vos per lacrymas, per vestra alimenta rogat,
 Ut celebrem nostro signet honore diem.
 Mandantem amplecti cupiunt, & brachia tendunt.
 Lubrica pressantes effugit umbra manus.
 Ut secum fugiens somnos abduxit imago;
 Ad regem voces fratris interque ferunt.
 Romulus obsequitur, locumque Remuria dixit
 Illam, qua positis justa feruntur avis.
 Aspera mutata est in lenem tempore longo
 Littera, quæ toto nomine prima fuit.
 Mox etiam Lemures animas dixere silentum:
 Hic sensus verbi: vix ea vocis erat:
 Fana tamen veteres illis clausere diebus;
 Ut nunc ferali tempore opera vides.
 Nec vidua trêdis eadem, nec virginit apta
 Tempora, quæ nupsit, non diuturna fuit.
 Hac quoque de causa, si te proverbâ tangunt,
 Mense malum Najo gaudere vulgus ait.

Sed tamen hæc tria sunt sub eodem tempore festa,
Inter se nulla continuata die.

Quorum si mediis Bocoton Oriona quæres;
Falsus eris: signi causa cavenda mihi est.
Jupiter, & lato qui regnat in æquore frater,
Carpebant socias, Mercuriusque vias.
Tempus erat, quo versa iugo referuntur aratra,
Et pronus saturæ lac bibit agnus ovis.
Forte senex Hyreus angusti cultor agelli.
Hos videt, exiguum stabat ut ante casam.
Atque ita, Longa via est, nec tempora longa
supersunt,

Dixit: & hospitibus janua nostra pater,
Addit & vultum verbis: iterumque rogavit.
Parent promissis: disimulantique deos.
Tecta senis subeunt nigro deformis fomo;
Ignis in hestetro stipite parvus erat.
Ipse genu nixus flammam excussit ab aura,
Et promit quassas comminuitque faces.
Stant calices; minor inde fabas, olus alter habebat.
Et spumat testu pressus uterque suo.
Dumque mora est, tremula dat vina rubentia dextra.
Accipit æquoreus pocula prima deus.
Quæ simul exhaustæ; Da nunc bibat ordine, dixit
Jupiter; audito palluit ille Jove.
Ut rediit anicus; cultorem pauperis agri
Immolat, & magno torret in igne bovem:
Quæque puer quondam primis diffuderat annis,
Promit fumoso condita vina cado.
Nec mora: flumineam lino celantibus ulvam
Sic quoque non altis incubuere toris.
Nunc dape, nunc positæ mensæ nituere Lyææ.
Terra rubens crater pocula fagus erant.
Verba fuere Jovis, si quid fert impetus optæ:

Omne feres; placidi verba fuere senis:
Cara fuit conjux prima mihi cura juventa
Cognita: nunc, ubi sit, quæsitis? urna tegit.
Huc ego juratus, vobis in verba vocatis,
Conjugio dixi sola seueræ meo.
Et dixi, & servo; sed enim diversa voluntas
Est mihi: nec conjux, sed pater esse volo.
Annuerant omnes: omnes ad terga iuvencti
Constiterant; pudor est ulteriora loqui.
Tunc superinjecta texere madentia terra.
Jamque decem menses: & puer ortus erat.
Hunc Hyreus, quia sic genitus, vocat Oriona.
Perdidit antiquum littera prima sonum.
Creverat immensum: comitem sibi Delia sumpsit,
Ille deæ custos, ille satelles erat.
Verba movent iras non circumspecta deorum:
Quam nequeam, dixit; vincere nulla fera est.
Scorpion immisit Tellus: fuit impetus illi
Curva gemelliparæ spicula fesse dexæ.
Obstitit Orion. Latona nitentibus astitit
Addidit: &, Meriti præmia, dixit, habe.
Sed quid & Orion, & cætera sidera mundo
Cedere festinant, noxque coarctat iter?
Quid solito citius liquido jubar æquore tollit
Candida Luciferæ præveniente dies?
Fallor? an arma sonant? non fallimur: arma
sonabant:
Mars venit; & veniens bellica signa dedit.
Ultor ad ipse suos cælo descendit honores,
Templaque in angusto conspicienda foro.
Et deus est ingens, & opus; debebat in urbe
Non aliter nati Mars habitare sui.
Digna giganteis hæc sunt delibra trophæis:
Hinc fera Grandivum bella movere decet:

Seu quis ab Eoo nos impia ora lacessit;
 Seu quis ab occiduo Sole demandus erit.
 Perspicit arripotens operis fastigia summi;
 Et probat invictos illa tenere deos.
 Perspicit in foribus diversæ tela figura,
 Armaque terrarum mille victa suo.
 Hinc videt Eneam oneratum pondere cato,
 Et tot Julæ nobilitatis avos:
 Hinc videt Iliaden humeris ducis arma ferentem,
 Claraque dispositis acta subesse viris.
 Spectat & Augusto prætextum nomine templum,
 Et visum lecto Cesare majus opus.
 Voverat hoc juvenis tunc, cum pia sustulit arma.
 A tantis princeps incipiendus erat;
 Ille manus tendens, instanti milite justo,
 In conjuratos talia dicta dedit:
 Si mihi bellaodi pater est, Vestæque sacerdos
 Autor; & ulcisci numen utrumque paro;
 Mars ades: & satis scelerato sanguine ferrum
 Stetque favor causa pro meliore tuus.
 Tempa feres, & me victore, vocaberis Ultor.
 Voverat; & fuso lætus ab hoste redit.
 Nec satis est meruisse semel cognomina Martis;
 Persequitur Parthi signa retenta manu.
 Gens fuit & campis, & equis, tuta sagittis,
 Et circumfusis in via fluminibus.
 Addiderant animos Crasorum funera genti,
 Cum perit, miles, signaque, duxque simul.
 Signa decus belli Parthus Romans tenebat;
 Romanæque aquilæ signifer hostis erat.
 Ique pudor mansisset adhuc, nisi fortibus armis
 Cæsaris Ausonix protegerentur opes.
 Ille notas veteres, & longi dedecus ævi
 Sustulit, agnorunt signa recepta suos.

Quid tibi nunc solitæ mitti post terga sagittæ,
 Quid loca, quid rapidi profuit usus equi?
 Parthæ, refers aquilas: victos quoque porrigis arcus,
 Pignora jam nostri nulla pudoris habes.
 Ritè deo templumque datum, nomenque Bisultori
 Emetitus voti debita solvit honor.
 Sollemnes ludos Circi celebrate, Quirites:
 Non visa est fortem scena decere deum.

Plejadas adspicies omnes, totumque sororum
 Agmen, ubi ante Idas nox erit una super.
 Tunc mihi non dubiis auctoribus incipit æstas;
 Et tepidi finem tempora veris habent.

Idibus ora prior stellantia tollere taurum
 Indicat: huic signo fabula nota subest.
 Præbuit, ut taurus, Tyriæ sua terga puellæ
 Jupiter, & falsa cornua fronte tulit.
 Illa jubam dextra, læva retinebat amictus;
 Et timor ipse novi causa decoris erat.
 Aura sinus implet: flavos movet aura capillos.
 Sidoni sic fueras aspicienda Jovi.
 Sæpè puellares subduxit ab æquore plantas,
 Et metuit tactus assillentis aquæ:
 Sæpè deus prudens tergum dimisit in undas;
 Hæreat ut collo fortius illa suo.
 Littoribus tactis stabat sine cornibus ullis
 Jupiter: inque deum de bove versus erat.
 Taurus init cælum: te, Sidoni, Jupiter implet;
 Parsque tuum terræ tertia nomen habet.
 Hoc ali signum Phariam dixere juvencam;
 Quæ bos ex homine est, ex bove facta dea.
 Tunc quoque priscorum virgo simulacra virorum
 Mittere roboreo scirpea ponte solet.
 Corpora post decies senos qui credidit annos
 Missa necl; sceleris crimine damnat avos.

Fama vetus; nunc cum Saturnia terra vocata est
 Talia fatidici dicta fuisse dei.
 Falcifero libata seni duo corpora, gentes,
 Mittite, quæ Tusci excipiantur aquis.
 Donec in hæc venit Tiryathius arba; quotannis
 Tristia Leucadio sacra peracta deo.
 Illam stramineos in aquam misisse Quirites:
 Herculis exemplo corpora fusa jaci.
 Pars putat, ut ferrent juvenes suffragia tolli,
 Pontibus infimos præcipitasse senes.
 Tybri, doce verum: tua ripa vetustior urbe est:
 Principium ritus tu bene nosse potes.
 Tybris armodiferum medio caput extulit alveo,
 Rantæque dimovit talibus ora sonis:
 Hæc loca desertas vidi sine manibus herbas:
 Pascobat sparsis utraque ripa boves.
 Et, quem nunc gentes Tyberim norantque timentque,
 Tunc etiam pecori despiciendus erat.
 Arcadis Evandri nomen tibi sæpe refertur:
 Ille meas remis advena torsit aquas.
 Venit & Alcides turba comitatus Achivæ:
 Albulæ, si meminî, tunc mihi nomen erat.
 Excipit hospitio juvenem Pallantibus heros:
 Et tandem Caco debita pœna fuit.
 Victor abis, secumque boves Erytheida prædam
 Aberrabit: at comites longius ire negant.
 Magnaque pars horum desertis mansit in agris:
 Montibus his ponunt spemque Laremque suum.
 Sæpe tamen patris dulci tanguntur amores:
 Atque aliquis moriens, hoc breve mandat opus:
 Mittite me in Tyberim; Tyberinis vectos ut undæ
 Littus ad Inachium pulvis inanis eam.
 Displicet hæretici mandati cura sepulcri:
 Mortuus Autoniam conditur hospes humo.

Scirpea pro domino Tiberi jacatur imago,
 Ut repetat Grajas per freta longa domos,
 Hæcenus: & vivo subtile rosantia saxo.
 Antra: leves cunctum sustinueris aquæ.
Clarè nepos Atlantis ades: quem montibus olim
 Edidit Arcadiis Plicæ una Jovis:
 Pacis & armorum superis imitator deorum
 Arbitrè, alato qui pede carpis iter;
 Late lyræ pulsa, nitida quoque late palestra,
 Quo didicit culte linguæ doctente loqui:
 Tempia tibi posuere patres spectantia Circum
 Idibus: ex illo est hæc tibi festa dies.
 Te, quicumque suas præstentur vendete merces,
 Thure dato, tribuas ut sibi lucra; rogant.
 Et aqua Mercurii portæ vicina Capite:
 Si juvat expertis credere, numen habet.
 Huc venit incinctus tunica mercator, & urna
 Purus suffusa, quam ferat, hæret aquam.
 Uda sit hinc laurus: lauro sparguntur ab uda
 Omnia, quæ dominos sunt habitara novos:
 Spargit & ipse suos lauro rotante capillos:
 Incipit & solita dicere voce preces.
 Ablus præterit perjuræ temporis, inquit:
 Ablus præterita perfida verba fide.
 Sive ego te feci testem, falsove citavi
 Non audisti: namina vana Jovis:
 Sive quam prudens altum, divamve sefellæ
 Abstulerint celeres improba verba Noti.
 Et passant veniente die perjuræ nobis:
 Nec curent superi, si qua locutus ero.
 Da modo lucra mihi, da factæ gaudia lucto,
 Et face ut empori verba dedisse juret.
 Talla Mercurius poscentes ridet ab alto:
 Eo memor Otygias arripuisse boves.

AT mihi pande, precor, multo meliora petenti
 In geminos ex quo tempore Phœbus eat.
 Cum totidem de mense dies supēsse videbis;
 Quot sunt Herculei facta laboris, ait.
 Dic, ego respondi, causam mihi sideris hujus.
 Causam facundo reddidit ore deus:
 Abstulerant raptas Phœben Phœbesque sororem,
 Tyndaridæ fratres, hic eques, ille pugil.
 Bella parant, repetuntque suas & frater & Idas;
 Leucippo fieri pactus uterque gener.
 His amor, ut repetant, illis, ut reddere nolint,
 Suedet: & ex causa pugnat uterque pari.
 Effugere Oebalidæ cursu potuere sequentes:
 Sed visum est celeri vincere turpe fuga.
 Liber ab arboribus locus est, apta aræ pugnæ,
 Constiterant illo nomina fida loco.
 Pectora transiectus Lynceo Castor ab ense,
 Non expectato vulnere, pressit humum.
 Ultor adest Pollux: & Lyncea perforat hasta,
 Qua cervix humeros continuata tegit.
 Ibat in hunc Idas, vixque est Jovi signè repulsus;
 Tela tamen dextræ fulmine rapta negant.
 Jamque tibi, Pollux, cælum sublime patebat,
 Cum, Mea, dixisti, percipe verba, pater:
 Quod mihi das uni cælum, partire duobus:
 Dimidium toto munere majus erit.
 Dixit, & alterna fratrem statione recepit;
 Utile sollicitæ sidus utrumque rati.
 Ad Janum redeat, qui quærit Agonia quid sint
 Quæ tamen in factis hoc quoque tempus habent.
 Nocte sequente diem canis Erigoneius exit.
 Est alio signi reddita causa loco.
PRoxima Vulcani lux est: quam Lustria dicunt.
 Lustrantur puræ, quas facit ille, subz.

Quatuor inde notis locus est, quibus ordine
 lectis,
 Vel mos sacrorum, vel fuga regis inest.
NEc te prætereo populi Fortuna potentis
 Publica; cui templum luce sequente datum.
 Hanc ubi dives quis accepit Amphitrite;
 Grata Jovi fulvæ rostra videbis avis.
Auferet ex oculis veniens aurora Booten:
 Continuaque die sidus Hyantis erit.

P. OVIDII
 NASSONIS
 FASTORUM
 LIBER VI.

Hic quoque mensis habet dubias in nomine causas,
 Quæ placeant, positis omnibus, ipse leges,
 Facta canam; sed erunt qui me finxisse loquentur:
 Nullaque mortali numina visa putent.
 Est deus in nobis: agitante calescimus illo;
 Impetus hic sacræ semina mentis habet.
 Fæsi mihi præcipuè vultus vidisse deorum;
 Vel quia sum vates; vel quia sacra cano.
 Est nemus arboribus densum, secretus ab omni
 Voce locûs, si non obstreperetur aquis.
 Hic ego quærebam cœpti quæ mensis origo
 Esset, & in cura nominis hujus eram.
 Ecce deas vidi; non quas præceptor arandi
 Viderat; Ascetas cùm sequeretur oves.
 Nec quas Priamides in aequas vallibus Idæ
 Contulit: ex illis sed tamen una fuit.
 Ex illis fuit una, sui germana mariti.
 Hæc erat (agnovi) quæ stat in arce Jovis.
 Hæc rueram, tacitoque animum pallore fatebar.
 Tunc dea, quos fecit, sustulit ipsa metus:
 Namque ait, ô vates Romani conditor anni,
 Ausè per exiguos magna referre modos;

Jus tibi fecisti numen caeleste videndi,
 Cùm placuit numeris condere festa tuis.
 Ne tamen ignotes, vulgique erroris traharis,
 Junius à nostro numine nomen habet.
 Est aliquid nupsisse Jovi, Jovis esse sororem.
 Fraus magis dubito gloriæ annè viro.
 Si genus adspicitur; Saturnum prima parentem
 Feci Saturni soris ego prima fui.
 A patre dicta meo quondam Saturnia Roma est:
 Hæc illi à cœlo proxima terra fuit.
 Si torus in pretio est, dicor Matriona Tonantis;
 Junctaque Tarpejo sunt mea templa Jovi.
 An potuit Majo pellex dare nomina mensi?
 Hic honor in nobis invidiosus erit?
 Cur igitur regina vocor, princepsque dearum?
 Aurea cur dextræ sceptrâ dedere meæ?
 An facient mensem luces, Lucinaque ab illis
 Dicar, & à nullo nomina mense traham?
 Tunc me pœniteat posuisse fideliter iras
 In genus Electræ, Dardaniamque domum.
 Causa duplex iræ, raptò Ganymede dolebam:
 Forma quoque Idæo judice victa mea est:
 Pœniteat quod non sivi Carthaginis arces,
 Cùm mea sint illo currus & arma loco:
 Pœniteat Sparten, Argosque, meaque Mycenas,
 Et veterem Latio supposuisse Simon.
 Adde senem Tatium, Junoniculosque Faliscos,
 Quos ego Romanis succubuisse tuli.
 Sed neque pœniteat: nec gens mihi charior ulla est.
 Hic color: hic teneo cum Jove templa mea.
 Ipse mihi Mavors, Commendo mœnia, dixit,
 Hæc tibi: tu pollens urbe nepotis eris.
 Dicta fides sequitur: centum celebratur in aris,
 Nec levior quovis est mihi mensis honor.

Nec tamen hunc ovīs tantummodo præstat honorem

Roma: suburbani dant mihi munus idem.
 Inspice quos habeat nemoralis Aricia fastos,
 Et populus Laurens, Laviniumque meum:
 Est illic mensis Junonius (inspice Tibur;
 Et Prænestinæ moenia sacra dexæ.)
 Junonale leges tempus: nec Romulus illas
 Condidit: at nostri Roma nepotis erat.
 Finierat Juno; respexitur, Herculis uxor
 Stabat: & in vultu signa dolentis erant.
 Non, ego si toto mater me cedere celo
 Justerit, invita matre morabor, ait.
 Nunc quoque non luctor de nomine temporis hujus:
 Blandior; & partes penè rogantis ago.
 Remque mei-juris malim tenuisse precando;
 Et saveas causæ forsitan ipse meæ.
 Aurea postedit socio Capitolia templo
 Mater, & ut debet, cum Jove summa tenet.
 At decus omne mihi contingit origine mensis.
 Unicus est, de quo sollicitamur, honor.
 Quid grave, si titulum mensis, Romane, dedisti
 Herculis uxori, posteritasque memor?
 Hæc quoque terra aliquid debet mihi nomine
 magni
 Conjugis: huc captas appulit ille boves.
 Hic male defensus flammis & dote paterna
 Cacus Aventinam sanguine tinxit humum.
 Ad propiora vocor: populum digessit ab annis
 Romulus, in partes distribuitque duas:
 Hæc dare consilium, pugnare paratior illa est;
 Hæc ætas bellum suadet, illa gerat.
 Sic statuit, moenesque nota secrevit eadem.
 Junius est juvenum, qui fuit ante senum.

Dixit, & in litrem studio certaminis issent,
 Atque ira pietas dissimulata foret;
 Venit Apollinea longas Concordia lauro
 Nexa comas placidi numen opusque ducis.
 Hæc ubi narravit Tatium, fortemque Quirinum,
 Binaque cum populis regna coisse suis;
 Et Latæ communi sacerotes generosque receptos;
 His nomen junctis Junius, inquit, habet.
 Dicta triplex causa est: at vos ignoscite divæ,
 Res est arbitrio non diximenda meo.
 Ite pares à me, perierunt iudice formæ
 Pergamæ: plus lædunt, quam juvat una, dæm.
PRima dies tibi Carnæ datur, dea cardinis hæc est;
 Numine clausa aperit, claudit aperta suo.
 Unde datas habet vires, obscurior ævo
 Fama; sed è nostro carmine certus eris.
 Adjacet antiquus Tiberino lucus Helerii:
 Pontifices illuc nunc quoque sacra ferunt.
 Inde nata est Nymphæ (Grænen dixere priores)
 Nequidquam multis sæpè petita precis.
 Rura sequi, jaculisque feras agitare solebat,
 Nodosasque cava tendere velle plagas,
 Non habuit pharetram: Phœbi tamen esse sororem
 Credebant, nec erat, Phœbe, pudenda tibi.
 Huic aliquis juvenum dixisset amantiæ verbæ:
 Reddebat tales profinus illa sonos:
 Hæc loca lucis habent nimis, & cum lucè pudoris
 Si secreta magis ducis in antra, sequar.
 Credulus antellit; frustres hæc nacta resistit;
 Et later, & nullo est inventienda modo.
 Vidorat hanc Janus: vixitque cupidine captus
 Ad duram verbis mollibus usus erat.
 Nympha jubet quæri de mote remotius antrum:
 Utque comes sequitur, destituitque ducem.

Scuta (videt Janus quæ post sua terga gerantur)
 Nil agis: & latebras respicit ille tuas.
 Nil agis en, dixit, nam te sub rupe latentem
 Occupat amplexu: teque postus, ait:
 Jus pro concubitu nostro tibi Cardinis esto.
 Hoc pretium positæ virginitatæ habe.
 Sic fatus, spinam, qua testes pellere posset
 A foribus noxas (hæc erat alba) dedit.
 Sunt avide volucres, non quæ Phineia mensis
 Gutturæ fraudabant, sed genus inde trahunt.
 Grande caput, stantes oculi, rostra apta rapinæ
 Canutis pennis, unguibus hamus inest.
 Nocte volant, puerosque petunt nutricis egentes,
 Et vitiant cunis corpora rapta suis.
 Carpere dicuntur lactentia viscera rostris,
 Et plenum potu sanguine guttur habent.
 Est illis Strigibus nomen: sed nominis hujus
 Causa, quod horrenda stridere nocte solent.
 Sive igitur nascuntur aves: seu carmine sunt,
 Næniæque in volucres falsa figurat anus;
 In thalamos venere Proca. Proca natus in illis
 Præda recens avium quinque diebus erat:
 Pectoraque exsorbent avidis infantia linguis.
 At puer infelix vagis, opemque petit.
 Tertia voce sui nutrix accurrit alumni,
 Et rigido sectas invenit ungue genas.
 Quid faceret? color otis erat, qui frondibus olim
 Esse solet seris, quas nova læsit hiems.
 Pervenit ad Græden; & rem docet: illa, Timorem
 Pone, tuus, sospes, dixit, alumnus erit.
 Venerat ad cunas; sebant materque paterque.
 Sistite vos lacrymas, ipsa medebor, ait.
 Protinus arbutæ postes ter in ordine tangit
 Fronde: ter arbutæ limina fronde notat.

Spargit aquis aditus, & aquæ medicamen habebant:
 Extaque de porca cruda bimestre tenet.
 Atque ita, Noctis aves, extis puerilibus, inquit,
 Parce: pro parvo victima parva cadit.
 Cor pro corde, precor, pro fibris sumite fibras:
 Hanc animam vobis pro meliore damus.
 Sic ubi libavit, profecta sub æthera ponit:
 Quique sacris adsint, respicere illa vetat.
 Virgaque Janalis de spina sumitur alta:
 Quod lumen thalamis parva fenestra dabat.
 Post illud neque aves cunas volasse feruntur:
 Et rediit puero, qui fuit ante, color.
 Pinguis cur illis gustentur lardæ Kalendis,
 Mistaque cum calido sit faba farre, rogas?
 Præca dea est: alitque cibis, quibus antè solebat:
 Nec petit adscitæ luxuriosa dapes.
 Piscis adhuc illi populo sine fraude natabat:
 Ostreaque in conchis tuta fuere suis:
 Nec Latium notat, quam præbet Ionia dives;
 Nec quæ Pygmæo sanguine gaudet, avem:
 Et præter pennas nihil in payone placebat:
 Nec tellus captas miserat antè feras,
 Sus erat in pretio: cæca sue festa colebant:
 Terra fabas tantum duraque farræ dabat.
 Quæ duo, mista simul sextis quicumque Kalendis
 Ederit, huic lædi viscera posse negant.
 Arce quoque in summa Junoni templa Moneta
 Ex voto memorant facta, Camille, tuo.
 Ante domus Marli fuerant: qui Gallica quondam
 A Capitolino repulit arma Jove.
 Quam bene (di magni) pugna cecidisset id illa
 Defensor solus, Jupiter ante, tui!
 Vixit, ut occideret damnatus crimine regni:
 Hunc illi titulum longa senecta dabat.

Lux eadem Marti festa est: quem prospicit extra
 Appositum tectæ porta Capena viæ.
 Te quoque; Tempestas, meritam delubra fatemur;
 Cum penè est Corsis obruta clasís aquis.
 Hæc hominum monumenta patent, si quarimus
 astra.

Tunc oritur magni præpes adunca Jovis.

Postera lux Hyadas taurinæ cornua frontis
 Evocat: & multa terra madescit aqua.

Manè ubi bis fuerit, Phœbusque iteraverit ortus,
 Factaque erit posito rore bis uda seges;

Hæc sacrata die Tusco Bellona duello
 Dicitur: & Latio prospera semper adest.

Appius est auctor, Pyrrho qui pace negata
 Multum animo vidit, lumine captus erat.

Prospicit à tergo summum brevis aræ circum,
 Est ubi non parvæ parva columna nota.

Hinc solet hasta manu belli prænuntia mitti
 In regem & gentes, cum placet, arma capi.

Aliera pars citet custode sub Hercule tuta est:
 Quod deus Euboico carmine munus habet.
 Muneris est tempus, qui Nonas Lucifer ante est.
 Si titulos queris; Sylla probavit opus.

Quærebam Nonas Sancto Fidione referrem,
 An tibi Semo pater: tunc mihi Sanctus ait:

Cicumque ex istis dederis, ego munus habebō,
 Nomina terna fero: sic voluere Cures.

Hunc igitur veteres donarunt æde Sabinis:
 Inque Quirinali constituere iugo.

Est mihi (sitque precor nostris diuturnis annis)
 Filla: qua felix sospite semper ero.

Hanc ego cum vellem genero dare; tempora tædis
 Apræ requirebam, quæque cavenda forent.

Tunc mihi post sacras monstratur Junius Idus

Utilis & nuptis, utilis esse viris.

Primaque pars hujus thalamis aliena reperta est.

Nam mihi sic conjux sancta Dialis ait:

Donec ab Illiaca placidus purgamina Vesta

Derulerit flavis in mare Tybris aquis;

Non mihi dentoso crinem depectere buxo,

Non unguis ferro subsequisse licet:

Non tetigisse virum, quamvis Jovis ille sacerdos,

Quamvis perpetua sit mihi lege datus,

Tu quoque ne propera: melius tua filia nabet,

Ignæ cum pura Vesta nitebit humo.

Tertia post Nonas removere Lycaona Phœbe

Fertur; & à tergo non habet ursa metum.

Tunc ego me memini ludos in gramine Campi

Adspicere; & didici; lubrice Tybri, tuos.

Festa dies illis, qui sine madentia ducunt,

Quique tegunt parvis æra recurva cibis.

Mæas quoque numen habet. Menti delubra vi-
 demus.

Vota metu belli, Perfide Pœne, tui.

Pœne, rebellabas; & Ierho Consulis omnes

Attoniti Manras pertimuerunt manus.

Spem metus expulecat; cum Menti vota Senatus

Suscipit: & melior protinus illa venit.

Adspicit instantes mediis sex lucibus Idus

Illæ dies, quæ sunt vota soluta deæ.

Vestæ fave; tibi nunc operata resolvimus ora:

Ad tua si nobis sacra venire licet.

In prece totus eram: cælestia numina sensi;

Lætæque purpurea luce refulsit humus.

Non equidem vidi (valeant mendacia vatum)

Te, dea: nec sacras adspicienda viro.

Sed quæ nescieram, quomumque errore tenebar,

Cognita sunt nullo præcipiente mihi.

Dena quater memorant habuisse Pallia Romam;
 Cum flammæ custos æde recepta dea est.
 Regit opus placidi, quo non metuentius ullum
 Numinis ingenium terra Sabina tulit.
 Quæ nunc ære nitent; stipula tunc tecta virebant;
 Et paries lento vimine textos erat.
 Hic locus exiguus, qui sustinet stria Vestæ,
 Tunc erat intonsi regia magna Numæ.
 Forma tamen templi, quæ nunc manet, antè fuisse
 Dicitur: & formæ causa probanda subest.
 Vesta eadem est, & terra; subest vigill ignis utriusque.
 Significant sedem terra; focusque suam.
 Terra pile similis nullo fulmine nixa:
 Aëre subjecto tam grave pendet onus.
 Ipsa volubilitas libratum sustinet orbem;
 Quique premat partes angulus omnis abest.
 Cumque sit in media rerum regione locata,
 Et tangat nullum pluvie minusve latus:
 Ni convexa foret, partu vicinior esset:
 Nec medium terre mundus haberet onus.
 Arte Syracosia suspensus in ære eluso
 Stat globus, inmensi parva figura poli:
 Et quantum à summis, tantum recessit ab imis
 Terra: quod ut fiat, forma rotunda facit.
 Pars facies templi, nullus procerit in illo
 Angulus: à pluvio vindicat imbre tholus.
 Cur sit virginibus, quærís, dea colta ministris?
 Inveniam causas hæc quoque parte suas.
 Ex Ore Junonem memorant Ceresemque creatas
 Semine Saturni: tertia Vesta fuit.
 Utrique nupserunt ambæ peperisse feruntur:
 De tribus impatiens restigit una viri.
 Quid mirum, virgo si virgine læta ministra
 Admittit castas in sua sacra manus?

Nec tu aliud Vestam, quam vivam intellige
 flammam.
 Nataque de flamma corpora nulla vides.
 Jure igitur virgo est, quæ femina nulla remittit,
 Nec capit, & comites virginittatis amat,
 Esse diu stultus Vestæ simulacra putavi:
 Mox didici curvo nulla subesse tholo.
 Ignis inextinctus templo celatur in illo.
 Effigiem nullam Vesta nec ignis habent.
 Stat vi terra sua: vi stando Vesta vocatur.
 Causaque par Graji nominis esse potest:
 At focus à flammis, & quo fovet omnia dicitur:
 Qui tamen in primis ædibus antè fuit.
 Hinc quoque vestibulum dici reor: inde precando
 Dicimus, ò Vesta, quæ loca prima tenes.
 Ante focos olim scæmnis considere longis
 Mos erat: & mensæ credere adesse deos.
 Nam quoque, cum sunt antiquæ sacra Vacunæ,
 Ante Vacunales statantque, sedentque focos.
 Venit in hos annos aliquid de more vetustos:
 Fert missos Vestæ pura patella cibos.
 Ecce, coronatis panis dependet æsellis,
 Et velant scabras florida serta molas.
 Sola prius farnis torrebant farræ coloni;
 Et fornacalia sunt sua sacra deæ.
 Suppositum cineri panem focus ipse parabat,
 Strataque erat tepido tegula quassa solo.
 Inde focum servat pistos, dominantque focorum,
 Et quæ pumiceas versata sella molas.
 Præteream, referamne tuum, rubicunde Priape,
 Deducus? est multi fabula plena joci.
 Turrigeta frontem Cybele redimita corona
 Convocat æternos ad sua festa deos.
 Convocat & Sarytos, rustica numina Nymphas.

Silenus, quamvis nemo vocarat, adest.
 Nec licet, & longum est epulas narrare deorum:
 In multo nox est pervigilata mero.
 Di temerè errabant: in opacè vallibus Idæ
 Pars jacet, & molli gramine membra levat.
 Hi ludunt, hos somnus habet: pars brachia necit,
 Et viridem celeri ter pede pulsat humum.
 Vestæ jacet, placidamque capit secuta quietem,
 Sicut erat positum: cespitè fulta caput.
 At ruber hortorum custos Nymphasque deasque
 Captat, & errantes fertque referentque pedes.
 Adspicit & Vestam: dubium, Nymphamne putarit;
 An scierit Vestam: scisse sed ipse negat.
 Spem capit obscenam, furtimque accedere tentat;
 Et fert suspensòs corde micante gradus.
 Forte, senex quo vectus eras Silenus, asellum,
 Liquerat ad ripas lenè sonantis aquæ.
 Ibat ut inciperet longi deus Hellesponti;
 Intempestivo cum rudis ille sono.
 Territa voce gravi surgit dea: convolat omnis
 Turba; per infestus effugit ille manus.
 (Lampsacus hoc animal solita est mactare Priapo:
 Hinc asini flamens indicis esta damus.)
 Quem tu, diva memor, de pane monilibus ornas,
 Cessat opus: vacuæ conticuere molæ.
 Nomine, quam pretio celebrator, arce Tonantis,
 Dicam pistoris quid vidit ara Jovis,
 Cineta premebantur trubicibus Capitolia Gallis:
 Fecerat obsidlo jam diuturna famem.
 Jupiter ad solium superis regale vocatis,
 Incipit, ait Marti; protinus ille refert:
 Scilicet ignotum est, quæ sit fortuna meorum,
 Et dolor hic animi voce querentis eget?
 Si tamen, ut referam breviter mala juncta pudori

Exigis: Alpino Roma sub hoste jacet.
 Hæc est, cui fuerat promissa potentia rerum:
 Jupiter, hæc terris impositorus eras.
 Jamque suburbanos, Etruscaque conjudit arma:
 Spes erat in cursu: nunc Lare pulsa suo est.
 Vidimus ornatos arata per atria picta
 Vestæ triumphales occubuisse senes.
 Vidimus Iliacæ transferri pignora Vestæ
 Sede, putant aliquos scilicet esse deos.
 At si respicerent, qua vos habitatis in arce,
 Totque domos vestras obsidione premi;
 Nil opus in cura scirent superesse deorum,
 Et data sollicita thura perire manu.
 Atque utinam pugna pateat locus; arma capessent:
 Et si non poterunt exuperare, cadent.
 Nunc inopes victus, ignavaque fata timentes
 Monte suo clausos barbara turba premit,
 Tunc Venus, & lituo pulcher trabæque Quirinus,
 Vestaque pro Latio multa locuta suo.
 Publica, respondit, cura est pro mœnibus istis.
 Jupiter, & penas Gallia victa dabit.
 Tu modo, quæ desunt, fruges superesse putentur,
 Effice; nec sedes desere, Vesta, tuas.
 Quodcumque est solidæ Ceresis cava machina
 frangat;
 Mollitamque manu duret igne focus.
 Jusserat; & fratris virgo Saturnia jussis
 Annuit; & mediæ tempora noctis erant.
 Jam ducibus somnum dederat labor: increpat illos
 Jupiter; & sacro, quid velit, ore docet:
 Surgite, & in medios de summis arcibus hostes
 Mittite, quam minime tradere vultis, opem.
 Somnus abit, queruntque noyis ambagibus acti,
 Tradite quam nolint, & jubeantur opem.

Esse Ceres visa est: jaciunt Cerealia dona.
 Jacta super galeas, scutaque longa sonant:
 Posse fame vinci spes excidit, Hoste repulso,
 Candida Pistori ponitur ara Jovi.
 Forte revertēbar festis Vestalibus illac,
 Qua nova Romano nunc via juncta foro est.
 Huc pede matronam nudo descendere vidi:
 Obstupui tacitus, sustinuique gradum.
 Sensit anus vicina loco: jussumque sedere
 Alloquitur quatiens voce tremente caput.
 Hic, ibi nunc fora sunt, udz tenuere paludes:
 Amne redundatis fossa madebat aquis.
 Curtius ille lacus, siccas qui sustinet aras,
 Nunc solida est tellus, sed lacus ante fuit.
 Qua Velabra solent in Circum ducere pompas;
 Nil præter salices crassaque canna fuit.
 Sæpè suburbanas rediens conviva per undas
 Cantat, & ad nautas ebrīa verba jacit.
 Nondum conveniens diversis iste figuris
 Nomen ab averso ceperat amne deus.
 Hic quoque locus erat junctis & arundine deaus,
 Et pede velato non adeunda palus.
 Stagna recesserunt, & aquas sua ripa coërcet:
 Siccaque nunc tellus; mos tamen ille manet.
 Reddiderat causam. Valeas, anus optima; dixi:
 Quod superest ævi, molle sit omne, tui.
 Cetera jam pridem didici puerilibus annis;
 Non tamen idcirco prætereunda mihi.
 Mœnia Dardanides nuper nova fecerat Ilius:
 Ilius adhuc Asiæ dives habebat opes.
 Creditur armiferæ signum cœlestis Minervæ
 Urbis in Iliacæ desiluisse jugæ.
 Cura videre fuit; vidit templumque locumque.
 Hoc superest illi: Pallada Roma tenet.

Consultur Smintheus; locoque obscurus opaco
 Hos non mentitò reddidit ore sonos:
 Etheream servate deam; servabitur urbem:
 Imperium secum transferet illa loci.
 Servat, & inclusam summa tenet Ilius in arce;
 Cursaque ad hætedem Laomedontæ venit.
 Sub Priamo servata parum: sic ipsa volebas;
 Ex quo judicio forma revicta tua est.
 Seu genus Adrasti, seu furtis aptus Ulysses,
 Seu pius Æneas, eripuisse ferunt.
 (Auctor in incerto est; res est Romana: tutetur
 Vesta, quod assiduo lumine cuncta videt.)
 Heu quantum timere patres, quo tempore Vesta
 Arsit, & est tectis obruta penè suis!
 Fragrant sancti sceleratis ignibus ignes,
 Mistaque erat flammæ flamma profana pix.
 Attonita siebant demisso crine ministræ:
 Abstulerat virès corporis ipse timor.
 Provolat in medium, & magna, Succurrite, voce,
 Non est auxilium flere; Metellus ait.
 Pignora virginis fatalia tollite palmis:
 Non ea sunt voto, sed rapienda manu.
 Me miserum! dubitatis? ait (dubitare videbat,
 Et pavidas positò procubuisse genu.)
 Haurit aquas; tollensque manus, Ignoscite, dixit,
 Sacra: vir intrabo non adeunda viro.
 Si scelus est, in me commisit poena redundet:
 Sic capitis damno Roma soluta mel.
 Dixit, & irupit: fatum dea rapta probavit;
 Pontificisque sui munere tuta fuit.
 Nunc bene lucetis sacro sub Cætere flammæ:
 Ignis in Iliacis nunc erit, estque focus.
 Nullaque dicetur vitas temerare sacerdos
 Hoc duce; nec viva defodietur humo.

Sic incesta perit : quia quam violavit, in illa
 Conditur : & Tellus Vestaque numen idem est.
 Tunc sibi Callaico Brutus cognomen ab hoste
 Fecit, & Hispanam sanguine tinxit humum.
 Scilicet interdum miscentur tristia lætis,
 Nec populum toto pectore festa juvant.
 Crassus ad Euphraten aquilas, natumque, suosque
 Perdidit : & leto est ultimus ipse datus.
 Parthe, quid exultas ? dixit dea ; signa remittes :
 Quidque necem Crassi vindicet, ultor erit.
At simul auritis violæ dementur aellis,
 Et Cereris fruges aspera saxa terent ;
 Navita puppe sedens, Delphina videbimus inguit.
 Humida cum pulsu nox erit orta die.
Jam, Phryx, à nupta quereris, Tithone, relinqui,
 Et vigil Eois Lucifer erit aquis.
 Ite bonæ matres (vestrum Matralia festum)
 Flavaque Thebanæ, reddite liba deæ.
 Pontibus & magno juncta est celeberrima circo
 Area : quæposito de bove nomen habet :
 Hac ibi luce ferunt Maturæ sacra parenti
 Sceptraferas Servi templa dedisse manus.
 Quæ dea sit : quare famulas à limine templi
 Arcæat (arcet enim) libaque tosta petat :
 Bacche ; racemiferos hedera redimite capillos,
 (Si domus illa tua est) dirige vatis opus :
 Arserat obsequio Semele Jovis : accipit Ino
 Te, puer : & summa sedula nutrit ope.
 Intumuit Juno, rapta quod pellice natum
 Educet : at sanguis ille sororis erat.
 Hinc agitur furilis Athamas, sed imagine falsæ
 Tuque cadis patria, parvæ Learche, manu,
 Mæsta Learcheas mater tumulaverat umbras ;
 Et dederat miseris omnia justa rogas.

Hæc quoque, funestos ut erat lanata capillos,
 Prosilit : & cunis te, Melicerta, rapit.
 Est spatio contracta brevi, freta bina repellit,
 Unaque pulsatur terra duabus aquls.
 Hunc venit insanis natum complexa lacertis ;
 Et secum è celso mittit in alta jugo.
 Excipit illæsos Panope centumque sorores,
 Et placido lapsu per sua regna ferunt.
 Nondum Leucothœe, nondum puer ille Palæmon
 Vorticibus densis Tybridis ora tenent.
 Lucus erat ; dubium Semele, Stimelene vocetur ;
 Mænadas Ansonias incoluisse ferunt.
 Quærit ab his Ino, quæ gens foret : Arcadas esse
 Audit, & Evandrum sceptra tenere loci.
 Dissimulata deam Latias Saturnia Bacchas
 Instimulat fictis insidiosa sonis ;
 O nimium faciles, o toto pectore captæ,
 Non venit hæc vestris hospes amica choris.
 Fraude petit : sæctique parat cognoscere ritum.
 Quo possit pœnas pendere pignus habet.
 Vis bene desierat ; complent ululatus auras
 Thyades effusus per sua colla comis ;
 Injiciuntque manus, puerumque avellere pugnant.
 Quos ignorat adhuc, invocat illas deos :
 Dique, virique loci, misere succurrite matri.
 Clamor Aventini saxa propinqua ferit.
 Appulerat ripæ vacas Oetæus Iberas ;
 Audit ; & ad vocem concitus urget iter.
 Herculeis adventu, quæ vim modo ferre parabant,
 Turpia femineæ terga dedere fugæ.
 Quid petis hinc (cognorat enim) matertera Baccæ
 Ad numen quod me, te quoque vesat ? ait.
 Illa docet partim præsentia nati
 Continet ; & furtis in scelus esse pudet.

Rumult, ut est velox, agituris pervolat alis,
 Estque frequens, Ino, nomen in ore tuum.
 Hospita Carmentis fidus intrasse penates
 Diceris, & longam deposuisse famem.
 Liba sua properata manu Tegæ sacerdos
 Traditur, & subito cocta dedisse foco.
 Nunc quoque liba juvant festis Matralibus; illa
 Rustica sedulitas gratior arte fuit.
 Nunc, ait, O vates venientia fata resigna,
 Qua licet: hospitis hoc, precor, adde meis.
 Parva mora est: cælum vates ac numina sumit;
 Fitque sui toto pectore plena dei.
 Vix illam subito posses cognoscere, tanto
 Sanctior, & tanto, quam modo, major erat.
 Læta canam? gaudet defuncta laboribus, Ino,
 Dixit, & huic populo prospera semper ades.
 Numen erit pelagi: natum quoque pontus habebit,
 In vestris aliud sumite nomen aquis:
 Leucothœæ Græj: Mutata vocabere nostris:
 In portus nato jus erit omne tuo.
 Quem nos Portumnus, sua lingua Palæmona dicit:
 Ite, precor, nostris æquus uterque locis
 Annuerant: promissa fides: posuere labores:
 Nomina mutarunt: hic deus, illa dea est.
 Cur vetet ancillas accedere, queritis? odit:
 Principiumque odii, si sinat illa, canam.
 Una ministrarum solita est, Cadmæa tuarum.
 Sæpè sub amplexus conjugis ire tui.
 Improbis hanc Athamas furim dilexit ab illa
 Comperit agricolæ semina tosta dari.
 Ipsa quidem fecisse negat, sed fama recepit:
 Hoc est cur odio sit tibi serva manus.
 Non tamen hanc pro stirpe sua pia mater adoret;
 Ipsa parum felix visa fuisse parens.

Alterius prolem melius mandabitis illi.
 Utilior Baccho quam fuit ipsa suis.
 Hanc tibi, Quò properas, memorant dixisse, Rutili?
 Luce mea Marso consul ab hoste cades.
 Exitus accessit verbis: flumenque Thelonum
 Purpureo mistis sanguine fluxit aquis.
 Proximus annus erat: Pallantide cæsus eadem
 Didius hostiles ingeminavit opes.
 Lux eadem, Fortuna, tua est, auctorque, locusque,
 Sed superinjectis quis latet iste togis?
 Servius est (hoc constat enim) sed causa latendi
 Discrepat: & dubium me quoque mentis habet.
 Dum dea furtivos timide profitetur amores,
 Cælestemque homini concubuisse pudet;
 (Arist enim magno correpta cupidine regis,
 Cæcæque in hoc uno non fuit illa vivo.)
 Nocte domum parva solita est intrare fenestras:
 Unde Fenestellæ nomina porta tenet.
 Nunc pudet, & vultus velamine cælat amatos:
 Oraque sunt multa regla tecta toga.
 An magis est verum, post Tulli funera plebem
 Confusam placidi morte fuisse ducis?
 Nec modus ullus erat: crescebat imagine luctus,
 Donec eum positus oculere togis.
 Tertia causa mihi spatio majore canenda est:
 Nos tamen adductos intus agemus equos.
 Tilia conjugio sceleris mercede parato,
 His solita est dictis exstimulare virum:
 Quid juvat esse pares, te nostræ cæde sororis,
 Meque tui fratris, si pia vita placet?
 Vivere debuerant & vir meus & tua conjux,
 Si nullum ausuri majus eramus opus.
 Et caput & regnum factum est dotale parentis.
 Si vir est, in dictas exige dotis opes,

Regia res scelus est: socero cape regna necato;
 Et nostras patrio sanguine tinge manus.
 Talibus instinctus solio privatus in alto
 Sederat: attonitum vulgus ad arma ruit.
 Hinc cruor, & cædes; infirmaque vincitur ætas.
 Sceptra gener socero rapta Superbus habet.
 Ipse sub Tæquillis, ubi erat sua regia, cæsus
 Concidit in dura sanguinolentus humo.
 Illa carpento patrios initura penates,
 Ibat per medias alta feroque vias.
 Corpus ut adspexit, lacrymis auriga profusus,
 Restitit, hunc tali corympit illa sono:
 Vadis? an expectas pretium pietatis amarum?
 Duc, inquam, invitas ipsa per ora rotas.
 Certa fides facti: dictus Sceleratus ab illa.
 Vicus, & æterna res ea pressa nota.
 Post tamen hæc ausa est templum monumenta
 parentis
 Tangere: mira quidem, sed tamen acta loquor.
 Signum erat in solio residens sub imagine Tulli:
 Dicitur hoc oculis opposuisse manum.
 Et vox audita est, Vultus abscondite nostros,
 Ne nate videant ora nefanda mex.
 Veste data tegitur: vetat hanc fortuna moveri;
 Et sic è templo est ipsa locuta suo:
 Ore relevato qua primum luret patebit
 Servius, hæc positi prima pudoris erit.
 Parcite, matronæ, veritas attingere vestes:
 Sollemnes satis est voce movere preces:
 Sicque caput semper Romano tectus amictu,
 Qui rex in nostra septimus urbe fuit.
 Arserat hoc templum: signo tamen ille pepercit
 Ignis: opem nato Mulciber ipse tulit.
 Namque pater Tulli Vulcanus, Ocrezia mater

Præsignis facie Corniculana fuit.
 Hanc secum Tanaquil, sacris de more paratis,
 Jussit in ornatum fundere vina focum.
 Hic inter cineres obsceat forma virilis
 Aut fuit, aut visa est: sed magis illa fuit.
 Jussa foco captiva sedet, conceptus ab illa
 Servius à cælo semina gentis habet.
 Signa dedit genitor, tunc cum caput igne corusco
 Contigit, inque comma flammeus arsit apex.
 Te quoque magalificæ Concordia dedicat æde,
 Livia, quam caro præstitit illa viro.
 Disce tamen, veniens ætas: ubi Livia nunc est,
 Porticus immense tecta fuere domus.
 Urbis opus domus una fuit: spatiumque tenebat,
 Quo brevius muris oppida multa tenent.
 Hæc æquata solo est, nullo sub crimine regni;
 Sed quia luxuria visa nocere sua.
 Sustulit tantas operum subvertere moles,
 Totque suas hæres perdere Cæsar opes.
 Sic agitur censura, & sic exempla parantur;
 Cum index, alios quod monet, ipse facit.
 Nulla non est veniente die, quam dicere possis,
 Idibus invictis sunt data templa Jovi.
 Et jam Quinquagesimo jubeor narrare minores;
 Nunc ades, ô, cepis, flava Minerva, meis.
 Cur vagus incedit tota tibi in urbe?
 Quid sibi personæ, quid toga longa volunt?
 Sic ego: sic posita Tritonia cuspide dixit.
 Possam utinam docte verba referre deæ!
 Temporibus veterum tibi cinis usus avorum
 Magnus, & in magno semper honore fuit.
 Cantabat fanis, cantabat tibia ludis:
 Cantabat moestis tibia funeribus.
 Dulcis erat mercede labor: tempusque secutum est

Quod subito gratæ frangeret artis opes.
 Adde quod Ædilis, pompa qui funeris irent;
 Artifices solos jusserat esse decem.
 Exsilio mutant urbem, Tiburque recedunt:
 (Exsillium quondam tempore Tibur erat.)
 Quæritur in scena cava tibia: quæritur aris;
 Ducit supremis nœnia nulla toros.
 Servierat quidam quantolibet ordine dignus
 Tibure; sed longo tempore liber erat.
 Rure suo parat ille dapes, turbamque canoram
 Convocat: ad festas convenit illa dapes.
 Nox erat, & vinis oculique animique natabant;
 Cum præcomposito nuntius ore venit.
 Atque ita, Quid cessas convivia solvere? dixit,
 Auctor vindictæ nam venit illæ suæ.
 Nec mora; convivæ valido titubantia vino
 Membra movent: dubii stantque labantque pedes.
 At dominus, Discedite, ait, plaustroque morantes
 Sustulit; in plaustro scirpa lata fuit.
 Alliciant somnos tempus, motusque merumque;
 Potaque se Tibur turba redire putat.
 Jamque per Esquillas Romanam intraverat urbem,
 Et mane in medio plaustro fuere foro.
 Placuit ut posse specie numeroque Senatam
 Fallere, personis imperat ora regi.
 Admissetque alios; &, ut hunc tibia cætum
 Augeat, in longis vestibus esse jubet.
 Sic reduces bene posse regi: nec forte notetur
 Contra collegæ jussa redire sul.
 Res placuit; cultûque novo licet Idibus uti;
 Et canere ad veteres verba jocosa modos.
 Hæc ubi perdocuit, Superest mihi discere, dixi,
 Cur sit Quinquatrus illa vocata dies.
 Martius, inquit, agit tali mea nomine festa:

Estque sub inventis hæc quoque turba meis.
 Prima terebrato per rara foramina buxo,
 Ut daret effeci tibia longa sonos.
 Vox placuit: faciem liquidis referentibus undis,
 Vidi virgineas intumuisse genas.
 Ars mihi non tanti est; valeas, mea tibia, dixi.
 Excipiat abjectam cespite ripa suo.
 Inventam Satyrus primum miratur: & usum
 Nescit; & affatum sentit habere sonum,
 Et modo dimittit digitos, modo concipit auras:
 Jamque inter Nymphas arte superbus erat.
 Provocat & Phœbum: Phœbo superante pendit:
 Cæsa recesserunt à cute membra sua:
 Sum tamen inventrix auctorque ego carminis hujus:
 Nec est cur nostros arx colat ista dies.
Tertia nox venit, qua tu Dodona Thyene
 Scabis Agenoreæ fronte videnda bovis.
 Hæc est illa dies, qua tu purgamina Vestæ,
 Tybri, per Struscas in mare mittis aquas.
Siqua fides ventis, Zephyro date carbasa, nautæ:
 Cras veniet vestris ille secundis aquis.
AT pater Heliadum, radios ubi tinxerit undis,
 Et cinget geminos stellas serena polo;
 Tolle humo validos proles Hyrea lacertos:
 Continua Delphin nocte videndus erit.
 Scilicet hic olim Volscos Æquosque fugatos
 Viderat in campis, Algida terra, tuis.
 Unde suburbano clarus, Tiburte, triumpho,
 Vectus es in nivels Posthume victor equis.
Jam sex, & totidem lucas de mense supersunt:
 Huic unum numero tu tamen adde diem.
 Sol abit è Geminis, & Cancræ signa rubescunt:
 Cœpit Aventina Pallas in arce coli.

Jam tua, Laomedon, oritur murus ortaque noctem
Pellit, & è pratis cana pruina fugit.

Reddita, quisquis is est; Summano templa feruntur,
Tunc, cum Romanis, Pyrrhe, timendas eras.

Hunc quoque cum patriis Galatea receperit undis,
Plenaque securæ terra quietis erit,

Surgit humo juvenis telis afflatus avilis;
Et gemino nexas porrigit angue manus.

Notus amor Phœdræ, nota est iniuria Thesei:
Devovit natum credulus ille suum.

(Non impune pius juvenis Træzæna petebat.
Dividit, obstantes pectore taurus aquas.)

Solliciti terrentur equi; frustra que tetenti
Per scopulos dominum duraque saxa trahunt;

Exciderat curru, lorisque morantibus artus
Hippolytus lacero corpore raptus erat:

Reddideratque animam, multum indignante Diana;
Nulla, Coronides, causa doloris, ait.

Namque pio juveni vitam sine vulnere reddam,
Et cedent arti tristitia fama mea.

Gramina continuo loculis depromit eburnis;
Profuerant Glauci manibus illa prius:

(Tunc, cum observatas augur descendit in herbas;
Usus & auxilio est anguis ab angue dato.)

Pectora ter tetigit ter verba salubria dixit:
Deposito terra ausultit ille caput.

Lucus eum, nemorisque sui, Dictyna, recessu
Celat: Aricino Virbius ille lacu.

At Lachesis Clotho que dolent sua fila teneri,
Et fieri regni jura minora sui.

Jupiter exemplum veritus direxit in illum
Fulmina, qui nimis noverant artis opem.

Phœbe, querebaris, deus est placare parenti;
Propter te, fieri quod vetat, ipse facit.

Non ego te, quamvis properabis vincere, Caesar,
Si vetat auspicium, signa movere velim.

Sint tibi Flaminius, Thrasimenaque littora testes,
Per volucres equos multa monere deos.

Tempora si veteris quæris temeraria damni:
Quartus ab extrema mense bis ille dies.

Postera lux melior, Superat Masinissa Syphacem.
Et cecidit telis Hasdrubal ipse suis.

Tempora labuntur, tactisque senescimus annis;
Et fugiunt fræno non remorante dies.

Quam cito venerunt Fortunæ fortis honores!
Post septem lucas Junius actus erit.

Ite, deam læti fortem celebrate, Quirites:
In Tiberis ripa munera regis habet.

Pars pede, pars etiam coeli decurrite cymba;
Nec pudeat potos inde redire domum.

Ferte coronatæ juvenum convivia lætres,
Multaque per medias vina bibantur aquas.

Plebs colit hanc; quia qui posuit, de plebe fuisse
Fertur, & ex humili sceptrâ tulisse loco.

Convenit & servis: serva quia Tullius ortus
Constituit dubiæ templa propinqua dex.

Ecce suburbana rediens male sobrius æde,
Ad stellas aliquis talia verba jactat.

Zona latet tua nunc, & cras fortasse latebit:
Dehinc erit, Orion, adspicienda mihi.

At si non esset potus, dialisset, eadem
Ventorum tempus sociotiale die.

Lucifero subeante, Lares delubra tulerunt,
Hic ubi sit docta multa corona manu.

Tempus idem Statoris erit, quod Romulus olim
Ante Palatini condidit ora jugi.

Tot restant de mense dies, quot nomina Parcæ,
Cum data sunt trabæ templa, Quirine, tuæ.

Tempus Juleis cras est natale Kalendis;
 Pierides, coeptis addite suma meis.
 Dicite, Pierides, quis vos addixerit isti,
 Cui dedit invitas victa noverca manus.
 Sic ego: sic Clio: Clari monumenta Philippi
 Adspicis, unde trahit Martia casta genus.
 Martia sacrificio deductum nomen ab Anco;
 In qua par facies nobilitate fuit.
 Per animo quoque forma suo respondit in illa.
 Et genus, & facies, ingeniumque simul.
 Nec quod laudamus formam, tu turpe putatis.
 Laudamus magnas hac quoque parte deas.
 Nupta fuit quondam matertera Cæsaris illi.
 O decus, o sacra foemina digna domo!
 Sic cecinit Clio: docte assensere sorores.
 Annuit Alcides, increpuitque lyra.

FINIS.

SEX PRIORUM

MENSIIUM DIGESTIO

EX

SEX OVIDII FASTORUM

LIBRIS EXCERPTA.

JANUARIUS.

- A K. Jan. Jano, Templa, Jovi, & Æsculapio
 consecrata in insula Tiberina.
- b iv.
 c iii. Cancer occidit.
 d Prid.
 e Non. Lyra oritur; tempestatem significat.
 f viii.
 g vii.
 h vi.
 A v. Agonalia: Delphinus oritur.
 b iv. Media hiems.
 c iii. Carmentalia: Juturnæ ædes in campo
 Martio dicata.
 d Prid.
 e Id. Jovi. Octavius Augustus dictus.
 f xix.
 g xviii. Carmentalia.
 h xvii. Concordiæ templ. ab Furio Camillo, ex

voto positum.

- A xvi. Sol in Aquario.
 b xv.
 c xiv.
 d xiii.
 e xii.
 f xi.
 g x. Lyra occidit.
 h ix. Leonis quæ est in pectore clara stella,
 occidit.
 A viii.
 b vii.
 c vi. Castori & Polluci temp. dedic. ad stagnum
 Jutuæ.
 d v.
 e iv.
 f iii. Paci.
 g Prid.

xxxi.

FEBRUARIUS.

- h K. Febr. Sospitæ templum constitutum. Pluviz,
 interdum nives.
 A iv. Lyra, & medius Leo occidunt.
 b iii. Delphius occidit.
 c Prid.
 d Non. Augustus Pater patriæ dictus. Aquarium
 oritur, Zephyrus stare incipit.
 e viii.
 f vii.
 g vi.
 h v. Veris initium.
 A iv.

- b iii. Arctophylax oritur.
 c Prid.
 d Id. Jovi, Fauno in Ins. Tiberina. Fabii à
 Veventibus interfecti.
 f xvi. Corvus, & Crater, & Anguis oriuntur.
 e xv. Lupercalla.
 g xiv. Venti per sex dies vehementius flant. Sol
 in Piscibus.
 h xiii.
 A xii. Quirino templum, & sacra in colle Quir.
 constituta Stultorum feriz.
 b xi. Ferialia deæ Mutæ.
 c x. Charistia cognatorum.
 d ix. Terminalis.
 e viii. Regifugium: hirundinum adventus.
 f vii.
 g vi.
 h v.
 A iv. Equitria in campo Martio:
 b iii. xxviii.
 c Prid.

MARTIUS.

- d K. Martii. Marti Junoni Lucinæ sedes in Esquillis
 constituta.
 e vi.
 f v. Alterè Piscibus occidit.
 g iv.
 h iii. Arctophylax occidit. Vindemiator oritur.
 A Prid. Augustus Pontificatum Max. suscepit.
 b Non. Vejovi ad asylum templ. const. Pegasus
 oritur.
 c viii. Corona oritur.

- d vii.
e vi.
f v.
g iv.
h iii.
A Prid. Equiria in campo Martio.
b Id. Jovis Annæ ærenæ. Julius Cæsar à con-
juratis interfectus.
c xvii. Scorpius medius occidit.
d xvi. Liberalia. Milvius oritur.
e xv. Sol in Ariete.
f xiv. Minervæ Captæ in monte Cælio.
Quinquatrus.
g xiii. Quinquatr.
h xii. Quinquatr.
A xi. Quinquatr.
b x. Quinquatr. Tabilustrium.
c ix.
d viii. Equinoctium vernum.
e vii.
f vi.
g v.
h iv.
A iii. Jano Concordiæ, Saluti. Paci.
b Prid. Luna in Aventino.
xxi.

APRILIS.

- e K. April. Veneri, Fortunæ virili. Scorpius oc-
cidit.
d iv. Plejades occidunt.
f iii.
e Prid.

- g Non. Megalesia.
h viii. Fortunæ Publicæ ædes dicata in colle
Quirinali.
A vii.
b vi. Ludi, quod hoc die Imperator Cæsar. Ju-
bam regem divicit. Libra occidit, dies
pluvius. Orion occidit.
c v. Cerialia.
d iv.
e iii.
f Prid.
g Id. Jovi Victori, Liberati atrium construc-
tum.
h xviii. Venti & grando. Augustus ad Mutinam
M. Antonium in fugam vertit.
A xvii. Fordicidia.
b xvi. Augustus ab exercitu Imp. appellatus.
Hyades occidunt.
c xv.
d xiv. Ludi Circenses.
e xiii. Sol in Tauro.
f xii.
g xi. Palilia. Roma condita.
h x.
A ix. Vinalia Jovi. Veneri Erycinæ ad portam
Collinam.
b viii.
c vii. Medium ver. Aries occidit. tempest. sig-
nif. Canis oritur. Rubigalla.
d vi.
e v.
f iv. Floralia, Vestæ in palatio.
g iii.
h Prid.

A K. Maji. Capella oritur. Laribus præstitibus ara constituta. Bonæ deæ templum positum.

b vi. Argentes flare incipit. Hyades oriuntur.

c v. Centaurus oritur.

d iv.

e iii. Lyra oritur.

f Prid. Scorpius medius occidit.

g Non.

h viii.

A vii. Lemuria noctu.

b vi.

c v. Lemuria nocturna. Orion occidit.

d iv.

e iii. Marti Bisultori.

f Prid. Lemuria noct. Plejades oriuntur. Æstatis initium.

g Id. Taurus oritur. Scirpea Simulacra è ponte Sublicio in Tiberim mittuntur.

h xvii.

A xvi. Jovi Mercurio ad circum.

b xv.

c xiv. Sol in Geminis.

d xiii.

e xii. Agonalia. Canis oritur.

f xi.

g x. Vulcano Tobilustria.

h ix.

A viii. Q. Rex C. F.

b vii. Fortunæ publicæ templum positum. Aquila oritur.

c vi.

d v. Arctophylax occidit.

e iv.

f iii. Hyades oriuntur.

d v.

e iv.

f iii.

g. Prid.

xxxl.

JUNIUS.

h K. Jun. Carnæ Junoni Monetæ templ. pos. Marti extra portam Capenam. Tempestati templum constitutum. Aquila occidit.

A iv. Hyades oriuntur : dies pluvius.

b iij. Bellonæ in Circo Flaminio.

c Prid. Herculi custodi in Circo Flam.

d Non. Fidio in colle Quirinali.

e viii.

f vii. Arctophylax occidit. Piscatorum feria & ludi in campo Martio.

g vi. Menti templ. const.

h v. Vestalia. Brutus ulteriorem Hispaniam vicit. Crassus à Parthis cum exercitu cæsus.

A iv. Delphin vespert oritur.

b iiii. Martialia. Rutilius à Marsis interfectus, & ab hisdem agno sequente Didius, Fortunæ Concordiæ templum à Livia positum.

c Prid.

d Id. Jovi invicto. Quinquatrus minores.

e xviii.

f xvii. Hyades oriuntur.

g xvi. Zephyrus flat. Orion oritur.

h xv.

Delphinus totus apparet. Æqui & Volsci à Postumo fugati.

L

- A xiv.
 b xiii. Sol in Cancero. Palladi in Aventino.
 c xii. Summano. Ophiuchus oritur.
 d xi.
 e x.
 f ix. Flaminius ad Thrasimenum lacum à
 Pœnis victus.
 g viii. Syphax à Mafanissa superatus. Hasdrubal
 cæsus. Forti Fortunæ.
 h vii.
 A vi. Orionis zona oritur. Solstitium.
 b v. Templi Larib. constit. Jovi Statori.
 c iv. Quirino.
 d iii.
 e Prid.

XXX.

FINIS.

P. OVIDII
 NASSONIS
 TRISTIUM
 LIBER I.

ELEGIA I.

PArve (nec invidéo) sine me liber ibis in urbem;
 (Hei mihi!) quò domino non licet ire tuo.
 Vade, sed incultus; qualem decet exsulis gæoe,
 Infelix, habitum temporis hujus habe.
 Nec te purpureo velent vaccinia succo:
 Non est conveniens luctibus ille color.
 Nec titulus minio, nec cedro charta notetur;
 Candida nec nigra cornua fronte gerat.
 Felices orient hæc instrumenta libellos.
 Fortunæ memorem te decet esse meæ.
 Nec fragil geminæ poliantur pumice frontes:
 Hirsutus passis ut videare comis.
 Neve liturarum pudeat; qui viderit illas,
 De lacrymis factas sentiet esse meis.
 Vade, liber, verbisque meis loca grata saluta.
 Contingam certè, quo licet, illa pede.
 Si quis, ut in populo, nostri non immemor illic,
 Si quis, qui, quid agam, forte requirat, erit,
 Vivere me dices: salvum tamen esse negabis:
 Id quoque, quod vivam; munus habere dei.

- A xiv.
 b xiii. Sol in Cancero. Palladi in Aventino.
 c xii. Summano. Ophiuchus oritur.
 d xi.
 e x.
 f ix. Flaminius ad Thrasimenum lacum à
 Pœnis victus.
 g viii. Syphax à Mafanissa superatus. Hasdrubal
 cæsus. Forti Fortunæ.
 h vii.
 A vi. Orionis zona oritur. Solstitium.
 b v. Templi Larib. constit. Jovi Statori.
 c iv. Quirino.
 d iii.
 e Prid.

XXX.

FINIS.

P. OVIDII
 NASSONIS
 TRISTIUM
 LIBER I.

ELEGIA I.

PArve (nec invidéo) sine me liber ibis in urbem;
 (Hei mihi!) quò domino non licet ire tuo.
 Vade, sed incultus; qualem decet exsulis gæcæ,
 Infelix, habitum temporis hujus habe.
 Nec te purpureo velent vaccinia succo:
 Non est conveniens luctibus ille color.
 Nec titulus minio, nec cedro charta notetur;
 Candida nec nigra cornua fronte gerat.
 Felices orient hæc instrumenta libellos.
 Fortunæ memorem te decet esse meæ.
 Nec fragil geminæ poliantur pumice frontes:
 Hirsutus passis ut videare comis.
 Neve liturarum pudeat; qui viderit illas,
 De lacrymis factas sentiet esse meis.
 Vade, liber, verbisque meis loca grata saluta.
 Contingam certè, quo licet, illa pede.
 Si quis, ut in populo, nostri non immemor illic,
 Si quis, qui, quid agam, forte requirat, erit,
 Vivere me dices: salvum tamen esse negabis:
 Id quoque, quod vivam; munus habere dei.

Atque ita te cautus querenti plura legendum, 20

Nec, quæ non opus est forte loquere, dabis.

Protinus admonitus repetet mea crimina lector,

Et peragat populæ publicis ore reus.

Tu cave defendas, quamvis mordebere dictis.

Causa patrocinsio non bona major erit. 25

Inveniens aliquem, qui me suscipret adeptum.

Carmina nec sicis perlegat ista genis:

Et tacitus secum, ne quis malus audiat, optet,

Sit mea, lenito Casare, pœna levis.

Nos quoque, quisquis erit, ne sit miser ille, 30
precamur;

Placatos miseris qui vœlet esse deos.

Quæque volet, rata sint; ablataque principis ira

Sedibus in patris det mihi posse mori.

Ut peragat mandata, liber, culpabere forsitan;

Ingenique minor laude ferere mei. 35

Judicis officium est, ut res, ita tempora rerum

Querere; quæsito tempore tutus eris.

Carmina proveniunt animo deducta sereno:

Nubilla sunt ambitis tempora nostra malis.

Carmina secessum scribentis & otia querunt:

Me mare, me venti, me fera jactat hiems.

Carminibus metus omnis adest: ego perditus ense

Hæzarum jugulo jam puto jamque meo.

Hæc quoque, quæ facio, judex mirabitur æquus;

Scriptaque cum venia qualiacumque leget. 40

Da mihi Mæonidem, & tot circumspice casus;

Ingenium tantis excidet omne malis.

Denique securus famæ, liber, ire memento;

Nec tibi sit lecto displicuisse pudor.

Non ita se nobis præbet fortuna secundam, 45

Ut tibi sit ratio laudis habenda tuæ.

Donec eram sospes, tituli tangebar amore;

Querendique mihi nominis ardor erat.

Carmina nunc si non studiumque, quod obfuit, odi,

Sit satis: ingenio sic fuga parta meo.

I tamen, i, pro me tu, cui licet, adspice Romam.

Di facerent, possem nunc meus esse liber!

Nec te, quod venias magnam petegimus in Urbem:

Ignotum populo posse venire puta.

Ut titulo careas, ipso noscere colore:

Dissimulare velis te licet esse meum.

Clam tamen intrato; ne te mea carmina lædant,

Non sunt, ut quondam plena favoris erant.

Si quis erit, qui te, quod si meus, esse legendum

Non putet, è gremio rejiciatque suo;

Inspice, dic, titulum. Non sum præceptor amoris:

Quas meruit pœnas, jam dedit illud opus.

Forsitan expectes, an in alta palatia missum

Scandere te jubeam, Casareamque domum.

Ignoscant angusta mihi loca, dique locorum. 70

Venit in hoc illa fulmen ab arce caput.

Esse quidem memini mitissima sedibus illis

Numina; sed timeo, qui nocere, deos.

Terretur minimo pennæ sudore columba,

Unguibus, accipiter, saucia facta tuis. 75

Nec procul à stabulis audet discedere, si quæ

Excussa est avidi dentibus agna lupi.

Vitaret cœlum Phæthōn, si viveret; & quos

Optarat stultè, tangere nollet equos.

Me quoque, quæ sensi, fateor Jovis arma timere. 80

Me reor infesto, cum tonat, igne peti.

Quicumque Argolica de classe Capharrea fugit;

Semper ab Euboicis vela retorquet aquis.

Et mea cymba semel vasta percussa procella,

Illum, quo læsa est, horret adire locum.

Ergo, cave liber, & timida circumspice mente,

Et satis à media sit tibi plebe legi.
 Dum petit infimis nimium sublimia pennis
 Iarus, Icaris nomina fecit aquis.
 Difficile est tamen, hic remis utaris an aura, 9
 Dicere: consilium resque locusque dabunt.
 Si poteris vacuo tradi; si cuncta videbis
 Mita; si vires fregerit ira sua;
 Si quis erit, qui te dubitantem & adire timentem
 Tradat, & ante tamen pauca loquatur; adi. 96
 Luce bona, dominoque tuo felicior ipse
 Peruenias illud; & mala nostra leves.
 Namque ea vel nemo, vel qui mihi vulnera fecit,
 Solus Achilleo tollere more potest.
 Tantum ne noceas, dum vis prodesse, videto. 100
 Nam spes est animi nostra timore minor.
 Quæque quiescebat, ne mota reseruiat ira,
 Et pœnæ tu sis altera causa, cavè.
 Cum tamen in nostrum fueris penetrare receptus,
 Contigerisque tuam scrinia curva domum; 108
 Adspicias illic positos ex ordine fratres,
 Quos studium cunctos evigilavit idem.
 Cetera turba palam titulos ostendit apertos;
 Et sua detecta nomina fronte gerit.
 Tres procul obscura latitantes parte videbis. 110
 Hi quoque, quod nemo nescit; amare docent.
 Hos tu vel fugias; vel, si satis oris habebis,
 Oedipodas facito, Telegonesque voces:
 Deque tribus moneo, si qua est tibi cura parentis,
 Ne quemquam, quamvis ipse docebit, ames. 115
 Sunt quoque mutata ter quinq; volumina formæ,
 Nuper ab exsequis carmina rapta meis;
 His mando dicas intee mutata referri
 Fortunæ vultus corpora posse mez.
 Namque ea dissimilis subito est effecta priori; 120

Flendaque nunc aliquo tempore læta fuit.
 Plura quidem mandare tibi, si quæris, habebam;
 Sed vereor tardæ causa fuisse moræ.
 Quod, si, quæ subeunt, tecum, liber, omnia ferres;
 Sarcina laturo magna futurus eras. 115
 Longa via est: propera: nobis habitabitur orbis
 Ultimus; à terra terra remota mea.

ELEGIA II.

Di maris & cœli, (quid enim nisi vota su-
 persunt?)
 Solvere quassatæ parcite membra ratis.
 Neve, precor, magni subscribito Cæsaris iræ.
 Sæpè, premente deo, fert deus alter opem.
 Mulciber in Trojam, pro Troja stabat Appollo;
 Equa Venus Teucris; Pallas iniqua fuit.
 Oderat Æoëan proprior Saturnia Turno.
 Ille tamen Veneris numine tutus erat.
 Sæpè feroc cautum petit Neptunus Ulyssam:
 Eripuit patrio sæpè Minerva suo. 10
 Et nobis aliquod, quamvis distamus ab illis,
 Quid verat irato numen adesse deo?
 Verba miser frustra non proficientia perdo:
 Ipsa graves spargunt ora loquentis aquæ:
 Terribilisque Notus factat mea dicta; precesque, 15
 Ad quos mittuntur, non sinit ire deos.
 Ergo idem venti, ne caussa lædat in una,
 Velaque nescio quo, varaque nostra ferunt.
 Me miseram, quanti montes voluntur aquarum!
 Jam jam tacturos sidera summa putes:
 Quantæ diducto subsidunt æquore valles:
 Jam jam tacturas Tartara nigra putes.
 Quocumque adspicias, nil est nisi pontus, & ær,

Fluctibus hic tumidus, nubibus ille minax.
 Inter utrumque fremunt immani turbine venti. 75
 Nescit, cui domino pareat unda maris.
 Nam modò purpureo vires capit Eurus ab ortu:
 Nunc Zephyrus sero vespere missus ades:
 Nunc gelidus sicca Boreas haccatur ab Arcto:
 Nunc Notus adversa prælia fronte gerit. 80
 Rector in incerto est: nec qui fugiatve, petatve,
 Invenit, ambiguis ars stupet ipsa malis.
 Scilicet occidimus, nec spes est nisi vana salutis:
 Dumque loquor, vultus obruit unda meos.
 Opprimet hanc animam fluctus: frustra que precanti 85
 Ore necaturus accipiemus aquas.
 At pia nil aliud quam me dolet exsule conjux:
 Hoc unum nostri scitque, gemitque mali,
 Nescit in immenso jactari corpora ponto:
 Nescit agi ventis: nescit adesse necem. 90
 Di bene, quod non sum mecum conscendere passus,
 Ne mihi mors misero bis patianda foret!
 At nunc, ut peream, quoniam caret illa periclo,
 Dimidia certè parte superstes ero.
 Hei mihi, quam celeri micuerunt nubila flamma 95
 Quantus ab æthereo personant axe fragor!
 Nec levis laterum tabule feriuntur ab undis,
 Quam grave balistræ moenia pulsat onus.
 Qui venit hic fluctus, fluctus supereminet omnes:
 Posterior nono est, undecimoque prior. 100
 Non lethum timeo: genus est miserabile lethi.
 Demite naufragium; mors mihi munus erit.
 Est aliquid, fatove suo, ferrove cadentem
 In solida moriens ponere corpus humo:
 Est mandata suis aliquid sperare sepulchra, 105
 Et non æquoreis piscibus esse cibum.
 Fingite me dignum tali nece: non ego solus

Hic vehor: immeritos cur mea pœna trahit?
 Proh superi, viridesque dei, quibus æquora curant!
 Utraque jam vestras sisistite turba minas. 110
 Quamque dedit vitam mitissima Cæsaris ira,
 Hinc sinite infelix in loca iussa feram.
 Si, quam commeruit pœnam, me pendere vultis;
 Culpa mea est, ipso iudice, morte minor.
 Mittere me Stygias si jam voluisset ad undas 115
 Cæsar; in hoc vestra non eguisset opte.
 Est illi nostri non invidiosa cruoris
 Copia: quodque dedit, cum volet, ipse feret.
 Vos modo, quos certe nullo puto crimine læsos,
 Contenti nostris, de precor, esse malis. 120
 Nec tamen, ut cuncti miserum servare velitis,
 Quod petiit, salvum jam caput esse potest.
 Ut mare considat, ventisque ferentibus utar;
 Ut mihi parcatis; nunc minus exsul ero?
 Non ego, divitiis avidus sine fine parandi, 125
 Latum mutandis mercibus æquor aro.
 Nec peto, quas quondam petii studiosus, Athenas:
 Oppida non Asiæ, non loca visa prius.
 Non ut Alexandri claram delatus in urbem,
 Delicias videam, Nille jocose, tuas. 130
 Quod faciles opto ventos, (quis credere possit?)
 Sarmatis est tellus, quam mea vota petunt.
 Obligor, ut tangam lævi fera littera ponti.
 Quodque sit à patria tam fuga tarda, queror.
 Nescio quo videam positos ut in orbe Tomitas, 135
 Exillem facio per mea vota viam,
 Seu me diligitis, tantos compescite fluctus;
 Pronaque sint nostræ numina vestra rati:
 Seu magis odistis, iussæ me advertite tertæ.
 Supplicii pars est in regione mei. 140
 Forte (quid hic facio?) rapidi mea corpora venti,

Ausonios fines cur mea vela vident?
 Noluit hoc Cæsar: quid, quem fugat ille tenetis?
 Adspiciat vultus Pontica terra meos.
 Et iubat, & merui: nec, quæ damnaverit ille
 Carmina, defendi fasve, piumve puto.
 Si tamen acta deos nunquam mortalia fallunt;
 A culpa facinus acris abesse mea.
 Immo ita; vos scitis. Si me meus abstulit error,
 Stultaque mens nobis, non scelerata, fuit:
 Quamlibet è minimis, domui si favimus illi;
 Si satis Augusti publica iussa mihi;
 Hoc duce, Si dixi felicia sæcula; proque
 Cæsare thura pius, Cæsaribusque dedi;
 Si fuit hic animus nobis; ita parcite, divi.
 Sin minus; alta cadens obruat unda caput.
 Fallos? an incipiunt gravidæ vānescere nubes,
 Victaque mutati frangitur ita maris?
 Non casu vos, sed sub conditione vocati,
 Fallere quos non est, hanc mihi fertis opem.

ELEGIA III.

Cum subit illius tristissima noctis imago,
 Quæ mihi supremum tempus in urbe fuit;
 Cum repero noctem, qua tot mihi cara reliqui;
 Libitur ex oculis nunc quoque gutta meis.
 Jam prope lux aderat, qua me discedere Cæsar
 Finibus extremæ jusserat Ausoniæ.
 Nec spatium, nec mens fuerat satis apra parandi,
 Torpuerant longa pectora nostra mora.
 Non mihi servorum, comites non cura legendi;
 Non aptæ profugo vestis, optive fuit.
 Non aliter stupul, quam qui Jovis ignibus ictus,
 Vivit; & est vitæ nescius ipse suæ.

Ut tamen hanc animo nubem dolor ipse removit,
 Et tandem sensus convalescere mei;
 Alloquor extremum moestos abituros amicos,
 Qui modo de multis unus, & alter erant.
 Uxor amans dentem flens acrius ipsa tenebat;
 Imbre per indignas usque cadente genas.
 Nata procul Libycis aberat diversa sub oris;
 Nec poterat fati certior esse mei.
 Quocumque adspiceres, luctus, gemitusque sonabant:
 Forma que non taciti funeris intus erat.
 Fœmina, virque, meo pueri quoque funere moerent;
 Inde domo lacrymas angulus omnis habet.
 Si licet exemplis in parvo grandibus uti;
 Hæc facies Trojæ, cum caperetur, erat.
 Jamque quiescebant voces hominumque canumque,
 Lunaque nocturnus alta regebat equos.
 Hanc ego suspiciens, & adhuc Capitolia cernens,
 Quæ nostro frustra juncta fuere Lari;
 Numina vicinis habitantia sedibus, inquam,
 Jamque oculis nunquam templa videnda meis;
 Dique relinquendus, quos urbs habet alta Quirini;
 Este salutati tempus in omne mihi.
 Et quamquam sero clypeum post vulnere sumo;
 Attamen hanc odus exonerate fugam;
 Cælestique viro, quis me deceperit error,
 Dicite; pro culpa ne scelus esse putet.
 Ut, quod vos scitis, penæ quoque sentiat auctor.
 Placato possum non miser esse deo.
 Hac prece adoravi superos ego; pluribus uxor;
 Singulto medios præpediente sonos.
 Illa etiam ante Lares passis prostrata capillis
 Contigit extinctos ore tremente focos:
 Multaque in adversos effudit verba Penates;
 Pro deplorato non valitura viro.

Jamque moræ spatium nox præcipitata negabat,
 Versaque ab axe suo Parthasis Arctos erat.
 Quid facerem? blando patriæ retinebat amore:
 Ultima sed jusse nox erat illa fugæ.
 Ah quoties aliquo dixi properante? Quid urges?
 Vel quo festines ire, vel unde, vide.
 Ah quoties certam me sum mentitus habere
 Horam; propositæ quæ foret apta viæ.
 Ter limen tetigi; ter sum revocatus: & ipse
 Indulgens animo, pes mihi tardus erat.
 Sæpe, vale dicto, rursus sum multa locutus;
 Et quasi descendens oscula summa dedi.
 Sæpe eadem mandata dedi: meque ipse fefelli,
 Respicens oculis pignora cara meis.
 Denique, quid propero? Scythia est, quo
 mittitur, inquam:
 Roma reliquenda est: utraq; justa mora est.
 Uxor in æternum vivo mihi viva negatur:
 Et domus, & fidæ dulcia membra domus.
 Quosque ego dilexi fraterno more sodales.
 O mihi Thesæa pectora juncta fide!
 Dum licet amplectar: numquam fortasse licebit
 Amplius, in lucro est, quæ datur hora mihi.
 Nec mora, sermonis verba imperfecta relinquo,
 Complectens animo proxima quæque meo.
 Dum loquor, & stemus; cælo nitidissimus alto.
 Stella gravis nobis Lucifer ortus erat:
 Dividor haud aliter, quam si mea membra
 relinquam:
 Et pars abrupti corpore visa suo est.
 Sic Priamus doluit, tum cum in contraria versus
 Ultiores habuit proditionis equos.
 Tunc verò exoritur clamor gemitusque meorum:
 Et feriunt mœstæ pectora nuda manus.

Tunc verò conjux humeris abeuntis inhærens
 Miscuit hæc lacrymis tristia dicta suis;
 Non potest avelli, simul hinc, simul ibimus ambo:
 Te sequat, & conjux exsulis exsul ero.
 Et mihi facta via est: & me capit ultima tellus:
 Accedam profuge sarcina Parva rati.
 Te jubet à patria discedere Cæsaris ira:
 Me pietas; pietas hæc mihi Cæsar erit.
 Talia tentabat: sic & tentaverat ante:
 Vixque dedit vicibus utilitate manus.
 Egredior (sive illud erat sine funere ferri)
 Squallidus immisis hita per ora comis.
 Illa dolore amens, tenebris narratur obortis
 Semianimis media procubuisse domo.
 Utque resurrexit, sedatis pulvere turpi
 Crinibus, & gelidâ membra lavavit humo;
 Se modo, desertis modo compiorasse Penates,
 Nomen & crepti sæpe vocasse viri:
 Nec gemuisse minus, quam si natæve memvæ
 Vidisset structos corpus habere rogos:
 Et voluisse mori, moriendo ponere sensus:
 Respectuque tamen non posuisse mei.
 Vivat: & absentem, quoniam sic fata tulerunt,
 Vivat, & auxilio sublevet usque suo.
 Tangitur Oceano custos Erymanthidos Urae:
 Equoreasque suo sidere turbat aquas:
 Nos tamen Jonium non nostrâ findimus æquor
 Sponte, sed audaces cogimur esse metu.
 Me miserum, quantis increscunt æquora ventis,
 Erutaque ex imis fervet arena vadis!
 Monte nec inferior proræ puppique recurvæ
 Insilit, & pictos verberat unda deos.
 Pineæ texta sonant: pulsi stridore rudentes;
 Aggemit & nostris ipsa carina malis.

Navita confessus gelidum pallorē timorē;
 Jam sequitur victus, non regit arte ratem.
 Utque parum validus non proficientia vector
 Cervicis rigidæ fræna remittit equo:
 Sic non quò voluit; sed quò rapit impetus undæ,
 Aurigam video vela dedisse rati.
 Quod nisi mutatas emisserit Æolus auras;
 In loca jam nobis non adœvanda ferat. 170
 Nam procul Illyricis lævâ de parte relictis,
 Interdicta mihi cœnante Italia.
 Desinat in veritas, quæso, contendere terras,
 Et mecum magno pateat aura deo.
 Dum loquor, & cupio pariter, timeoque revelli, 175
 Increpuit quantis vitibus unda latus!
 Parce, cœrulei, vos parce, numina Ponti;
 Infernumque mihi sit satis esse Jovem.
 Vos animam sævæ fessam subducite morti.
 Si modo qui periit, non perisse potest. 180

ELEGIA IV.

O Mihi post ullos numquam memorande sodales,
 O cui præcipuè sors mea visa sua est;
 Attonitum qui me, (memini) charissime, primus
 Ausus es alloquio sustinuisse tuo;
 Qui mihi consilium vivendi mite dedisti,
 Cum foret in misero pectore mortis amor;
 Scis bene, cui dicam, positus pro nomine signis;
 Officium nec te fallit, amice, tuum:
 Hæc mihi semper eruat smis infixæ medullis;
 Perperuusque animæ debitor hujus ero: 175
 Spiritus & vacuas prius hic tenuandus in auras
 Ibit, & in tepido duseret ossa rogo;
 Quam subeant animo meritorum oblivia nostros;
 Et longa pietas excidat ista die.
 Di tibi sint faciles, & opis nullius egentem
 Fortunam præstent, dissimilemque meæ. 180
 Si tamen hæc navis vento ferretur amico;
 Ignoraretur forsitan ista fides.
 Thesea Pirithous non tam sensisset amicum,
 Si non infernas vivus adisset aquas.
 Ut foret exemplum veri Phocæus amoris,
 Fecerunt Furia, tristis Orestæ, tuæ. 185
 Si non Euryalus Rutulos cecidisset in hostes;
 Hyrtacidæ Nisi gloria nulla foret.
 Scilicet ut fulvum spectatur in ignibus aurum,
 Tempore sic duro est inspicienda fides. 190
 Dum juvat, & vultu ridet fortuna sereno;
 Indelibatas cuncta sequuntur opes.
 At simul intonuit, fugiunt: nec noscitur vili,
 Agminibus comitum qui modò cinctus erat.
 Atque hæc exemplis quondam collecta priorum, 195

Nunc mihi sunt propitius cognita vera malis.
 Vix duo, tresve mihi de tot superestis amici.
 Cetera fortunæ, non mea, turba fuit.
 Quo magis, o pauci, rebus succurrite lapsis,
 Et date naufragio littora tuta meo:
 Neve metu falso nimium trepidate; timentes,
 Hoc offendatur ne pietate deus.
 Sæpè fidem adversis etiam laudavi in armis,
 Inque suis amat hanc Cæsar; in hoste probat.
 Causa mea est melior, qui non contraria fovi
 Arma; sed hanc merui simplicitate fugam.
 Invigiles igitur nostris pro casibus oro;
 Diminui si qua numinis ira potest.
 Scire meus casus si quis desideret omnes;
 Plus, quam quod fieri res sinit, ille petat.
 Tot mala sum passus, quot in æthere sidera lucent;
 Parvaque quot siccus corpora pulvis habet.
 Multaque credibile tulimus majora: ratamque,
 Quamvis acciderint, non habitura fidem.
 Pars etiam quædam mecum moriatur oportet;
 Meque velim possit dissimulante tegi.
 Si vox in fragili, mihi pectore firmior ære;
 Pluraque cum linguis pluribus ora forent;
 Non tamen idcirco complecterer omnia verbis;
 Materiam vires exsuperante meas,
 Pro duce Neritio docti mala nostra poeta
 Scribite: Neritio nam mala plura tulit.
 Ille brevi spatio multis erravit in annis
 Inter Dulichias, Iliacasque domos.
 Nos freta sideribus notis distantia mensos
 Sors tulit in Geticos, Sarmaticosque sinus.
 Ille habuit fidamque manum, sociosque fideles;
 Me profugum comites deseruere mei.
 Ille suam lætus patriam, victorque petebat.

A patria fugio victus, exsul ego.
 Nec mihi Dulichium domus est. Ithaceve, Samave;
 Pœna quibus non est grandis abesse locis.
 Sed quæ de septem torum circumspicit orbem
 Montibus imperii Roma, deumque locus.
 Ille corpus erat durum, patiensque laborum:
 Invalidæ vires, ingenique mihi.
 Ille erat assidue sævis agitatus in armis:
 Assuetus studiis mollibus ipse fui.
 Me deus oppressit, nullo mala nostra levante:
 Belatrix illi diva ferebat opem.
 Cumque minor Jove sit, tumidis qui regnat in undis;
 Illam Neptuni, me Jovis ira premit.
 Adde, quod illius pars maxima facta laborum;
 Ponitur in nostræ fabula nulla malis.
 Denique quæsitos retigit tamen ille Penates;
 Quæque diu petiit, contigit arva tamen:
 At mihi perpetuo patria tellure carendum est:
 Ni fuerit læsi mollior ira dei.

ELEGIA V.

Nec tantum Clario Lide dilecta poetæ,
 Nec tantum Coo Batriis amata suo est:
 Pectoribus quantum tu nostris, uxor, inhæres;
 Digna minus misero, non mellore viro.
 Te mea supposita veluti trabe, fulta ruina est;
 Si quid adhuc ego sum, muneris omne tui est:
 Tu facis, ut spoliū nō sim, ne nuder ab illis,
 Naufragii tabulās quī prelere mei.
 Utque rapax, simulante fame, cupidusque cruris
 Incusoditum capiat ovile lupus:
 Aut ut Edax vultur corpūs circumspicit, ecquod
 Sub nullā positum cernere possit humo:
 Si mea nescio quis, male fidus rebus acerbis,
 In bona ventūrus, si paterere fuit.
 Hunc tua per fortes virtus submovit amicos,
 Nulla quibus reddi grati digna potest.
 Ergo quān misero, tam vero teste probaris:
 Hic aliquid pondus si modō testis habet.
 Nec probitate tua prior est aut Hectoris usor,
 Aut comes extincto Laodameja viro.
 Tu si Mæonium vatem forisita fuisses;
 Penelopes esset fama secunda tux.
 Sive tibi hoc debes, nulla pia facta magistra;
 Cumque nova mores sunt tibi luce dati:
 Fœmina seu princeps, omnes tibi culta per annos,
 Te docet exemplum conjugis esse bonæ:
 Assimilemque sui longa assuetudine fecit:
 Grandiā si parvis assimilare licet.
 Hei mihi, non magnas quod habent mea carmina
 vires,
 Nostraque sunt meritis ora minora tuis!

Si quid & in nobis vivi fuit ante vigotis,
 Extinctum longis excidit omne malis:
 Prima locum sanctas heroidas inter haberes,
 Prima bonis animi conspiceres tui.
 Quantuncumque tamen præconia nostra valebunt;
 Carminibus vives tempus in omne meis.

ELEGIA VI.

Si quis habes nostris similes in imagine vultus,
 Deme meis hedera, Bacchica serta, comis.
 Ista decent lætos felicia signa poetæ:
 Temporibus non est apta corona meis.
 Hæc tibi dissimulas, sentis tamen optime, dici,
 In digito, qui me forsque, refersque tuo.
 Effigiemque meam fulvo complexus in auro,
 Cara relegati, qua potes, ora vides.
 Quæ quoties spectas, subeat tibi dicere fors;
 Quam procul à nobis Naso sodalis abest!
 Grata tua est pietas: sed carmina major imago
 Sunt mea; quæ mando qualiacumque legas.
 Carmina mutatas hominum dicentia formas:
 Infelix domini quod fuga rupit opus.
 Hæc ego discedens, sicut bona multa meorum,
 Ipse mea posui mæstus in igne manu.
 Utque cremasse suum fertur sub stipite natum
 Thesias, & melior matre fuisse soror;
 Sic ego non meritis mecum peritura libellos
 Imposui rapidis viscera nostra rogis.
 Vel quod eram Musas, ut crimina nostra, peroris:
 Vel quod adhuc crescentes, & rude carmen erat.
 Quæ quoniam non sunt penitus sublata, sed extant;
 Pluribus exemplis scripta fulsere teor.
 Nunc precor ut vivam, & non ignava legentem

Otia delectent, admoneantque mei.
 Nec tamen illa legi poterunt patienter ab ullo;
 Nescies his summam si quis abesse manum.
 Ablatum mediis opus est incudibus illud:
 Defuit & scriptis ultima lima meis. 30
 Et veniam pro laude peto; laudatus abunde
 Non fastiditus si tibi, lector ero.
 Hos quoque sex versus, in primi fronte libelli,
 Si proponendos esse putabis, habe.
 Orba parente suo quicumque volumina tangis, 34
 His saltem vestra detur in urbe locus.
 Quoque magis faveas, non hæc sunt edita ab ipso,
 Sed quasi de domini funere rapta sui.
 Quidquid in his igitur vitii rude carmen habebit,
 Emendaturus, si licuisset, eram. 40

ELEGIA VII.

In caput alta sum labentur ab æquore retro
 Flumina conversis solque recurret equis:
 Terra feret stellas: cælum findetur aëthro:
 Unda dabit flammæ, & dabit ignis aquas:
 Omnia naturæ præpostera legibus ibunt: 5
 Parsque suum mundi nulla tenebit iter.
 Omnia jam fient, fieri quæ posse negabam:
 Et nihil est, de quo non sit habenda fides.
 Hæc ego vaticinor; quia sum deciprus ab illo,
 Latorum misero quem mihi rebar opem. 10
 Tanta ne te, fallax, cepere obliviam nostri?
 Afflictumque fuit tantus adire timor?
 Ut neque respiceres; nec solarere jacentem;
 Dure, nec exequias prosequerere meas?
 Illud amicitia sanctum, ac venerabile nomen 15
 Re tibi pro vili, sub pedibusque jacet?
 Quid fuit, ingenti prostratum mole sodalem
 Visere, & alloqui parte levare tui?
 Inque meos si non lacrymas dimittere casus,
 Pauca tamen ficto verba dolori loqui? 20
 Idque, quod ignoti faciunt, valedicere saltem;
 Et vocem populi publicæque ora sequi?
 Denique lugubres vultus, numquamque videndos
 Cernere supremo, dum licuitque, die?
 Dicendumque semel toto non amplius ævo? 25
 Accipere, & parili reddere voce, Vale?
 At fecere alii nullo mihi fœdere juncti,
 Et lacrymas animi signa dedere sui.
 Quid? nisi convictu, causisque valentibus essem,
 Temporis & longi junctus amore tibi? 30
 Quid? nisi tot lassus, & tot mea seria nosset,

Tot nossem lux, seriatque ipse tua?
 Quid? si dumtaxat Romæ mihi cognitus esses,
 Ascirus toties in genus omne loci?
 Cunctane in æquoreos abierunt irrita ventos? 1
 Cunctane Lethæis mersa feruntur aquis?
 Non ego te placida genitum reor urbe Quirini,
 Urbe, meo quæ jam non audeunda pede est:
 Sed scopulis, Ponti quos hæc habet ora sinistri;
 Inque feris Scythiæ, Sarmoticisque jugis. 2
 Et tua sunt silicis circum præcordia venæ;
 Et rigidum ferri semina pectus habet.
 Quæque tibi quondam tenero ducenda palato
 Plena dedit nutrix ubera, tigris erat.
 At mala nostra minus, quam nunc, aliena putasses, 3
 Duritiæque mihi non agerete reus.
 Sed quoniam accedit fatalibus hoc quoque damnis
 Ut careant numeris tempora prima suis;
 Effice, peccati ne sim memor hujus; & illo
 Officium laudem, quo queror, ore tuam. 5

ELEGIA VIII.

DETUR inoffensæ metam tibi tangere vitæ,
 Qui legis hoc nobis non inimicus opus.
 Atque utinam pro te possent mea vota valere,
 Quæ pro me duros non tetigere deos!
 Donec eris felix multos numerabis amicos: 5
 Tempora si fuerint nubila, solus eris.
 Adspicies, ut veniant ad candida tecta columbæ;
 Accipiat nullas sordidas turris aves?
 Horrea formicæ tendunt ad inania namquam:
 Nullus ad amissas ibit amicus opes. 10
 Utque comes radios per Solis euntibus umbra est,
 Cum læcet hic pressus nubibus, illa fugit;

Mobile sic sequitur fortunæ lumina vulgus:
 Quæ simul inducta nube teguntur, ablit,
 Hæc precor ut possint semper tibi falsa videri: 15
 Sunt tamen eventu veræ fatenda meo.
 Dum stetimus, turbæ quantum satis esset, habebas
 Nota quidem, sed non ambitiosa, domus.
 At simul impulsæ est: omnes timere ruinam;
 Cautaque communi terga dedere fugæ. 20
 Sæva nec admiror meruant si fulmina, quorum
 Ignibus afflari proxima queque solent.
 Sed tamen in duris remanentem rebus amicum
 Quamlibet invisio Cæsar in hoste probat;
 Nec solet irasci; (nec enim moderatior alter) 25
 Cum quis in adversis, si quis amavit, amat.
 De comite Argolico postquam cognovit Orestem,
 Narratur Pyladen ipse probasse Theas.
 Quæ fuit Actoridæ cum magno semper Achille,
 Laudari solita est Hectoris ore Gules. 30
 Quod plus ad manes Theseus comes esset amico,
 Tartareum dicunt indoluisse deum.
 Euryali, Nisique fide tibi, Turne, relata,
 Credibile est lacrymis immaduisse genas.
 Est etiam miseris pietas, & in hoste probatur. 35
 Hæc mihi: quam paucos hæc mea dicta movent!
 Hic status hæc rerum nunc est fortuna mearum,
 Debeat ut lacrymis nullus adesse modus.
 At mea, sunt proprio quamvis mortissima casu
 Pectora, pro sensu facta serena tuo. 40
 Hoc eventurum jam tum, cætasime, vidi,
 Ferret adhuc istam cum minus aura ritem.
 Sive aliquid motum: seu vitæ labe carentis
 Est pretium; nemo pluris emendus erat.
 Sive per ingenus aliquis caput extulit artes; 45
 Quælibet eloquio fit bona causa tuo.

His ego commotus, dixi tibi protinus ipsi;
 Scena manet dotes grandis amice, tuas,
 Hoc mihi non ovium fibræ, tonitrusve sinistra,
 Linguæ servatæ, pennæ dixit avis. 5°
 Augurium ratio est, & conjectura futuri
 Hæc divinavi, notitiamque tuli.
 Quæ quoniam rata sunt; tota mihi mente tibi que
 Gratulor, ingenium non latuisse tuum.
 At nostrum tenebris utinam latuisset in imis! 5°
 Expedit studiis lumen abesse meis.
 Utque tibi prosunt artes, facunde, severæ;
 Dissimiles illis sic nocere mihi.
 Vita tamen tibi nota mea est: scis artibus illis
 Auctoris mores abstinuisse sui. 5°
 Scis vetus hoc juveni læsum mihi carmen; & istos
 Ut non laudandos, sic tamen esse jocos.
 Ego ut defendi nullo mea posse colore,
 Sic excusari crimina posse puto.
 Quæ potes, excusa: nec amici desere causam. 6°
 Quo bene cœpisti sic bene semper eas.

ELEGIA IX.

Est mihi, sitque, precor, flave tutela Minervæ
 Navis; & à picta cassidè nomen habet.
 Sive opas est vellis; minimam bene currit ad auram:
 Sive opus est remo; remigæ carpit iter.
 Nec comites volucris contenta est vincere cursus;
 Occupat egressas quamlibet ante rates.
 Et patitur ductus, fortque assilentia longe
 Equora; nec sævis lecta fatiscit aquis.
 Illa Corinthiacis primum mihi cognita Cenchris,
 Fida manet trepidæ duxque, comesque fugæ. 1°
 Perque tot eventus, & iniquis concita ventis

Equorea, Palladio numina tuta fugit.
 Nunc quoque tuta, precor, vasti seceet ostia ponti,
 Quasque petit, Getici littoris intret aquas.
 Quæ simul Æolice mare me duxit in Helles, 15°
 Et longum tenui limite fecit iter;
 Fleximus in lævum curvus; & ab Hectoris urbe
 Venimus ad portus, Imbria terra, tuos.
 Inde, levi vento Zerinthia littora nactis,
 Threçiam tetigit fessa carina Samon. 2°
 Saltus ab hac terra brevis est Tempyria petenti.
 Hac dominum tenus est illa secuta suum.
 Nam mihi Bistonios placuit pede carpere campos:
 Hellespontiacas illa reliquit aquas.
 Dardaniamque perit, auctoris nomen habentem; 3°
 Et te ruricola, Lampsace, tuta deo.
 Quaque per angustas malè vectæ virginis undas
 Seston Abydena separat urbe fretum.
 Hincque Propontiacis hærentem Cyzicon oris;
 Cyzicon Hæmonice nobile gentis opus; 3°
 Quaque tenent ponti Byzantia littora fauces:
 (Hic locutus est gemini janua vesta maris.)
 Hæc, precor, evincat, propulsaque Rantibus Austris
 Transeat instabilis strenua Cyaneas:
 Thyaniacosque sinus, & ab his per Apollinis urbem 35°
 Alta sub Anchiali mœnia tendat iter.
 Inde Mesembriacos portus, & Odesson, & arces
 Prætereat dietas nomine, Bæcæ, tuo;
 Et quos Alcathei memorant à manibus ortos
 Sedibus his profugum constituisse latem. 4°
 A quibus adveniat Miletida sospes ad urbem,
 Offensi quò me compulsi ira dei.
 Hanc si contigerit, meritis cadet agna Minervæ.
 Non jactat ad nostras hostia major opes.
 Vos quoque Tyndaridæ, quos hæc colit insula fratres, 45°

Mitte precor duplici numen, adeste viæ.
 Altera namque parat Symplegadas ire per arctas,
 Scindere Bistonias altera puppis aquas.
 Vos facite, ut ventos, loca cum diversa petamus,
 Illa suos habeat, nec minus ista suos. 50

ELEGIA X.

Littera quæcumque est, toto tibi lecta libello,
 Est mihi sollicitæ tempore facta viæ.
 Aut hanc me, gelido tremere cum mense Decembri,
 Scribentem mediis Adria vidit aquis:
 Aut, postquam bimarem cursu superavimus Isthmon:¹
 Alteraque est nostræ sumpta carina fugæ.
 Quod facerem versus inter fera murmura ponti,
 Cycladas Ægeas obstupuisse puto:
 Ipse ego nunc miror, tantis, animique, marisque
 Fluctibus ingenium non cecidisse meum. 10
 Seu stupor huic studio, sive huic insania pomens;
 Omnis ab hac cura mens relevata mea est.
 Sæpe ego nimboris dubium jactabar ab Hædit:
 Sæpe minax Steropes sidere pontus erat.
 Fuscabatque diem custos Erimanthidos Ulex; 15
 Aut Hyadas seris hauserat Auster aquis:
 Sæpe maris pars intus erat; tamen ipse trementi
 Carmina ducebam qualiacumque manu.
 Nunc quoque contenti stridunt Aquilone rudentes:
 Inque modum tumuli concava surgit aqua. 20
 Ipse gubernator tollens ad sidera palmas
 Exposcit votis, immemor artis, opem.
 Quocumque adspicio, nihil est, nisi mortis imago:
 Quam dubia timeo, mente, timensque precor.
 Attigero portum, portu tenebor ab ipso. 25
 Flux habet infesta terra timoris aqua:

Nam simul insidiis hominum, pelagique laboro;
 Et faciunt geminos onus, & unda metus.
 Ille meo vereor ne speret sanguine prædam:
 Hæc titulum nostræ mortis habere velit. 30
 Barbara pars læva est avidæ substructa rapinæ,
 Quam cruor, & cædes, bellaque semper habent.
 Cumque sit hibernis agitata fluctibus æquor,
 Pectora sunt ipso turbidiora mari.
 Quo magis his debes ignoscere, candide lector, 35
 Si spe sunt, ut sunt, inferiora tua.
 Non hæc in nostris, ut quondam, scribimus hortis,
 Nec consuete meum lectule corpus habes.
 Jactor indomito brumali luce profundo:
 Ipsaque cæruleis charta feritur aquis. 40
 Improba pugnat hiems, indignaturque quod ausim
 Scribere, se rigidas incutiente minas;
 Vincat hiems hominem, sed eodem tempore quæso,
 Ipse modum statuum carminis; illa sui.

P. OVIDII
 NASSONIS
 TRISTIUM
 LIBER II.

Quid mihi vobiscum est, infelix cura, libelli,
 Ingenio perli qui miser ipse meo?
 Cur modò damnatas repeto, mea crimina Musas?
 An semel est poenam commetuisse parum?
 Carmina fecerunt, ut me cognoscere vellent
 Omne non fausto foemina, virque, meo.
 Carmina fecerunt, ut me, merosque notaret
 Jam demum invisâ Cæsar ab arte meo.
 Deme mihi studium; vitæ quoque crimina demes.
 Acceptum refero vortibus, esse nocens.
 Hoc pretium curæ, vigilatorumque laborum
 Cepimus: ingenio poena reperta meo.
 Si sapèrem: doctas odissem jure sorores,
 Numina cultori perniciosâ suo.
 At nunc (tanta meo comes est insania morbo)
 Saxa malum refero rursus ad ista pedem.
 Scilicet & victus reperit gladiator arenam;
 Et redit in tumidas naufraga puppès aquas.
 Forsitan, ut quondam Teuthrantia regna tenenti,
 Sic mihi res eadem vulnus, opemque feret:
 Musaque quam movit, motam quoque leniet iram:
 Exorant magnos carmina sæpè deos.

Ipsæ quoque Ausonias Cæsar matresque, nurusque;
 Carmina turrigeræ dicere jussit Opi.
 Juserat & Phœbo dici; quo tempore ludos
 Fecit, quos ætas adspicit, una semel.
 His precor exemplis tua nunc, mitissime Cæsar,
 Fiat ab ingenio mollior ira meo.
 Illa quidem jussa est, nec me meruisse negabo,
 Non adeo nostro fugit ab ore pudor.
 Sed nisi pecassem, quid tu concedere posses?
 Materiam veniæ sors tibi nostra dedit.
 Si, quoties peccant homines, sua fulmina mittat
 Jupiter; exiguo tempore inermis erit.
 Hic ubi detonavit, strepituque exterruit orbem,
 Purum discussis aëra reddit aquis.
 Jure igitur, genitorque deum, rectorque vocatur:
 Jure capax mundus nil Jove majus habet.
 Tu quoque, cum patriæ rector dicare, paterque;
 Utere more del nomen habentis idem.
 Idque facis: nec te quisquam moderatius unquam
 Imperii potuit fræna tenere sui.
 Tu veniam parti superatæ sæpè dedisti,
 Non concessurus quam tibi victor erat.
 Divitiis etiã multos, & honoribus auctos
 Vidi, qui tulerant in caput arma tuum.
 Quæque dies bellum, belli tibi sustulit iram:
 Parsque simul templis utraque dona tulit.
 Utque tuus gaudet miles, quod vicerit hostem;
 Sic, victum cur se gaudeat, hostis habet.
 Causa mea est mellor: qui nec contraria dicor
 Arma, nec hostiles esse secutus opes.
 Per mare, per terras, pater tercia numina juro,
 Per te præsentem conspicuumque deum;
 Hunc animum favisse tibi, Vir maxime, neque
 Quæ solâ potui, mente fuisse tuum.

Optavi peteres caelestia sidera tardè,
 Parque sui turbæ parva præcantis idem.
 Et pia turba dedi pro te: cumque omnibus unum
 Ipse quoque adjuvi publica vota meis.
 Quid referam libros illos quoque, crimina nostra,
 Mille locis plenos nominis esse tui?
 Inspice majus opus, quod adhuc sine fine reliqui,
 In non credendos corpora veria modos;
 Invenies vestri præconia nominis illic:
 Invenies animi pignora multa mei.
 Non tua carminibus major sit gloria, nec quo
 Ut major fiat, crescere possit, habet.
 Fama Jovi superest: tamen hunc sua facta referri,
 Et se materiam carminis esse, juvat:
 Cumque Gigantei memorantur prælia belli,
 Credibile est lætum, laudibus esse suis:
 Te celebrant alii, quanto decet ore, tuasque
 Ingenio laudes uberiore canunt.
 Sed tamen, ut fuso taurorum sanguine centum,
 Sic capitis minimo thuris honore deas.
 Ah ferus, & nobis nimium crudeliter hostis,
 Delicias legit qui tibi cumque meas!
 Carmina ne nostris sic te venerantia libris
 Judiciò possint candidiore legi,
 Esse sed irato quis te mihi posset amicus?
 Vix tunc ipse mihi non inimicus eram.
 Cum cepit quassata domus subsidere; partes
 In proclivitas omne recumbit onus;
 Cunctaque fortunâ rimam faciente dehiscunt,
 Ipsa suo quodam pondere tecta ruunt.
 Ergo hominum quæsitum odium mihi carmine: quæ?
 Debuit, est vultus turba secunda tuos.
 At (memini) vitæque meam, moresque probabat
 Illo, quem dederas, prætercuntis equo.

Quod si non prodest, & honesti gratia nulla
 Redditur: at nullum crimen adeptus eram.
 Nec male cõmissa est nobis fortuna reorum,
 Usque decem debiles inspicienda viris.
 Res quoque privatus marui sine crimine iudex:
 Deque mea facta est pars quoque victa fide.
 Me miserum! potui, si non extrema nocerent,
 Judiciò tutus non semel esse tuo.
 Ultima me perdunt: imoque sub æquore mergit
 Incolumen toties una procella rætem.
 Nec mihi pars nocuit de gurgite parva; sed omnes
 Pressere hoc fluctus, Oceanusque caput.
 Cur aliquid vidi? cur noxia lumina feci?
 Cur imprudenti cõgnita culpa mihi?
 Inscius Actæon vidit sine veste Dianam:
 Præda fuit canibus non minus illa suis.
 Scilicet in superis etiam fortuna luenda est;
 Nec veniam, læso numine, casus habet.
 Illa namque die, quæ me malus abstulit error,
 Parva quidem perit, sed sine labe, domus.
 Sic quoque parva tamen, patrio dicitur ut ævo
 Clara, nec ullius nobilitate minor:
 Et neque divitis, nec paupertate notanda:
 Unde sit in neutrum conspicendus æques.
 Sit quoque nostra domus vel censu parva, vel ortu;
 Ingeniò certè non lætet illa meo.
 Quo videar quamvis nimium juvenilliter usus. R
 Grande tamen toto nomen ab orbe fero.
 Turbaque doctorum Nasonem novit, & audet
 Non fastiditis annometare viris.
 Corruit hæc igitur Musis recepta, sub uno,
 Sed non exiguo, crimine lapsa domus:
 Atque ea sic lapsa est, ut iurgate, si modo læsi
 Ematurusit Cæsaris ira, quæst.

Cujus in eventu pœnæ elementis tanta est,
 Ut fuerit nostro lenior ira metu.
 Vita data est, citraque necem tua constitit ira.
 O princeps, parce viribus usæ tuis.
 Insuper accedunt, te non adimente paternæ,
 Tamquam vita parum muneris esset, opes.
 Nec mea decreto damnasti facta Senatus:
 Nec mea selecto iudice jussa fuga est.
 Tristibus intractis verbis (ita Principe dignum)
 Ulcus est offensas, ut decet ipse tuas.
 Adde quod edictum, quomvis immane, minaxque,
 Attamen in pœnæ nomine lenè fuit.
 Quippe relegatus, non exul dicor in illo:
 Parcaque fortunæ sunt data verba mex.
 Nulla quidem sano gravior, mentisque potenti,
 Pœna est, quàm tanto displicuisse vito.
 Sed solet interdum fieri placabile numen:
 Nube solet pulsa candidus ire dies.
 Vidi ego pampineis onerata vitibus ulmum,
 Quæ fuerat sevis fulmine tacta Jovis.
 Ipse licet sperare vestes; sperabimus: atque
 Hoc unum fieri te prohibente, potest.
 Spes mihi magna subit, cum te, mitissime Princeps;
 Spes mihi, respicio cum mea fata, cadit,
 At veluti ventis agitantibus æquora non est
 Æqualis rabies, continuæque furor;
 Sed modò subidunt, intermissique silesunt,
 Vimque putes illos deposuisse suam;
 Sic abeunt, redeuntque mei; variantque timores,
 Et spem placandi dantque, negantque tui.
 Per superos igitur, qui dent tibi longa, dabuntque
 Tempora, Romanum si modo nomen amant:
 Per patriam, quæ te tuta, & secura parente est
 Cujus, ut in populo, pars ego nuper eram;

Sic tibi, quem semper facis, animoque mereris,
 Reddatur grææ debitus urbis amor.
 Livia sic tecum sociales complectat anuos,
 Quæ nisi te, nullo conjuge digna fuit.
 Quæ, si non esset, cælebs te vitæ deceret:
 Nullaque, cui posses esse maritus, erat.
 Sospite sic te sit natus quoque sospes; & olim
 Impetium regat hoc cum seniore senex:
 Utque tui faciunt, sidus juvenile, nepotes,
 Per tua, perque sui fata parentis cant:
 Sic assueta tuis semper victoria castris
 Nunc quoque se prætet, notaque signa petat:
 Ausoniamque ducem solitis circumvolet alis:
 Ponat & in nitidâ laureâserta comâ.
 Per quem bella geris, cujus nunc corpore pugnas:
 Auspicium cui das grande, deoque tuos.
 Dimidioque tui præsens; & adspicis Urbem:
 Dimidio procul es, sævæque bella geris.
 Hic tibi sic redeat superato victor ab hoste;
 Inque coronatis fulgeat altris equis;
 Parce, precor: fulmenque tuum fera tela reconde,
 Heu nimium misero cognita tela mihi!
 Parce, pater patriæ: nec nominis immemor hujus
 Olim placandi spem mihi tolle tui.
 Nec precor, ut redeam: quamvis majora petitis
 Credibile est magnos sæpè dedisse deos.
 Mitius exilium si das, propiusque roganti,
 Pars erit è pœna magna levata mea.
 Ultima perpetior mediâ projectus in hostes:
 Nec quisquam patria longius exul abest.
 Solus ad ingressus missus septemplicis Iatri,
 Parthasie gelido virginis axe premor.
 Jazyges, & Colchi, Metereaque turba, Getæque,
 Danubii mediis vix prohibentur aquis.

Cumque illi tibi sint causa graviore fugati;
 Ulterior nulli, quam mihi, terra data est.
 Longius hac nihil est, nisi tantum frigus, & hostis;
 Et maris astricto quæ coit unda gelu.
 Hactenus Fuxini pars est Romana sinistri:
 Proxima Basternæ, Sauromatæque tenent.
 Hac est Antonio sub jure novissima, vixque
 Hæret in imperii margine terra tui.
 Unde precor supplex, ut non in tuta relega,
 Ne sit cum patria pax quoque adempta mihi.
 Ne timeam gentes, quas non bene summovet Ister:
 Neve tuas possim civis ab hoste capi.
 Fas prohibet Latio quemquam de sanguine natum,
 Cæsariibus salvis, barbara vincula pati.
 Perdiderint cum me duo crimina, cæcæ, & error;
 Alterius facti culpa silenda mihi.
 Nam non sum tanti, ut renovem tua vulnera, Cæsari,
 Quem nimio plus est indoluisse semel.
 Altera pars superest; qua turpi crimine tactus
 Arguor obæceni doctor adulterii.
 Fas ergo est aliqua cælestia pectora falli;
 Et sunt notitia multa minora tua.
 Utque deos, cælumque simul sublime tuenti,
 Non vacat exiguis rebus adesse Jovi;
 A te pendentem sic dum circumspicit orbem,
 Effugiunt curas inferiora tuas.
 Scilicet imperii, Princeps, statione relicta
 Imparibus legeres carmina facta modis.
 Non ea te moles Romani nominis urget.
 Inque tuis humeris tam leve fertur onus;
 Lusibus ut possis advertere numen ineptis;
 Excultasque oculis otia nostra tuis.
 Nunc tibi Pannonia est, nunc Illyris ora domanda:
 Rhetica nunc præbent Fratiæque arma metum.

Nunc petit Armenius pacem: nunc portigit arcus
 Partibus eques, timida captique signa manu.
 Nunc te prole tua juvenem Germania sentit:
 Bellaque pro magno Cæsare Cæsar habet.
 Denique ut in tanto, quantum non existit unquam,
 Corpore, pars nulla est, quæ labet imperii;
 Urbs quoque te, & legum lassat tutela tuarum,
 Et morum, similis quos cupis esse tuis.
 Nec tibi contingunt, quæ gentibus otia præstas;
 Bellaque cum multis irrequieta geris.
 Mirer in hoc igitur tantarum pondere rerum
 Nunquam te nostros evoluisse jocos,
 At si (quod mallem) vacuus fortasse fuisses,
 Nullum legisses crimen in arte meâ.
 Illa quidem fateor frontis non esse severæ
 Scripta, nec à tanto principe digna legi:
 Noa tamen idcirco legum contraria jussis
 Sunt ea: Romanas eradiantque nurus.
 Neve quibus scribam possis dubitare; libellus
 Quatuor hos versus è tribus unus habet;
 Este procal vitæ tenues, insigne pudoris:
 Quæque tegis medios instita longa pedes:
 Nil, nisi legitimum, concessaque furta, canemus;
 Inque meo nullum carmine crimen erit.
 Ecquid ab hac omnes rigidè summovimus arte,
 Quas stola contigi vitæque sumpta vetat?
 At matrona potest alienis artibus uti;
 Quodque trahat, quamvis non doceatur, habet.
 Nil igitur matrona legat: quia carmine ab omni
 Ad delinquendum doctior esse potest.
 Quodcumque attigerit, si qua est studiosa sinistri,
 Ad vitium mores instruet inde suos.
 Sumpserit Annales; (nihil est hirsutius illis)
 Facta sit unde pareas illa nempe leges.

Sumpserit, Æneadum genitrix ubi prima; requiret,
 Æneadum genitrix unde sit alma Venus.
 Persequar inferius, (modo si licet ordine ferri)
 Posse nocere animis carminis omne genus:
 Non tamen idcirco crimen liber omnis habebit:
 Nil prodest, quod non ledere possit idem.
 Igne quid utilius? si quis tamen urere recta
 Comparat audaces instruit igne manus.
 Eripit interdum, modo dat medicina salutem:
 Quæque juvat monstrat; quæque sit herba nocens.
 Et latro, & cautus præcingitur ense viator:
 Ille sed insidias, hic sibi portat opem.
 Discitur innocuus ut agat faciundia causas:
 Procegit hæc fontes, immeritosque premit.
 Sic agitur carmen, recta si mente legatur,
 Constat nulli posse nocere, meum.
 Et quiddam vitii quicumque hinc concipit, errat,
 Et nimium scriptis arrogat ille meis.
 Ut tamen hoc fatear: ludî quoque semina præbent,
 Nequitia: tolli tota theatra jube:
 Peccandi causam quæ multis sæpè dederunt,
 Martia cum durum sternit arena solum:
 Tollatur Circus; non tuta licentia Circi:
 Hic seder ignoto juncta puella viro.
 Cum quædam spatientur in hac, ut amator eodem
 Conveniant, quare porticus ulla patet?
 Quis locus est templis augustior? hæc quoque vitet,
 In culpam si qua est ingeniosa suam.
 Cum steterit Jovis æde; Jovis succurret in æde,
 Quam multas matres fecerit ille deus.
 Proxima adoranti Junonia templa subibit,
 Pellicibus multis hæc doluisse deam.
 Pallade conspectâ, narum de crimine virgo
 Sustulerit quare quæret Erichthonium.

Venerit in templum magni, tua munera, Mastis;
 Stat Venus ultori juncta viro ante fores.
 Iudis æde sedens cur hæc Saturnia quæret,
 Egerit Ionio, Bosphoriorque mari.
 In Venere Anchises, in Luna Latminus heros,
 In Cerere Jasion, qui referatur, erit.
 Omnia perversas possunt corrumpere mentes.
 Stant tamen illa suis omnia tuta locis.
 At procul ab scripta solis meretricibus arte
 Summover ingenuas pagina prima nurus.
 Quæcumque irrupit, quo non sinit ire sacerdos;
 Protinus hoc vetitî criminis acta rea est.
 Nec tamen est facinus molles evolvere versus:
 Multa licet castæ non faciendâ legant.
 Sæpè supercilli nudas matrona severi,
 Et Veneris stantes ad genus omne, videt.
 Corpora Vestales oculi meretricia cernunt:
 Nec domino pinæ res ea causa fuit,
 At cur in nostra nimia est lascivia Musa?
 Curve meus cuiquam suadet amare liber?
 Nil nisi peccatum, manifestaque culpa, fatendum est
 Pœnitet ingenii judicique mei.
 Cur non Argolicis potius quæ concidit armis,
 Vexata est iterum carmine Troja meo?
 Cur tacui Thebas, & mutua vulnera fratrum?
 Et septem portas sub duce quamque suo?
 Nec mihi materiam bellatrix Roma negabat:
 Et pius est patriæ facta referre, labor.
 Denique, cum meritis impleveris omnia, Cæsar,
 Pars mihi de multis una canenda fuit.
 Utque trahunt oculos radiantia lumina solis,
 Traxissent animum sic tua facta meum.
 Arguor immerito: tenuis mihi campus aratur:
 Illud erat magnæ fertilitatis opus.

Non ideo debet pelago se credere, si qua
 Audet in exiguo lucere cymba lacu.
 Fortitan & dubitem, numeris levioribus aptus
 Sim satis; in parvos sufficimque domos.
 At si me jubeas domitos Jovis igne Gigantes
 Dicere; conantem debilitabit onus.
 Divitis ingenii est immanita Caesaris acta
 Condere; materia ne superetur opus.
 Et tamen usus eram: sed detrectare videbar,
 Quodque nefas, damno viribus esse tuis.
 At leve rursus opus, juvenilia carmina veni;
 Et falso movi pectus amore meum.
 Non equidem vellem: sed me mea fara trahebant,
 Inque meas pœnas ingeniosus eram.
 Hæi mihi, quod didici! quod me docuere parentes,
 Litteraque est oculos ulla morata meos!
 Hæc tibi me invisum lascivia fecit, ob artes,
 Quas ratus es vertios sollicitare toros.
 Sed neque me nuptæ didicerunt furta magistro:
 Quoque parum novit, nemo docere potes.
 Sic ego delicias, & mollia carmina feci.
 Strinxerit ut nomen fabula nulla meum.
 Nec quisquam est adeo mediâ de plebe maritus,
 Ut dubius vitio si pater ille meo.
 Crede mihi; mores distant à carmine nostro,
 Vita verecunda est, Musa jocosa, mihi.
 Magnaque pars operum mendax, & ficta meorum,
 Plus tibi permisit compositore suo.
 Nec liber indicium est animi; sed honesta voluptas,
 Plurima mulcendis auribus apta ferens.
 Accius esset atrox; conviva Terentius esset;
 Essent pugnaces, qui fera bella canunt.
 Denique composui teneros non solus amores:
 Composito pœnas solus amore dedi.

Quid, nisi cum multo Venere confundere vino,
 Præcepit Lyrici Teia Musa senis?
 Lesbia quid docuit Sappho, nisi amare puellas?
 Tuta tamen Sappho, tutus & ille fuit.
 Nec tibi, Battiade, nocuit, quod sæpè legenti
 Delicias versu fassus es ipse tuas.
 Fabula jucundi nulla est sine amore Menandri:
 Et solet hic pueris, virginibusque legi.
 Illas ipsa quid est, nisi turpis adultera? de qua
 Inter amatorem pugna, virumque fuit?
 Quid prius est illic flammâ Chriseidos? utque
 Fecerit iratos rapta puella duces?
 Aut quid Odissea est, nisi femina propter amorem,
 Dum vitæ abest, multis una petita precis?
 Quid nisi Mæonides Venerem, Martemque ligatos
 Narrat in obscuro corpora pœna toro?
 Unde nisi indicio magni sciremus Homeri,
 Hospitis igne duas incaluisse deas?
 Omne genus scripti gravitate Tragedia vincit:
 Hæc quoque materiam semper amoris habet.
 Nam quid in Hippolyto est, nisi cæcæ flamma
 novæ?
 Nobilis est Canace fratris amore sui.
 Quid? non Tantalides, agitante Cupidine currus,
 Pizæam Phrygiis vixit eburnus equis?
 Tingeret ut ferrum natorum sanguine mater,
 Concitus à læso fecit amore dolor.
 Fecit amor subitas volucres cum pellice regem,
 Quæque suum luget nunc quoque mater Ilyn,
 Si non Æropeo frater sceleratus amasset;
 Aversos solis non legeremus equos:
 Impia nec tragicos tetigisset Scylla cothurnos,
 Nè patrium crimen desecnisset amor.
 Qui legis Electram, & egentem mentis Orestem.

Egisti crimen, Tyndaridoſque legis.
 Nam quid de tetrico referam dormitore Chimæra,
 Quem letho fallax hospita pœne dedit?
 Quid loquar Hermonem? quid te, Schœneſta virgo,
 Teque, Mycenæo Phebas amata duci?
 Quid Danaën, Danaëſque nurum, matremque Lyxi?
 Hæmonaque, & noctes quæ coſtre duas?
 Quid generum Pelix? quid Theſea? quidre Pe-
 laſagum,
 Iliacam tetigit qui rate primus homum?
 Huc Jole, Pyrrhique parens; huc Herculis uxor,
 Huc accedat Hylas, Iliadesque pœer.
 Tempore deficiat, tragicos ſi perſequar ignes;
 Viſque meus capiat nomina nuda liber,
 Est & in obſcœnos deſtera tragœdia riſus,
 Multaque præteriti verba pudoris habet.
 Nec nocet auctori, mollem qui fecit Achillem,
 Infreſſiſſe ſuis fortia facta modis.
 Junxit Ariſtides Milesia crimina ſecum:
 Pulsus Ariſtides nec tamen urbe ſua.
 Nec qui deſcripſit, corrumpti ſemina matrum,
 Eubius impuræ conditur hitoriæ.
 Nec qui composuit nuper Sybaritida, fugit:
 Nec quæ concubitus non tacuere ſuos.
 Suntque ea doctorum monumentis miſta virorum,
 Moneribusque ducum publica facta patent:
 Neve peregrinis tantum defendat ab armis;
 Et Romanus habet multa jecosa liber.
 Utque ſuo Martem cecinit gravis Ennius ore;
 Ennius ingenio maximus, arte rudis;
 Explicat ut cauſas rapidi Lucretius ignis,
 Caſurumque triplex vaticinatur opus.
 Sic ſua laſcivo cantata eſt sæpè Catullo
 Fœmina, cui falſum Leſbia nomen erat.

Nec contentus eâ, multos vulgavit amores,
 In quibus ipſe ſuum faſſus adulterium eſt.
 Par fuit exigui, ſimiliſque licentia Calvi,
 Detexit variis qui ſua furta modis.
 Qui referam Tiſidæ, quid Memmi carmen, apud
 quos
 Rebus abeſt nomen nominibusque pudor?
 Cinna quoque his comes eſt, Cinnaque procatior
 Anſer;
 Et leve Cornifici, parque Catonis opus.
 Et quorum libris modo diſſimulata Perillæ
 Nomine, nunc legitur dicta, Metelle, tuo.
 Is quoque, Phasiacas Argo qui duxit in undas,
 Non potuit Veneris furta tacere ſuæ.
 Nec minus Hortenſi, nec ſunt minus improba Servi
 Carmina; quis dubitet nomina tanta ſequi?
 Verſit Ariſtidem Siſenna: nec obſcuit illi
 Hitoriæ turpes inſeruiſſe jocos,
 Nec fuit opprobrio celebræſſe Lycordia Gallo,
 Sed linguam nimio non tenuiſſe mero.
 Credere juranti durum putat eſſe Tibullus;
 Sic etiam de ſe quod neget illa viro.
 Fallere cuſtodem denum docuiſſe fatetur;
 Sequæ ſua miſerum nunc ait arte premi.
 Sæpè velut gemmam domina, ſignumve probaret,
 Pœ cauſam meminit ſe tetigiſſe manum.
 Utque reſert, digitis sæpè eſt nutuque locutus,
 Et tacitam mente duxit in orbe notam.
 Et quibus è ſuccis abeat de corpore livor,
 Impreſſo fieri qui ſolet ore, docet.
 Denique ab incauto nimium petiit illa marito,
 Se quoque uti ſeruet, peccet ut illa minus.
 Scit oſi lateatur, cum ſolus obambulet ipſe:
 Cur toties clauſas excœcet ante fores.

Multaque dat talis furti præcepta: docetque
 Qua nuptæ possint fallere ab arte viros.
 Nec fuit hoc illi fraudi; legiturque Tibullus,
 Et placet, & jam te Principe notus erat.
 Inveniens eadem blandi præcepta Properti:
 Districtus minima nec tamen ille nota est.
 His ego successi, quoniam præstantia candor
 Nomina virorum dissimulare jubet.
 Non timui, fateor, ne, qua tot læte carinz,
 Naufraga, servatis omnibus, una foret.
 Sunt aliis, scriptæ, quibus, alex luditur, artes:
 Hæc est ad nostros non leve crimen avos.
 Qui valeant tali; quo possis plurima jacta
 Fingere; damnosos effugasve canes.
 Tessera quot numeros habeat: distante vocato
 Mittere quo deceat, quo dare missa modo.
 Discolor ut recto grassetur limite miles,
 Cum medius gemino calculus hoste perit.
 Ut mage velle sequi sciat, & revocare priorem,
 Nec tuto fugiens incomitatus eat.
 Parva sedet terrens instructa tabella lapillis;
 In qua vicisse est continuasse suos.
 Quinque alii lusus, neque enim nunc persequar omnes)
 Perdere, rem caram, tempora nostra solent.
 Ecce canit formas alius, jactusque pilarum:
 Hic artem nandi præcipit, ille trochi.
 Composita est aliis fuscandi cura coloris;
 Hic epulis leges, hospitioque dedit.
 Altes humum, de qua singantur pocula, monstrat;
 Quæque docet liquido testa sit apta mero.
 Talia luduntur fumoso mense Decembris:
 Quæ damno nulli composuisse fuit.
 His ego deceptus non tristia carmina feci,
 Sed tristis nostros pœna secuta jocos.

Denique nec video de tot scribentibus unum,
 Quem sua perdidit Musa: repertus ego.
 Quid si scripsissem mimos obscena jocantes,
 Qui semper vetiti crimen amoris habent?
 In quibus a se due cultus procedit adulter;
 Verbaque dat stulto callida nupta viro.
 Nubiis hæc virgo, matronaque, virque, puerque
 Spectat: & è magna parte Senatus adest.
 Nec satis incestus temerati vocibus aures;
 Assuescunt oculi multa pudenda pati.
 Cumque fefellit amans aliqua novitate maritum,
 Plauditur; & magno palma favore datur.
 Quoque minus prodest, pœna est lucrosa poetæ;
 Tantaque non parvo crimina prætor emit:
 Inspice ludorum sumptus, Augustæ, tuorum:
 Empta tibi magno talia multa leges.
 Hæc tu spectasti, spectandaque sæpe dedisti,
 Majestas adeo comis ubique tua est.
 Luminibusque tuis, tutus quibus utitur orbis,
 Scenica vidisti letus adulteria.
 Scribere si fas est imitantes turpia mimos;
 Materie minor est debita pœna mea.
 An genus hoc scripti faciunt sua pulpita tutum;
 Quoque licet mimis, scena licere dedit?
 Et mea sunt populo saltata poemata sæpe:
 Sæpe oculos etiam detinuerunt tuos.
 Scilicet in domibus vestris ut prisca virorum
 Artificis fulgent corpora picta manu;
 Sic quæ concubitus varios, Venensque figurâs
 Exprimat, est aliquo parva tabella loco.
 Utque sedet vultu fassus Telamonius iram,
 Inque oculis facinus barbara mater habet:
 Sic madidos siccæ digitis Venus uda capillos:
 Et modo maternis tecta videtur aqula.

Bella sonant alii telis instructa eruentis:

Parsque tui generis, pars tua facta canunt.

Invida me spatio natura coercuit arcto,

Ingenio vires exiguasque dedit,

Et tamen ille tuæ felix Æneidos auctor,

Contulit in Tyros arma virumque toros;

Nec legitur pars ulla magis de corpore toto,

Quam non legitimo federe junctus amor.

Phyllidis hic idem, tenerosque Amaryllidis ignes,

Bucolicis juvenis luserat ante modis.

Nos quoque jam pridem scripto peccavimus uno,

Supplicium patitur non nova culpa novum.

Carminaque edideram, cum te delicta notantem

Præterit toties irrequietus eques.

Ergo, quæ juveni mihi non nocitura putavi

Scripta parum prudens, non nocere seni?

Sera redundavit veteris vindicta libelli;

Distat, & à meriti tempore pœna sui.

Ne tamen omne meum credas opus esse remissum.

Sæpè dedi nostræ grandia vela rati.

Sex ego Fastorum scripti totidemque libellos;

Cumque suo finem mense volumen habet.

Idque tuo nuper scriptum sub nomine, Cæsar,

Et tibi sacratum sors mea rupit opus.

Et dedimus tragicis scriptam tegale cothurnis;

Quæque gravis debet verba cothurnus habet.

Dictaque sunt nobis, quamvis manus ultima cepit

Defuit in facies corpora versa novat.

Atque utinam revoces animum paulisper ab ira,

Et vacuo jubeas hinc tibi pauca legi:

Pauca, quibus primâ surgens ab origine mundi,

In tua deduxi tempora, Cæsar, opus:

Adspicias quantum dederis mihi pectoris ipse:

Quoque favore animi teque, tuosque canam.

Non ego mordaci distinxî carmine quemquam;

Nec meus illius crimina versus habet.

Candidus à salibus suffusus felle refugi;

Nulla venato littera mista joco est.

Inter tot populi, tot scripti millia nostri,

Quem mea Calliope læserit, unus ego.

Non igitur nostris ullum gaudere Quiritem

Auguror, at multos indoluisse, malis.

Nec mihi credibile est quemquam insultasse jacenti,

Gratia candori si qua relata meo est.

His precor, atque aliis possint tua numina flecti,

O pater, ô patriæ cura, salusque tuæ.

Non ut Ausoniam redeam, nisi forsitan olim,

Cum longo pœnæ tempore victus eris.

Tutius exsilium, pauloque quietius, oro;

Ut par delicto sit mea pœna suo.

P. OVIDII
 NASSONIS
 TRISTIUM
 LIBER III.

ELEGIA I.

Missus in hanc venio timidi liber exulis urbem:
 Da placidam fesso, lector, amice manum,
 Neve reformida, ne sim tibi forte pudori.
 Nullus in hac chartâ versus amare docet.
 Nec domini fortuna mei est, ut debeat illam
 Infelix ullis dissimulare jocis.
 Id quoque, quod viridi quondam malè luit in ævo,
 Heu! nimium serò damnat & odit opus.
 Inspice quid portem: nihil hic nisi triste videbis;
 Carmine temporibus conveniente suis.
 Clauda quod alterno subsidunt carmina versu,
 Vel pedis hoc ratio, vel via longa facit.
 Quod neque sum cedro flavus, nec pumice levîs;
 Erubui domino cultior esse meo.
 Literas suffusas quod habet maculosa lituras;
 Læsit opus lacrymis ipse poeta suum.
 Si qua videbuntur casu non dicta Latinè,
 In qua scribebar, barbara terra fuit.
 Dicite, lectores, si non grave, qua sit eundem.
 Quasque petam sedes hospes in Urbe liber,

Hæc ubi sum linguâ furtim titubante locutus;
 Qui mihi monstraret, vix fuit unus iter.
 Di tibi dent, nostro quod non teibuisse parenti,
 Molliter in patriâ vivere posse tuâ,
 Duc age: namque sequat; quamvis terraque marique
 Longinquo referam lassus ab orbe pedem.
 Paruit; & ducens, Hæc sunt fora Caesaris, inquit:
 Hæc est à Sacris, quæ via nomen habet.
 Hic locus est Vestæ; qui Pallada serva, & ignem:
 Hic fuit antiqui regia parva Numæ.
 Inde petens dextram, Porta est, ait, ista Palatî;
 Hic stator: hoc primum conditâ Roma loco est;
 Singula dum miror; video, fulgentibus armis
 Conspicuas postes, tectaque digna deo.
 Et, Jovis hæc, dixit, domus est; quod ut esse putarem,
 Augurium menti quæna corona dabat,
 Cujus ut accepi dominam; Non fallamur, inquam:
 Et magni verum est hanc Jovis esse domum.
 Cur tamen appositâ velatur janua lauro;
 Cingit & Augustas arbor opaca fores?
 Nunc quia perpetuos meruit domus ista triumphos?
 An quia Leucadii semper amata deo?
 Ipsane quod festa est, an quod facit omnia festa?
 Quam tribuit terris, pacis an ista nota est?
 Utque viret semper laetus, nec fronde caduca
 Carpitur; æternam sic habet illa decus?
 Causa superpositæ scripto testata coronæ
 Servatos cives indicat hujus ope.
 Adice servatis unum, pater optime, civem,
 Qui procul extremo pulsus in orbe jacet.
 In quo pœnatum, quas se meruisse, fatetur,
 Non facinus causam, sed suus error habet.
 Me miserum, vereorque locum, vereorque potentem,
 Et quatitur trepido littera nostra metu.

Adspicis exsangui chartam pallere colore?
 Adspicis alternos intremuisse pedes?
 Quandocumque, precor, nostro placata parenti
 lisdem sub dominis adspiciare domus.
 Inde tenore pari gradibus sublimia celsis
 Ducor ad intonsi candida templa dei.
 Signa peregrinis ubi sunt alternâ columnis
 Belides, & stricto barbarus ense pater:
 Quæque viri docto veteres capere, novique
 Pectore, lecturis inspicienda patent.
 Quærebam fratres, exceptis scilicet illis,
 Quos suus optaret non genuisse parens.
 Quærentem frustra custos me sedibus illis,
 Præpositus sancto jussit abire loco.
 Altera templa peto, vicino juncta theatro:
 Hæc quoque erant pedibus non adeunda meis.
 Nec me, quæ doctis patuerunt prima libellis,
 Atria libertas tangere passa sua est.
 In genus auctoris miseri fortuna redundat;
 Et patimur nati, quam tulit ipse, fugam.
 Forsitan & nobis olim minus, asper, & illi
 Evictus longo tempore Cæsar erit.
 Di, precor, atque adeo, (neque enim mihi turba
 roganda est)
 Cæsar, ades voto, maxime dive, meo.
 Interea, statio quoniam mihi publica clausa est,
 Privato liceat delituisse loco.
 Vos quoque, si fas est, confusa pudore repulsa
 Sumite plebeje carmina nostra manus.

ELEGIA II.

ERgo erat in fati Scythiam quoque visere nostris,
 Quæque Lycaonio terra sub axe jacet?
 Nec vos, Pierides, nec stirps Latonia, vestro
 Docta sacerdoti turba tulistis opem!
 Nec mihi, quod lusi vero sine crimine, prodest,
 Quodque magis vitâ Musa jocosa meâ est:
 Plurima sed pelago, terræque pericula passum
 Ustus ab assiduo frigore Pontus habet.
 Quidquæ fugax rerum, securaque in otia natus,
 Mollis & impatiens ante laboris eram;
 Ultima nunc patior, nec me mare portibus orbem
 Perdere, diversæ nec potuere viæ.
 Suffecitque malis animus: nam corpus ab illo
 Accepit vires; visque ferenda tulit.
 Dum tamen & terris dubius jactabar, & undis;
 Fallebat curas, ægraque corda, labor.
 Ut via finita est, & opus requievit eundi;
 Et pœnæ tellus est mihi tacta mex;
 Nil nisi flere libet, nec nostro pacior imber
 Lumine, de vernâ quam nive manat aqua.
 Roma, domusque subit, desideriumque locorum,
 Quidquid & amissa restat in urbe mei.
 Hei mihi, quod nostri toties pulsata sepulchri
 Janua, sed nullo tempore aperta fuit!
 Cur ego tot gladios fugi, totiesque minata
 Obruit infelix nulla procella caput?
 Di, quos experior nimium constanter iniquos,
 Participes iræ quos deus unus habet;
 Estimulate, precor, cessantia fata; meique
 Interitus clausas esse vetate fores.

ELEGIA III.

Hæc mea, si casu miraris, epistola quare
 Alterius digitis scripta sit: æger eram.
 Æger in extremis ignoti partibus orbis,
 Incertusque meæ penè salutis eram.
 Quid mihi nunc animi dirâ regione jacenti
 Inter Sauromatas esse Getasque putes?
 Nec cœlum patior, nec aquis assuevimus istis:
 Terraque nescio quo non placet ipsa modo.
 Non domus apta satis: non hic civis utilis ægro:
 Nullus, Apollineâ qui levet arte malum.
 Non qui soletur, non qui labentia tardè
 Tempora narrando fallat, amicus adest.
 Lassis in extremis jaceo populisque, locisque:
 Et subit affecto nunc mihi, quidquid abest.
 Omnia cum subeant; vincis tamen omnia, conjux;
 Et plus in nostro pectore parte tenes.
 Te loquor absentem: te vox mea nominat unam:
 Nulla venit sine te nox mihi, nulla dies.
 Quin etiam sic me dicunt aliena locutum,
 Ut foret amentis nomen in ore tuum.
 Si jam deficiat suppresso lingua palato,
 Vix instillato restituenda mero;
 Nuntiet huè aliquis dominam venisse; resurgam;
 Spesque tui nobis causa vigoris erit.
 Ergo ego sum vitæ dubius: tu forsitan illic
 Jucondum nostri nescia tempus agis.
 Non agis, affirmo; liquet, ô carissima, nobis,
 Tempus agi sine me non nisi triste tibi.
 Si tamen implevit mea sors, quos debuit, annos
 Et mihi vivendi tam citò finis adest;
 Quantum erat, ô magni, perituro parcere, divi;

Ut saltem patriâ contumularer humo!
 Vel poena in mortis tempus dilata fuisset,
 Vel præcepisset mors properata fugam!
 Integer hanc potui nuper bene reddere lucem:
 Exsul ut occiderem, nunc mihi vita data est.
 Tam procul ignotis igitur moriemur in oris,
 Et fient ipso tristitia fata loco?
 Nec mea consueto languescunt corpora lecto,
 Depositum nec me qui feat, ullus erit?
 Nec dominæ lacrymis in nostrâ cadentibus ora
 Accedent animæ tempora parva meæ?
 Nec mandata dabo? nec cum clamorè supremo
 Labentes oculos condet amicæ manus?
 Sed sine funèribus caput hoc, sine honore sepulchri
 Indeploratum barbara terra teget?
 Ecquid, ut audieris, totâ turbabere mente;
 Ex seris pavidâ pectora fida manu?
 Ecquid, in has frustra tendens tua brachia partes,
 Clamabis miseri nomen inane viri?
 Parce tamen lacerare genas; nec scinde capillos.
 Non tibi nunc primum, lux mea, raptus ero.
 Cum patriam amisit, tunc me periisse putato:
 Et prior, & gravior mors fuit illa mihi.
 Nunc, si forte petes, sed non potes, optima conjux,
 Finitis gaude tot mihi morte malis.
 Quam potes, extenua forti mala corde ferendo;
 Ad quæ jam pridem non rude pectus habes.
 Atque utinam pereant animæ cum corpore nostræ,
 Effugiatque avidos pars mihi nulla rogos.
 Nam si morte carens vacuum volat altus in auras
 Spiritus, & Samii sunt rata dicra senis;
 Inter Sarmaticæ Romana vagabitur umbras;
 Perque fetos manes hospita semper erat.
 Osa tamen facito parvâ referantur in urnâ.

Sic ego non etiam mortuus exsul ero.
Non vetat hoc quisquam: fratrem Thebana pe-
tempium,

Supposuit tumulo, Rege vetante, soror.
Atque ea cum foliis, & amomi pulvere misce;
Inque suburbano condita pone solo.

Quosque legat verus oculo properante viator,
Grandibus in tumuli marmore cade notis.

Hic ego, qui jaceo, tenerorum lusor amorum,
Ingenio petii Naso poeta meo.

At tibi, qui transis, ne sit grave, quisquis amasti,
Dicere, Nassonis molliter ossa cubent.

Hoc satis in titulo est: etenim majora libelli,
Et diuturna magis sunt monumenta mei.

Quos ego confido, quamvis nocuere, daturus
Nomen, & auctori tempora longa suo.

Tu tamen extincto feralia munera ferto;
Deque tuis lacrymis humida sarta dato.

Quamvis in cinerem corpus mutaverit ignis;
Sentiet officium moesta favilla piium.

Scribere plura libet, sed vox mihi fessa loquendo
Dictandi vires, siccaque lingua negat.

Accipe supremo dictum mihi forsitan ore,
Quod, tibi qui mittit, non habet ipse, Valé

ELEGIA IV.

O Mihi care quidem semper, sed tempore duro
Cognite, res postquam procubuerunt meae;

Usibus edocto si quidquam credis amico;
Vive tibi, & longè nomina magna fuge.

Vive tibi, quantumque potes praelustria vita.
Sævum praelustri fulmen ab arce venit.

Nam quamquam soli possunt prodesse potentes;

Non prosit potius, si quis obesse potest.
Effugit hibernas demissa antenna procellas;

Lataque plus parvis vela timoris habent.
Adspicis, ut summâ cortex levis innatet undâ,

Cum grave nexa simul retia mergat onus?
Hæc ego si monitor monitus prius ipse fuisset,

In qua debueram forsitan urbe forem.
Dum tecum vixi, dum me levis aura fenebar,

Hæc mea per plaideas cymba cucurrit aquas.
Qui cadit in plano (vix hoc tamen evenit ipsum)

Sic cadit, ut tactâ surgere possit humor:
At miser Elpenor tecto delapsus ab alto,

Occurrit regi debilis umbra suo.
Quid fuit, ut tutas agitaret Dædalus alas;

Icarus immissas nomine signet aquas?
Nempe quod hic altè, demissus ille volabat:

Nam pennas ambo non habuere suas?
Crede mihi, bene qui latuit, bene vixit: & intra

Fortunam debet quisque manere suam.
Non foret Eumedes orbis; si filius ejus

Stultus Achilleos non adamasset equos.
Nec natum in flammâ vidisset, in arbore natus.

Cepisset genitor si Phæthonta Merops.
Tu quoque formida nimium sublimia semper;

Propositive memor contrahe vela tui.
Nam pede inoffenso spatium decurrere vitæ

Dignus es; & fato candidiore frui.
Quæ pro te ut voyeam mihi pietate mereris;

Hæsuræque mihi tempus in omne fide.
Vidi ego te tali vultu mea fara gementem,

Qualem credibile est ore fuisse meo.
Nostra tuas vidi lacrymas super ora cadentes;

Tempore quas uno, fidaque verba, bibi.
Nunc quoque submotum studio defendis amicum;

Et mala vix ullâ parte levanda levas.
 Vive sine invidia; mollesque inglorius annos
 Exige; amicitias & tibi junge pares.
 Nassonisque tui, quod adhuc non exulat, unum
 Nomen ama. Scythicus cetera Pontus habet.
 Proxima sideribus tellus Keymanthidos Uræ
 Me tenet, adstricto terra perusta gelu.
 Bosphoros, & Tanais superant, Scythicæque paludem
 Vixque satis noti nomina pauca loci.
 Ulterius nihil est, nisi non habitabile frigus.
 Heu quam vicina est ultima terra mihi!
 At longè patria est, longè carissima conjux;
 Quidquid & hæc nobis post duo dulce fuit.
 Sic tamen hæc absunt, ut quæ contingere non est
 Corpore sint animo cuncta videnda meo.
 Ante oculos errat domus, Urbs, & à forma locorum,
 Succeduntque suis singula facta locis.
 Conjugis ante oculos, sicut præsentis, imago est,
 Illa meos casus ingravat, illa levat.
 Ingravat hoc, quod abest; levat hoc, quod præstat
 amorem;
 Impositumque sibi firma tuetur onus,
 Vos quoque pectoribus nostris hæretis, amici;
 Dicere quos cupio nomine quemque suo.
 Sed timor officium cautus compescit; & ipsos
 In nostro poni carmine nolle puto,
 Ante volebatis; gratique erat instar amoris,
 Versibus in nostris nomina vestra legi.
 Quod quoniam est anceps, intra mea pectora quemque
 Alloquar; & nulli causa timoris ero.
 Nec meus indicio latitantes versus amicos
 Protrahet; occultè, si quis amavit, amet,
 Scite tamen, quamvis longa regione remotus
 Absim; vos animo semper adesse meo.

Et quam quisque potest, aliqua mala nostra levate;
 Fidam projecto neve negate manum.
 Prospera sic vobis maneat Fortuna: ne numquam
 Contacti simili sorte rogetis idem.

ELEGIA V.

U^Sus amicitiae tecum mihi parvus, ut illum
 Non ægrè possis dissimulare, fuit;
 Ni me complexus vinculis prioribus esses;
 Nave mea vento forsitan eunte suo.
 Ut cecidit, cunctique meum fugère ruinæ,
 Versaque amicitiae terga dedere meæ;
 Ausus es igne Jovis percussum tangere corpus,
 Et deplorata limen adire domus.
 Idque recens præstas, nec longo cognitum usu,
 Quod veterum misero vix duo, tresve mihi.
 Vidi ego confatos vultus, viscosque notavi;
 Osque madens fetu, pallidiusque meo:
 Et lacrymas cernens in singula verba cadentes,
 Ore meo lacrymas, auribus illa bibi:
 Brachiaque accepi mesto pendencia collo:
 Et singulatis oscula mista sonis.
 Sum quoque, Caro, tuis defensum viribus absens,
 Scis Carum verè nominis esse loco.
 Multaque præterea manifesti signa favoris
 Pectoribus teneo non abitura meis.
 Di, tibi, posse meos, tribuant, defendere semper
 Quos in materia prosperiore juves.
 Si tamen interea, quid in his ego perditus oris!
 (Quod te credibile est querere) queris agam.
 (Spe trahor exigua, qua tu mihi demere noli.)
 Tristia leniri numina posse dei.
 Seu temerè exspecto; sive hoc contingere fas est:

Tu mihi, quod cupio, fas (precor) esse proba.
 Quæque tibi linguæ est facundia, confer in illud,
 Ut doceas votum posse valere meum.
 Quo quisque est major, magis est placabilis ira;
 Et faciles motus mens generosa capit.
 Corpora magnanimo satis est prostrasse leoni;
 Pugna suum finem, cum jacet hostis, habet.
 At lupus, & turpes instant morientibus ursi,
 Et quæcumque minor nobilitate fera est.
 Majus apud Trojam forti quid habemus Achillæ;
 Dardanii lacrymas non tulit ille senis.
 Quæ dæcis Emathii fuerit clementia, Pharo,
 Perclarique docent funeris exsequiæ.
 Neve hominum referam flexas ad mitius iras;
 Junonis gener est, qui prius hostis erat.
 Denique non possum nullam sperare salutem,
 Cum pœnæ non sit causa cruenta meæ.
 Non mihi querenti pessundare cuncta, petitem
 Casareum caput est, quod caput orbis erat.
 Non aliquid dixi, violentaque lingua locuta est;
 Lapsæ sunt nimio verba profana mero.
 Inscia quod crimen viderunt lumina, plector;
 Peccatumque oculis est habuisse meum.
 Non equidem totam possum defendere culpam;
 Sed partem nostri criminis error habet.
 Spes igitur superest, facturum, ut mollia ipse
 Mutati pœnam conditione loci.
 Hoc utinam nitidi solis prægnantius ortus
 Afferat admissio lucifer albus equo.

ELEGIA VI.

Fædus amicitia nec vis, carissime, nostræ,
 Nec, sic fortè velis, dissimulare potes.
 Donec enim licuit, nec te mihi carior alter,
 Nec tibi me tota junctor urbe fuit.
 Inque erat usque adeo populo testatus, ut esset,
 Pœnæ magis, quam tu, quamque ego, notus amot.
 Quique erat in caris animi tibi candor amicis,
 Cognitus est illi, quem colis ipse viro.
 Nil ita celabas, ut non ego conscius essem:
 Pectoribusque dabas multa tegenda meis.
 Cuique ego narrabam secreti quiddam habebam,
 Excepto quod me perdidit, unus eras.
 Id quoque si scisses, salvo fruerer sodali;
 Consilioque forem sospes, amice, tuo.
 Sed mea me in pœnam nimirum facta trahebant
 Omne bonæ claudunt utilitatis iter.
 Sive malum potui tamen hoc vitare cavendo;
 Seu ratio fatum vincere nulla valet;
 Tu tamen, o nobis usu junctissime longo,
 Pars desiderii maxima penè mei;
 Sis memor; & si quas fecit tibi gratia vires,
 Illas pro nobis experiri rogo:
 Numinis ut læsi fiat mansuetior ira;
 Mutatoque minor sit mea pœna loco.
 Idque ita, si nullum scelus est in pectore nostrò;
 Principiumque mei criminis error habet.
 Nec breve, nec tutum est, quo sint mea, dicere, casti
 Lumina funesti conscis facta mali.
 Mensque reformidat, veluti sua vulnèra, tempus
 Illud: & admonitu fit novus ipse dolor.
 Et quæcumque adeo possunt afferre pudorem,

Illa tugi cæta condita nocte decet.
 Nil igitur referam, nisi me peccasse; sed illo
 Præmia peccato nulla petita mihi;
 Stultitiamque meum crimen debere vocari;
 Nomina si facto reddere vera velis.
 Quæ si non ita sunt; alium, quo longius absim,
 Quære, suburbana hic sit mihi terra, locum.

ELEGIA VII.

Vade salutatum subito perarata Perillam
 Littera, sermonis fida ministra mei.
 Aut illam invenies dulci cum matre sedentem;
 Aut inter libros, Pieridasque suas.
 Quidquid ager, cum te scierit venisse; relinquet:
 Nec mora; quid venias, quidve requiret, agam.
 Vivere me dicet; sed sic, ut vivere nolim:
 Nec mala tam longa nostra levata mora.
 Et tamen ad Mûsas, quamvis nocuere, revertis;
 Aptaque in alternos cogere verba pedes.
 Tu quoque, dic, Studiis communibus ecquid in-
 hazes,
 Doctaque non patrio carmina more canis?
 Nam tibi cum facie mores natura pudicos,
 Et raras dotes, ingeniumque dedit.
 Hoc ego Pegasidas deduxi primus ad undas,
 Ne male fecundæ vena periret aquæ.
 Primus id adspexi teneris in virginis annis;
 Utque pater, venæ duxque, comesque fui.
 Ergo, si remanent ignes tibi pectoris idem,
 Sola tuum vates Lesbia vincet opus.
 Sed vereor, ne te mea nunc Fortuna retardet;
 Postque meos casus sit tibi pectus iners.
 Dum licuit, tua sæpè mihi, tibi nostra legebam:

Sæpè tui iudex; sæpè magister eram.
 Aut ego præbebam factis modo versibus aures;
 Aut tibi cessaras, causa ruboris eram.
 Forsitan exemplo, quia me læsere libelli,
 Tu quoque sis poenæ fata secuta mex.
 Pone, Perilla, metum, tantummodo foemina non sit
 Devia, nec scriptis discat amare tuis.
 Ergo desidiæ remove, doctissima, causas:
 Inque bonas artes, & tua sacra redi.
 Ista decens facies longis virabitur annis:
 Rugaque in antiqua fronte senilis erit.
 Injicietque manum formæ damnosa senectus,
 Quæ strepitum passu non faciente venit.
 Cumque aliquis dicet, Fuit hæc formosa; dolebis:
 Et speculum mendax esse querere tuum.
 Sunt tibi opes modicæ, cum sis dignissima magna.
 Finge sed immensis censibus esse pares.
 Nempe dat id cuicumque libet Fortuna, rapitque:
 Irus & est subito, qui modo Cræsus erat.
 Singula quid referam? Nil non mortale tenemus,
 Pectoris exceptis ingeniique bonis.
 En ego, cum patriâ caream, vobisque, domoque
 Raptaque sint, adimi quæ potuere, mihi:
 Ingenio tamen ipse meo comitorque, frutorque:
 Cæsar in hoc potui juris habere nihil.
 Quilibet hanc sævo vitam mihi sialat ense;
 Me tamen exstincto, fama superstes erit.
 Dumque suis victrix omnem de montibus orbem
 Prospiciet domitum Martia Roma, legar.
 Tu quoque, quam studii maneant felicitus usus,
 Effuge venturos, qua potes, usque rogos,

ELEGIA VIII.

Nunc ego Triphoseni cuperem conscendere
currus,

Misit in ignotam, qui rude semen humum:

Nunc ego Medæ vellem frangere dracones,

Quos habuit fugiens arce, Corinthe, tuâ:

Nunc ego factandas optarem summere pennas

Sive tuas, Perseu; Dædale, sive tuas:

Ut, tenera nostris cedente volatibus aura,

Adspicerem patriæ dulce repente solum:

Desertæque domus vultum, memoresque sodales,

Caraque præcipue conjugis ora mihi.

Stulte, quid hæc frustra votis puerilibus optas.

Quæ non ulla tællt, ferque, feretque, dies?

Si semel optandum est; Augustum numen adora:

Et quem læsisti, ritè precare, deum.

Ille tibi pennasque potest, currusque volucres

Tradere: det reditum; protinus ales eris.

Si procer hæc, (neque enim possum majora precati)

Ne mea sint timeo vota modesta parum.

Forsitan hoc olim, cum se satiaverit ira,

Tunc quoque sollicita mente rogandus erit.

Quodd minus interea est, instar mihi muneris ampli,

Ex his me jubeat quolibet ire locis.

Nec cælum, nec aquæ faciunt, nec terra, nec auræ;

Hei mihi! perpetuus corpora languor habet.

Seu vitiant artus ægræ contagia mentis;

Sive mel causa est in regione mali.

Ut tetigi Pontum, vexant insomnia; vixque

Ossa regit macies: nec juvat ora cibus.

Quique per autumnum percussis frigore primo

Est color in foliis, quæ nova læsit hiems;

Is mea membra tenet: nec vicibus allevor ullis;

Et nunquam queruli causa doloris abest.

Nec melius valeo quam corpore, mente, sed ægra est

Utraque pars æquè, binaque damna sero.

Hæret, & ante oculos, veluti spectabile corpus

Adstat, fortunæ formâ videanda meæ.

Cumque locum, moresque hominum, cultosque,
sonantque

Cernimus; & quid sim, quid fuerimque, subit;

Tantus amor necis est, querat ut de Cæsaris ira,

Quod non offensas vindicet ense suas.

At quoniam semel est odio civiliter usus,

Mutator levior sit fuga nostra loco.

ELEGIA IX.

Hic quoque sunt igitur Grajæ (quis crederet?)
urbes,

Inter inhumanæ nomina barbariæ?

Huc quoque Mileto missi venire coloni:

Inque Getis Grajas constituere domos.

Sed vetus huc nomen, positæ antiquius orbe,

Constat ab Absyrti cæde fuisse, loco.

Nam rate, quæ cura pugnacis facta Minervæ,

Per non tentatas prima cucurrit aquas;

Impia desertum fugiens Medæ parentem,

Dicitur his remos applicuisse vadis.

Quem procul ut vidit tumulo speculator ab alto;

Hospes, ait, nosco Colchide vela, venit.

Dum trepidant Minyæ, dum solvitur aggere funis,

Dum sequitur celeres anchora tracta manus;

Conscia percussit meritum pectora Colchis,

Ausa, atque ausura multa nec fanda manu.

Et, quamquam superest ingens audaciâ mentis,

Pallor in attonitæ virginis ore fuit,
 Ergo ubi prospexit ventientia vela; Tenemur,
 Et pater est aliqua fraude morandus, ait.
 Dum, quid agat, quærit, dum versat in omnia vultus
 Ad fratrem casu lumina flexa tulit,
 Cujus ut oblata est præsentia; Vicinus, inquit.
 Hic mihi mortæ sua causa salutis erit.
 Protinus ignari, nec quidquam tale timentis
 Innocuum rigido perforat ense latus.
 Atque ita divellit, divulsæque membra per agros
 Dissipat; in multis invenienda locis.
 Neu pater ignoret, scopulo proponit in alto
 Pallentesque manus, sanguineumque caput.
 Ut genitor lactuque novo tardetur, & artus
 Dum legit extinctos, tristè moretur iter.
 Inde Tomis dictus locus hic; quia fertur in illo
 Membra soror fratris consecuisse sui.

ELEGIA X.

Si quis adhuc istic meminit Nassonis adepti,
 Et superest sine me nomen in urbe meum;
 Suppositum stellis numquam tangentibus æquor
 Me sciat in media vivere Barbaria.
 Sauromatæ cingunt fera gens, Bessique, Getæque;
 Quam non ingenio nomina digna meo!
 Dum tamen auræ tepet; medio defendimus Istro.
 Ille suis liquidus bella repellit aquis,
 At cum tristis hiems squallentia protulit ora,
 Terraque marmoreo est candida facta gelu,
 Dum patet & Boreas, & nix injecta sub Arcto,
 Tum liquet, has gentes axe tremente premi.
 Nix jacet, & jactam nec sol, pluvixque resolvunt;
 Indurat Boreas, perpetuamque facit.

Ergo, ubi delicit nondum prior, altera venit;
 Et solet in multis bima manere locis.
 Tantaque commoti vis est Aquilonis, ut altas
 Equet humo turres, tectaque raptâ ferat.
 Pellibus, & sutis arcent mala frigora braccis,
 Oraque de toto corpore sola patent.
 Sæpè sonant moti glaciæ pendente capilli,
 Et nitet inducto candida barba gelu:
 Nudaque consistunt formam servantia testæ
 Vins: nec hausta meri, sed data frustra bibunt.
 Quid loquar, ut vincit concreta frigore rivi,
 Deque lacu fragiles effodiantur aquæ?
 Ipse, papyrifero qui non angustior amne,
 Miscetur vasto multa per ora freto,
 Czruleos ventis latices durantibus Ister
 Congelat, & tectis in mare serpit aquis.
 Quaque rates ierant, pedibus nunc itur: & undas
 Frigore concretas ungula pulsat equi.
 Perque novos pontes subter labentibus undis
 Ducunt Sarmatici barbara plaustra boves.
 Vix equidem credat: sed cum sint præmia falsi
 Nulla; ratam debet testis habere fidem;
 Vidimus ingentem glaciæ consistere pontum,
 Lubricaque immotas testa premebat aquas,
 Nec vidisse sat est; durum calcavimus æquor:
 Undaque non udo sub pede summa fuit.
 Si tibi tale fretum quondam, Leandre, fuisset,
 Non foret angustæ mors tua crimen aque.
 Tum neque se pândi possunt delphines in aurâ
 Tollere: conantes dura coercet hiems,
 Et quamvis Boreas jactatis insonat alis,
 Fluctus in obsesso gurgite nullus erit.
 Inclusæque gelu stabunt, ut marmore, puppes:
 Nec poterit rigidas findere remus aquas.

Vidimus in glacie pisces hæreo ligatos:
 Et pars ex illis tum quoque viva fuit.
 Sive igitur nihil Boreæ vis seva marinas,
 Sive redundatas flumine cogit aquas;
 Protinus, æquato siccis Aquilonibus Istro,
 Invehitur celeri barbarus hostis equo.
 Hostis equo pollens, longeque volante sagitta,
 Vicinam latè depopulatur humum.
 Diffugiunt alii; nullisque tuentibus agros,
 Incustoditæ diripiuntur opes.
 Ruris opes parvæ pecus, & stridentia plaustra;
 Et quas divitias incola pauper habet.
 Pars agitur vincit post tergum capta lacertis,
 Respiciens frustra rura, Laremque suum.
 Pars cadit hauriatis miserè confixa sagittis:
 Nam volucti ferro tinctile virus inest.
 Quæ nequeunt secum ferre, aut abducere, perdunt;
 Et cremat insonites hostica flamma casas.
 Tum quoque, cum pax est, trepidant formidine
 belli:
 Nec quisquam presso vomere sulcat humum.
 Aut videt, aut metuit locus hic, quem non videt,
 hostem,
 Cessat iners rigido terra relicta situ.
 Non hic pampinea dulcis latet uva sub umbra;
 Nec cumulat altos fervida musta lacus.
 Poma negat regio: nec haberet Acontius, in quo
 Scriberet hic dominæ verba legenda suæ.
 Adspiceres nudos sine fronde, sine arbore campos,
 Heu loca felicit non adeunda viro!
 Ergo, tam latè pateat cum maximâ orbis,
 Hæc est in pœnam terra reperta meam!

ELEGIA XL

SI quis es, insultes qui casibus, improbe, nostris,
 Meque reum dempto sine cruentus agas;
 Natus es è scopulis, nutritus lacte ferino;
 Et dicam silices poctus habere tuum.
 Quis gradus ulterior, quo se tua porrigat ira,
 Restat? quidve meis cernis abesse malis?
 Barbara me tellus, & inhospita littora ponti,
 Cumque suo Borea Mœnalis ura videt.
 Nulla mihi cum gente fera commercia linguz;
 Omnia solliciti sunt loca plena metus:
 Utque fugax avidis cervus depressus ab ursor,
 Cinctaque montanis ut pavet agna lupis;
 Sic ego belligeris à gentibus undique septus.
 Terreo, hoste meum penè premente latas.
 Utque sit exiguum pœnæ, quod conjugæ cara,
 Quod patria cauteo, pignoribusque meis,
 Ut nulla nulla feram, nisi nudam Cæsaris iram;
 Nuda pœnam nobis Cæsaris ira mali est?
 Et tamen est aliquis, qui vulnera cruda retractet;
 Solvat & in mores ora diserta meos.
 In causa facili cuivis licet esse disertus;
 Et minima vires frangere quassa valent.
 Subruere est arces, & stantia mœnia virtus:
 Quamlibet Ignavi præcipitata premunt.
 Non sum qui fueram, quid inanem proteris um-
 bram?
 Quid cinerem saxi bustaque nostra petis?
 Hector erat tunc cum bello certabat; at idem
 Tractus ab Hæmonio non erat Hector equo.
 Me quoque, quem notas olim, non esse memento,
 Ex illo superant hæc simulacra viro.

Quid simulacra, ferox, dictis incessis amaris?
 Parce, precor, manes sollicitare meos.
 Omnia vera puta meæ crimina: nil sit in illis,
 Quod magis errorem, quàm scelus esse putet.
 Pendimus en profugi (satis tua pectora) pœnas,
 Exsilioque graves, exsilique loco.
 Carnifici meæ fluenda potest fortuna videri:
 Te tamen est uno iudice mœsta parum.
 Sævior est tristi Busiride: sævior illo,
 Qui falsum lentis torruit igne bovem.
 Quique bovem Siculo fertur donasse tyranno,
 Et dictis artes concillasse suas:
 Munere in hoc, Rex est usus, sed imagine major:
 Nec sola est operis forma probanda mei.
 Adspicis à dextra laras hoc adaperitæ tauri?
 Hæc tibi, quem perdes, consociendus erit.
 Protinus inclusum lentis carbonibus ure:
 Mugiet, & veri vox erit illa bovis.
 Pro quibus inventis, ut munus munere penses,
 Da, precor, ingenio præmia digna meo.
 Dixerat, at Phalaris, pœnæ mirande repertor,
 Ipse tuum præsens imbue, dixit, opus.
 Nec mora; monstratis crudeliter ignibus ustus
 Exhibuit querulos ore tremente sonos.
 Quid mihi cum Siculis inter Scythiamque Getasque
 At te, quisquis is es, nostra querela reddi.
 Utque sitim nostro possis explere cruore;
 Quantaque vis, avido gaudia corde feras;
 Tot mala sum fugiens tellure, tot æquore passus,
 Te quoque ut auditis posse dolore putem.
 Crede mihi, si sit nobis collatus Ulysses,
 Neptuni minor est, quam Jovis ira fult.
 Ergo quicumque es, recindere vulnera noli;
 Deque gravis duras ulcere tolle manus:

Utque meæ famam tenuent obliviam culpæ,
 Facta cicatricem ducere nostra sine.
 Humanæque memor sortis, quæ tollit eodem,
 Et premit; incertas ipse verè vices.
 Et quoniam, fieri quod nunquam posse putavi,
 Est tibi de rebus maxima cura meis;
 Non est quod timeas: Fortuna miserissima nostra est,
 Omne trahit tecum Cæsaris ira malum.
 Quod magis ut liqueat, neve hoc tibi fingere
 credas;
 Ipse velim Pœnas experire meas.

ELEGIA XII

FRigora jam Zephyri minuunt: annoque peracto
 Longior antiquis visa Mæotis hiems.
 Impositamque sibi qui non bene perulit Hellem,
 Tempora nocturnis æqua diurna facit.
 Jam violas puerique legunt, hilaresque puellæ;
 Rustica quam nullo terra serente gerit.
 Prætaque pubescunt variorum flore colorum,
 Indocilique loquax guttore vernat avis.
 Utque malæ crimen matris deponat hirundo,
 Sub trabibus cunas parvaque tecta facit.
 Herbaque, quæ larvis Cerealibus obruta sulcis,
 Exerit è repida molle cacumen humo.
 Quoque loco est vitis, de palmitæ gemma movetur:
 Nam procul à Getico littore vitis abest.
 Quoque loco est arbor, turgescit in arbore ramus;
 Nam procul à Geticis finibus arbor abest.
 Oia nunc istis: junctæque ex ordine ludis,
 Cedunt verbosi garrula bella Fori.
 Usus equi nunc est, levibus nunc luditur armis:
 Nunc pila, nunc cælestis volvitur orbe trachus.

Nunc, ubi perfusa est oleo labente iuventus,
 Defessos artus virgine tingit aqua.
 Scena viget, studisque favor distantibus ardet:
 Proque tribus resonant terna theatra foris.
 O quater, & quoties non est numerare, beatum,
 Non interdicta cui licet urbe frui!
 At mihi sentitur nix verno sole soluta,
 Quæque lacu duro vix sodiantur aquæ.
 Nec mæse concrevit glaciæ: nec, ut antè, per
 Istrum
 Stridala Sautomates plaustra bubulcus agit.
 Incipient alique tamen huc adnare carinz;
 Hospitæque in ponti littore puppis erit;
 Sedulus occurram nauæ: dictaque salute,
 Quid veniat, quæram, quisve, quibusve locis,
 Ille quidem mirum, ni de regione propinqua
 Non nisi vicinas cautus ararit aquas.
 Rarus ab Italia tantum mare navita transit:
 Littora rarus in hac portubus orba venit.
 Sive tamen Graja scierit, sive ille Latina
 Voce loqui; certè gratior hujus erit.
 Fas quoque ab ore freti longèque Propondidos undis
 Huc aliquem certo vela dedisse Notò.
 Quisquis is est memori rumorem voce referte,
 Et fieri famæ, paræque, gradusque potest.
 Is precor auditos possit narrare triumphos
 Cæsaris, & Latio reddida vota Jovi:
 Teque rebelatrix tandem Germania magni
 Triste caput pedibus supposituræ ducis.
 Hæc mihi qui referet, quæ non vidisse dolebo,
 Ille mæx domui protinus hospes erit.
 Hei mihi! jamne domus Scythico Nassonis in orbe
 est?
 Jamque suum mihi dat pro lare præna locum!

Di faciant, Cæsar non hic penetrale domumque,
 Hospitium pœnæ sed velit esse mæx.

ELEGIA XIII.

Ecce supervacuum (quid enim fuit utile nasci?)
 Ad sua natalis tempora noster adest.
 Dure, quid ad miseris veniebas essulis annos?
 Debueras illis impossuisse modum.
 Si tibi cura mei, vel si pudor ullus inesset;
 Non ultra patriam me sequeere meam.
 Quoque loco primum tibi sum male cognitus infans,
 Illo tentasses ultimus esse mihi.
 Jamque relinquendo, (quod idem fecere sodales,)
 Tu quoque discessis tristes in urbe, Vale.
 Quid tibi cum Ponto, num te quoque Cæsaris ira
 Extremam gelidi misit in orbis humum?
 Scilicet expectas soliti tibi moris honorem,
 Pendeat ex humeris vestis ut alba meis?
 Fumida cingatur florentibus ara coronis?
 Micaque solemnis thuris in igne sonet?
 Libaque dem pro te genitale notantia tempus,
 Concipiamque bonis ore faventè preces?
 Non ita sum positus: nec sunt ea tempora nobis,
 Adventu possim lætus ut esse iſo.
 Funeris mihi ferali cincta cypressu
 Convenit, & structis flamma parata rogis.
 Nec dare thura liber nihil exorantia divos:
 In tantis subeunt nec bona verba malis.
 Si tamen est aliquid nobis hac læce petendum:
 In loca ne redeas amplius ista, precor:
 Dum me terrarum pars panè novissima Pontus
 Euzani falso nomine dictus habet.

ELEGIA XIV.

Cultor, & antistes doctorum sancte vicorum,
 Quid facies ingenio semper amice meo?
 Ecquid, ut incolamem quondam celebrate solebas,
 Nunc quoque, ne videar totus abesse, caves?
 Colligis, exceptis, equid mea carmina, solis
 Artibus, artificum quae nocuere suo?
 Innò ita fac: quæso, vatium studiose novorum,
 Quaque potes, retine corpus in urbe meum.
 Est fuga dicta mihi, non est fuga dicta libellis,
 Qui domini penam non meruere sui.
 Sæpè per extemas profugus pater exulat oras;
 Urbe tamen natis extulis esse licet.
 Balladis exemplo, de me sine matre creata
 Carmina sunt: stirps hæc progeniesque mea.
 Hanc tibi commendo: quæ quo magis orba parente
 est,
 Hoc tibi intorsit sarcina major erit.
 Tres mihi sunt nati contagia nostra secuti:
 Cetera fac curæ sit tibi turba palam.
 Sunt quinque mutata ter quinque volumina formæ;
 Carmina de domini funere raptâ sui.
 Illud opus potuit, si non prius ipse perissem,
 Certus à summa nomen habere manu.
 Nunc incorrectum populi pervenit in ora:
 In populi quidquam si tamen ore meum est.
 Hoc quoque, nescio quid, nostris appone libellis,
 Diverso missum quod tibi ab orbe venit.
 Quod quicumque leget (si quis leget) æstimet antè
 Compositum quo sit tempore, quoque loco.
 Equus erit scriptis; quorum cognoverit esse
 Exilium tempus, barbaricæque locum.

Inque tot adversis carmen mirabitur ullum
 Ducere me tristi sustinuisse manu.
 Ingenium fregere meum mala: cujus & antè
 Fons infœcundus, parvæque vena fuit.
 Sed quæcumque fuit, nullo exercente, refugit,
 Et longo perit arida facta situ.
 Non hic librorum, per quos inviter, narque,
 Copia: pro libris arcus, & arma sonant.
 Nullus in hac terra, recitem si carmina, cujus
 Intellecturis auribus utar, adest.
 Nec quo secedam, locus est: custodia muri
 Summovet infestos, clausaque porta, Getas.
 Sæpè aliquod quæro verbum, nomenque locumque,
 Nec quisquam est, à quo certior esse queam.
 Dicere sæpè aliquid conanti (turpè fateri,)
 Verba mihi desunt; dediticique loqui.
 Threicio, Scythique ferè circumsonor ore,
 Et videor Geticis scribere posse modis.
 Crede mihi, timeo, ne sint immista Latinis,
 Inque meis scriptis Pontica verba legas.
 Qualecumque igitur, veniâ dignare libellum:
 Sortis & excusa conditione meæ.

P. OVIDII
 NASSONIS
 TRISTIUM
 LIBER IV.
 ELEGIA I.

Si qua meis fuerint, ut erunt, vitiosa libellis;
 Excusata suo tempore, lector, habe.
 Exsul eram; requiesque mihi, non fama petita est.
 Mens intenta suis ne foret usque malis.
 Hoc est, cur cantet vinctus quoque compede fossor,
 Indocili numero cum grave molit opus.
 Cantat & inuitens limesque pronus arenae,
 Adverso tardam qui trahit omne ratem.
 Quisque refert pariter lentos ad pectora remos,
 In numerum pulsa brachia versat aqua.
 Fessus ut incubuit baculo, saxove resedit
 Pastor; arundineo carmine mulcet oves.
 Cantantis pariter, pariter data pensa trahentis
 Fallitur ancillae, decipiturque labor.
 Ferrus & abducta Lyrnoside tristis Achilles
 Harmonia curas attenuasse lyra.
 Cum traheret silvas Orpheus, & dura canendo
 Saxa; bis amissa conjugis moestus erat.
 Me quoque levat Ponti loca iussa petentem,
 Sola comes nostrae perstitit illa fugae.

Sola nec insidias inter, nec militis ensem,
 Nec mixto, nec ventos, barbaramque rimet.
 Sed quoque, cum perili, quis me deceperit error:
 Et culpam in facto, non scelus, esse meo.
 Scilicet hoc ipso nunc aqua, quod obiit ante,
 Cum mecum iugum criminis acta rea est.
 Non equidem vellem, quoniam nocitura fuerint,
 Perfidum sacris imposuisse manum:
 Sed nunc quid faciam? vis me teneat ipsa sacrorum:
 Et carmen demens carmine lassus amo.
 Sic nova Dolichio lotos gustata palato,
 Illo, quo nocuit, grata sapove fuit.
 Sentit amans sua damna fere; tamen haeret in illis:
 Materiam culpae persequiturque suae.
 Nos quoque delectant, quamvis nocuere, libelli;
 Quodque mihi telum vulnera fecit, amo.
 Forsitan hoc studium possit furor esse videri:
 Sed quiddam furor hic utilitatis habet.
 Semper in obtutu mentem vetat esse malorum;
 Praesentis casus immemoremque facit.
 Utque suum Bacehis non sensit saucia vulnus,
 Dum stupeo Edonis esululata iugis;
 Sic ubi mox calent sacro mea pectora thyrsu,
 Aitior humano spiritus ille malo est.
 Ille nec exsilium, Scythici nec litora Ponti
 Ille nec iratos sentit habere deos.
 Utque soporiferæ biberem si pocula Lethes,
 Temporis adversi sic mihi sensus abest:
 Jure deas igitur veneror mala nostra levantes;
 Sollicitae comites ex Heliconae fugae:
 Et partim pelago, partim vestigia terra,
 Vel rate dignatas, vel pede nostra sequi.
 Sint, precor, haec saltem faciles mihi: namque
 deorum

Cetera dum magno Cæsare turba facit.
 Maque tot adversis cumulat, quot litus arenas,
 Quotque fretum pisces, ovaque pisces habet.
 Vere prius fotes, æstu numerabis aristes,
 Poma per autumnum, frigoribusque nives;
 Quam mala, quæ patior toto jactatus in orbe,
 Dum miser Euxini littora sæva peto.
 Nec tamen, ut veni, levior fortuna malorum est:
 Huc quoque sunt nostras fata secuta vias.
 Hic quoque cognosco natalis stamina nostri;
 Stamina de nigro vellere facta mihi.
 Utque neque insidias, capitique pericula narrem;
 Vera quidem vidi, sed graviora fide.
 Vivere quam miserum est inter Bessosque, Getasque
 Illi, qui populi semper in ore fuit!
 Quam miserum est porta vitam, muroque latrari,
 Vixque sui tutum viribus esse loci!
 Aspera militæ juvenis certamina fugi,
 Nec nisi lusura novimus arma manu:
 Nunc senior gladioque latus, scutoque sinistram,
 Canitiem galeæ subijctoque meam.
 Nam dedit è specula custos ubi signa tumultus;
 Induimus trepida protinus arma mano.
 Hostis habens arcus, imbutaque tela veneno,
 Sævus anhelanti mœnia lustrat equo.
 Utque rapax pecudem, quæ se non texit ovilli,
 Per rana, per silvas, fertque, trahitque lupus,
 Sic, si quem nondum portarum sede receptum
 Barbaris in campis reperit hosti, agit.
 Aut sequitur captus, conjunctaque vincula collo
 Accipit; aut telo virus, habente perit.
 Hic cœn sollicitæ jaceo novus incola sedis
 Hæu nimium fati tempora lenta mea!
 Et tamen ad numeros, antiquaque sacra reverti,

Sustinet in tantis hospita Musa malis.
 Sed neque cui recitem quisquam est mea carmina;
 nec qui
 Auribus accipiat verba Latina suis.
 Ipsi mihi (quid enim factam?) scriboque, legoque,
 Tutaque judicio littera nostra suo est.
 Sæpè tamen dixi; Cui nunc hæc cura laborat?
 An mea Sarmatæ scripta Getæque legent?
 Sæpè etiam lacrymæ sunt, me scribente, profusæ,
 Humidaque est fletu littera facta meo.
 Corque vetusta meum tamquam nova vulnere sentit;
 Inque sinum mœstæ habitur imber aquæ.
 Dum, vice mutata, qui sim, fuerimque, recordor,
 Et tulerit me quo casus, & unde, subit;
 Sæpè manus domens, studii irata malignis,
 Mist in aruros carmina nostra focos.
 Atque ita de multis, quoniam non multa supersunt,
 Cum venia facito, quisquis est, ista legas.
 Tu quoque non melius, quam sum mea tempora,
 carneo
 Interdicta mihi, consule, Roma, boni.

ELEGIA II.

JAM fera Cæsaribus Germania, totus ut orbis,
 Victa potest flexo succubuisse genu.
 Altaque velentur fortasse palatia testis;
 Thuræque in igne æonem, inficiantque diem:
 Candidaque adducta collum percussa securi
 Victimæ purpureo sanguine tingat humum.
 Dona que amicorum templis promissa seorum,
 Reddere victores Cæsar uterque parent:
 Et qui Cæsareo juvenes sub nomine crescent,
 Perpetuo terras ut regat ista domus.

Cumque bonis nutibus pro sospite Livia nato
 Munera dat meritis, sæpe datura, deis:
 Et pariter matres, & quæ sine crimine castor
 Perpetua servant virginitate focos.
 Plebs pia, cumque pia lætatur plebe Senatus;
 Parvaque, cujus eram pars ego nuper, eques.
 Nos totum expulsos communia gaudia fallunt;
 Famaque tam longè non nisi parva venit.
 Ergo omnis populus poterit spectare triumphos,
 Cumque ducam titulis oppida capta leget.
 Vinculaque captiva reges cervicæ gerentes
 Ante coronatos ire videbit equos:
 Et cernet vultus aliis pro tempore versos,
 Terribiles aliis, immemoresque sui.
 Quorum pars causas, & res, & nomina quæret:
 Pars referet, quamvis noverit illa parum:
 Hic, qui Sardonio fulget sublimis in ostro,
 Dux fuerat belli; proximus ille duci.
 Hic, qui nunc in humo lumen miserabile fixit,
 Non isto vultu, cum tulit arma fuit.
 Ille ferox, & adhuc oculis hostilibus ardens,
 Hortator pugnae, consiliumque fuit.
 Perfidus hic nostros inclausit fraude locorum,
 Squallida promissis qui tegit ora comis.
 Illo, qui sequitur, dicunt mactata ministro
 Sæpe recusanti corpora capta deo.
 Hic lacus, hi montes, hæc tot castella, tot amnes,
 Plena feræ cædis, plena cruoris erant.
 Drusus in his meruit quondam cognomine terras,
 Quæ bona progenies digna parente fuit.
 Cornibus hic fractis viridi malè tectus ab ulva
 Decolor ipse suo sanguine Rhenus erat.
 Crinibus en etiam fertur Germania passis,
 Et ducis invictis sub pede mæsta sedet.

Collaque Romanæ præbens animosa securi
 Vincula fert illa, qua tulit arma, manu.
 Hos super in curru, Cæsar, victore veheris,
 Purpureos populi rite per ora tui.
 Quaque ibis, manibus circumplaudere tuorum;
 Undique jactato flore tegente vias.
 Tempora Phœbea lauro cingentur; lœque,
 Miles, lo, magna voce, triumphæ; canet.
 Ipse sono, plausoque simul, fremituque canentum
 Quadrijugos cernens sæpe resistere equos.
 Inde petes arcem, & delubra sævientia votis:
 Et dabitur merito laurea vota Jovi.
 Hæc ego submotus, qua possum, mente videbo:
 Erepti nobis jus habet illa loci.
 Illa per immensas spatietur libera terras:
 In cœlum celeri pervehit illa via.
 Illa meos oculos mediam deducit in Urbem;
 Immunes tanti nec sinit esse boni.
 Invenietque viam, qua currus spectet eburnos:
 Si certè in patria perbreve tempus ero.
 Vera tamen capiet populus spectacula felix,
 Lætaque erit præsens cum duce turba suo.
 At mihi fingenti tantum, longeque remoto,
 Auribus hic fructus percipiendus erit.
 Atque procul Latio diversum missus in orbem
 Qui narret cupido, vix erit, ista mihi.
 Is quoque jam serum referet, veteremque triumphum;
 Quo tamen audiero tempore, lætus ero.
 Illa dies veniet, mea qua lugubria ponam;
 Causaque privata publica major erit.

ELEGIA III.

Magna, minorque feræ; quarum regis altera
 Ganjas,
 Altera Sidonias, utraque sicca, rates:
 Omnia cum summo positæ videatis in ære,
 Et maris occiduas non subeatis aquas:
 Æthereamque suis cingens amplexibus arcem
 Vester ab intacta circulus exstet humo;
 Adspicite illa, precor, quæ non bene monia quondam
 Dicitur Iliades transiluisse Remus.
 Inque meam nitidos dominam convertite vultus:
 Sitque memor nostri necne, referte mihi.
 Hei mihi! cur, nimium quæ sunt manifesta, requirit?
 Cur labat ambiguo spes mea mista metu?
 Crede quod est, quod vis, ac desine tuta veteri:
 Deque fide certa sit tibi certa fides.
 Quodque polo fixæ nequeunt tibi dicere flammæ,
 Non mentitura tu tibi voce refer:
 Esse tui memorem, de qua tibi maxima cura est.
 Quodque potest, secum nomen habere tuum;
 Vultibus illa tuis tamquam præsentibus hæret,
 Teque remota procul, si modo vivit, amat.
 Ecquid ubi incubuit iusto mens ægra doloris?
 Lenis admonito pectore somnus abit?
 Tunc subeunt curæ, dum te lectusque, locusque
 Tangit, & oblitam non sinit esse mei?
 Et veniunt æstus, & non immensa videtur;
 Fessaque jactati corporis ossa dolens,
 Non equidem dubito, quin hæc, & cetera fant;
 Detque tuus mæsti signa doloris amor.
 Nec craciere minus, quam cum Thebana cruentum
 Hectora Thessalico vidit ab axe rapi.

Quid tamen ipse precor dubito; nec dicere possum
 Affectum, quem te mentis habere velim.
 Tristis es? indignor, quo sim tibi causa doloris:
 Non est ut amisso conjugè digna fores.
 Tu verò tua damna dole mississima conjux;
 Tempus & à nostris exigit triste malis:
 Fleque meos casus; est quædam flere voluptas:
 Expletur lacrymis egeriturque dolor.
 Atque utinam lugenda tibi non vita, sed esset
 Mors mea, morte fores sola relicta mea!
 Spiritus hic per te patrias exisset in auras!
 Sparsissent lacrymæ corpora nostra pia!
 Supremoque die notum spectantia cælum
 Texissent digiti lumina nostra tui!
 Et cinis in tumulo positus jacuisset avito!
 Tactaque nascenti corpus haberet humis!
 Denique dum vixi sine crimine, mortuus essem!
 Nunc mea supplicio vita pudenda suo est.
 Me miserum, si tu, cum diceris exullis uxor,
 Avertis vultus, & subit ora rubor!
 Me miserum, si turpe putas mihi nupta videri!
 Me miserum, si te jam pudet esse meam!
 Tempus ubi est illud, quo te jactare solebas
 Conjuge, nec nomen dissimulare tui?
 Tempus ubi est, quo te (nisi si fugis illa referri)
 Et dici memini, juxit & esse miram?
 Utique proba dignum est, omni tibi dote placebam,
 Addebat veris multis faventis amor.
 Nec quem præferres, (ita res tibi magna videbar)
 Quemve tuum malles esse, vir alter erat.
 Nunc quoque ne pudeat, quod sis mihi nupta:
 tuusque
 Non dolor hinc debet abesse pudor,
 Cum cecidit Cæcæus subito temerarius esto,

Non legis Evandren erabuisse viro?
 Nec, quia Rex mundi compeccuit ignibus ignes,
 Ipse tuis, Phœdon, inficiandus eras.
 Nec Semele Cadmo facta est aliena parenti,
 Quod precibus peritit ambitiosa suis.
 Nec tibi, quod sævis ego sum Jovis ignibus lectus,
 Purpurea mollis fiat in ore rubor:
 Sed magis in nostri curam consurge tuendi,
 Exemplumque mihi conjugis esto bonæ:
 Materiamque tuis tristem virtutibus imple.
 Ardua per præceptis gloria exiit iter.
 Hectora quis nosset, felix si Troja fuisset?
 Publica virtuti per mala facta via est.
 Ars tua, Thîpiti, jacet, si non sit in æquore
 flucus:
 Si valeant homines, ars tua, Phœbe, jacet.
 Quæ latet, inque bonis cessat non cognita rebus,
 Apparet virtus, arguiturque malis.
 Dat sibi nostra locum tituli fortuna; caputque
 Conspicuum pietas quas tua tollat, habet.
 Etere temporibus, quotum nunc munere freta es,
 En pater in laudes arca magna tuas.

ELEGIA IV.

O Qui, nominibus cum sis generosus avitis,
 Exsuperas morum nobilitate genus:
 Cujus inest animo patris candoris imago,
 Non careat nervis candor ut luce suis.
 Cujus in ingenio est patris facundia linguæ;
 Qua prior in Latio non fuit ulla foro.
 Quod minime volui, positus pro nomine signis,
 Dictus es; ignosce laudibus ipse tuis.
 Nil ego peccavi: tua te bona cognita produnt.

Si quod es, appares, culpa soluta mea est.
 Nec tamen officium nostro tibi carmine factum,
 Principe tam justo, posse nocere puto.
 Ipse pater patriæ (quid enim civilis illo?)
 Sustinet in nostro carmine sæpè legis
 Nec prohibere potest, quia res est publica, Cæsar;
 Et de communi pars quoque nostra bono est.
 Jupiter ingenis præbet sua numina vatum,
 Sequæ celebrari quolibet ore sinit.
 Causa tua exemplo superiorum tuta duorum est.
 Quorum hic adspicitur, creditur ille deus.
 Ut non debuerim, tamen hoc ego crimen habebō:
 Non fuit arbitrii lîtera nostra tui:
 Nec nova, quod tecum loquor, est injuria nostra,
 Incolumis cum quo sæpè locutus eram.
 Quo vereare minus, ne sim tibi crimen amicus;
 Invidiam, si qua est, auctor habere potest.
 Nam tuus est primis cultus mihi semper ab annis,
 (Hoc certè noli dissimulare) pater:
 Ingeniumque meum (potes hæc meminisse) probabat:
 Plus etiam, quam me iudice dignus eram.
 Deque meis illo referebat versibus ore,
 In quo pars altæ nobilitatis erat:
 Non igitur tibi nunc, quod me domus ista recepit;
 Sed prius auctori sunt data verba tuo.
 Nec data sunt, mihi crede, tamen: sed in omnibus
 actis,
 Ultima si demas, vita tuenda mea est.
 Hanc quoque, perit, culpam scelus esse negabis
 Si tanti series sit tibi nota mali.
 Aut timor, aut error nobis; prius obfuit error.
 Ah! sine me sati non meminisse mei!
 Neve retractando nondum cœcuntia rumpe
 Vulnere; vis illis proderit ipsa quiete.

Ergo ut jure damus poenas; sic absult omne
 Peccato facinus, consiliumque meo.
 Idque deus sentit: pro quo nec lumen ademptum
 Nec mihi detractas possidet alter opes.
 Forsitan hanc ipsam (vivat modo) finiet olim,
 Tempore cum fuerit lenior ira, fugam.
 Nunc, precor, hinc alio jubeat discedere: si non
 Nostra verecundo vota pudore carent.
 Mitius exsilium, pauloque propinquius, opto;
 Quique sit à sevo longius hoste, locum.
 Quantaque in Augusto clementia; si quis ab ille
 Hoc peteret pro me, forsitan ille daret.
 Frigida me cohibent Euxini litora Ponti:
 Dictus ab antiquis Axenus ille fuit.
 Nam neque jaectantur moderatis æquora ventis,
 Nec placidos portus hospita navis habet.
 Sunt circa gentes quæ prædam sanguine quarant,
 Nec minus infida terra timetur aqua.
 Illi, quos audis hominum gaudere cruore,
 Penè sub ejusdem sideris axe jacent.
 Nec procul à nobis locus est, ubi Taurica dira
 Cæde phœtræ pascitur ara deæ.
 Hæc prius, ut memorant, non invidiosa nefandis,
 Nec cupienda bonis, regna Theantis erant.
 Hic pro supposita virgo Pelopæa cerva
 Sacra deæ coluit qualiacumque suæ.
 Quo postquam, dubium plus, an sceleratus, Orestes
 Exactus furibus venerat ipse suis,
 Et comes exemplum veri Phœæus amoris,
 Qui duo corporibus, mentibus unus erant:
 Protinus evicti Trivizæ ducuntur ad aram,
 Quæ stabat geminas ante cruenta fores.
 Nec tamen hanc sua mors, nec mors sua tetruit
 illum,

Alter ob alterius funera moestus erat.
 Et jam constiterat stricto mucrone sacerdos;
 Cinserat & Grajas barbara vitta comas:
 Cum vice sermonis fratrem cognovit; & illi
 Pro nece complexus Iphigenia dedit.
 Lata deæ signum crudelia sacra petoræ
 Transtulit ex illis in meliora locis.
 Hæc igitur regio, magni penetrantia mundi,
 Quam fugere homines, dique, propinqua mihi est;
 Atque meam terram prope sunt funebria sacra,
 Si modo Nassoni barbara terra sua est.
 O utinam venti, quibus est abiatas Orestes,
 Placata; referant & mea vela, deo!

ELEGIA V.

O Mihi dilector inter sors prima sodales,
 Unica fortunæ ara reperta meis:
 Cujus ab alloquiis anima hæc moribunda revixit,
 Ut vigil infusa Palladæ flamma solet:
 Qui veritus non est portus aperire fideles,
 Fulmine percussæ, confugiumque rari;
 Cujus eram censu non me sensurus egentem,
 Si Cæsar patrias eripuisset opes;
 Temporis oblitum dum me rapit impetus hujus,
 Excidit heu nomen quam mihi penè tum!
 Te tamen agnoscis, tacitusque cupidine laudis,
 Ille ego sum, cuperes dicere posse palam.
 Certè ego, si sineres, titulum tibi reddere vellem,
 Et raram famæ conciliatam fidem.
 Ne noceam grato vereor tibi carmine; neve
 Intempestivus nominis obstet honor.
 Quod licet, & tutum est, intra tua pectora gaude,
 Neque tal memorem, teque fuisse mei.

Utque facies, remis ad opem luctare ferendam,
 Dum veniet placido mollior aura deo:
 Et tutare caput nulli servabile; si non,
 Qui mersit Stygia, sublevet illud, aqua.
 Teque, quod est rarum, præstia constanter ad omne
 Indeclinatæ munus amicitiae.
 Sic tua processus habeat fortuna perennes:
 Sic ope non egeas ipse, juvesque tuos:
 Sic æquet tua nupta virum bonitate perenni,
 Incidat & vestro rara querela thoro:
 Diligat & semper socius te sanguinis illo,
 Quo pius affectu Castora frater amat:
 Sic juvenis, similisque tibi sit natus, & illum
 Moribus agnoscat quilibet esse tuum:
 Sic faciat socerum tæda te nata jugali;
 Nec tardum juveni det tibi nomen avi.

ELEGIA VI.

Tempore rucicæ patiens fit taurus aratri,
 Præbet & incurvo colla premenda jugo:
 Tempore parat equus lentis animosus habenis,
 Et placido durus accipit ore lupos.
 Tempore Porcorum concipitur ira leonum;
 Nec feritas animo, quæ fuit antè, manet.
 Quæque sul' jussis obtemperat Inda magistri
 Bellua; servitium tempore virta subit.
 Tempus, ut extentis tumeat facit uva racemis,
 Vixque merum capiant grana, quod Intus habent.
 Tempus & in canas semen producit aristas;
 Et ne sint tristi poma sapore facit.
 Hoc tenuat dentem terram renovantis aratri;
 Hoc rigidos silices, hoc adamantas terit.
 Hoc etiam sævas paulatim mitigat iras;

Hoc minuit luctus, moestaque corda levât.
 Cuncta potest igitur tacito pede lapsa vetustas;
 Præterquam curas attenuare meas.
 Ut patria careo; his frugibus arca trita est:
 Dissoluit nudo pressa his uva pede.
 Nec quæsitæ tamen spatio patientia longo est;
 Memque mali sensum nostra recentis habet.
 Scilicet & veteres fugiunt juga sæpè juveni,
 Et domitus freno sæpè repugnat equus.
 Terribior est etiam præsens ærumna priore:
 Ut sit enim sibi par, crevit, & aucta mora est.
 Nec tam nota mihi, quam sunt, mala nostra fuerunt;
 Sed magis hoc, quo sunt cognitiora, gravant.
 Est quoque non minimum vires afferre recentes;
 Nec præconsumptum temperis esse malis.
 Fortior in fulva novus est luctator arena,
 Quam cui sunt tarda brachia fessa mora.
 Intèger est melior nitidis gladiator in armis,
 Quam cui tela suo sanguine tincta rubent.
 Fest bene præcipites navis modo facta procellas:
 Quamlibet exiguæ solvitur imbre vetus.
 Nos quoque, quæ ferimus, tullius patientius antè,
 Et mala sunt longa multiplicata die.
 Credite, deficio, nostrogue à corpore quantum
 Auguror, accedunt tempora parva mali.
 Nam neque sunt vires, nec qui color esse solebat:
 Vix habeo tennem, quæ tegat ossa, cutem.
 Corpore sed mens est ægro magis ægra, malique
 In circumspectu stat sine fine sui.
 Ubi abest facies, absunt mæx cura sodales
 Et, qua nulla mihi casior, vxor abest.
 Vulgus adest Sæythicum, bractæaque turba Ge-
 tarum;
 Sic mala, quæ video, non videoque, nocent.

Uos tamen spes est, quæ me solatur in istis;
Hæc fore morte mea non diuturna mala.

ELEGIA VII.

BIS me sol adit gelidæ post frigora brumæ,
Bisq[ue] solum tacto pisce peregit iter.
Tempore tam longe cur non tua dextera versus,
Quamlibet in paucos officiosa fuit?
Cec tua cessavit pietas, scribentibus illis,
Esiguis nobis cum quibus tuus erat?
Cur quoties alicui chartæ sua vincula dempsi,
Illam speravi nomen habere tuum?
Di faciant, ut sæpe tua sis epistola dextra
Scripta, sed è multis reddita nulla mihi.
Quod precor esse liquet: credam prius ora Medusæ
Gorgonis anguinis cincta fuisse comis:
Esse canes uero sub Virginis: esse Chimæram,
A truce quæ flammis separet angue leam:
Quadrupesque homines cum pectore pectora
Iunctos:
Tergeminumque virum, tergeminumque canem:
Sphingaque, & Harpyias, serpentipedesque Gi-
gantes:
Centimanumque Gygen, semibovemque virum.
Hæc ego cuncta plus, quam te, carissime, credam
Mutatum, & curam deposuisse mei.
Innumeri montes inter me, & teque, viæque,
Flumina, & campi, nec freta pauca, jacent.
Mille potest causis, à te quæ littera sæpe
Missa sit, in nostras rara venire manus.
Mille tamen causas scribendo vixit frequenter:
Excusam ne te semper, amice, mihi.

ELEGIA VIII.

JAM mea cygneas imitantur tempora plumas,
Inficit & nigras alba senectæ comas:
Jam subeunt anni fragiles & inertior ætas:
Jamque parum firmo me mihi ferre grave est.
Nunc erat, ut posito deberem sine laborum
Vivere, me nullo sollicitante metu:
Quoque meæ semper placuerunt otia menti,
Carpere, & in studiis molliter esse meis:
Et parvam celebrare domum, veteresque Penates,
Et quæ nunc domino cura paterna carent:
Innue sinu dominæ, carisque nepotibus, inque
Securus patria consensisse mea.
Hæc mea sic quondam peragi speraverat ætas:
Hos ego sic annos ponere dignus eram.
Non ita dis visum: qui me terraque, marique
Actum Sarmaticis exposcere locis.
In cava ducentur quassæ navalia puppes,
Ne temerè in medijs distollantur aquis.
Ne credas, & multas palmas inhonestet adeptas,
Languidus in pratis gramina carpit equus.
Miles, ubi emeritis non est satis utilis armis,
Ponit ad antiquos, quæ tulit, arma, Lares.
Sic igitur tarda vires minuto senecta,
Me quoque donari jam rude, tempus erat.
Tempus erat, nec me peregrinum ducere cælum,
Nec siccam Getico fonte levare sitim;
Sed modo, quos habui, vacuos secedere in hortos;
Nunc hominum visu curas & urbe frui.
Sic animo quondam non divinate futura,
Optabam placidè vivere posse senex.
Fata repugnantur: quæ, cum mihi tempora prima

Mollia præberent, posteriora gravant.
 Jamque, decem iustis omni sine labe peractis,
 Parte precor vitæ deteriore mea.
 Nec procul à metis quas penè tenere videbar,
 Curriculo gravis est facta ruina meo.
 Ergo illum demens in me sævire coëgi.
 Mitius imminens quo nihil orbis habet:
 Ipsaque delictis victa est clementia nostris:
 Nec tamen errori vita negata meo est.
 Vita procul patria peragenda sub axe Boreo,
 Qua maris Euxini terra sinistra jacet.
 Hæc mihi si Delphi, Dodonaque diceret ipsa;
 Esse videretur vana uterque locus.
 Nil adeo validum est, adamas licet alliget illud,
 Ut maneat rapido firmius igne Jovis.
 Nil ita sublime est, supraque pericula tendit,
 Non sit ut inferius suppositumque deo:
 Nam quamquam vitio pars est contracta malorum,
 Plus tamen exitii numinis ira dedit.
 At vos admoniti nostris quoque casibus este,
 Æquantom superos emeruisse virum.

ELEGIA IX.

Si licet, & pateris, nomen facinusque tacebo,
 Et tua Lethæis acta dabuntur aulis;
 Nostraque vincetur lacrymis clementia series.
 Fac modo te pateat poenituisse tui.
 Fac modo te damnes, cupiasque eradere vitæ
 Tempora, si possis, Tisiphonæ tuz.
 Sin minus, flagrant odio tuo pectora nostros;
 Induet infelix arma coacta dolor.
 Sin licet extremum, sicut sum, missus in orbem;
 Nostras suas istuc porriget ira manus.

Omnia, si nescis, Cæsar mihi jura reliquit;
 Et sola est patria, poena catere mea.
 Et patriam, modo sit sospes, speramus ab illo.
 Sæpè Jovis telo querens adusta viret.
 Denique vindictæ si sit mihi nulla facultas:
 Pierides vites, & sua tela dabunt.
 Ut Scythiæis habitem longè summotus in oris,
 Sicæque sint oculis proxima signa meis:
 Nostra per immensas ibunt præconia gentes;
 Quidque querar, notum, qua patet orbis, erit.
 Ibi ad occasum, quidquid dicemus, ab ortu;
 Testis & Hesperia vocis Eous erit.
 Trans ego tellurem, trans altis audiar undas,
 Et gemitus vox est magna futura mei.
 Nec tua te sontem tantum modo sæcula norint:
 Perpetuæ crimen posteritatis eris.
 Jam feror in pugnas, & nondum cornua sumpsit.
 Nec mihi sumendi causa sit ulla velim.
 Circus adhuc cessat: spargit tamen acer arenam
 Taurus, & infesto jam pede pulsat humum.
 Hoc quoque quam volui, plus est, cane Musa recessus;
 Dum licet huic nomen dissimulare suum.

ELEGIA X.

Ille ego, qui fueram tenerorum lusor amorum,
 Quem legis ut notis accipe posteritas.
 Sulmo mihi patria est gelidæ uberrimus undis,
 Nulla qui novies, distat ab urbe decem.
 Editus hinc ego sum: nec non, ut tempora noris,
 Cùm cecidi fato consul uterque pari:
 Si quid est usque à proavis vetus ordinis hæres;
 Non modo fortunæ munere factus eques.

Nec stirps prima fuit genito sum fratre creatus,
 Qui tribus ante quater mensibus ortus erat.
 Lucifer amborum natalibus affuit illem:
 Una celebrata est per duo liba dies.
 Hæc est armiferæ festis de quinque Minervæ,
 Quæ fieri pagna prima cruenta solet.
 Protinus excolitur teneri, curaque parentis
 Imus ad insignes Urbis ab arte viros.
 Frater ad eloquium viridi tendebat ab ævo,
 Fortia verborum natus ad arma fori.
 At mihi jam puero coelestia sacra placebant,
 Inque suum sortim Mæta trahere opus.
 Sæpè pater dixit: Studium quid inutile tentas?
 Mæonides nullas ipse reliquit opes.
 Motus eram dictis: totoque Helicone relicto,
 Scribere conabar verba soluta modis.
 Sponte sua carmen numeros veniebat ad aptos,
 Et, quot tentabam dicere, versus erat.
 Interæ, tacto passu libentibus annis,
 Liberior fratri sumpta, mihiq; toga est:
 Induiturque humeris cum lato purpura clavos
 Et studium nobis, quod fuit antè, manet.
 Jamque decem vitæ frater geminaverat annos,
 Cum perit; & cepti parte carere mei.
 Cæcilius de teneræ primos ætatis honores:
 Deque viris quondam pars tribus una foli-
 Curia restabat; clavi mensura coactis est.
 Majus erat nostris viribus illud onus.
 Nec patient corpus: nec mens fuit apta labori,
 Sollicitæque fugax ambitionis eram:
 Et parere Anonæ suadebant tuta sorores
 Omnia, judicio semper amata meo.
 Temporis illius colui, fovique polias;
 Quotque aderant vates, rebat adesse deos.

Sæpè suas volucres legit mihi grandior ævo.
 Quæque necet serpens, quæ juvet herba, Mæcer.
 Sæpè suis solitus recitare Propertius ignes,
 Jure sodalium qui mihi junctus erat.
 Ponticus Heroo, Bassus quoque clarus Iambo,
 Dulcia convictus membra fuere mei.
 Et tenuit nostras numerosus Horatius aures;
 Dum ferit Ausonia carmina culta lyra.
 Virgilium vidi tantum: nec avara Tibullo
 Tempus amicitia fata dedere meæ.
 Successor fuit hic tibi, Gallè; Propertius illi.
 Quartus ab his serie temporis ipse fui.
 Uique ego majores, sic me coluere minores:
 Notaque non tardè facta Thalia mea est.
 Carmina cum primum populo juvenilla legi:
 Barba resecta mihi bisve, semelve fuit.
 Moverat ingenium tota cantata per Urbem,
 Nomine non vero dicta Corinna mihi.
 Multa quidem scripti: sed quæ victiosa putavi,
 Emanaturis ignibus ipse dedi.
 Tum quoque, cum fugerem, quædam placitura
 cremavi,
 Iratus studio, carminibusque meis.
 Mollè, cupidineis nec inexpugnabile telis,
 Cor mihi, quodque levis causa moveret, erat.
 Cum tamen hoc essem, minimoque accenderet
 igni;
 Nomine sub nostro fabula nulla fuit.
 Penè mihi puero, nec digna, nec utilis uxor
 Est data: quæ tempus per breve nupta fuit:
 Illi successit, quamvis sine crimine, conjux;
 Non tamen in nostro firma futura thoro.
 Ultima, quæ mecum seros permansit in annos,
 Sustulit conjux exsulis esse viri.

Filia his primâ mea me lætandâ juventâ,
 Sed non ex uno conjugè fecit avom.
 Et jam compleat genitor sua fata; novemque
 Addiderat lustris altera lustra novem:
 Non aliter flevi, quam me sterturus ademptum
 Ille fuit: matri proxima justa tuli.
 Felices ambo, tempestiveque sepulti,
 Ante diem pœnæ quod periere meæ!
 Me quoque felicem, quod non viventibus illis
 Sum miser; & de me quod dolere nihil!
 Si tamen extinctis aliquid nisi nomina restant,
 Et gracilis strectos effugit umbra rogos:
 Fama parentales si vos mea contigit umbræ,
 Et sunt in Stygio crimina nostra foro;
 Scite præcò causam (nec vos mihi fallere fas est)
 Errorem justæ non scelus esse fuga.
 Manibus id satis est, ad vos studiosa revertor
 Pectora, qui vitæ queritis acta meæ.
 Jam mihi canities, pulsus mellioribus annis,
 Venerat, antiquas misqueratque comas:
 Postque meos octus Pizæa vincetus oliva
 Abstulerat decies præmia victor eques:
 Cùm maris Euxini positos ad lava Tomitas
 Quærete me læsi principis ira jubet:
 Causæ meæ cunctis nimirum quoque nota ruina
 Indicio non est testificanda meo.
 Quid referam comitumque nefas, famulosque nocentes?
 Ipseque multa tuli non leviora fuga.
 Indignata malis mens est succumbere: soque
 Præstitit invictam viribus usa avis:
 Oblitusque mei ductæque per otia vitæ,
 Insolita cepit temporis arma mano,
 Totque tuli terrâ casus pelagoque; quot inter

Occultum stellæ conspicuumque polum.
 Tacta mihi tandem longis erroribus acto
 Juncta phæacrasis Sarmatis ora Getis.
 Hic ego finitimis quamvis circumsoner armis,
 Tristia quo possum carmine, læta levo.
 Quod quamvis nemo est cujus referatur ad aures,
 Sic tamen absumo decipioque diem.
 Ergo quod vivo, durique laboribus obsto,
 Nec me sollicitæ vœdia lucis habent,
 Gratia Musa tibi, nam tu solatia præbes,
 Tu curæ requies, tu medicina mali:
 Tu dux & comes es: tu nos abducis Ithro,
 In medioque mihi das Helicone locum:
 Tu mihi, (quod rarum), vivo sublime dedisti
 Nomen; ab exequiis quod dare fama solet.
 Nec, qui detractat præsentia livor iniquo
 Ullam de nostris dente momordit opus.
 Nam tulerint magnos cùm sæcula nostra pœtas,
 Non fuit ingenio fama maligna meo.
 Cùmque ego præponam multos mihi, non minor illis
 Dicor, & in toto plurimus orbe legor:
 Si quid habent igitur vatum præsentia vestî;
 Protinus ut moriar, non ero, terra, tuus.
 Sive favore tuli, sive hanc ego carmine famam
 Jure, tibi grates, candide lector, ago.

P. OVIDII
 NASSONIS
 TRISTIUM
 LIBER V.
 ELEGIA I.

Hunc quoque de Getico, nostri studiose, libellum
 Littore, præmissa quatuor adde meis.
 Hic quoque talis erit, qualis fortuna poetæ.
 Invenies tanto carmine dulce nihil.
 Flebilis ut noster status est, ita flebile carmen;
 Materie scripto conveniente suæ.
 Integer, & lætus, læta, & juvenalia lusi;
 Illa tamen nunc me composuisse piget.
 Ut cecidi, subiti perago præconia casus;
 Sumque argumenti conditor ipse mei.
 Utque jacens ripa deslere Caystrius ales
 Dicitur ore suam deficiente necem:
 Sic ego Sarmaticas longè projectus in oras,
 Efficio tacitum ne mihi funus eat.
 Delicias si quis, lascivæque carmina querit
 Præmoneo numquam scripta quod ista legat.
 Aptior huic Gallus, blandique Propertius oris,
 Aptior, ingenium come, Tibullus erit.
 Atque utinam numero nos non essemus in isto!
 Hei mihi! cur unquam Musa jocata mea est?

Sed dedimus penas, & cynicique in finibus læta
 Ille phætraui lusor amoris abest.
 Quod superest, animos ad publica carmina flexi;
 Et memores jussi nominis esse tui.
 Si tamen è vobis aliquis iam multa requireret,
 Unde dolenda canam; multa dolenda tui.
 Non hæc ingenio, non hæc componimus arte:
 Materia est propis ingeniosa malis.
 Et quota fortunæ pars est in carmine nostræ?
 Felix, qui patitur, quæ numerare valet.
 Quot frutices olivæ, quot Bava Tybris arenas,
 Mollia quot Martis gramina campus habet;
 Tot mala pertulimas: quorum medicina, quiesque
 Nulla nisi in studio est, Pieridumque moris.
 Quis tibi, Nasso, modus lacrymosi carminis? inquit:
 Item, fortunæ qui modus hujus erit.
 Quod querat, illa mihi pleno de fonte ministrat:
 Nec mea sunt, læta verba, sed ista mei.
 At mihi si læta patriam cum conjuge reddas,
 Sint vultus hilaris, sinque, quod ante fui.
 Lenior invicti si sit mihi Cæsaris ira,
 Carmina lætitiæ jam tibi plena dabo.
 Nec tamen ut lusi, rursus mea littera ludet:
 Sit semel illa joco luxuriata meo.
 Quod probet ipse, canam, & porne modo parte levata,
 Bæotiam, rigidos effugiamque Getas.
 Interea nostri quid agant nisi triste libelli?
 Tibi funeribus convenit ista meis:
 At poteras, inquit, melius mala ferre silendo;
 Et tacitus casus dissimulare tuos.
 Exilis, ut nulli gemitus tormenta sequantur;
 Acceptoque gravi vulnere fieri veras.
 Ipse Peritæo Phalaris permisit in æro
 Edere mugitus, & ovis ore queri.

Cum Priami lacrymis offensus non sit Achilles;
 Tu fletus inhibes, durior hoste, meos?
 Cum faceret Nioben orbam Latonia proles:
 Non tamen & siccas jussit habere genas.
 Est aliquid fatale malum per verba levare:
 Hoc querulam Progenem, Halcyonenque facit,
 Hoc erat, in gelido quare Præantius antro
 Voce fatigaret Lemnia saxa sua.
 Strangulat inclusus dolor, atque exæstuat intus:
 Cogitur & vires multiplicare suas.
 Da veniam potius; vel toros tolle libellos:
 Hoc, mihi quod prodest; si tibi, lector, obest.
 Sed nec obesse potest; nulli nec scripta fuerunt
 Nostra, nisi auctori pernitiosa suo.
 At mala sunt, fateor: quis te mala sumere cogit?
 Aut quis deceptum ponere sumpta vetat?
 Ipse nec emendo; sed ut hic deducta legantur,
 Non sunt illa suo barbariora loco.
 Nec me Roma suis debet conferre poetis,
 Inter Sæuromatas ingeniosus ero.
 Denique nulla mihi captatur gloria, quæque
 Ingenio stimulos subdere fama solet.
 Nolumus assiduus animum tabescere curis:
 Quæ tamen irrumpunt, quoque vetantur, eunt.
 Cur scribam docui: cur mittam quæritis istos?
 Vobiscum cupio quolibet esse modo.

ELEGIA II.

ECquid, ut è Ponto nova venit epistola, palles;
 Et tibi sollicita solvitur illa manu?
 Fane metum; valeo: corpusque, quod ante laborum
 Impatiens nobis, invalidumque fuit,
 Sufficit; atque ipso vexatum induit usu.

An magis infirmo non vacat esse mihi?
 Mens tamen ægra jacet, nec tempore robora sumpsit;
 Affectusque animi, qui fuit ante, manet.
 Quæque mora, spatioque suo coitura putavi
 Vulneta; non aliter, quam modo facta, dolent.
 Scilicet exiguis prodet annosa vetustas;
 Grandibus accedunt tempore damna malis.
 Penè decem totis aluit Præantius annis
 Pestiferum tumido vulnus ab angue datum.
 Telephus æterna consumptus tæbe perisset,
 Si non, quæ nocuit, dextra tulisset opem.
 Et mea, si facinus nullum commisimus, opto
 Vulneta, qui fecit, facta levare velit.
 Contentusque mei jam tandem parte laboris,
 Exiguum pleno de mare demat aquæ.
 Detrahat ut multum, multum restabit acerbi:
 Parsque mez præniæ totius instar erit.
 Littora quot conchas, quot amœna rosaria flores,
 Quotve soporiferum grana papaver habet;
 Silva feras quot alit, quot piscibus unda natatur:
 Quot tenerum penis æra pulsat avis;
 Tot premor adversis; quæ si comprehendere coner,
 Icarix numerum dicere coner aquæ.
 Utque viæ casus, ut amara pericula ponti,
 Ut taceam stictas in mea fata manus;
 Barbara me tellus, orbisque novissima magni
 Sustinet, & sævo cinctus ab hoste locus.
 Hinc ego trajiceret (nec enim mea culpa cruenta
 est;)
 Esset, quæ debet, si tibi cura mei.
 Ille deus, benè quo Romana potentia nixa est,
 Sæpè suo victor lenis in hoste fuit.
 Quid dubitas? quid tota times? accede, rogaque:
 Cæsare nil ingens mitius orbis habet.

Me miseram? quid agam, si proxima quæque relinquant;

Subtrahit effracto tu quoque colla iugo?

Quò ferat? unde petant lapsis solatia rebus?

Anchora jam nostram non tenet ulla ratem.

Viderit: ipse sacram quamvis inuisus ad aram

Confugiam, nullas summovet ara manus.

Alloquar en absens absentia numina supplex:

Si fas est homini cum Jove posse loqui.

Arbiter imperiù, quo certum est sospite cunctos

Ausoniam curam gentis habere deos;

O decus, ò patriæ per te florentis imago!

O vir non ipso, quem regis, orbe minor?

Sic habites terras, & te desideret æther!

Sicut pacta tibi sidera tardus eas!

Parce, precor: minimamque tuo de fulmine partem

Deme; satis puniæ, quod superabit, erit.

Ira quidem moderata tua est; vitamque dedisti:

Nec mihi jus civis, nec mihi nomen abest.

Nec mea concessa est aliis fortuna: nec exsul

Edicti verbis nominor ipse tui.

Omniaque hæc timuit; quoniam meruisse videbar:

Sed tua peccato lenior ira meo est.

Arva relegatum jussisti visere Ponti,

Et Scythicum profuga scindere puppe fretum.

Jussus ab Euxini deformis littora veni.

Æquoris; hæc gelido terra sub axe jacet.

Nec me tam cruciat numquam sine frigore cælum;

Glebaque canenti semper obusta gelu;

Nesciaque est vocis quoddam barbara lingua Latinæ;

Grajaque quoddam Getico vita loquela sono est;

Quam quod finitimo cinctus premor undique Marte

Vixque brevis tatus mutus ab hoste facit.

Pax tamen interdum est, pacis fiducia numquam.

Si hic nunc patitur; nunc timet arma, locus.

Hinc ego dum muter, vel me Zancleæ Charybdis

Devoret, atque suis ad Styga mittat aquis:

Vel rapinæ flammis urar patienter in Ætææ:

Vel freta Lencadii mittat in alta dei.

Quod petimus poena est: nec enim miser esse re-

cuso;

Sed precor, ut possim tutius esse miser.

ELEGIA III.

Ille dies hæc est, qua te celebrare poetæ,

(Si modo non fallunt tempora) Bacche, solent:

Festaque odoratis innectunt tempora sertis;

Et dicunt laudes ad tua vina tuas.

Inter quos, memini, dum me mea fata sinebant,

Non invisæ tibi pars ego sæpè fui:

Quem nunc appositum stellis Erimanthidos Uræ

Juncta tenet crudis Sarmatis ora Getis.

Quique prius mollem, vacuumque laboribus egi

In studiis vitam, Pieridumque choro;

Nunc procul à patria Geticis circumsonor armis;

Multa prius pelago, multaque passus humo.

Sive mihi casus, sive hoc dedit ira deorum;

Nubila nascenti seu mihi parca fuit.

Tu tamen è sacris hederæ cultoribus unum

Numine debueras sustinuisse tuo.

An, dominæ fati quidquid cecinerit sorores,

Omne sub arbitrio desinit esse deum?

Ipse quoque æthereas meritis invectus es arces:

Qua non exigua facta labore via est.

Nec patria est habitata tibi; sed ad usque nivisum

Strymona venisti, Marticolamque Getem,

Persidaque, & lato spatiantem flumine Gangem,

Et quascumque bibit decolor Indus aquas.

Scilicet hanc legem nentes fatalia Parcae
 Stamina bis genito bis cecinere tibi.
 Me quoque, si fas est exemplis ire deorum,
 Ferrea sors vitæ difficilisque premit:
 Illo nec leuius cecidi; quem magna locutum
 Reppulit à Thebis Jupiter igne suo.
 Ut tamen audisti percussus fulmine vatem;
 Admonitum matris condoluisse potes.
 Et potes, adspiciens circum tua sacra poëtas,
 Nescio quis nostri, dicere, cultor abest.
 Fer, bone Liber, opem: sic altam degravet ulmum
 Vitis, & incluso plena sit uva meto:
 Sic tibi cum Bacchis Satyrorum gnava iuventus
 Adsit, & attonito non tacere sono.
 Osa bipennisferi sic sint male pressa Lycurgi:
 Impia nec pœna Pentheos umbra vacet:
 Sic micet æternum, vicinaque sidera vincat
 Conjugis in cœlo Cressa Corona tuæ.
 Hac ades, & casus relevet, pulcherrime, nostros;
 Unum de numero me memor esse tuo.
 Sunt dis inter se commercia; flectere tenta
 Cæsareum numen numine, Bacche, tuo.
 Vos quoque, consortes studii pia turba, poëtarum,
 Hæc eadem sumpto quisque rogare mero.
 Atque aliquis vestrum, Nassonis nomine dicto,
 Deponat lacrymis pocula mista suis:
 Admonitusque mei, cum circumspexerit omnes;
 Dicat: Ubi est nostri pars modo Nasso choti?
 Idque ita, si vestrum merui candore favorem,
 Nullaque iudicio littera læsa meo est.
 Si veterum dignè veneror cum scripta virorum,
 Proxima non illis esse minora reor;
 Sic igitur dextro faciatis Apolline carmen:
 Quod licet, inter vos nomen habere meum.

ELEGIA IV.

Littore ab Euxonio Nassonis epistola veni,
 Lassaque facta mari, lassaque facta via.
 Qui mihi fleus dixit; Tu cui licet, adspice Romam,
 Heu quanto melior sors tua sorte mea est!
 Fleus quoque me scripsit; nec qua signabar, ad os est
 Ante, sed ad madidas gemma relata genas.
 Tristitiæ causam si quis cognoscere, querit;
 Ostendi solem postulat ille sibi.
 Nec frondem in sylvis, nec aperto mollia prato
 Gramina, nec pleno flumine cernit aquas.
 Quid Priamus doleat; mirabitur, Hectore raptò,
 Quidve Philoctetes ictus ab angue gemat.
 (Di facerent utinam talis status esset in illo,
 Ut non tristitiæ causa dolenda foret!)

Fer tamen, ut debet, casus patienter amarus:
 More nec indomiti fræna recusat equi.
 Nec fore perpetuam sperat sibi numinis iram;
 Consciis in culpa non scelus esse sua.
 Sæpè refert, sit quanta dei clementia: cuius
 Se quoque in exemplis annumerare solet.
 Nam quod opes teneat patrias, quod nomina civis:
 Denique quod vivat: manus habere dei.
 Te tamen, o, si quid credis mihi, carior, ille,
 Omnibus, in toto pectore semper habet.
 Teque Menesthaden, te qui comitavit Orestem,
 Te vocat Ægidem, Euryalumque suum.
 Nec patiam magis ille suam desiderat, & quam
 Plurima cum patria sentit abesse sua;
 Quam vultus, oculosque tuos, o dulcior illo
 Melle, quod in ceris Attica ponit apis!
 Sæpè etiam moerens tempus reminiscitur illud,

Quod non præventum morte fuisse dolet.
 Cumque alii fugerent subitæ contagia cladis,
 Nec vellent lectæ limen adire domus;
 Te sibi cum paucis meminuit mansisse fidelem:
 Si paucos aliquis tresve, duosve vocat.
 Quamvis attonitus, sensit tamen omnia: nec te
 Se minus adversis indoluisset suis.
 Verba solet, vultumque tuum, gemitusque referre;
 Et te flecte suos emaduisse sinus.
 Quam sibi præstiteris, qua consolatus amicum
 Sis ope; solandus cum simul ipse fores.
 Pro quibus affirmat fore se memoremque, pluraque;
 Sive diem videat, sive tegatur humo.
 Per caput ipse suum solitus jurare, tuumque
 Quod scio non illi villus esse suo.
 Plena tot ac tantis referetur gratia factis:
 Nec sinet ille tuos litus arare boves.
 Fac modo constanter profugum tuare: quod ille,
 Qui bene te novit, non rogat, ipsa rogo.

ELEGIA V.

Annus assuetum dominæ natalis honorem
 Exigit: ite manus ad pia sacra mex.
 Sic quondam festum Lærtius egerit heros
 Forsan in extremo conjugis orbe diem.
 Lingua favens adsit longorum oblita malorum:
 Quæ (puto) dedit jam bona verba loqui:
 Quæque semel toto vestis mihi sumitur anno,
 Sumatur fati discolor alba meis.
 Araque gramineo viridis de cespite fiat;
 Et velet tepidos nexa corona focos.
 Da mihi thura, puer, pingues facientia flammæ,
 Quodque pio fusum stridat in igne merum.

Optime natalis, quamvis procul absumus, opto
 Candidus huc venias dissimillique meo.
 Siquæ quod instabat dominæ miserabile vulnus,
 Sit perfuncta meis tempus in omne malis.
 Quæque gravi nuper plusquam quassata procella est,
 Quod superest, tutum per mare navis eat.
 Illa domo; nataque sua, patriaque fruatur:
 Erepta hæc uni sit satis esse mihi.
 Quatenus & non est in caro conjugæ felix,
 Pars vitæ tristi cetera nube vacet.
 Vivat, ametque virum; quoniam sic cogitur, absens:
 Consumatque annos, sed djuturna, suos:
 Adjicerem & nostros: sed ne contagia fati
 Corrumpan timeo, quos agit ipsa mei.
 Nil homini certum eat: fieri quis posse putaret,
 Ut facerem in mediis hæc ego sacra Getis?
 Adspice ut aura tamen fumos è thure coortos
 In partes Italas, & loca dextra ferat.
 Sensus inest igitur nebulis, quas exigit ignis;
 Consilium fugiunt cetera pendè meum.
 Consilio, commune sacrum cum fiat in ara
 Fratribus, alterna qui periere manu;
 Ipsa sibi discosa, tamquam mandetur ab illis,
 Scinditur partes atra favilla duas.
 Hoc (memini) quondam fieri non posse loquebar;
 Et me Battiades iudice falsus erat.
 Omnia nunc credo: cum tu consultus ab Arcto
 Terga vapor dederis, Ausoniamque petas,
 Hæc igitur lux est: quæ si non orta fuisset,
 Nulla fuit misero festa videnda mihi.
 Edidit hæc mores illis herolibus æquos,
 Quis erat Eurythion, Icarusque pater.
 Nata pudicitia est morum, probitasque fidesque:
 At non sunt ista gaudia nata die.

Sed labor, & curæ, fortunæque moribus impar,
 Justaque de viduo penè querela toto.
 Scilicet adversis probitas exercita rebus,
 Tristi materiam tempore laudis habet.
 Si nihil infesti durus vidisset Ulysses;
 Penelope felix, sed sine iude, foret.
 Victor Echionias si vir penetrasset in arcus;
 Fossitan Evadnen vix sua nosset humus.
 Cum Pelia tot sint genitæ, cur nobilis una est?
 Nupta fuit misero nempe quòd una vito.
 Effice ut Iliacas tangat prior alter arenas;
 Laodameia nihil, cur referatur, erit.
 Et tua quod mallet, pietas ignota maneret,
 Implere ventis si mea vela sui.
 Di tamen, & Cæsar dis accessure, sed olim
 Æquarint Pyllos cum tua fata dies;
 Non mihi, qui penam fateor meruisse, sed illi
 Parce, quæ nullo digna dolore dolet.

ELEGIA VI.

TU quoque nostrarum quondam fiducia rerum,
 Qui mihi confugium, qui mihi portus eras;
 Tu quoque suscepti curam dimittis amici:
 Officiumque piùm tam citò ponis onus?
 Sarcina sum fateor: quam si tu tempore duro,
 Depositorus eras, non subeunda fuit.
 Fluctibus in mediis navem Pelinure relinquis.
 Ne fuge; neve tua sit minor arte fides.
 Numquid Achilleos inter fera prælia fidi
 Deseruit levitas Automedontis equos?
 Quem semel excepit, numquid Pedaliturus ægro
 Promissam medicæ non tulit artis opem.
 Turpius ejicitur, quam non admittitur hospes;

Quæ patuit, dextræ firma sit ara mex.
 Nil nisi me solum primo tutatus est; at nunc
 Me pariter serva, iudiciumque tuum:
 Si modo non aliqua est in me nova culpa; tuumque
 Mutarunt subito crimina nostra fidem.
 Spiritus hic, Scythica quem non bene ducimus aura
 Quod cupio, membris exeat antè meis;
 Quam tua delicto stringantur pectora nostro,
 Et videar meritò vilior esse tibi.
 Non aded totî fatis urgemur iniquis;
 Ut mea sit longis mens quoque mora malis.
 Finge tamen motam: quoties Agamemnone natum
 Dixisse in Pyladen verba protevæ putas?
 Nec procul à vero est, quod vel pulsarit amicum:
 Mansit in officiis non minus ille suis.
 Hoc est cum miseris solum commune beatis:
 Ambobus tribui quod dolet obsequium.
 Ceditur & cæcis, & quos prætexta verendos,
 Virgaque cum verbis imperiosa facit.
 Si mihi non pareis, fortunæ parcere debeo,
 Non habet in nobis ullius ira locum.
 Elige nostrorum minimom de parte laborum:
 Ito quo quereris, grandius illud erit.
 Quam multa madidæ celantur arundine fossæ,
 Florida quam multas Hybla tuetur apes;
 Quam multæ gracili terrena sub horrea ferre,
 Limite formicæ grana reperta solent;
 Tam me circumstat densorum turba malorum:
 Crede mihi; vero est nostra querela minor,
 His, qui contentus non est; in lituis arenas,
 In segetem spicas, in mare fundat aquas.
 Intempestivos igitur compesce timores;
 Vela neque in medio desera nostra mari.

ELEGIA VII.

Quam legis, ex illa tibi venit epistola terra,
 Latus ubi æquoreis jangitur Ister aquis.
 Si tibi contingit cum dulci vita salute,
 Candida fortunæ pars manet una meæ.
 Scilicet, ut semper, quid agam, carissimo, quæris;
 Quamvis hoc vel me scire tacente potes.
 Sum miser; hæc brevis est nostrorum summa ma-
 lorum:
 Quisquis & offenso Cesare vivet, erit,
 Turba Tomitanæ quæ sit regionis, & inter
 Quos habitem mores; dicere cura tibi est.
 Missa sit hæc quamvis inter Græcosque, & Getasque,
 At malè pacatis plus trahit ora Getis.
 Sarmaticæ major Geticæque frequentia gentis
 Per medias in equis itque, reditque vias.
 In quibus est nemo, qui non coryton, & arcum,
 Telaque vipereo luda felle gerat.
 Vox fera, trux vultus, verissima mortis imago:
 Non coma, non ulla barba resecta manu.
 Dextera non segnis fixo dare vulnere cultro,
 Quem vincum lateri barbarus omnis habet.
 Vivit in his eheu! tenerorum oblitus amorum,
 Hos vider, hos vates audit, amice, tuus.
 Atque utinam vivat, & non moriatur in illis!
 Absit ab invisis & tamen umbra locis!
 Carmina quod pleno saltati nostra theatro,
 Versibus & plaudi scribis, amice, meis,
 Nil equidem feci (tu scis hoc ipse) theatris:
 Musa nec in plausus ambitiosa mea est.
 Nec tamen ingratum est, quodcumque oblivis nostris
 Impedit, & profugi nomen in ora refert.

Quamvis interdum, quæ me læsisse recordeor,
 Carmina devoveo, Pieridesque meas:
 Cùm bene devovi, nequeo tamen esse sine illis;
 Vulneribusque meis tela cruenta sequor.
 Quæque modo Eubœicis lacerata est fluctibus; audent
 Græcia Capbarægem currere puppis equam.
 Nec tamen, ut lauder, vigillo, curamque futuri
 Nominis, nullus quod latuisset, ego.
 Detineo studiis animum, falloque labores;
 Experior curis & dare verba meis,
 Quid potius tristam desertis solus in oris,
 Quamve melior allam quærere coner opem?
 Sive locum spero: locus est iramabilis; & quo
 Este nihil toto tristius orbe potest:
 Sive homines, vix sunt omnes hoc nomine digni,
 Quamque lupi, sævæ plus feritatis habent.
 Non metuunt leges, sed cedit vitibus æquum;
 Victaque pugnae jura sub ense jacent.
 Pellibus, & laxis arcent mala frigora braccis,
 Oraque sunt longis horrida tecta comis.
 In paucis remanent Græcæ vestigia linguae:
 Hæc quoque jam Getico barbara facta sono.
 Ullus in hoc vix est populo, qui fortè Latino
 Quælibet è medio reddere verba queat.
 Ille ego Romanus vates (ignoscite, Musæ)
 Sarmatico cogor plurima more loqui.
 En pudet, & fateor: jam desuetudine longa
 Vix subeunt ipsi verba Latina mihi.
 Nec dubito, quin sint & in hoc non pauca libello
 Barbara; non hominis culpa, sed ista loci.
 Ne tamen Ausoniæ perdam commercia linguae,
 Et fiat patrio vox mea muta sono;
 Ipse loquor mecum, desuetaque verba retractor;
 Et studii repeto signa sinistra mei,

Sic animum, tempusque traho: neque ipse reduco,
 A contemplatu semoveoque mali.
 Carminibus quæro miserarum obliviam rerum:
 Præmia si studio consequar ista, sat est.

ELEGIA VIII.

Non adeo cecidi, quamvis abjectus, ut infra
 Te quoque sim: inferius nihil esse potest.
 Quæ tibi res animos in me facit, improbe? curve
 Casibus insultas, quos potes ipse pati?
 Nec mala te reddunt mitem, placidumve jacenti
 Nostra, quibus, possint illacrymare feræ?
 Nec metuis dubio fortunæ stantis in orbe
 Numen, & exosæ verba superba deæ?
 Exiget ah dignas ultrix Thamnusia pœnas!
 Imposito calcas quid mea fata pede.
 Vidi ego navisfragum qui riserat, æquore mergi;
 Et, numquam, dixi justior unda fuit.
 Villa qui quondam miseris alimenta negarat,
 Nunc mendicatio pascitur ipse cibo.
 Passibus ambiguis fortuna volubilis errat,
 Et manet in nullo certa, tenaxque loco:
 Sed modò læta manet, vultus modo sumit acetbos,
 Et tantùm constans in levitate sua est.
 Nos quoque florimus, sed flos erat ille caducus;
 Flammaque de stipula nostra, brevisque fuit.
 Neque tamen tota capias fera gaudia mente;
 Non est placandi spes mihi nulla dei.
 Vel quia peccavi citra scelus; utque pudore
 Non caret, invidia sic mea culpa caret:
 Vel quia nil ingens ad finem solis ab ortu,
 Illo, cui parer, mitius orbis habet.
 Scilicet ut non est per vim superabilis ulli,

Molle cor ad timidam sic habet ille preces.
 Exemploque deum, quibus, accessurus & ipse est,
 Cum pœnæ venia plura roganda petam.
 Si numeros anno soles, & nubila toto,
 Invenies nitidum sæpius esse diem.
 Ergo, ne nimium nostra lætere ruina;
 Restitui quondam me quoque posse puta.
 Posses puta fieri, lenito principe, vultus
 Ut videas medias tristis in urbe meos:
 Utque ego te videam causa graviore fugatum:
 Hæc sunt à primis proxima vota meis.

ELEGIA IX.

O tua si sineres in nostris nomina poni
 Carminibus; positus quàm mihi sæpè fores!
 Te solum meriti canerem memor, inque libellis
 Crevisset sine te pagina ulla meis.
 Quid tibi deberem tota secretur in Urbe:
 Exul in amissa si tamen Urbe legor:
 Te præsens mitem, te nosset serior ætas
 Scripta vetustatem si modo nostra ferunt.
 Nec tibi cessaret doctus bene dicere lector:
 Hic tibi, servato vate, maneret honor.
 Cæsaris est primum munus, quod ducimus auras:
 Gratia post magnos est tibi habenda deos.
 Ille dedit vitam; tu, quam dedit ille, tueris:
 Et facis accepto munere posse frui.
 Cumque perhorruit casus pæcis maxima nostros;
 Pars etiam credi pertinuisse velit,
 Navisfragiumque meum tumulo spectarit ab alto,
 Nec dederit nanti per freta sæva manum;
 Seminecem Stygia revocasti solus ab unda.
 Hæc quoque, quod memores possumus esse, tuum
 est.

Di tibi se tribuant cum Cæsare semper amicos:
 Non potuit votum plenius esse meum.
 Hac meus argutis, si tu paterere, libellis
 Poneret in multa luce videnda labor.
 Se quoque nunc, quamvis est iussa quiescere, quin te
 Nominet invitum, vix mea Musa tenet.
 Uique canem pavida natum vestigia cervæ
 Luctantem frustra copula dura tenet;
 Uique fores nondum reserati carceris acer
 Nunc pede, nunc ipsa fronte lacussit equus;
 Sic mea, lege data, vincita, atque inclusa, Thalia
 Per titulum vetiti nominis ire cupit.
 Ne tamen officio memoris lædaris amici,
 Parebo jussis, parce timere, tuis.
 At non paterem, si non meminisse putares.
 Hoc quod non prohibet vox tua, gratus ero.
 Dumque (quod ô breve sit!) lumen solate videbo:
 Serviet officio spiritus iste tuo.

ELEGIA X.

UT sumus in Ponto, ter frigore constitit Ister;
 Facta est Euxini dura ter unda mihi.
 At mihi jam videor patria procul esse tot annis,
 Dardana quot Grajo Troja sub hoste fuit.
 Stare putes; adeo procedunt tempora tarde:
 Et peragit lentis passibus annus iter.
 Nec mihi solstitium quidquam de notibus aufert;
 Efficit angustos nec mihi bruma dies.
 Scilicet in nobis rerum natura novata est;
 Cumque meis curis omnia longa facit.
 An peragunt solitos communia tempora motus,
 Suntque magis vitæ tempora dura mex?
 Quem tonet Euxini mendax cognomine litus,

Et Scythici verè terra sinistra freti?
 Innumerae circa gentes fera bella minatur,
 Quæ nisi de raptò vivere turpe putant:
 Nil extra tutam est, tumultus defenditur agrè
 Mœnibus exiguis, ingenioque loci.
 Cum minime credas; ut aves, densissimus hostis
 Advolat, & prædam, vix bene visus, agit.
 Sæpè intra muros clausis vententia portis
 Per medias legimus noxia tela vias.
 Est igitur rarus, qui jam colere audeat: isque
 Hac arat infelix, hac tenet arma manu.
 Sub galea pastor junctis pice cantat avenis;
 Proque lupo pavida bella verentur oves.
 Vix ope castelli defendimur: & tamen intus
 Mista fecit Grajis barbara turba metum.
 Quippe simul nobis habitat discrimine nullo
 Barbarus; & tecti plus quoque parte tenet:
 Quos ut non timeas, possis odisse, videndo
 Pellibus & longa corpora tecta coma.
 Hos quoque, qui geniti Graja creduntur ab urbe;
 Pro patrio cultu Persica bracca tegit.
 Exercent illi sociæ commercia linguae.
 Per gestum res est significanda mihi.
 Barbarus hic ego sum; quia non intelligor ulli:
 Et ridet stolidi verba Latina Getæ.
 Meque palàm de me tuto malè sæpè loquantur:
 Forsitan obijciunt exitiumque mihi
 Uique fit, in me aliquid, si quid dicentibus illis
 Abnuerim quoties, annuerimque, putant.
 Adde, quod injustum rigido jus dicitur esse:
 Dantur & in medio vulnera sæpè foro.
 O duram Lachesia, quæ tam grave sidus habenti
 Fila dedit vitæ non breviora mex?
 Quod patriæ vultu, vestroque caretus amiel;

Quodque hic in Scyrticis gentibus esse queror;
 Utraque poena gravis: merui tamen Urbe carere;
 Non merui tali forsitan esse loco.
 Quid loquor ah demens? ipsam quoque perdere
 vitam,
 Cæsaris offenso numine, dignus eram.

ELEGIA XI.

Quod te nescio quis per iurgia dixerit esse
 Exsulis uxorem, litera quæstæ tua est.
 Indolui; non tamen mea quod fortuna malè audit,
 Qui jam consuevi fortiter esse miser:
 Quam quia, cui minime vallem, sim causa pudoris;
 Teque reor nostris erubuisse malis:
 Perfer, & obdura; multo graviora tulisti,
 Cum me surripuit principis ira tibi.
 Fallitur iste tamen, quo iudice nominor exsul:
 Mollior est culpam poena secuta meam.
 Maxima poena mihi est, ipsum offendisse: priusque
 Venisset mallet funeris hora mihi.
 Quassa tamen nostra est, non fracta, nec obruta
 puppis:
 Utque caret portu; sic tamen extat aquis.
 Nec vitam, nec opes, nec jus mihi civis ademit.
 Quæ merui vitio perdere cuncta meo.
 Sed quia peccato facinus non adfuit illi,
 Nil nisi me patris jussit abesse focis.
 Utque aliis, quorum numerum comprehendere non est,
 Cæsareum numen, sic mihi mite fuit.
 Ipse telegati, non exsulis, utitur in me
 Nomine; tuta suo iudice causa mea est.
 Jure igitur laudes, Cæsar, pro parte virili
 Sæmina nostra tuas quallacumque canunt.

Jure Deos, ut adhuc cœli tibi limina claudant,
 Teque velint sine se, comprecor, esse deum.
 Optat idem populus: sed ut in mare flumina vastum,
 Sic solet exigua curtere rivus aquæ.
 At tu fortunam, cujus vocor exsul ab ore,
 Nomine mendaci parce gravare meam.

ELEGIA XII.

Scribis, ut oblectem studio lacrymabile tempus,
 Ne pereant turpi pectora nostra situ.
 Difficile est, quod, amice, mones; quia carmina
 lætum
 Sunt opus, & pacem mentis habere volunt.
 Nostra per adversas agitur fortuna procellas:
 Sorte nec ulla mea tristior esse potest.
 Exigis, ut Priamus natorum funere plaudat,
 Et Niobe festos ducat ut orba choros.
 Lucibus, an studio videor debere teneri,
 Solus in extremos jussus abire Getas?
 Des licet invalido pectus mihi robore fultum,
 Fama refert Anyti quale fuisse rei;
 Fracta cadet tantæ sapientia mole ruinæ:
 Pius velat humanis viribus ira Dei.
 Ille senex dictus sapiens ab Apolline, nullum
 Scribere in hoc casu sustinuisse opus.
 Ut veniant patriæ, veniant oblivis nostri;
 Omnis & amissi sensus abesse queat;
 At timor officio fungi vetat ipse quieto:
 Cinctus ab innumero me tenet hodie locus.
 Adde, quod ingenium longa rubiginis læsum
 Torpet: & est multo, quam fuit ante, minus.
 Fertilis, assiduo si non removeatur aratro,
 Nil, nisi cum spinis græmæ, habebit ager.

Tempore, qui longo steterit, malè curret, & inter
 Carceribus missos ultimus ibit equus.
 Veritùt in teneram cariem, rimisque dehiscit,
 Si qua diu solitis cymba vacavit aquis.
 Me quoque spero, fuerim cum parvus & antiè,
 Illi, qui fueram, posse redire parem.
 Contudit ingenium patientia longa malorum;
 Et pars antiqui magna vigoris abest.
 Sæpè tamen nobis, ut nunc quoque, sumpta tabella
 est,
 Inque suos volui cogere verba pedes:
 Carmina scripta mihi sunt nulla, aut qualia cernis,
 Digna sui Domini tempore, digna loco.
 Denique non parvas animo dat gloria vires;
 Et fecunda facit pectora laudis amor.
 Nominis, & famæ quondam fulgore trahebar,
 Cum tulit antennas zura secunda mæas.
 Non adeo est bene nunc, ut sit mihi gloria curæ:
 Si liceat, nulli cognitus esse velim.
 An, quia cesserunt primo bene carmina, suades
 Scribere, successus ut sequar ipse meos?
 Pace novem vestra liceat diasse sorores;
 Vos estis nostræ maximæ causa fugæ:
 Utque dedit justas tauri fabricator aheni,
 Sic ego do penas artibus ipse meis.
 Nil mihi debebat cum versibus amplius esse;
 Sed fugerem merito naufragus omne fretum.
 At puto, si demens studium fatale retentem,
 Hic mihi præbebit carminis arma locus.
 Non liber hic ullus, non qui mihi commodet aurem,
 Verbaque significant quid mea notit, adest.
 Omnia barbaræ loca sunt, vocisque ferinæ;
 Omnia sunt Getici plena timore soni.
 Ipse mihi videor jam dedidicisse Latine.

Jam didici Geticè Sarmaticeque loqui.
 Nec tamen, ut verum fatear tibi, nostra teneri
 A componendo carmine Musa potest.
 Scribimus & scriptos absumimus igne libellos:
 Exitus est studii parva favilla mei.
 Nec possum, & cupio non ullos ducere versus:
 Ponitur idcirco noster in igne labor.
 Nec, nisi pars casu flammis erepta, dolove,
 Ad vos ingenii pervenit ulla mei.
 Sic urinam, quæ nil metuentem tale magistrum
 Perdidit, in cineres ars mea versa foret.

ELEGIA XIII.

Hanc tuus è Getico mittit tibi Nasso salutem;
 Mittere rem si quis, qua caret ipse, potest.
 Eger enim traxi contagia corpore mentis,
 Libera tormento pars mihi nequa vacet.
 Perque dies multos lateris cruciatibus uror,
 Sic quoque non modico frigore læsit hiems.
 Si tamen ipse vales, aliqua nos parte valemus,
 Quippe mea est humeris fulta ruina tuis.
 Qui mihi cum dederis ingentia pignora, cumque
 Per numeros omnes hoc tueare caput;
 Quod tua me raro solatur epistola, peccas;
 Remque piam præstas; ni mihi verba neges.
 Hoc, precor, emenda: quod si correxeris unum,
 Nullus in egregio corpore nevus erit;
 Pluribus accusem; fieri nisi possit, ut ad me
 Littera non veniat; missa sit illa tamen.
 Di faciant, ut sit temeraria nostra querela,
 Teque putem falso non meminisse mei:
 Quod, precor, esse liquet; neque enim mutabile robur
 Credere me fas est pectoris esse tui.

Cana prius gelido desinat abyinthia Ponto,
 Et careat dulci Trinacris Hybla thymo;
 Immemorem quam te quisquam convincat amici:
 Non ita sunt fati stamina nigra mei.
 Tu tamen, ut possis falsæ quoque pellere culpæ
 Crimina; quod non es, ne videre, cave:
 Utque solebamur consumere longa loquendo
 Tempora, sermoni deficiente die;
 Sic ferat, ac referat tacitas nunc littera voces;
 Et peragant linguæ charta, manusque vices:
 Quod fore te nimium videat diffidere, sit me
 Versibus hic paucis admonuisse satis;
 Accipe, quo semper finitur epistola verbo,
 Atque meis distent ut tua fata; Vale.

ELEGIA XIV.

Quanta tibi dederint nostris monumenta libellis,
 O mihi me conjux carior, ipsa vide.
 Detrahat auctori multum fortuna licebit;
 Tu tamen ingenio clara ferere meo.
 Dumque legar, pariter mecum tua fama legetur:
 Nec potes in mœstos omnis abire rogos.
 Cumque viri casu possis miseranda videri,
 Invenies aliquas, quæ quod es, esse velint;
 Quæ te, nostrorum cum sis in parte malorum,
 Felicem dicant, invidiantque tibi.
 Non ego divitias dando tibi plura dedissem,
 Nil feret ad manes divitiæ umbra suos.
 Perpetui fructum donavi nominis, idque
 Quod dare nil potui munere majus, habes.
 Adde, quod, ut rerum sola est tutela mearum,
 At te non parvi venit honoris onus.
 Quod numquam vox est de te mea muta, tuique

Judiciis debes esse superba viri.
 Quæ ne quis possit temeraria dicere, persta;
 Et pariter serva, meque, quamquam fidem,
 Nam tua, dum stetimus, turpi sine crimine mansit,
 Et famæ probitas irreprehensa fuit.
 Par eadem nostra nunc est tibi facta ruina:
 Conspicimus virtus hic tua ponat opus.
 Esse bonam facile est, ubi quod vetat esse remotum
 est,
 Et nihil officio nupta, quod obstat, habet.
 Cum Deus intonuit, non se subducere nimbo,
 Id demum est pietas, id socialis amor.
 Rara quidem virtus, quam non fortuna gubernet,
 Quæ maneat stabili, cum fugit illa, pede.
 Si qua tamen pretii sibi merces ipsa petiti,
 Inque parum latis ardua rebus adest;
 Ut tempus numeres, per sæcula nulla facetur,
 Et loca mirantur, quæ patet orbis iter.
 Adspicis, ut longo teneat laudabilis ævo
 Nomen inexunctum Penelopeja fides?
 Cernis ut Admeti caritetur, & Hectoris uxor,
 Ausaque in accensos Iphias ire rogos?
 Ut vivat fama conjux Phylæcia, cujus
 Iliacæ celeri vir pede pressit humum?
 At necesse nil opus est pro me, sed amore, fideque:
 Non ex difficili fama petenda tibi est.
 Nec te credideris, quia non facis, ista moneri:
 Vela damus, quamvis remige puppis eat.
 Qui monet, ut facias quod jam facis; ille monendo
 Laudat, & hortatu comprobat acta suo.

P. OVIDII
 NASSONIS
 DE PONTO.
 LIBER I.

ELEGIA I.

Ad Brutum.

Naso Tomitanæ jam non novus incola terræ,
 Hoc tibi de Getico litore mittit opus:
 Si vacat, hospitio peregrinos, Brute, libellos
 Excipe, dumque aliquo, quolibet abde loco.
 Publica non audent inter monuments venire,
 Ne suus hoc illis clauserit auctor iter.
 Ah quoties dixi, Certè nil turpe docetis!
 he; patet castis versibus ille locus.
 Nec tamen accedunt; sed ut adspicis ipse, latere
 Sub Lare privato tutius esse putant.
 Queris, ubi hos possis nullo componere læso?
 Quæ steterant Artes, pars vacat illa tibi.
 Quid veniant novitate roges fortasse sub ipsa:
 Accipe, quodcumque est, dummodo non sit amor.
 Invenies, quamvis non sit miserabilis index,
 Non minus hoc illo triste, quod ante dedi.
 Rebus idem, titulo differt, & epistola, cui sit,
 Non occultato nomine, missa, docet.

Nec vos hoc vultis, sed nec prohibere potestis:
 Musaque ad, invitæ officiosa venit.
 Quidquid id est, adjuuge meis: nihil impedit ortos
 Exsule, servatis legibus, urbe frui.
 Quod metuas non est: Antoni scripta leguntur:
 Doctus & in promptu carmina Brutus habet.
 Nec me nominibus furiosus confero tantis:
 Sæva Deos contra non tamen arma tuli.
 Denique Cesareo, quod no. desiderat ipse,
 Non caret è nostris ullus honore liber.
 Si dubitas de me, laudes admitte Deorum,
 Et caemen, dempto nomine, sume meum:
 Adjuvat in bello pacatæ ramus olive:
 Proderit auctorem pacis habere nihil?
 Cum foret Enx cervix subjecta parenti,
 Dicitur, ipsa viro flamma dedisse viam.
 Fert liber Enxaden, & non iter omne patebit:
 At patriæ pater hic, ipsius ille fuit.
 Equis ita est audax, ut, limine cogat abire
 Jactantem Pharia tinnula sistra manu.
 Ante Deum matrem coram tibiçem adunco
 Cùm canitæ exigat quis stipis æra neget?
 Scimus ab imperio fieri nil tale Dianæ,
 Unde tamen vivat, participator habet.
 Ipsa movent animos superiorum amina nostras,
 Turpe nec est tali credulitate capi.
 En ego, pro sistro, Phrygique foramine busti,
 Gentis Julex nomina sancta fero.
 Vaticinor, moneoque: locum date sacra ferenti:
 Non mihi, sed magno poscitur ille Deo.
 Nec, quia vel merui, vel sensi principis iram,
 A nobis ipsum nolle putate coli.
 Vidi ego linigeræ numen violasse fatentem
 Isidis, Isiacos ante sedere focos.

Alter, ob huius similem privatus lumine culpam,
 Clamabat media se metuisse via.
 Talia coeletes fieri preconia gaudent,
 Ut, sua quid valeant numina, teste probent.
 Sæpe levant poenas, ereptaque lumina reddunt,
 Cum bene peccati poenituisse vident.
 Poenitet o, (si quid miserorum creditur ulli)
 Poenitet, & factio torquet ipse meos.
 Cumque sic exsilium, magis est mihi culpa dolori,
 Estque pati poenam, quam meruisse, minus.
 Ut mihi Di saveant, quibus est manifestior ipse;
 Poena potest demi, culpa perennis erit.
 Mors faciet certe, ne sim cum venerit, exsul:
 Ne non peccarim, mors quoque non faciet.
 Non igitur micum est, si mens mea tabida facta,
 De nive manantis more liquescit aquæ.
 Estur ut occultâ viciata teredine navis;
 Equoreos scopulos ut cavat unda salis;
 Roditur ut scabra positum tubigine ferrum,
 Conditus ut tinea carpitur ore liber:
 Sic mea perpetuos cararum pectora mortus,
 Fines quibus nullo consciantur, habent.
 Nec prius hi mentem stimuli, quam vita, relinquunt;
 Quique dolet citius, quam dolor ipse, cadet.
 Hoc mihi si Superi, quorum sumus omnia, credent,
 Forsitan exigua dignus habebor ope.
 Inque hocum Scythico vacuum mutabor ab arcu;
 Plus isto, dari, si precer, otis ero.

ELEGIA II.

Ad Maximam.

Maxime, qui tanti mensuram nominis imple,
 Et geminas animi nobilitate genus;
 Qui nasci ut posses, quamvis cecidere trecenti,
 Non omnes Fabios abtulit una dies;
 Forsitan, hæc à quo mittatur epistola, quaras,
 Quique loquar tecum, certior esse vellis.
 Hei mihi! quid faciam? vereor, ne nomine lecto,
 Durus, & adversa cetera mente legas.
 Viderit hæc si quis, tibi me scripsisse fateri,
 Audebo, & propriis ingemuisse malis.
 Viderit; audebo tibi me scripsisse fateri,
 Atque modum culpæ notificare meæ.
 Qui, cum me dignum poena graviore fuisse
 Confiar, possum vix graviore pati.
 Hostibus in mediis interque pericula versor,
 Tamquam cum patria pax sit adempta mihi.
 Qui; mortis sævo geminent ut vulnere causas,
 Omnia vipereo spicula felle linunt.
 His eques instructus perterrita moenia lustrat;
 More lupi clausas circumcuntis oves.
 At semel intentus nervo levis arcus equino,
 Vincula sæpiter habens irresoluta manet.
 Tecta rigent fixis veluti vallam sagittis,
 Pottaque vix firma submovet arma sera.
 Adde loci faciem, nec fronde, nec arbore tecti,
 Et quod iners hiemi continuoat hiems.
 Hic me pugnantem cum frigore, cumque sagittis,
 Cumque meo fato, quarta fatigat hiems.
 Fine carent lacrymæ; nisi cum stupor obstitit illis,

Et similis morti pectora torpor habet.
 Felicem Nioben, quamvis tot funera vidit,
 Quæ posuit sensum saxea facta mali!
 Vos quoque felices, quorum clamantia fratrem
 Cortice velavit populus ora novo.
 Ille ego sum, lignum qui non admittor in ullum;
 Ille ego sum, frustra qui lapis esse velim.
 Ipsa Medusa oculis veniat licet obvia nostris,
 Amittet vires ipsa Medusa suas.
 Vivimus, ut nunquam sensu careamus amaro;
 Et gravior longa sit mea poena mora.
 Sic inconsumptum Tityi, semperque renascens
 Non perit, ut possit sæpè perire jecur.
 At, puto cum requies, medicinaque publica curæ
 Somnus adest, solitis nox venit orba malis.
 Somnia me terrent veros imitantia casus,
 Et vigilant sensus in mea damna mei.
 Aut ego Sarmaticas videor vitare sagittas,
 Aut dare captivas in fera vincula manus.
 Aut ubi decipior melioris imagine somni,
 Adspicio patriæ tecta relicta meæ.
 Et modo vobiscum, quos sum veneratus, amici,
 Et modo cum chara conjuge multa loquor.
 Sic, ubi percepta est brevis & non vera voluptas,
 Pejor ab admonitu fit status ille boni.
 Sive dies igitur caput hoc miserabile cernis,
 Sive pruinosa noctis aguntur equis.
 Sic mea perpetuis liquescunt pectora curis,
 Ignibus admotis ut nova cera liquet.
 Sæpè precor mortem, mortem quoque deprecor idem,
 Ne mea Sarmaticum contegat ossa solum.
 Cum subit, Augusti quæ sit clementia, credo
 Mollia naufragiis littora posse dari.
 Cum video, quam sint mea fata tenacia; frangor,

Spesque levis magno victa timore cadit.
 Nec tamen ulterius quidquam sperove, precove,
 Quam male mutato posse carere loco.
 Aut hoc, aut nihil est, pro me tentare modestè
 Gratia quod salvo vestra pudore queat.

ELEGIA III.

Ad Maximum.

UScipe, Romanæ facundis, Maxime, linguæ,
 Difficilis causæ mite patrocinium.
 Est mala, confiteor, sed te, bona fiet, agente:
 Lenia pro misera fac modo verba fuga.
 Nescit enim Cæsar, quamvis Deus omnia norit,
 Ultimus hic qua sit conditione locus.
 Magna tenent illud numen molimina rerum,
 Hæc est cælesti pectore cura minor.
 Nec vacat, in qua sint positi regione Tomitæ
 Quærere, finitimo vix loca nota Getæ:
 Aut quid Sauromatæ faciant, quid Jazyges acres,
 Cultaque Orestæ Taurica terra Dez.
 Quæque aliæ gentes, ubi frigore constitit Ister,
 Dura meant celeri terga per amnis equo.
 Maxima pars hominum nec te, pulcherrima, curat,
 Roma, nec Ausonii militis arma timet.
 Dant illis animos arcus, plenzque pharetræ,
 Quàmque libet longis cursibus aptus equus.
 Quodque sitim didicere diu tolerare, famemque,
 Quodque sequens nullas hostis habebit aquas.
 Ita vici militis non me misisset in istam,
 Si satis hæc illi nota fuisset, humus.
 Nec me, nec quemquam Romanum gaudet ab hoste,
 Meque minus, vitam cui dedit ipse, capi.

Noluit, ut poterat, minimo me perdere nutu.
 Nil opus est ullis in mea fata Getis.
 Sed neque, cur morerer, quidquam mihi comperit
 actum;

Nec minus infestus, quam fuit, esse potest.
 Tunc quoque nil fecit, nisi quod facere ipse coëgi,
 Poëne etiam merito parcius ira meo est.

Di faciant igitur, quorum justissimus ipse est,
 Alma nihil majus Cesare terra ferat.

Utque diu sub eo sit publica sarcina rerum;
 Perque manus hujus tradita gentis eat.

At tu tam placido, quam nos quoque sensimus illum,
 Judice, pro lacrymis ora resolve meis.

Non petito ut bene sit, sed uti male tutius; utque
 Exsillum sævo distet ab hoste meum:

Quamque dedere mihi præsentia nomina vitam,
 Non adimat stricto squallidus ense Getes.

Denique, si moriar, subeam pacatius arvom,
 Ossa nec à Scythica nostra premantur humo.

Nec malè compositos, ut scilicet exsule dignum est,
 Bistonii cineres ungula pulset equi.

Et ne, si superes aliquis post funera sensus,
 Terreat ut manes Sarmatis umbra meos.

Cæsaris hæc animum poterant audita movere,
 Maxime, movissent si tamen ante tuum.

Vos, precor, Augustas pro me tua molliat aures,
 Auxillio trepidis quæ solet esse reis.

Assuetæque tibi doctæ dulcedine lingue,
 Equandi superis pectora flecte viri.

Non tibi Theromedon, crudusve rogabitur Atreus;
 Quique suis homines pabula fecit equis:

Sed piger ad pœnas princeps, ad præmia velox,
 Quique dolet, quoties cogitur esse ferox.

Qui vliacit semper, victis ut parcere possit;

Clausit & æterna civica bella sera.
 Multa metu pœnæ, pœna qui pauca coërcet,
 Et jacti invita fulmina rara manu.

Ergo tam placidas orator missus ad aures,
 Ut propior patriæ sit fuga nostra, roga.

Ille ego sum, qui te colui; quem festa solebat
 Inter convivas mensa videre tuos.

Ille ego, qui duxit vestros Hymenæon ad ignes,
 Et cecini fausto carmina digna thoro.

Cujus te solitum memini laudare libellos,
 Exceptis domino qui nocere suo.

Cui tua nonnumquam miranti scripta legebas,
 Ille ego, de vestra cui data nupta domo est.

Hanc probat, & primo dilectam semper ab ævo,
 Est inter conites Martia censa suas.

Inque suis habuit matertera Cæsaris ante:
 Quarum iudicio, si qua probata, proba est.

Ipsa sua melior fama, laudantibus istis,
 Claudia divina non eguisset ope.

Nos quoque præteritos sine labe peregrinus annos;
 Proxima pars vitæ transilienda mee est.

Sed de me ut sileam, conjux mea sarcina vestra est,
 Non potes hanc salva dissimulare fide.

Confugit hæc ad vos, vestrasque amplectitur aras,
 (Jure venit cultos ad sibi quisque Deos.)

Flensque rogat, precibus lenito Cæsaris vestris,
 Busta sui fiant ut propiora viri.

ELEGIA IV.

Ad Rufinum.

Hanc tibi Nasso tuus mittit, Rufine, salutem,
 Qui miser est, ulli si suus esse potest.
 Reddita confusæ nuper solacia menti,

Auxilium nostris, spernque tulere malle.
 Utque Machaonidis Præantius artibus heros,
 Lenito medicam vulnere sensit opem:
 Sic ego mente jacens; & acerbo saucius ictu,
 Admonitu cepi fortior esse tuo.
 Et jam deficiens, sic ad tua verba revixi,
 Ut solet infuso vena redire mero.
 Nec tamen exhibuit tanta facundia vires,
 Ut mea sint dictis pectora sana tuis.
 Ut multum demas nostræ de gurgite curæ,
 Non minus exhausto, quod superabit, erit.
 Tempore ducetur longo fortasse cicatrix,
 Horrent admotas vulnere cruda manus.
 Non est in medico semper, relevetur ut æger;
 Interdum doctæ plus valet arte malum.
 Cernis, ut è molli sanguis pulmone remissus,
 Ad Stygias certo limite ducat aquas.
 Adferat ipse licet sacras Epidaurus herbas,
 Sanabit nulla vulnere cordis ope.
 Tollere nodoram nescit medicina podagram,
 Nec formidatis auxiliatur aquis.
 Cura quoque interdum nulla medicabilis arte;
 Aut, si sit, longa est extenuenda mora.
 Cum benè firmarunt animum præcepta jacentem,
 Sumptaque sunt nobis pectoris arma tui;
 Rursus amor patriæ, ratione valentior omni,
 Quod tua fecerunt scripta, retexit opus.
 Sive pium vis hoc, sive hoc muliebre vocari,
 Confiteor, misero molle cor esse mihi.
 Non dubia est Ithaci prudentia: sed tamen optat
 Fumum de patriis posse videre focis.
 Nescio qua natale solum dulcedine cunctos
 Ducit, & immemores non sinit esse sui.
 Quid melius Roma? Sphythico quid frigore pejus?

Huc tamen ex illi barbarus urbe fugit.
 Cum benè sit clausæ caveæ Pandione natæ,
 Nititur in silvas illa redire suas.
 Assuetos tauri saltus, assueta leones,
 (Nec feritas illos impedit) antra petunt.
 Tu tamen exilii morsus è pectore nostro
 Fomentis speras cedere posse tuis.
 Effice, vos ipsi ne tam mihi sitis amandi,
 Talibus ut levius sit caruisse malum.
 At, puto, qua fueram genitus, tellure carenti,
 In tamen humano contingit esse loco.
 Orbis in extremi jaceo desertus arenis;
 Fert ubi perpetuas obruta terra nives.
 Non ager hic pomum, non dulces educat uvas,
 Non salices ripa, robora monte vident:
 Nève fretum laudes terra magis, æquora semper
 Ventorum rabie, solibus orba tument.
 Quocumque adspicias, campi cultore carentes,
 Vastaque, quæ nemo vindicet, arva jacent.
 Hostis adest dextra, levaque à parte timidus,
 Vicinoque metu terret utrumque latus,
 Altera Bistonias par est sensura sarissas,
 Altera Sarmatica spicula missa manu.
 I nunc, & veterum nobis exempla virorum,
 Qui forti casum mente tulere, refer:
 Et grave magnanimi robor mirare Rutili,
 Non usi reditus conditione dati.
 Smyrna virum tenuit, non Pontus, & hostica tellus,
 Pœnè minus nullo Smyrna petenda loco.
 Non doluit patriâ Cynicus procul esse Sinopeus.
 Legit enim sedes, Attica terra, tuas.
 Arna Neoclides qui Persica contulit armis,
 Argolica primam sensit in urbe fugam.
 Palsus Aristides patriâ, Lucædæmona fugit:

Inter quas dubium, quæ prior esset, erat.
 Cæde puer facta Patroclus Opuntia reliquit;
 Thessalliamque adiit hospes Achillis humum.
 Exsul ab Æmonia Pirenida cessit ad undam,
 Quo duce trabs Colchas sacra cucurrit aquas.
 Lique Agenorides Sidonia moenia Cadmus,
 Poneret ut muros in meliore loco.
 Venit ad Adrastum Tydeus, Calydone fugatus,
 Et Teucrum Veneti grata recepit humus.
 Quid referam veteres Romanæ gentis, apud quos
 Exsulibus tellus ultima Tybur erat?
 Persequar ut cunctos, nulli datus omnibus ævis
 Tam procul à patria est, horridiorve locus.
 Quo magis ignoscat sapientia vestra dolenti,
 Quæ facit ex dictis non ita multa tuis.
 Nec tamen inficior, si possint nostra coire
 Vulnera; præceptis posse coire tuis.
 Sed vereor, nec me frustra sanare labores,
 Nec juver animota perditus æger ope.
 Nec loquor hæc, quia sit major prudentia nobis,
 Sed sim quam medico notior ipse mihi.
 Ut tamen hoc ita sit, munus tua grande voluntas
 Ad me pervenit, consulique boni.

ELEGIA V.

Ad Usorem.

JAM mihi deterior canis aspergitur ætas,
 Jamque meos vultus ruga senilis arat.
 Jam vigor, & quasso languent in corpore vires,
 Nec juveni lusus, qui placere, juvant.
 Nec me si subito videas, agnoscere possis:
 Ætatis facta est tanta ruina mex.

Confiteor facere hoc annos: sed & altera causa est,
 Anxietas animi, cœtinuusque labor.
 Nam mea per longos si quis mala digerat annos,
 (Crede mihi) Pylio Nestore major ero.
 Cernis ut in duris (& quid bove firmius) arvis
 Fortia taurorum corpora frangat opus.
 Quæ nunquam vacuo solita est cessare novall,
 Fructibus assiduis lassa senescit humus.
 Occider, ad Circi si quis certamina semper,
 Non intermissis cursibus, ibit equus.
 Firma sit illa licet, solvetur in æquore navis,
 Quæ numquam liquidis sicca carebit aquis.
 Me quoque debilitat series immensa laborum,
 Ante meum tempus cogit & esse senem.
 Otia corpus alunt; animus quoque pascitur illis:
 Immodicus contra carpit utrumque labor.
 Aspice, in has partes quod venerit Æone natus,
 Quam laudem à sera posteritate ferat.
 At labor illius nostro leviorque, minorque,
 Si modo non verum nomina magna premunt.
 Ille est in Pontum Pella mittente profectus,
 Qui vix Thessaliæ sine timendus erat.
 Cesaris ira mihi nocuit; quem solis ab ortu,
 Solis ad occasus utraque terra tremis.
 Junctior Æmonia est Ponto, quam Roma sinistro;
 Et brevius, quam nos, ille peregit iter.
 Ille habuit comites primos telluris Achivæ,
 At nostram cuncti deseruere fugam.
 Nos fragili ligno vastum sulcavimus æquor,
 Quæ tulit Æonidem, firma carina fuit.
 Nec Tiphys mihi rector erat; nec Agenore natus,
 Quas fugerem docuit, quas sequerereque vias.
 Illum tutata est cum Pallade regia Juno:
 Descendere meum numina nulla caput.

Illum furtivæ juvare Cupidinis artes,
 Quas à me vellem non didicisset amor.
 Ille domum rediit: nos his moriemur in arvis,
 Perstiterit læsi si gravis ira Dei.
 Durius est igitur nostrum, fidissima conjux,
 Illo, quod subit Æone natus, onus.
 Te quoque, quam juvenem discedens urbe relinqui,
 Credibile est nostris insenuisse malis.
 O! ego, Di faciant, talem te cernere possim,
 Charaque mutatis oscula ferre genis.
 Ampletique meis corpus non pingue lacertis,
 Et, gracile hoc fecit, dicere, cura mei.
 Et narrare meos fienti fens ipse labores,
 Sperato nunquam colloquioque frui.
 Thuraque Cæsaribus cum conjuge Cæsare digna,
 Dis veris, memori debita ferre manu.
 Memnonis hanc utinam; lenito Cæsare, mater,
 Quam primum roseo provocet ore diem.

ELEGIA VI.

Ad Maximum.

Ille tuos quondam non ultimus inter amicos,
 Ut sua verba legas, Maxime, Naso rogat:
 In quibus ingenium desiste requirere nostrum,
 Nescius exilii ne videre mei.
 Cernis ut ignavum corrumpant otia corpus?
 Ut capiant vitium, ni moveantur, aquæ?
 Sic mihi, si quis erat docendi carminis usus,
 Defecit; estque minor factus inerto situ.
 Hæc quoque quæ legitis, (si quid mihi, Maxime,
 credis,)

Scribimus invita, visque movente, manu.

Non libet in tales animum contendere curas,
 Nec venit in duras Musa vocata Getas.
 Ut tamen ipse vides, luctor deducere versum,
 Sed non fit fato mollitor ille meo.
 Cùm relego, scripsisse pudet, quia plurima cæno
 Me quoque, qui feci, iudice digna lini.
 Nec tamen emendo: labor hic, quam scribere
 major.
 Mensque pati durum sustinet ægra nihil.
 Scilicet inciplam limâ mordaciùs uri,
 Et sub iudicium singula verba vocem?
 Totquet enim fortuna parum, nisi Nilus in He-
 brum
 Conflat? & frondes Alpibus addat Athos?
 Parcendum est animo miserabile vulnus habenti:
 Subducont oneri colla perusta boves.
 At puto, fructus adest, justissima causa laborum,
 Et sata cum multo sænore reddit ager.
 Tempus ad hoc nobis, repetas licet omnia, nul-
 lum
 Profuit, atque utinam non nocuisset, opus.
 Cur igitur scribam miracis? miror & ipse,
 Et mecum quæro sæpe, quid inde feram.
 An populus verè sanos negat esse poetas?
 Sumque fides hujus maxima vocis ego:
 Qui sterili toties, cùm sim deceptus ab arvo, ®
 Damnosa persto condere semen humo.
 Scilicet est cupidus studiorum quisque suorum;
 Tempus & aduersâ ponere in arte iuvat.
 Saucius ejurat pugnam gladiator, & idem
 Immemor antiqui vulneris arma capit.
 Nil sibi cum pelagi dicit fore naufragus undis,
 Et ducit remos, quâ modo navit, aquâ.
 Sic ego constanter studium non utile carpo;

Et repeto nollem quas coluisse, Deas.
 Quid potius faciam? non sum qui segnia ducam
 Otia; mors nobis tempus habetur iners.
 Nec iuvat in lucem nimio marcescere vino,
 Nec tenet incertas alea blanda manus.
 Cùm dedimus somno, quas corpus postulat, horas,
 Quo ponam vigilans tempora longa modo?
 Moris an oblitus patrii contendere discam
 Sarmaticos arcus, & trahar arte loci?
 Hoc quoque me studium prohibet adsumere vires,
 Mensque magis gracili corpore nostra valet.
 Cùm benè quæsieris, quid agam, magis utile nil
 est
 Artibus his quæ nil utilitatis habent.
 Consequor ex illis casus obliviosa nostri:
 Hanc messem satis est si modò reddat ager.
 Gloria vos acuat; vos ut recitata probentur
 Carmina, Pliëris invigilate choris.
 Quod venit ex facili, satis est componere nobis;
 Et nimis intenti causa laboris abest.
 Cur ego sollicita poliam mea carmina curâ?
 An verear ne non adprobet illa Getes?
 Forsitan audacter faciam; sed gloriol, Istrum
 ingenio nullum majus habere meo.
 Hoc, ubi vivendum, satis est si consequor arvo,
 Inter inhumanos esse poëta Getas.
 Quò mihi diversam famâ contendere in orbem?
 Quem fortuna dedit, Roma sit ille locus.
 Hoc mea contenta est infelix Musa theatro.
 Sic merui, magni sic voluere Dii.
 Nec rot hinc istuc nostris iter esse libelis,
 Quò Boreas pennâ deficiente venit.
 Dividimur cælo, quæque est procul urbe Quirini,
 Adspicit hirsutos cominus ursa Getas.

Per tantum terræ, tot aquas, vix credere possum,
 Indicium studii transiluisse mei.
 Finge legi, quodque est mirabile finge placere:
 Auctorem certè res iuvat ista nihil.
 Quid tibi, si calidâ positus laudere Syëne,
 Aut ubi Taprobanen Indica cingit aqua?
 Altiùs ire libet? si te distantia longè
 Pleiadum laudent signa, quid inde feres?
 Sed neque pervenio scriptis mediocribus istuc,
 Famaque cum domino fugit ab urbe suo.
 Vosque, quibus perii tunc, cùm mea fama sepulta
 est,
 Nunc quoque de nostrâ morte tacere reor.

ELEGIA VII.

Ad Græcinum.

ECquid ut audisti (te diversa tenebat
 Terra) meos casus, cor tibi triste fuit?
 Dissimules, metuasque licet, Græcine, fateri,
 Si benè te novi, triste fuisse liquet.
 Non cadit in mores feritas inamabilis istos:
 Nec minus à studiis dissidet illa tuis.
 Artibus ingenius, quatum tibi maxima cura est,
 Pectora mollescunt, asperitasque fugit.
 Nec quisquam meliore fide complectitur illas,
 Quæ sint officium, militiæque labor.
 Certè ego cùm primum potui sentire, quid essem,
 (Nam fait attonito mens mihi nulla diu)
 Hoc quoque fortunæ sensi, quod amicus abesses,
 Qui mihi præsidium grande futurus eras.
 Tecum tunc aberant agræ solatia mentis,
 Magnaque pars animi, consilii que mei.

At nunc, quod superest, fer opem, precor, eminus
unam,

Adloquioque jura pectora nostra tuo.
Quæ, non mendaci si quidquam credis amico,
Stulta magis dici, quam scelerata, decet.
Nec leve, nec tutum est, peccati quæ sit origo,
Scribere: tractari vulnera nostra timent.
Qualicumque modo mihi sint ea facta, rogare
Desine; non agites, si qua coire velis.
Quicquid id est, ut non facinus, sic culpa vocanda
est:

Omnis an in magnos culpa Deos scelus est?
Spes igitur menti poenæ, Græcine, levandæ,
Non est ex toto nulla relicta meæ.
Hæc Dea, omnium fugerent sceleratas numina terras,
In Dis invisâ sola remansit humo.
Hæc facit, ut vivat fossor quoque compede victus,
Liberâque à ferro crura futura putet.
Hæc facit, ut, vides cùm terras undique nullas,
Nausagus in mediis brachia jactet aquis.
Sæpe aliquem solles medicorum cura relinquit,
Nec spes hinc, venâ deficiente, cadit.

Carcere dicuntur clausi sperare salutem,
Atque aliquis pendens in cruce, vota facit.
Hæc Dea quam multos laqueo sua colla ligantes
Non est propositâ passa perire necesse!
Me quoque conantem gladio finire dolorem
Arguit, injectâ continuitque manu.
Quidque facis? lacrimis opus est, non sanguine,
Sæpe per has flecti Principis ira solet.
Quævis est igitur meritis indebita nostris;
Magna tamen spes est in bonitate Dei.
Qui ne difficilis mihi sit, Græcine, præcare,

Confer & in votum tu quoque verba meum.
Inque Tomitanâ jaceam tumulatus arenâ,
Si te non nobis ista vovere liquet.
Nam prius incipient turres vitare columbæ,
Antra feræ, pecudes gramina, mergus aquas,
Quam malè se præstet veteri Græcicus amico:
Non ita sunt fatis omnia versa melis.

ELEGIA VIII.

Ad Messalinum.

Litera pro verbis tibi, Messaline, salutem,
Quam legis, à sævis attulit usque Getis.
Indicat auctorem locus? an nisi nomine lecto,
Hæc me Nasonem scribere verba latet?
Ecquis in extremo positus jacet orbe tuorum,
Me tamen excepto, qui precor esse tuus?
Di procul à cunctis, qui te venerantur, amant-
que,
Hujus notitiam gentis abesse velint.
Nos satis est inter glaciem, Scythicasque sagittas
Vivere, si vita est mortis habenda genus.
Nos premar aut bello tellus, aut frigore cælum,
Truxque Getes armis, gaudio pulset hiems:
Nos habeat regio, nec pomis foeta, nec uvis,
Et cujus nullum cessat ab hoste larus:
Cetera sit sospes cultorum turba tuorum,
In quibus, ut populo, pars ego parva fui.
Me miserum! si tu verbis offenderis istis,
Nosque negas ullâ parte fuisse tuos,
Utque sit hoc veram, mentito ignoscere debes,
Nil demit laudi gloria nostra tuæ.
Quis se Cæsaribus notus non fingit amicum?

Da veniam fasso, tu mihi Cæsar eris.
 Nec tamen irumpo quò non licet ire, satisque est,
 Atria si nobis non patuisse negas:
 Utque tibi fuerit mecum nihil amplius; uno
 Nempe salutaris, quam priùs, ore mihi.
 Nec tuus es genitor nos inficiatus amicos,
 Hortator studii, caussaque, faxque mei.
 Cui nos, & lacrimas, supremum in funera manus,
 Et dedimus medio scripta tenenda foro.
 Adde, quod est frater tanto mihi junctus amore,
 Quantum in Atridis, Tyndaridisque fuit.
 Is me nec comitem, nec dedignatus amicum est:
 Si tamen hæc illi non nocitura putes.
 Si minus, hac quoque me mendacem parte fatebor,
 Clausa mihi potius tota sit illa domus.
 Sed neque claudenda est, & nulla potentia vires
 Præstandi, peccet ne quid amicus, habet.
 Et tamen ut cuperem, culpam quoque posse negari,
 Sic facinus nemo nescit abesse mihi.
 Quòd nisi delicti pars excusabilis esset,
 Parva relegati pena futura fuit.
 Ipse sed hoc vidit, qui prævidet omnia, Cæsar,
 Stultitiam dici crimina posse mea.
 Quaque ego permisi, quaque est res passa, peperit,
 Usus & est modicè fulminis igne sui.
 Nec vitam, nec opes, nec ademit posse reverti,
 Si sua per vestras victa sit ira preces.
 At graviter cecidi: quid enim mirabile, si quis
 A Jove percussus non leve vulnus habet?
 Ipse suas quamvis vires inhibitor Achilles,
 Missa graves ictus Pelias hasta dabat.
 Iudicium nobis igitur cum vindicis adsit,
 Non est cur tua me janua nosse neget.
 Culta quidem, fateor, citra quam debuit, illa est;

Sed fuit in fatis hoc quoque, credo, meis.
 Nec tamen officium sensit magis altera nostrum:
 Hic, illic, vestro sub Lare semper eram.
 Quæque tua est pietas; ut te non excolat ipsum,
 Jus aliquid tecum fratris amicus habet.
 Quid quod, ut emeritis referenda est gratis semper,
 Sic est fortunæ promeruisse tux.
 Quòd si permittis nobis suadere, quid optes;
 Ut des, quam reddas, plura, precare Deos.
 Idque facis, quantumque licet meminisse, solebas,
 Officii causa pluribus esse dati.
 Quolibet in numero me, Messaline, repone,
 Sim modò pars vestræ non aliena domûs:
 Et mala Nassonem, quoniam meruisse videtur,
 Si non ferre doles, at meruisse dole.

ELEGIA IX.

Ad Severum.

A Tibi dilecto missam Nassone salutem,
 Accipe, pars animæ magna, Severè, mex.
 Neve roges quid agam: si persequar omnia, flebis;
 Summa satis nostri sit tibi nota mali.
 Vivimus adiduis expertes pacis in armis,
 Dura pharetrato bella movente Gerâ:
 Deque tot expulsis sum miles in exsule solus,
 Tutâ (nec invidéo) cetera turba latet.
 Quoque magis nostros veniâ dignere libellos,
 Hæc in procinctu carmina facta leges,
 Stat vetus urbs, ripæ vicina binominis Istri,
 Mœnibus, & positu vix adeunda loci.
 Caspius Ægyptus, de se si creditur ipsis,
 Condidit, & proprio nomine dixit opus.

Hanc trux, Odyssiis inopino Marte peremptis,
 Cepit, & in Regem sustulit arma Getes.
 Ille memor magni generis, virtute quod auget,
 Protinus innumero milite cinctus adest.
 Nec prius abscessit, meritâ quàm cæde nocentium
 Se nimis ulciscens, existit ipse nocens.
 At tibi Rex ævo detur fortissime nostro
 Semper honoratâ sceptrâ tenere manu:
 Teque, quod & præstat (quid enim tibi plenius
 optem?)
 Martia cum magno Casare Roma probet.
 Sed memorande abili: queror, ò jucunde sodalis,
 Accedant nostris, ævâ quod arma malis.
 Ut careo vobis Scythicas detrusus in oras,
 Quatuor autumnos Pleias orta facit.
 Nec tu credideris urbana commoda vitæ
 Quærere Naxionem; quærît & illa tamen.
 Nam modò vos animo dulces reminiscor amici,
 Nunc mihi cum carâ conjuge nata subit.
 Equè domo rursus pulchræ loca vertor ad Urbis,
 Cunctaque mens oculis pervidet illa suis.
 Nunc fora, nunc ædes, nunc matmore tectâ theatra,
 Nunc subit æquarâ porticus omnis humo.
 Gramina nunc campi pulcheros spectantis in hortos,
 Stagnaque, & Euripi, virgineusque liquor.
 At, puto, sic Urbis misero est crepta voluptas,
 Quolibet ut saltèr rure frui liceat.
 Non meus amissos animus desiderat agros,
 Ruraque Peligno conspicienda solo.
 Nec quos pomiferis positos in montibus hortos
 Spectat Flaminia Claudia juncta vixit.
 Quos ego nescio cui colui, quibus ipse solebam
 Ad sata fontanas, nec pudet, addere aquas.
 Sunt ibi, si vivunt, nostrâ quoque consita quædam,

Sed non & nostrâ poma legenda manu.
 Pro quibus amissis, utinam contingere posset
 Hic saltem profugo gleba colenda mihi!
 Ipse ego pendentes, liceat modò, rupe capellas,
 Ipse velim baculo pascere nixus oves.
 Ipse ego, ne solitis insistant pectora curis,
 Ducam ruricolâ sub jugâ panda joves.
 Et discam Getici quæ nôrunt verba juveni,
 Adsuetas illis adjiciamque minas.
 Ipse manu capulum pressi moderator aratri,
 Experiar motâ spargere semen humo.
 Nec dubitem longis purgare lignonibus arva,
 Et dare quas sitiens jam bibat hortus aquas.
 Unde sed hoc nobis, minimum quos inter & hostem
 Discrimen murus clausaque porta facit?
 At tibi nascenti (quod toto pectore lætor)
 Nêrunt fatales fortia fila Dexæ.
 Te modò campus habet, densâ modò porticus umbrâ,
 Nunc, in quo ponis tempora rara, forum.
 Umbria te revocat, necnon Albana petentem
 Appia ferventi ducit in arva rotâ.
 Forsitan hoc optes, ut justam supprimat iram
 Cæsar, & hospitem sit tua villa meum.
 Ah! nimium est quod, amice, petis: moderantius
 opta:
 Et voti, quæso, contrahe vela tui.
 Terra, velim, propior: nullique obnoxia bello
 Detur; erit nostris pars bona dempta malis.

ELEGIA X.

Ad Maximum.

QUæ mihi de raptò tua venit epistola Celso,
 Protinus est lacrimis humida facta meis.
 Quodque nefas dictu, fieri nec posse putavi,
 Invisis oculis litera lecta tuis est.
 Nec quidquam ad nostras pervenit acerbis aures,
 Ut sumus in Ponto, perveniatque precor.
 Ante meos oculos tamquam præsentis imago
 Hæret, & extinctum vivere fingit amor.
 Sæpe refert animus lusus gravitate carentes,
 Seria cum liquidâ sæpe peracta fide.
 Nulla tamen subeunt mihi tempora densius istis,
 Quæ vellem vitæ summa fuisse meæ.
 Cùm domus ingenti subito meâ lapsa ruina
 Concidit, in domini procubuitque caput;
 Adfuit ille mihi, cùm me pars magna reliquit,
 Maxime; fortunæ nec fuit ille comes.
 Illum ego non aliter flentem meâ funera vidi,
 Ponendus quàm si frater in igne foret.
 Hæsit in amplexu, consolatusque jacentem est,
 Cumque meis lacrimis miscuit usque suas.
 O! quoties vitæ custos invisus amare,
 Continuit promptas in meâ fata manus.
 O! quoties dixit: placabilis ira Deorum est;
 Vive, nec ignosci tu tibi posse nega.
 Vox tamen illa fuit celeberrima: Respice quantum
 Debeat auxilium Maximus esse tibi.
 Maximus incumbet, quæque est pietate, rogabit,
 Ne sit ad extremum Cæsaris ira tenax.
 Cumque suis fratris vires adhibebit, & omnem,

Quò levius doleas, experietur opem.
 Hæc mihi verba malæ minuerunt tædia vitæ,
 Quæ tu ne fuerint, Maxime, vana, cave.
 Huc quoque venturum mihi se jurare solebat,
 Non nisi te longæ jus sibi dante viæ.
 Nam tua non alio coluit penetrata ritu,
 Terrarum dominos quàm colis ipse Deos.
 Crede mihi, multos habebas cùm dignus amicos,
 Non fuit è multis quolibet ille minor.
 Si modò non census, nec clarum nomen avorum,
 Sed probitas magnos ingeniumque facit.
 Jure igitur lacrimas Celso libamus adempto,
 Cùm fugerem, vivo quas dedit ille mihi.
 Carmina jure damus raros testantia mores,
 Ut tua venturi nomina, Celse, legant.
 Hoc est quod possum Geticis tibi mittere ab arvis:
 Hoc solum est istic, quod liquet esse meum,
 Funera non potui comitare, nec ungere corpus,
 Atque tuis toto dividor orbe togis.
 Quod potui, quem tu pro numine vivus habebas,
 Præstitit officium Maximus omne tibi.
 Ille tibi exsequias, & magni funus honoris
 Fecit, & in gelidos fudit amoma sinus,
 Diluit & lacrimis marens unguenta profusis,
 Ossaque vicinâ condita texit humo.
 Qui quoniam extinctis, quæ debet, præstat amicis,
 Et nos extinctis adnumerare potest.

ELEGIA XI.

Ad Flaccum.

NASSO suo profugus mittit tibi, Flacce, salutem,
Mittete rem si quis, quæ caret ipse, potest.
Longus enim curis viriatum corpus amaris
Non patitur vires languor habere suas.
Nec dolor ullus adest, nec febris uror anheli,
Et peragit soliti venæ tenoris iter.
Os hebes est, postaque movent fastidia mensæ,
Et queror inuisi cum venit hora cibi.
Quod mare, quod tellus, adpone, quod educat aer;
Nil ibi, quod nobis esuriatur, erit.
Nectar, & ambrosiam, latices, epulasque Deorum
Der mihi formosâ gnava Juventa manu:
Non tamen exacuet tospens sapor ille palatum,
Stabit & in stomacho pondus inerte diu.
Hæc ego non ausim, cum sint verissima, cuivis
Scribere, delicias ne mala nostra vocent.
Scilicet is status est, ea tertium forma meatum,
Delictis etiam possit ut esse locus.
Delicias illi precor has contingere, si quis,
Ne mihi sit levior Cæsaris ira, timet.
Is quoque, qui gracili cibus est in corpore, somnus
Non alit officio corpus inane suo.
Sed vigilo, vigilantque mei sine fine dolores,
Quorum materiam dat locus ipse mihi.
Vix igitur possis visos agnoscere vultus,
Quoque ferit quæras, qui fuit ante, color.
Parvus in exiles succus mihi pervenit artus,
Membraque sunt cerâ pallidiora novâ.
Non hæc immodico contraxi damna Lyzo;

Scis mihi quam solæ penè bibantur aquæ.
Non epulis oneror; quarum si tangar amore,
Est tamen in Geticis copia nulla locis.
Nec vires adimit Veneris damnosa voluptas:
Non solet in mætos illa venire toros:
Unda, locusque nocent, & caussa valentior istis,
Anxietas animi, quæ mihi semper adest.
Hanc nisi tu pariter simili cum fratre levares,
Vix mens tristitiæ nostra tulisset onus.
Vos estis fragili tellus non dura phaselo:
Quamque negant multi, vos mihi fertis opem.
Ferte precor semper, quia semper egebimus illâ,
Cæsaris offensum dum mihi numen erit.
Qui meritam nobis minuat, non finiat iram,
Suppliciter vestros quisque rogate Deos.

P. OVIDII
 NASSONIS
 DE PONTO.

LIBER II.

ELEGIA I.

Ad Germanicum.

Huc quoque Cæsarei pervenit fama triumphi,
 Languida quò fessi vix venit aura Noti.
 Nil fore dulce mihi Scythicâ regione putavi.
 Jam minus hic odio est, quàm fuit antè, locus.
 Tandem aliquid pulsâ curarum oube serenum
 Vidi, fortunæ verba dedique mee.
 Nolite ut ulla mihi contingere gaudia Cæsar,
 Velle potest cuivis hæc tamen una dari.
 Di quoque, ut à cunctis hilari pietate colantur,
 Tristitiam poni per sua festa jubent.
 Denique, quod certus furor est audere fateri,
 Hac ego lætitiâ, si vetet ipse, fruar.
 Jupiter utilibus quoties rigat imbribus agros,
 Mixta tenax segeti crescere lappa solet.
 Nos quoque frugiferum sentimus inutilis herba
 Numen, & invitâ sæpe juvatur ope.
 Gaudia Cæsareæ mentis pro parte vitilli
 Sunt mea, privati nil habet illa domus.

Gratia, fama, tibi, per quam spectata triumphi
 Incluso mediis est mihi pompa Getis.
 Indico te didici, nupte visenda colisse
 Innumeras gentes ad Ducis ora sui.
 Quæque caput vastis immensum menibus orbem,
 Hospitiis Romam vix habuisse locum.
 Tu mihi narrasti, cum multis lucibus aorè
 Fuderit adsiduas nubilus Auster aquas,
 Lamine celestis solem fulsisse serenum,
 Cum populi vultu conveniente die.
 Atque ita victorem cum magno vocis honore
 Bellica laudatis dona dedisse viris.
 Clarsque rumpiturum pietas insignia vestes,
 Tara prius sanctis imposuisse locis.
 Iustitiamque sui casu plancasse parentis,
 Illo quæ templum pectore semper habet,
 Quaque ierit, felix adjectum plausibus omon,
 Saxque rotatis erubuisse rotis.
 Proflans argento veros imitantia muros,
 Barbara cum victis oppida iara viris;
 Fluminaquo, & montes, & in altis pascoa silvis,
 Armaque cum telis in situ juncta suis.
 Deque triumphato, quod sui incenderat, auro,
 Aurora Romanis testa fuisse loti.
 Totque talisse duces captivis addita culla
 Vincula, penè hostes quot solis esse sinit.
 Maxima pars horum vitam, veniamque tulere,
 In quibus & belli summa, caputque Bato.
 Cur ego posse negem mihi mihi Cæsaris iram,
 Cum videam miles hostibus esse Deos.
 Perrulit huc idem noxæ, Germanico sumor,
 Oppida sub titulo nominis ire tui.
 Atque ea te contra nec muri mole, nec armis,
 Nec satis ingenio tanta fuisse loqi.

Di tibi dent annos, à te nam cetera sumes,
Sint modo virtuti tempora longa tuae.
Quod precor eveniet: sunt quaedam oracula vatum;
Nam Deus optanti prospeta signa dedit.
Te quoque victorem Tarpejas scandere in arces,
Læta coronatis Roma videbit equis:
Maturusque pater nati spectabit honores,
Gaudia percipiens, quæ dedit antè suis.
Jam nuda hæc à me, juvenum belloque, togaque,
Maxime, dicta tibi vaticinante nota.
Hunc quoque carminibus referam fortasse triumphum,
Sufficiat nostris si modò vita malis:
Imbuero Scythicas si non priùs ipse sagittas,
Abstuleritque feròx hoc caput ense Getes.
Quòd si, me salvo, dabitur tua laurea templis,
Omina his dices vera fuisse mea.

ELEGIA II.

Ad Messalinum.

Ille domûs vestræ primis venerator ab annis,
Pulsus ab Euzini Nasso sinistra freni;
Mittit ab indomitis hanc, Messaline, salutem,
Quam solitus præsens est tibi ferre, Getis.
Hei mihi, si lecto vultus tibi nomine non est,
Qui fuit, & dubitas cetera perlegere!
Perlege, nec mecum pariter mea verba relega:
Urbe licet vestrâ versibus esse meis.
Non ego concepi, si Pellon Ossa tulisset,
Clara meâ tangi sidera posse manu.
Nec nos Eaceladi dementia castra secutus,
In rerum dominos movimus atma Deos.
Nec, quod Thyldæ temeraria dextera fecit,

Namina sunt telis ulla petita meis.
Est mea culpa gravis, sed quæ me perdere solum
Ansa sit, & nullum majus adorsa nefas.
Nil nisi non sapiens possuum timidusque vocari;
Hæc duo sunt animi nomina vera mei.
Esse quidem fateor, meritam post Cæsaris iram,
Difficilem precibus te quoque jure meis.
Quæque tua est pietas in totum nomen Iuli,
Te lædi, cum quis læditur inde, putas.
Sed licet arma feras, & vulnèra sæva miq̄eris,
Non tamen efficies, ut timeare mihi.
Puppis Achæmeniden Grajum Trojana recepit,
Profuit & Myso Pelias hasta duci.
Confugit interdum templi violator ad aram,
Nec petere offensi numinis horret opem.
Dixerit hoc aliquis tutum non esse; fateamur;
Sed non per placidas it mea navis aquas.
Tuta petant alii: fortuna miserima tuta est,
Nam timor eventus deterioris abest.
Qui rapitur fati, quid præter fata requirat?
Sæpe creat molles aspeta spina rosas.
Qui rapitur spumante salo, sua brachia cauti
Porrigit, & spinas, duraque saxa capit.
Accipitrem metuens, pennis trepidantibus atas
Audet in humanos fessa venire sinus.
Nec se vicino dubitat committere tecto,
Quæ fugit infestos tetrâ cerva canes.
Da, precor, accessum lacrimis, mittissime, nostris;
Nec rigidam timidis voelibus obde forem.
Verbaque nostra favens, Romana ad numina perfer,
Non tibi Tarpejo culta Tonante minus:
Mandatque mei legatus suscipe causam,
Nulla meo quamvis nomine causa bona est.
Jam propè depositus, cæcè jam frigidus æger,

Servatus per te, si modò servet, ero.
 Nunc tua pro rebus nitatur gratia lapsis,
 Principis æterni quam tibi præstat amor.
 Nunc tibi & eloquii nitor ille domesticæ adsit,
 Quo poterat trepidis utilis esse reis.
 Vivit enim in vobis facundi lingua parentis,
 Et res heredem reperit illa suam.
 Hanc ego non, ut me defendere tentet, adoro;
 Non est confessi causa tuenda rei,
 Non tamen excuses erroris imagine factum,
 An nihil expediat tale movere, vide.
 Vulneris id genus est, quod cùm sanabile non sit,
 Non contrectari tutius esse puto.
 Lingua, illic; non est ultra narrabile quidquam,
 Possit velim cineres obtuere ipse meos.
 Sic igitur, quasi me nullus deceperit error,
 Verba faco, ut vitâ, quam dedit ipse, fruâr.
 Cumque serenus erit, vultusque remiserit illos,
 Qui secum terras impetiamque movent:
 Exiguam ne me prædâ sicut esse Getarum,
 Detque solum misera mite, precare, fage.
 Tempus adest aptum precibus, valet ille, videtque
 Quis fecit vires, Roma, valere tuas.
 Incolomis conix sua pulvinaris servat,
 Promovet Ausonium filius impetium.
 Præceit ipse suog animo Germanicus annos,
 Nec vigor est Drusi nobilitate minor.
 Adde natus, nepotesque pius, carosque nepotes,
 Ceteraque Augustæ membra valere domû.
 Adde triumphatos modo Pronas, adde quieti
 Subdita montanæ brachia Dalmatiæ.
 Nec dedignata est abjectis Iliyris armis,
 Cæsareum famulo vertice ferre pedem.
 Ipse super curram placido spectabilis ore,

Temporâ Phœbeâ Virgine nexa tulit.
 Quam pia voviscum proles comitavit eantem,
 Digna parente suo; nominibusque datis.
 Fratres adsimilis, quos proxima tempe tenentes,
 Divus ab excelâ Julius æde videt.
 His Messalinus, quibus omnia cedere debent,
 Primum lætitiæ non negat esse locum.
 Quod quid ab his superest, venit in certamen amoris:
 Hac hominum nulli parte secundus eris.
 Hunc colis ante diem, per quem decreta morenti
 Venit honoratis laurea digna comis.
 Felices, quibus hos licuit spectare triumphos,
 Et ducis ore Deos æquiparante frui.
 At mihi Sautomatæ pro Cæsaris ore videndi,
 Terræque patris inops, undaque victâ gelu.
 Si tamen hoc audis, & vox mea pervenit istuc,
 Sit tua mutando gratia blanda loco.
 Hoc pater ille tuus, primo mihi cultus ab ævo,
 Si quid habet sensus umbra diserta, petit;
 Hoc petit & frater, quamvis fortasse veretur,
 Servandi noceat ne tibi cura mei.
 Tota domus rogat hoc; nec tu potes ipse negare,
 Et nos in turbæ parte fuisse tuæ.
 Inguam certè, quo nos matè sensimus nos,
 Artibus exceptis, sæpe probator eras.
 Nec mea, si tantum peccata novissima demas,
 Esse potest domui vita pudenda tuæ.
 Sic igitur vestre vigeant penetralia gentis,
 Curaque sit superis, Cæsaribusque tui:
 Mite, sed iratum merito mihi, numen adora,
 Exime ut Scythici de feritate loci.
 Difficile est, fator; sed tendit in ædua virtus,
 Et talis meriti gratia major erit.
 Nec tamen, Sicanus, casto Poliphemus in antro

Accipiet voces, Antiphaesve tuas:
 Sed placidas, facilisque parens, veniæque paratus,
 Et qui fulmineo sæpe sine igne tonat.
 Qui eùm tæste aliquid curavit, sit tristis & ipse,
 Cuique fessè penam sumere, poena sua est.
 Victa tamen vitio est hujus clementia nostro,
 Venit & ad vires læa coacta suas.
 Qui quoniam patriâ toto somno orbe remoti,
 Nec licet ante ipsos procubuisse Deos;
 Quos colis, ad Superos hæc fer mandata sacerdos,
 Adde sed & proprias ad mea verba preces.
 Sic tamen hæc tenta, si non nocitura putabis:
 Ignoscas, timeo naufragus omne fretum.

ELEGIA III.

Ad Maximum.

Maxime, qui clavis nomen virtutibus æquas,
 Nec sine ingenium nobilitate premi:
 Culte mihi (quid enim status hic à funere differt?)
 Supremum vitæ tempus ad usque mense:
 Rem facis adlicrum non avertatus amicum,
 Quis non est ævo rarior ulla tuo.
 Turpe quidem dicta, sed si modo vera fatemur,
 Vulgus amicitias utilitate probat.
 Cura, quid expediat, prior est, quam quid sit
 honestum:
 Et cum fortuna statque caditque fides.
 Nec facillè invenies multis in millibus unum,
 Virtutem pretium qui putet esse sui.
 Ipse decor recti, facti si præmia desint,
 Non movet, & gratis poenitet esse probum.
 Nil, nisi quod prodest, carum est; i, detrahe menti

Spem fructus avidæ, nemo petendus erit.
 At reditus jam quisque suos amat, & sibi quid sit
 Utile, sollicitis suppulat articulis.
 Illud amicitia quondam venerabile nomen
 Prostat, & in questu pro meretrice sedet.
 Quo magis admiror, non, ut torrentibus undis,
 Communis vitii te quoque labe trahi.
 Diligitur nemo, nisi cui fortuna secunda est:
 Quæ simul intonuit, proxima quæque fugat.
 En ego non paucis quondam munitus amicis,
 Dum flavis velis aura secunda meis;
 Ut fera nimbo tumuerunt æquora vento,
 Iam mediis, lacerâ nave, relinquo aquis.
 Cùmque alii nolint, etiam me nosse, videri;
 Vix duo projecto tresve tulistis opem.
 Quorum tu princeps, neque enim comes esse, sed
 auctor,
 Nec petere exemplum, sed dare dignus eras.
 Te, nihil ex acto, nisi non peccasse ferentem,
 Sponte sua probitas, officiumque juvat.
 Judice te, mercede caret, per seque putanda est
 Externis virtus incomitata bonis.
 Turpe putas abici, quia sit miserandus, amicum,
 Quodque sit infelix, desinere esse tuum.
 Miltius es lasso digitum supponere mento,
 Mergere quàm liquidis ora natantis aquis.
 Cerne quid Hæcides post mortem præstet amico,
 Inurat & hanc vitam mortis habere puta.
 Pyrithoom Theseus Stygias comitavit, ad undas,
 A Stygiâ quantum mors mea dirat aquâ?
 Adfuit insano juvenis Phocæus Oresi,
 Et mea non minimum culpa furoris habet.
 Tu quoque magnoꝝ laudes admitte virorum,
 Uque facis, lapsa, quam potes, adfer opem.

Si bene te novi, si qui prius esse solebas,
 Quae quoque eras, atque animi non cecidere tui;
 Quo fortuna magis saevit, magis ipse resistit;
 Urque haeret, ne te vitare illa, caves;
 Et bene uti pugnes, bene pugnans efficit hostis:
 Sic eadem prodest causa, nocetque mihi.
 Scilicet indignum, juvenis rarissime, ducis,
 Te fieri comitem tanti in orbe Deo.
 Firmus es, & quoniam non sunt hae qualia velles,
 Vult regis quavis quascumque ratas,
 Quaeque ita concussa est, ut jam casura putetur,
 Resurget adhuc humeris supra casura tuis.
 Ita quidem primum fuerat tua iusta, nec ipso
 Lenior, offensus qui mihi iure fuit:
 Quaeque dolor pectus tetigisset Caesaris alti,
 Illam jurabas protinus esse tuam.
 Ut tamen audita est nostrae tibi cladis origo,
 Disceris erratis ingenuisse meis.
 Tunc tu me primum solari litera cepit,
 Et laetum fecit spem dare posse Deum.
 Movit amicitia tum te constantia longa,
 Ante totos ortus quae mihi crepta fuit:
 Et quod eras illis factus, mihi natus amicus,
 Quodque tibi in canis oscula prima dedi.
 Quod, cum vestra domus teneris mihi semper ab annis
 Culta sit, esse vetus nunc tibi cogor enas.
 Me tuus ille pater, Latiae facundia linguae,
 Qui non inferior nobilitate fuit;
 Primus ut auderem committere carmina Famae
 Impulit; ingenii dux fuit ille mei.
 Nec quo sit primo nobis à tempore cultus,
 Contendo fratrem posse referre tuum.
 Te tamen ante omnes ita sum complexus, ut unus
 Quilibet in casu gratia nostra foret.

Ultima me tecum vidit, moestisque cadentes
 Excepit lacrimas Aethalis ilva genis.
 Cum tibi quaresenti, num verus nuntius esset,
 Adtulerat culpe quem mala fama meae;
 Inter confessum medius, dubieque negantem
 Haerebam, pavidas dante timore notas:
 Exemploque nivis, quam solvit aequans Auster,
 Gatta per adtonitas ibat oborta genas.
 Haec igitur referens, & quod mea crimina primi
 Erroris veniam posse latere vides;
 Respicias antiquum lapsis in rebus amicum,
 Fomentisque juvas vulnera nostra tuis.
 Pro quibus optandi si nobis copia fiat,
 Tam bene promerito commoda mille precor.
 Sed si sola mihi dentur tua vota, precabor,
 Ut tibi sit, salvo Cesare, salva parens.
 Haec ego, cum faceres altaria pinguis ture,
 Te solitum memini prima rogare Deos.

ELEGIA IV.

Ad Atticum.

A Celpe colloquium gelido Nasonis ab Istro,
 Attice, iudicio non dubitande meo.
 Ecquid adhuc remanes memor infelicis amici?
 Deserit an partes languida cura suas?
 Non ita Di telstes mihi sunt, ut credere possim,
 Fasque patem, jam non te meminisse mei.
 Ante meos oculos praesto est tua temper imago,
 Et videor vultus mente videre tuos.
 Seria multa mihi tecum collata recordor,
 Nec data iucundis, tempora pauca jocis.
 Saepè citè longis visis sermonibus horae,
 Saepè fuit brevior, quam mea verba, dies.

Sæpe tuas venit factum modò carmen ad aures,
 Et nova iudicio subdita Musa tuo est.
 Quod tu laudaras, populo placuisse putabam:
 Hoc pretium curæ dulce recentis erat.
 Utque meus limâ rarus liber esset amici,
 Non semel admonitu facta litura tuo est.
 Nos forâ viderunt pariter, nos porticus omnis,
 Nos via, nos junctis curva theatra locis.
 Denique tantus amor nobis, carissime, semper,
 Quântus in Baciide, Nestorideque fuit.
 Non ego, si hiberes securæ pocula Leibes,
 Excidere hæc credam pectore posse tuo.
 Longa diex citior brumali sidere, noxque
 Tardior hibernâ solstitialis erit:
 Nec Babylon æstus, nec frigora Pontus habebit,
 Calthaque Pæstana vincet odore rosas:
 Quam tibi nostrarum veniant obliuia rerum:
 Non ita pars fati candida nulla mei est.
 Ne tamen hæc dici possit fiducia mendax,
 Stultaque credulitas nostra fuisse, cave.
 Constantique fide veterem tutare sodalem,
 Quâ licet, & quantum non onerosus mo.

ELEGIA V.

Ad Salonom.

Condita disparibus numeris ego Nasso Salano
 Præpositâ nisi verba salute meo.
 Quæ rari sit cupio, rebumque ut comprobet omen,
 Te precor à salvo possit, amice, legi.
 Candor, in hoc ævo res inter mortua pene,
 Exigit, ut faciam talia vota, tuus.
 Nam fuserim quamvis modico tibi cognitus usu,
 Diceris exillis ingemuisse meis.

Missaque ab Eusino legeres cum carmina Ponto,
 Illa tuus iuvat quallacumque favor.
 Optastique brevem fieri mihi Cæsaris iram,
 Quod tamen optari, si sciat, ipse sinat.
 Moribus ista tuis tam mitia vota dedisti,
 Nec minùs ideirò sunt ea grata mihi.
 Quòque magis moveare malis doctissime, nostris,
 Credibile est fieri conditione loci.
 Vix hac invenies totum, mihi crede, per orbem,
 Quæ minùs Augustâ pace fruatur, humum.
 Tu tamen hic structos inter fera prælia versus
 Et legis, & lectos ore favente probas.
 Ingenioque meo, venâ quod paupere manat,
 Plaudis, & è rivo flumina magna facis.
 Grata quidem sunt hæc animo suffragia nostro,
 Vix sibi cum miseris posse placere putes.
 Dum tamen in rebus regemur carmina parvis,
 Materix grâcili sufficit ingenium.
 Nuper, ut huc magni pervenit fama triumphi,
 Ausus sum tantæ sumere molis onus.
 Obruit audentem rerum gravitasque nitorque,
 Nec potui coepti pondera ferre mei.
 Illic, quam laudes, erit officiosa voluntas,
 Cetera materia debilitata jacent.
 Qui si sortè liber vestras pervenit ad aures,
 Tutelam mando sentiat ille tuam.
 Hæc tibi facturo, vel si non ipse rogarem,
 Accedat cumulus gratia nostra levis.
 Non ego laudandus, sed sunt tua pectora lacte,
 Et non calcata candidiora nive:
 Miratisque alios, cum sis mirabilis ipse;
 Ne lateant artes, eloquiumque tuum.
 Te juvenum princeps, cui dat Germania nomen,
 Participem studii Cæsar habere solet.

Tu comes antiquus, tu primis junctus ab annis,
 Ingenio mores æquiparante places.
 Te dicente prius, sic protinus impetus illi:
 Teque habet, cæcis qui sua verba tuis.
 Cum tu dedisti, mortallaque ora quierunt,
 Clausaque non longa conticere moræ;
 Surgit illæd juvenis cognomine dignus,
 Qualls ab Eois Lucifer ortus æquis.
 Dumque silent adstat, status est, vultusque disertus,
 Spemque docens doctæ voëis amicus habet.
 Mox ubi pulsa mora est, atque os cœlestis solum,
 Hæc Superos jures more solere loqui.
 Atque, Hæc est, dicas, facundia Principe dignæ
 Eloquio tantum nobilitatis inest.
 Huic tu cum placeas, & vestire sidera tangas;
 Scripta tamen profugi vatis habenda putas.
 Scilicet ingenis aliqua est concordia junctis,
 Et servat studii fœdera quisque sui.
 Rusticus agricolam, miles fera bella gerentem,
 Rectorem dubie navis puppis amat.
 Tu quoque Pieridum studio, studiose, teneris,
 Ingeolique faves, ingeniose men.
 Distat opus nostrum, sed fontibus exit ab idem,
 Artis & ingenii cultor uterque sumus.
 Thyrsus enim vobis, gestata est laurea nobis,
 Sed tamen ambobus debet inesse calor.
 Uque meis numeris tua dat facundia nervos,
 Sic venit à nobis in tua verba nitior.
 Jare igitur studio confidat carmina vestro,
 Et committit sacra tuenda putas.
 Pro quibus ut maneas, de quo cœnteris, amice,
 Comprocor ad vitæ tempora summa taz.
 Succedatque tuis orbis moderator habentis,
 Quod mecum populi vota precantur idem.

ELEGIA VI.

Ad Gracinum.

Carminè Græcinum, quem præsens voce solebat,
 Tristis ab Euxinis Nasso salutæ aquis.
 Exultis hæc vox est, præbet mihi litæra linguam,
 Et, si non liceat scribere, mutus ero.
 Corripis, ut debes, multi peccata sodalis,
 Et mala me meritis ferre minoræ dolæ.
 Vera facis, sed sera meæ convicia culpæ,
 Aspera confesso verba remitte reo.
 Cum poteram recto transire Ceraunia velo,
 Ut fera vitam sava monendus eram.
 Nunc mihi naufragio quid prodest dicere factò,
 Quæ mea debuerit currere cymba viâ?
 Brachia da lasso potius prendenda natanti,
 Nec pigeat mento suppositisse manum.
 Idque facis, faciasque precor: sic mater, & uxor,
 Sic tibi sint fratres, totaque salva domus.
 Quodque soles anima semper, quod voce precari,
 Omnia Cæsaribus sic tua facta probes.
 Turpe erit in miseris veteri tibi rebus amico,
 Auxilium nullâ parte tulisse tuum.
 Turpe referre pedem, nec passu stare tenaci,
 Turpe laborantem deseruisse ratem.
 Turpe sequi casum, & fortunæ cedere amicum;
 Et, nisi sit felix, esse negare suum.
 Non ita vixerunt Strophio, atque Agamemnone nati,
 Non hæc Egide, Pirithoi que fides.
 Quos prior est mirata, sequens mirabitur ætas,
 In quorum plausu tota theatra sonant.
 Tu quoque perduram servato tempore quiesce,

Dignus es in tantis nomen habere viris.
 Dignus es, & quoniam laudem pietate mereris,
 Non erit officii gratia surda tui.
 Cede mihi, nostrum si non mortale futurum est
 Carmen, in ore frequens posteritatis eris.
 Fac modo permancas lapsa, Græcine, fidelis,
 Duret & in longas impetus iste moras.
 Quæ tu cum prætes, reme tamen utor, & auræ
 Nil nocet admissa subdere calcet equo.

ELEGIA VII.

Ad Atticum.

Este salutatum te vult mea litera primùm,
 A malè pacatis, Attice, missa Getis.
 Proxima subsequitur, quid agas, audire voluptas,
 Et si, quidquid agas, sit tibi cura mei.
 Nec dubito quin sit: sed me timor ipse malorum
 Sæpe supervacuos cogit habere metus.
 Da veniam, queso, nimioque ignosce timori:
 Tranquillas etiam naufragus horret aquas.
 Qui semel est læsus fallaci piscis ab hamo,
 Omnibus unca cibus æra subesse putat.
 Sæpe canem longè visum fugit agna, lupumque
 Credit; & ipsa suam nescia vitat opem.
 Membra reformidant mollem quoque saucia tactum,
 Vanaque sollicitis incitat umbra metum.
 Sic ego fortunæ telis confixus iniquis,
 Pectore concipio nil nisi æriste mæo.
 Jam mihi fata liquet, coeptos ærvantia cursus,
 Per sibi consueta semper itura vias.
 Observare Deos, ne quid mihi cedat amicè,
 Verbaque Fortunæ vix puto posse dari.

Est illi curæ me perdere quæque solebat
 Esse levis, constans & bonè certa nocet.
 Crede mihi, si sum veri sibi cognitus oris,
 Nec fraus in nostris casibus esse potest;
 Cinyphæ segetis citius numerabis aristas:
 Aliaque quàm multa foreat Hybla thimisi:
 & quot aves motis nitantur in æra penitis,
 Quotque pateat pisces æquore, cæctus eris:
 Quàm tibi nostrorum statuatur summa laborum,
 Quos ego sum terrâ, quos ego passus aquâ.
 Nulla Getis toto gens est truculentior orbe,
 Sed tamen hi nostris ingemuere malis.
 Quæ tibi si memori coner perscribere versu,
 Illas est fati longa futura mei.
 Non igitur vereor, quòd se teat esse vèrendum,
 Cujus amor nobis pignora mille dedit;
 Sed quia res timida est omnis miser, & quia longo
 Tempore lætitiæ janua clausa mæa est.
 Jam dolor in morem venit meus, utque caducis
 Percussu crebro saxa cavantur aquis;
 Sic ego continuo fortunæ vulneror ictu,
 Vixque habet in nobis jam noxa plaga locum.
 Nec magis adsiduo vomer tenuatur ab usu,
 Nec magis à curvis Appia trita rotis;
 Pectora quàm mea sunt serie cæcata malorum,
 Et nihil invenit, quod mihi ferret opem.
 Artibus ingenuis quæsitæ est gloria multis:
 Infelix perii dotibus ipse meis.
 Vita prior vitio caret, & sine labe petacta est:
 Auxilii misero aut tulit illa mihi.
 Culpa gravis precibus donatur sæpe suorum;
 Omnis pro nobis gratia muta fuit.
 Adjuvat in duris aliquos præsentia rebus;
 Obruit hoc absens vasta procella caput.

Quæ non horruerint taciti quoque Cæsaris iram?
 Addita sunt positis aspera verba meis,
 Fit fuga temporibus levior; projectus in æquos
 Arcturum subit, Pleiadamque minas.
 Sæpe solent hiemem placidam sentire carinæ;
 Non Ithacæ puppi sævior unda fuit.
 Recta fides comitum poterat mala nostra levare;
 Ditata est spoliis perûda turba meis.
 Missus exilium faciunt loca; tristior istâ
 Terra sub ambobus non jacet ulla polis.
 Est aliquid patenti vicinum finibus esse;
 Ultima me tellus, ultimus orbis habet.
 Præstat & exsilibus pacem tua laurea, Cæsar;
 Pontica finitimo terra sub hoste jacet.
 Tempus in Agrorum cultu consumere dulce est;
 Non patitur verû Barbarus hostis humum.
 Temperie cæli corpusque animusque juvantur;
 Frigore perpetuo Sarmatis ora riget.
 Est in aquâ dulci non invidiosa voluptas;
 Aquoreo bibitur cum sale mista patas.
 Omnia deficiunt, animus tamen omnia vincit;
 Ille etiam vires corpus habere facit.
 Sustineas ut onus, nitendum vertice recto est,
 At flecti nervos si patiare, cedas.
 Spes quoque posse mora mitescere principis iram,
 Vivere ne nollim, deficiamque, facit.
 Nec vos parva datis pauci solatia nobis,
 Quorum spectata est per mala nostra fides.
 Cæpta tenè, quæto, nec in æquore desere navem,
 Meque simul serva, judiciumque tuum.

ELEGIA VIII.

Ad Cottam.

Reditus est nobis Cæsar cum Cæsare nuper,
 Quos mihi misisti, Maxime Cotta, Deos.
 Utque tuum munus numerum, quem debet, haberet,
 Est tibi Cæsaribus Livis juncta suis.
 Argentum felix, omnique beatus auro,
 Quod fuerat pretium, cùm rude, numen erit.
 Non mihi divitias dando, majora dedisses,
 Cælestibus missis nostra sub ora tribus.
 Est aliquid spectare Deos, & adesse putare,
 Et quasi cum vero Numine posse loqui.
 Præmia quanta Dei! nec me tenet ultima tellus,
 Utque priûs mediâ sospes in urbe moror.
 Cæsareos video vultus velut antè videbam:
 Vix hujus voti spes fuit ulla mihi.
 Utque salutabam, numen cælestre saluto,
 Quod reduci tribuas, nil puto majus habes.
 Quid nostris oculis nisi sola palatia desunt?
 Qui locus, ablato Cæsare, villis erit:
 Hunc ego cùm spectem, videor mihi cernere Romam,
 Nam patris faciem sustinet ille roem.
 Fallor? an irati mihi sunt in imagine vultus,
 Torvaque nescio quid forma minantis habet?
 Parce, vic immenso major virtutibus orbe,
 Justaque vindictæ suppressæ frexæ tuæ.
 Parce, precor, sæcli decus indelebile nostri,
 Terrarum dominum quem sua cura facit.
 Per patris nomen, quæ te tibi carior ipso est,
 Per nunquam surdos in tua vota Deos:
 Perque toti sociam, quæ par tibi sola reperta est.

Et cul majestas non onerosa tua est:
 Perque tibi similem virtutis imagine natum,
 Moribus agnosci qui tuus esse potest:
 Perque tuos, vel avo dignos, vel patre nepotes,
 Qui veniunt magno per tua vota gradu:
 Parte leva minimâ nostras, & contrahe poenas,
 Daque locum Seythico qui sit ab hoste procul.
 Et tua, si fas est, à Cæsare proxime Cæsar,
 Numina sint precibus non inimica meis.
 Sic fera quàm primùm pavido Germania vultu
 Ante triumphales serva feratur equos:
 Sic pater in Pylios, Cumæos mater in annos
 Vivant, & possis filius esse diu.
 Tu quoque conveniens ingenti nupta marito,
 Accipe non durâ supplicis aure preces.
 Sic tibi vir sospes, sic sicut cum prole nepotes,
 Cumque bonis nuribus quas peperere nurus.
 Sic, quem dira tibi rapuit Germania, Drusus,
 Pars fueris partus sola caduca tui.
 Sic tibi, Marte suo fraterni funeris ultor,
 Purpureus niveis filius instet equis.
 Adnite, ô, timidis, mitissima numina, votis:
 Præsentes aliquid prosit habere Deos.
 Cæsaris adventu totâ gladiator arenâ
 Exit, & auxilium non leve vultus habet.
 Nos quoque vestra juver quòd, quâ licet, ora videmus:
 Intrata est Superis quòd domus una tribus.
 Felices illi, qui non simulacra, sed ipsos,
 Quique Deum corâ corpora vera vident!
 Quod quoniam nobis invidit inutile fatum,
 Quos dedit ars vultus, effigiemque colo.
 Sic homines novere Deos, quos arduus æther
 Occulit, & colitur pro Jove forma Jovis.
 Denique quæ mecum est, & erit sine fine, cavete

Næ sit in invisio vestra figura loco.
 Nam caput è nostra citius cervicæ secedet,
 Et patiar fossis lumen abire genis;
 Quàm caream vobis, ô publica numina, raptis:
 Vos eritis nostræ portus & ara fugæ.
 Vos ego complectar, Geticis si cingar ab armis,
 Utque meas Aquilas, signa ego vestra sequar.
 Aut ego me fallo, nimîaque cupidine ludor,
 Aut spes exsillii commodioris adest.
 Nam minûs, & minûs est facies in imagine tristis,
 Visaque sunt dictis adnuere ora meis.
 Vera, precor, fiant timidæ præssagia mentis,
 Justaque quamvis est, sit minor ira Dei.

ELEGIA IX.

Ad Coryn.

REgia progenies, cui nobilitatis origo
 Nomen in Eumolpi pervenit usque, Cory:
 Fama loquax vestras si jam pervenit ad aures,
 Me tibi fictissimi parte jacere soli:
 Supplicis exaudi, juvenum mitissime, vocem,
 Quamque potes, profugo (nam potes) adfer opem.
 Me fortuna tibi, (de qua non conquerar, hoc est),
 Tradidit, hoc uno non inimica mihi.
 Excipe naufragium non duro litore nostrum,
 Ne fuerit terrâ tutior unda tuâ.
 Regia, crede mihi, res est succurrere lapsis,
 Convenit & tanto, quantus es ipse, viro.
 Fortunam decet hoc istam, quæ maxima cum sit,
 Esse potest animo vix tamen æqua tuo.
 Conspicitur numquam meliøre potentia causâ,
 Quam quoties vanas non sinit esse preces.

Hoc nitor iste tui generis desiderat, hoc est
 A Superis ortæ nobilitatis opus.
 Hoc tibi & Eumolpus, generis clarissimus auctor,
 Et prior Eumolpo suadet Erichthonius.
 Hoc tecum commune Deis, quod uterque rogat
 Supplicibus vestris ferre soletis opem.
 Nam quid erit, quare solito dignemur honore
 Numina, si demas velle juvare Deos?
 Jupiter oranti surdas si præbeat aures,
 Victima pro templo cur cadat icta Jovis?
 Si pacem nullam Pontus mihi præstet eunti,
 Irrita Neptuno cur ego dona feram?
 Vana laborantis si fiant vota coloni,
 Accipiet gravidæ cur suis exta Ceres?
 Nec dabit intonso jugulum caper hostia Baccho,
 Musta sub adducto si pede nulla fluant.
 Cæsar ut imperii moderetur frenâ, precamur,
 Tam bene quo Patriz consulis ipse suæ.
 Utilitas igitur magnos hominesque Deosque
 Efficit, auxiliis quoque favente suis.
 Tu quoque fac prosis intra tua castra jacenti,
 O Coty, progenies digna parente tuo.
 Conveniens homini est hominem servare voluptas,
 Et melius nullâ quaeritur arte favor.
 Quis non Antiphaten Lastrygona devovet? aut quis
 Munifici mores improbat Alcinoi?
 Non tibi Cassandrea pater est, gentiæve Phææ,
 Quisve repertorem torruit arte suâ:
 Sed quàm Mæste ferox, & vinci nescius armis,
 Tam nunquam, factâ pace, cruoris amans.
 Adde quòd ingenuas didicisse fideliter artes,
 Emollit mores, nec sinit esse feros.
 Nec Regam quisquam magis est instructus ab illis,
 Mitibus aut studiis tempora plura dedit.

Cæmina testantur: quæ, si tua nomina demas,
 Threïcium juvenem composuisse negem.
 Neve sub hoc tractu vates foret unicus Orpheus,
 Bistonis ingento terra superba tuo est.
 Utque tibi est animus, cum res ita postular, arma
 Sumere, & hostili tingere exæde manus;
 Atque ut es excusso jaculum torquere lacerto,
 Collaque velocis flectere ductus equi:
 Tempora sic studiis data sunt ubi justa paternis,
 Atque suis humeris forte quievit opus;
 Ne tua marcescant per inertes otia somnos,
 Lucida Pieriâ tendis in astra viâ.
 Hæc quoque res aliquid tecum mihi fœderis adfert:
 Ejusdem sacri cultor uterque sumus.
 Ad vatem vates orantia brachia tendo,
 Terra sit exiliis ut tua fida meis.
 Non ego exæde nocens in Ponti litora veni,
 Mistæ sunt nostrâ dira venena manu.
 Nec mea subjectâ convicta est gemma tabellâ,
 Mendacem linis imposuisse notam.
 Nec quicquam, quod lege vetor committere, feci:
 Et tamen his gravior noxa fatenda mihi.
 Neve roges quæ sit; stultam quam scripsimus artem,
 Innocuas nobis hæc vetat esse manus.
 Equid præterea peccarim, quaerere noli,
 Ut pateat solâ culpa sub arte meâ.
 Quicquid id est, habui moderatam vindicis iram,
 Qui nisi natalem, nil mihi dempsit, humum.
 Hac quoniam careo, tua nunc vicinia præstet,
 Inviso possim tutus ut esse loco.

ELEGIA X.

Ad Macrum.

ECquid ab impressæ cognoscis imagine cæcæ,
 Hæc tibi Nasonem scribere verba, Macer?
 Auctorisque sui si non est annulus index,
 Cognitane est nostrâ litera facta manu?
 An tibi notitiâ mora temporis eripit horum,
 Nec repetunt oculi signa vetusta tui?
 Sis licet oblitus pariter gemmæque, manûsque,
 Exciderit tantùm ne tibi cura mei:
 Quam tu vel longi debes convictibus ævi,
 Vel mea quòd conjux non aliena tibi est.
 Vel studiis, quibus es quàm nos sapientiùs usus,
 Utque decet, nullâ factus es arte nocens.
 Tu canis æterno quicquid restabat Homero,
 Ne careant summâ Troïca bella manu.
 Nasso parùm prudens, artem dum tradit amandi,
 Docitiæ pretium triste magister habet.
 Sunt tamen inter se communia sacra poëtis,
 Diversum quamvis quisque sequamur iter.
 Quorum te memorem, quamquam procul absumus,
 esse
 Suspicio, & casus velle levare meos.
 Te duce, magnificas Asiæ perspeximus urbes,
 Trinacris est oculis, te duce, visa meis.
 Vidimus Ætnerâ cælum splendescere flammâ,
 Suppositus monti quam vomit ore gigas:
 Hennosque lacus, & olentia stagna Palici,
 Quæque suis Cyanen miscet Anapus aquis.
 Nec procul hinc Nymphen, quæ dum fugit Elidis
 amnem,

Tecta sub æquorea nunc quoque currit aquâ.
 Hic mihi labentis pars annî magna peracta est:
 Eheu quàm dispar est locus ille Getis!
 Et quota pars hæc sunt rerum, quas vidimus ambo,
 Te mihi jucundas efficiente vias?
 Sen rare cæruleas picta sulcavimus undas,
 Esseda nos agili sive tulere rotâ.
 Sæpe brevis nobis vicibus via visa loquendi est,
 Pluraque, si numeres, verba fuere gradu.
 Sæpe dies sermone minor fuit, inque loquendo
 Tarda per æstivos defuit hora dies.
 Est aliquid casus pariter timuisse marinos,
 Junctaque ad æquoreos vota tulisse Deos.
 Et modò res egisse simul; modò rursus ab illis,
 Quorum non pudeat, posse referre jocos.
 Hæc tibi si subeant, hic sim licet omnibus annis,
 Ante tuos oculos, ut modò visus, ero.
 Ipse quidem certè cum sim sub cardine mundi,
 Qui semper liquidis altior exstat aquis;
 Te tamen intueor, quo solo pectore possum,
 Et tecum gelido sæpe sub axe loquor.
 Hic es, & ignoras, sed ades celeberrimus absens,
 Inque Getas mediâ misus ab Urbe venis.
 Redde vicem, & quoniam regio felicior ista est,
 Illic me memori pectore semper habe.

ELEGIA XI.

Ad Rufum.

HOc tibi, Rufe, brevi properatum tempore mittit
 Nasso parùm faustæ conditor artis, opus;
 Ut quamquam longè toto sumus orbe remoti,
 Scire tamen possis, nos meminisse tui.

Nominis antè mei venient oblivia nobis,
 Pectore quàm pietas sit tua pulsa meo.
 Et prius hanc animam vacuas reddemus in suras,
 Quàm meriti fiat gratia vana tui.
 Grande voco meritom lacrimas, quibus ora rigabar,
 Cùm mea concreto sicca dolore forent.
 Grande voco meritum meretæ solatia mentis,
 Cùm pariter nobis illa, tibi que daret.
 Sponte quidem, per seque mea est laudabilis uxor,
 Admonitu mellor fit tamen illa tuo.
 Namque quod Hermiones Castor fuit, Hector illi,
 Hoc ego te lætor conjugis esse mex.
 Quæ, ne dissimilis tibi sit probitate, laborat;
 Seque tui vitæ sanguinis esse probat.
 Ergo, quod fuerat stimulis factura sine ullis,
 Pleniùs auctorem te quoque nacta facit.
 Acer, & ad palmæ per se cursurus honores,
 Si tamen horteris, fortiùs ibit equus.
 Adde, quòd absentis curâ mandata fideli
 Perficis, & nullum ferre gravaris onus.
 O! referant grates, quoniam non possumus ipsi,
 Di tibi: qui referent, si pia facta vident.
 Sufficiatque diu corpus quoque moribus istis,
 Maxima Fundani gloria, Rufe, soli.

P. OVIDII
 NASSONIS
 DE PONTO.
 LIBER III.

ELEGIA I.

Ad Conjugem.

Æ Quor Iasonio pulsatum remige primùm,
 Quæque nec hoste fero, nec nive terra, casent;
 Ecquod erit tempus, quo vos ego Nasso relinquam,
 In minùs hostilem jussus abire locum?
 An mihi Barbariâ vivendum semper in istâ,
 Inque Tomitanâ condar oportet humo?
 Pace tuâ (si pax ulla est tibi, Pontica tellus,
 Finitimus rapido quam terit hostis equo);
 Pace tuâ dixisse velim, tu pessima duro
 Pars es in exillio, tu mala nostra gravas.
 Tu neque ver sentis cinctum florente coronâ,
 Tu neque messorum corpora nuda vides.
 Nec tibi pampineas Autumnus porrigit uvæ:
 Cuncta sed immodicum tempora frigus habent.
 Tu glacie freta vincra tenes, & in æquore piscis
 Inclusus tectâ sæpe natavit aquâ.
 Nec tibi sunt fontes, laticis nisi penè martini,
 Qui potus dubium est sistat, alatine sitim.
 Rara, nec hæc felix, in apertis eminet arvis

Nominis ante mei venient oblivia nobis,
 Pectore quam pietas sit tua pulsa meo.
 Et prius hanc animam vacuas reddemus in suras,
 Quam meriti fiat gratia vana tui.
 Grande voco meritum lacrimas, quibus ora rigabar,
 Cum mea concreto sicca dolore forent.
 Grande voco meritum merstræ solatia mentis,
 Cum pariter nobis illa, tibi que daret.
 Sponte quidem, per seque mea est laudabilis uxor,
 Admonitu mellor fit tamen illa tuo.
 Namque quod Hermiones Castor fuit, Hector illi,
 Hoc ego te lætor conjugis esse mex.
 Quæ, ne dissimilis tibi sit probitate, laborat;
 Seque tui vitæ sanguinis esse probat.
 Ergo, quod fuerat stimulis factura sine ullis,
 Pleniùs auctorem te quoque nacta facit.
 Acer, & ad palmæ per se cursurus honores,
 Si tamen horteris, fortiùs ibit equus.
 Adde, quod absentis curâ mandata fidei
 Perficis, & nullum ferre gravaris onus.
 O! referant grates, quoniam non possumus ipsi,
 Di tibi: qui referent, si pia facta vident.
 Sufficiatque diu corpus quoque moribus istis,
 Maxima Fundani gloria, Rufe, soli.

P. OVIDII
NASSONIS
DE PONTO.

LIBER III.

ELEGIA I.

Ad Conjugem.

Æ Quor Iasonio pulsatum remige primùm,
 Quæque nec hoste fero, nec nive, terra, casent;
 Ecquod erit tempus, quo vos ego Nasso relinquam,
 In minùs hostilem jussus abire locum?
 An mihi Barbariâ vivendum semper in istâ,
 Inque Tomitanâ condar oportet humo?
 Pace tuâ (si pax ulla est tibi, Pontica tellus,
 Finitimus rapido quam terit hostis equo);
 Pace tuâ dixisse velim, tu pessima duro
 Pars es in exillio, tu mala nostra gravas.
 Tu neque ver sentis cinctum florente coronâ,
 Tu neque messorum corpora nuda vides.
 Nec tibi pampineas Autumnus porrigit uvæ:
 Cuncta sed immodicum tempora frigus habent.
 Tu glacie freta vincra tenes, & in æquore piscis
 Inclusus tectâ sæpe natavit aquâ.
 Nec tibi sunt fontes, laticis nisi penè marini,
 Qui potus dubium est sistat, alatine sitim.
 Rara, nec hæc felix, in apertis eminet arvis

Arbor, & in terrâ est altera forma maris.
 Non avis obloquitur, nisi silvis siqua remotis
 Equorea rauco gutture potat aqua.
 Tristitia per vacuos horrent absinthia campos,
 Conveniensque suo messis amara loco est.
 Adde metus, & quod murus pulsatur ab hoste,
 Tinctaque mortifera tabe sagitta maderet;
 Quod procul hæc regio est, & ab omni devis cursu,
 Nec pede quo quisquam, nec rate tutus eat.
 Non igitur mirum, finem querentibus horum,
 Altera si nobis usque rogatur humus.
 Te magis est mirum non hoc evincere, conjux,
 Inque meis lacrimas posse tenere malis.
 Quid facias, quæris? quæras hoc scilicet ipsum:
 Invenies, verè si reperite voles.
 Velle parum est; cupias, ut re potius, oportet;
 Et faciat somnos hæc tibi cura breves.
 Velle reor multos, quis enim mihi tam sit iniquus,
 Optet ut exsilium pace carere meum?
 Pectore te toto, cunctisque incumbere nervis,
 Et nisi pro me nocte dieque decet.
 Utque juvent alii, tu debes vincere amicos,
 Uxor, & ad partes prima venire tuas.
 Magna tibi imposita est nostris persona libellis,
 Conjugis exemplum diceris esse bonæ.
 Hanc cave degeneres, & sint præconia nostra
 Vera vide, famæ quò tuearis opus.
 Ut nihil ipse querar, tacito me, fama queretur,
 Quæ debet, fuerit ni tibi cura mei.
 Exposuit memet populis fortuna videndum,
 Et plus notitiæ, quam fuit antè, dedit.
 Notior est factus Capanens à fulminis ictu,
 Notus humo mersis Amphiaræus equis.
 Si minus errasset, notus minus esset Ulysses,

Magna Philoctetæ vulnere fama suo est.
 Si locus est aliquis magna inter nomina parvis,
 Nos quoque conspicuos nostra ruina facit.
 Nec te nesciri patitur mea pagina, qua non
 Inferius Coâ Battide nomen habes.
 Quicquid ages igitur, scenâ spectabere magnâ,
 Et pia non parvis testibus uxor eris.
 Crede mihi; quoties laudaris carmine nostro,
 Quæ legit has laudes, an mereare, rogat.
 Utque favere reor plures virtutibus istis,
 Sic tua non paucæ carpere facta volent.
 Quarum, tu præsta, ne livor dicere possit:
 Hæc est pro miseri lenta salute viri.
 Cumque ego deficiam, nec possim ducere curram,
 Fac tu sustineas debile sola jugum.
 Ad medicum specto, venis fugientibus, æger;
 Ultima pars animæ dum mihi restat, ades.
 Quodque ego præstarem, si te magis ipse valerem,
 Id mihi, cum valeas fortius ipsa, refer.
 Exigit hoc socialis amor, fœdusque maritum;
 Moribus hoc, conjux, exigit ipsa tuis.
 Hoc domui debes, de qua censeris, ut illam
 Non minus officiis, quam probitate colas.
 Cuncta licet facias, nisi sis laudabilis uxor,
 Non poterit credi Martia culta tibi.
 Nec sumus indigni; nec, si vis vera fateri,
 Debetur meritis gratia nulla meis.
 Redditur illa quidem grandi cum fœnore nobis,
 Nec, te si cupiat lædere, livor habet.
 Sed tamen hoc factis adijunge prioribus unum,
 Pro nostris ut sis ambiciosa malis.
 Ut minus infesta jaceam regione, labora,
 Clauda nec officii pars erit ulla tui.
 Magna peto, sed non tamen invidiosa roganti,

Utque ea non teneas, tuta repulsa tua est.
 Nec mihi succense, toties si carmine nostro,
 Quod facis ut facias, teque imitere, rogo.
 Fortibus adsuevit tubicen prodesse, suoque
 Dux bene pugnantem incitat ore viros.
 Nota tua est probitas, testataque tempus in omne;
 Sit virtus etiam non probitate minor.
 Nec tibi Amazonia est pro me sumenda securis,
 Aut excisa levi pelta gerenda manu.
 Numen adorandum est, non ut mihi fiat amicum,
 Sed sit ut iratum, quam fuit ante, minus.
 Gratia si nulla est, lacrimæ tibi gratia fient,
 Hac potes, aut nullâ parte movere Deos.
 Quæ tibi ne desint, bene per mala nostra cavetur:
 Meque viro flendi copia dives adest.
 Utque meæ res sunt, omni puto tempore scibus:
 Has fortuna tibi nostra ministrat opes.
 Si mea mori redimenda tuâ (quod abominor) esset,
 Admeti conjux, quam sequereris, erat.
 Æmula Penelopes fieres, si fraude pudicâ
 Instantes velles fallere nupta procos.
 Si comes extincti Manes sequerere mariti,
 Esset dux facti Laodamia tui.
 Iphias ante oculos tibi erit ponenda, volenti
 Corpus in accensos mittere fortè rogos.
 Nil opus est letho, nihil Icarioride telâ,
 Cæsaris at conjux ore precanda tuo est:
 Quæ præstat virtute suâ, ne prisca vetustas
 Laude pudicitie sæcula nostra præmat.
 Quæ Veneris formam, mores Junonis habendo,
 Sola est cœlesti digna reperta toro.
 Quid trepidas, & adire times? non impia Progne,
 Fillave Bêtæ voce movenda tuâ est.
 Nec nurus Ægypti, nec sæva Agamemnonis uxor,

Scyllaque, quæ Siculas inguine terret aquas.
 Telegonive parens vertendis nata figuris,
 Nexaque nodosas angue Medusa comas.
 Femina sed princeps, in qua Fortuna videre
 Se probat, & cæcæ crimina falsa tulit.
 Qua nihil in terris ad finem solis ab ortu
 Clarius, excepto Cæsare, mundus habet.
 Eligito tempus, captatum sæpe, rogandi,
 Exeat adversâ ne tua navis aquâ.
 Non semper sacras reddunt oracula sortes,
 Ipsaque non omni tempore sana patent.
 Cùm status Urbis erit, qualem nunc augur esse,
 Et nullus populi contrahet ora dolor:
 Cùm domus Augusti, Capitoli more colenda,
 Læta, (quod est & sit,) plenaque pacis erit:
 Tum tibi, Dî faciant, adeundi copia fiat;
 Profectura aliquid tum tua verba puta.
 Si quid aget majus, differ tua copia; caveque,
 Spem festinando præcipitare meam.
 Nec rursus jubeo, dum sit vacuissima, quæras,
 Corporis ad cultum vix vacat illa sui.
 Curia cùm fuerit patribus stipata verendis,
 Per patrum turbam tu quoque oportet eas.
 Cùm tibi contigerit vultum Junonis adire,
 Fac sis personæ, quam tuæ re, memor.
 Nec factum defende meum, mala causa silenda est:
 Nec nisi sollicitæ sint tua verba preces.
 Tunc lacrimis demenda mora est, submissaque terræ
 Ad non mortales brachia teode pedes.
 Tu pete nil aliud, nisi salvo ut ab hoste recedam,
 Hostem Fortunam sit satis esse mihi.
 Plura quidem subeunt, sed tu turbata timore
 Hæc quoque vix poteris voce tremante loqui.
 Suspicio hæc damno tibi non fore; teatilla,

Te majestatem pertinuisse suam,
 Nec tua si fletu scindentur verba, nocebit:
 Interdum lacrimæ pondera vocis habent.
 Lux etiam facito cæptis bona talibus adsit,
 Horaque conveniens, auspiciumque favem.
 Sed prius imposito sanctis altaribus igni,
 Tura fer ad magnos, vinaque pura Deos.
 E quibus ante omnes Augusti numen adora,
 Progeniemque piam, participemque tori.
 Sint utinam mites solito tibi more, tuasque
 Non duris lacrimas vultibus adspiciant.

ELEGIA II.

Ad Cottam.

Quam legis à nobis missam tibi, Cotta, salutem,
 Missa sit ut verè perveniatque, precor.
 Namque meis sospes multum cruciatibus auferis,
 Atque sit ut nobis pars bona salva, facis.
 Cumque labent alii, jactataque vela relinquunt,
 Tu læcer remanes ancora sola rati.
 Grata tua est igitur pietas, ignoscimus illis,
 Qui cum fortunâ terga dedere fugæ.
 Cum feriant unum, non unum fulmina terrent,
 Junctaque percusso turba pavere solet.
 Cumque dedit partes venturæ signa ruinae,
 Sollicito vacuus fit locus ille metu.
 Quis non è timidis ægri contagia vitat,
 Vicinum metuens ne trahat inde malum?
 Me quoque amicorum nimio terrore metuque,
 Non odio, quidam destituere, mei.
 Non illis pietas, non officiosa voluntas
 Defuit; adversos extimere Deos.
 Utque magis cauti possunt timidique vocari,

Sic appellari non meruere mali.
 At meus excusat caros ita candor amicos,
 Utque habeant de me crimina nulla, facit.
 Sint hi contenti veniâ, signentque licebit,
 Purgari factum me quoque teste suum.
 Pars estis pauci melior, qui rebus in arctis
 Ferre mihi nullam turpe putatis opem.
 Tunc igitur meriti morietur gratia vestri,
 Cum cinis assumpto corpore factus ero.
 Fallor, & illa meæ superavit tempora vitæ,
 Si tamen à memori posteritate legar.
 Corpora debentur mæstis exanguia bustis,
 Effugiant structos nomen honorque rogos.
 Occidit & Theseus, & qui comitavit Oreatem;
 Sed tamen in laudes vivit uterque suas.
 Vos etiam seri laudabunt sæpe nepotes,
 Claraque erit scriptis gloria vestra meis.
 Hic quoque Sautomæ jam vos novere, Getaque;
 Et tales animos barbara turba probat.
 Cumque ego de vestra nuper probitate referrem,
 Nam didici Geticæ, Sarmaticæque loqui;
 Forte senex quidam, cœtu cum staret in illo,
 Reddidit ad nostros talia verba sonos:
 Nos quoque amicis nomen bene novimus, hospes,
 Quos procul à vobis alter & orbis habet.
 Est locus in Scythiâ, (Taurus dixere priores)
 Qui Geticâ longè non ita distat humo.
 Hac ego sum terrâ, patriæ nec pœnitet, ortus,
 Consortem Phœbi gens colit illa Deam.
 Tempa manent hodie vastos innixa columnis,
 Perque quater denos itur in illa gradus.
 Fama refert, illic signum celeste fuisse,
 Quoque minus dubites, stat basis orba Deâ.
 Araque, quæ fuerat naturâ candida saxi,

Decolor effuso tincta cruore rubet.
 Femina sacra facit tædæ non nota jugali,
 Quæ superat Scythicas nobilitate nurus.
 Sacrifici genus est, (sic instituere parentes,) ⁴
 Advena virgineo cæsus ut ense cadat.
 Regna Thoas habuit Mæotidæ clarus in orâ,
 Nec fuit Euxinis notior alter aquis.
 Scepta tenente illo, liquidas fecisse per auras,
 Nescio quam dicunt Iphigeniean iter.
 Quam levibus ventis sub nube per aëra vectam
 Creditur his Phœbe deposuisse locis.
 Præferat templo multos ea ritè per annos,
 Invita peragens tristia sacra manu;
 Cum duo veliferâ juvenes venire carinâ,
 Presseruntque suo litora nostra pede.
 Par fuit his ætas, & amor: quorum alter Orestes,
 Alter erat Pylades, nomina fama tenet.
 Protinus immitem Triviz ducuntur ad aram,
 Evincti geminas ad sua terga manus.
 Sparsit aqua captos lustrali Grajs sacerdos,
 Ambiat ut fulvas insula longa comas.
 Dumque parat sacrum, dum velat tempora vitis,
 Dum tardæ causas invenit ipsa moræ:
 Non ego crudelis, juvenes ignoscite, dixit,
 Sacra suo faclo barbariora loco.
 Ritus is est gentis: qua vos tamen urbe venistis?
 Quidve parum faustâ puppe petistis iter?
 Dixit: & auditio patriæ pia nomine virgo,
 Consortes urbis comperit esse suæ.
 Alter at è vobis, inquit, cadat hostia; sacri
 Ad patrias sedes nuntius alter est.
 Ire jubet Pylades cæcum periturus Oresten,
 Hic negat, inque vicem pugnat uterque mori.
 Exiit hoc unum, quo non convenit illis,

Cetera par concors & sine lite fuit.
 Dum peragunt juvenes pulchri certamen amoris,
 Ad fratrem scriptas exarat illa notas.
 Ad fratrem mandata dabat, cuique illa dabantur,
 (Humanus casus adspice) frater erat.
 Nec mora de templo rapiunt simulacra Dianæ,
 Clamque per immensas puppe feruntur aquas:
 Mirus amor juvenum, quamvis abierte tot anni,
 In Scythiâ magnum nunc quoque nomen habet.
 Fabula narrata est postquàm vulgaris ab illo,
 Laudarunt omnes facta, pianque fidem.
 Scilicet hic etiam, qui nulla ferocior ora est,
 Nomen amicitiz barbara corda movet.
 Quid facere Ausoniâ geniti debetis in Urbe,
 Cùm tangant diras vicia facta Getas?
 Adde quòd est animus semper tibi mitis, & alta
 Indicum mores nobilitatis habent.
 Quos Voleus patrii cognoscat nominis auctor,
 Quos Nama maternus non neget esse suos.
 Adjectique probent genitiva ad nomina Cœtræ,
 Si tu non esses, interitura domus.
 Digne vir hac serie, lapsio succurrere amico,
 Conveniens ista moribus esse puta.

ELEGIA III. EÓN

Ad Maximum.

SI vacat exiguum profugo dare tempus amico,
 O sidus Fabiz, Maxime, gentis, ades:
 Dum tibi quæ vidi refero, seu corporis umbra,
 Seu viri species, seu fuit ille sopor.
 Nox erat & bifores intrabat luna fenestras,
 Mente serè medio quantâ nitere solet.
 Publica me requies curarum somnus habebat,

Fusaque erant toto languida membra toro:
 Cum subito pennis agitatus inhorruit aër,
 Et genuit parvo mota fenestra sono.
 Territus in cubitum relevo mea membra sinistram,
 Pulsus & è trepido pectore somnus abit.
 Stabat Amor vultu, non quo prius esse solebat,
 Fulcra tenens lævâ tristic acerua manu:
 Non torquem collo, nec habens crinale capillis,
 Nec bene dispositas complus, ut ante comas.
 Horrida pendebant molles super hora capilli,
 Et visa est oculis horrida penna meis.
 Quails in aëria tergo solet esse columba,
 Tractatam multæ quam tetigere manus.
 Hunc simul agnovi, (neque enim mihi nosior alter)
 Talibus adfata est libera lingua sonis.
 O puer, exilli decepto causa magistro,
 Quem fuit nullius non docuisse mihi;
 Huc quoque venisti, pax est ubi tempore nullo,
 Et coit adstrictis barbarus Ister aquis?
 Quæ tibi causa viæ, nisi uti mala nostra videres?
 Quæ sunt, si nescis, invidiosa tibi.
 Tu mihi dicisti juvenilia carmina primùm,
 Adposui senis, te duce, quinque pedes.
 Nec me Mæonio consurgere carmine, nec me
 Dicere magnorum passus es acta ducum.
 Forsitan exiguas, aliquas tamen, arcus & ignis
 Ingenii vires comminuerè mei.
 Namque ego dum canto tua regna, tuæque parentis,
 In nullum mea mens grande vacavit opus.
 Nec satis hoc fuerat, stultus quoque carmina feci,
 Artibus ut posses non rudis esse mea.
 Pro quibus exilium misero mihi reddita merces,
 Id quoque in extremis, & sine pace locis.
 At non Chionides Eumolpus in Orphea talis,

In Phryga nec Satyrum talis Olympus erat.
 Præmia nec Chiron ab Achilli talia cepit,
 Pythagoræque ferunt non nocuisse Numam.
 Nomina neu referam longum collecta per avum,
 Discipulo perii solus ab ipse meo.
 Dum damus arma tibi, dum te lasciva docemus,
 Hæc te discipulo dona magister habet.
 Scis tamen, & liquidò juratus dicere posses,
 Non me legitimos sollicitasse toros.
 Scripsimus hæc illis, quarum nec vitta pudicos
 Contingit erines, nec stola longa pedes.
 Dic, precor, equando didicisti fallere nuptas,
 Et facere incertum per mea iusta genus?
 An sit ab his omnis rigidè submota libellis,
 Quam lex furtivos arcet habere viros?
 Quid tamen hoc prodest, vetiti si lege severâ
 Credor adulteri composuisse notas?
 At tu sic habebas ferientes cuncta sagittas,
 Sic nunquam rapido lampades igne vacent:
 Sic regat imperium, terrasque coercet omnes
 Cæsar, ab Æneâ qui tibi fratre nepos:
 Effice sit nobis non implacabilis ira,
 Meque loco plecti commodiore velis.
 Hæc ego visus eram puero dixisse volucti;
 Hos visus novis ille dedisse sonos.
 Per mea tela faces, & per mea tela sagittas,
 Per matrem juro, Cæsareumque caput:
 Nil, nisi concessum nos te didicisse magistro,
 Artibus & nullum crimen inesse tuis.
 Utque hoc, sic utinam defendere cetera posses,
 Scis aliud, quod te læserit, esse magis.
 Quicquid id est (neque enim debet dolor ille referri)
 Non potes à culpâ dicere abesse tuâ.
 Tu licet erroris sub imagine crimen obumbres,

Non gravior merito vindictis ita fuit.
 Ut tamen adspicerem, consolaretque jacentem,
 Lapsa per immensas est mea penna vias.
 Hæc loca tum primum vidi, cum matre rogante,
 Phasias est telis fixa puella meis.
 Quæ nunc eue iterum post sæcula longa revisam,
 Tu facis, & castis molles amice meis.
 Pone metas igitur, mitescet Cæsar's ira:
 Et veniet votis mollior aura tuis.
 Neve moram timeas, tempus, quod quærimus, instat,
 Cunctaque lætitiæ plena triumphus habet.
 Dum domas, & pati, dum mater Livia gaudet,
 Dum gaudes, Patriæ magnæ Ducisque Pater:
 Dum sibi gratatur populus, totamque per urbem
 Omnis odoratis ignibus ava calet:
 Dum præbet faciles aditus venerabile templum,
 Sperandum est nostras posse valere preces.
 Dixit, & aut ille est tenues dilapsus in auras,
 Coeperunt searum aut vigilare mei.
 Si dubitem, faveas quia his, & Maxime, dictis,
 Memoria cygnos esse colore putem.
 Sed neque mustur nigra pice lacteus humor,
 Nec quod erat candens, sit terebinthus, ebur.
 Conveniens animo genus est tibi: nobile namque
 Pectus, & Herculeæ simplicitatis habes.
 Livor, iners vitium, mores non exit in istos,
 Uique latens inâ vipera serpit humo.
 Meas tua sublimis supra genus eminet ipsum,
 Grandiâ ingenio nec tibi nomen inest.
 Ergo alii noceant miseris, optentque timeri,
 Tinctaque mordaci spicula felle gerant.
 At tua supplicibus domas est adsueta juvantis,
 In quorum numero me precor esse veli.

ELEGIA IV.

Ad Rufinum.

Hæc tibi non vanam postantia verba salutem,
 Nasso Tomitanâ misit ab urbe tuas.
 Uique suo faveas mandat, Rufine, triumpho,
 In vestras venit si tamen ille manus.
 Est opus exiguum vastisque paratibus impar:
 Quale tamen cumque est, ut tuare, rogo.
 Firma valent per se, nullumque Machaona quærent;
 Ad medicam dubius confugit æger opem.
 Non opus est magnis placido lectore poetis:
 Quamlibet invitum difficilemque tenent.
 Nos, quibus ingenium longi minuire labores,
 Aut etiam nullum forsitan antè fuit;
 Viribus infirmi, vestro candore valeamus,
 Quem mihi si demas, omnia rapta putem.
 Cunctaque cum mea sint propenso nixa favore,
 Præcipuum veniæ jus habet ille liber.
 Spectatum vates alii scripsere triumphum,
 Est aliquid memori visa notare manu.
 Nos ea vix avidam vulgo captata per aurem
 Scripsimus, atque oculi fama fuerit mei,
 Scilicet adfectus similes, aut impetus idem,
 Rebus ab auditis conspicuisque venit.
 Nec nitor argenti, quem vos vidistis, & auri
 Quod mihi defuerit, purpuraque illa, quæror:
 Sed loca, vel gentes formate mille figuris,
 Nutrissent carmen præliaque ipsa meum.
 Et regum vultus certissima pignora mentis,
 Juvissent aliquâ forsitan illud opus.
 Plausibus ex ipsis populi, lætoque favore,
 Ingenium quodvis incalescere potest.

Tamque ego sumpsissem tali clamore vigorem,
 Quam rudis auditâ miles ad arma tubâ.
 Pectora sint nobis nivibus glacieque licebit,
 Atque hoc, quem patior, frigidiora loco:
 Illa Ducis facies in curru stantis eburno,
 Excuteret frigus sensibus omne meis.
 His ego, defectus, dubiisque auctoribus usus,
 Ad vestri venio jure favoris opem.
 Nec mihi nota Ducum, nec sunt mihi nota locorum
 Nomina, materiam non habuere manus.
 Pars quota de tantis rebus, quam fama refert,
 Aut aliquis nobis scire poterat, erat?
 Quo magis, ô lector, debes ignoscere, si quid
 Erratum est illic, præteritumve mihi.
 Adde quod adsiduam domini meditâta querelam,
 Ad lætum carmen vix mea Musa venit.
 Vix bona post tantò quærenti verba subibant,
 Et gaudere aliquid, res mihi visa nova est.
 Utque reformidant insuetum lumina solem,
 Sic ad lætitiâ mens mea segnis erat.
 Est quoque canentiarum novitas gratissima rerum,
 Gratiaque officio, quod mora tardat, abest.
 Cetera certatim de magno scripta triumpho
 Jam pridem populi suspicor ore legi.
 Illa bibit sitiens lector, mea pocula plenus:
 Illa tecens pota est, nostra tepebit aqua.
 Non ego cessavi, nec feci inertia serum;
 Ultima me vasti sustinet ora freti:
 Dum venit huc rumor, properataque carmina fiunt,
 Factaque eunt ad vos, annus abisse potest.
 Nec minimum refert, intacta rosaria primus,
 An serâ carpas penè relicta manu.
 Quid mirum lectis exhausto floribus horto,
 Si duce non facta est digna corona suo?

Deprecor, hæc vaturn contra sua carmina ne quis
 Dicta putet, pro se Musa locuta mea est.
 Sunt mihi vobiscum communia sacra, poetæ,
 In vestro miseris si licet esse choro.
 Magnaque pars animi mecum visistis, amici,
 Hæc ego non absens nunc quoque parte colo.
 Sint igitur vestro mea commendata favore
 Carmina, non possum pro quibus ipse loqui.
 Scripta placent à morte ferè, quia lædere vivos
 Livor, & injusto carpere dente solet.
 Si genus est mortis malè vivere, terra moratur,
 Et desunt fati sola sepulcra meis.
 Denique opus nostræ culpetur ut undique curæ,
 Officium nemo qui reprehendat, erit.
 Ut desint vires, tamen est laudanda voluntas,
 Hæc ego contentos auguror esse Deos.
 Hæc facit, ut veniat pauper quoque gratus ad aras,
 Et placeat cæso non minus agna bove.
 Rex quoque tanta fuit, quantæ subsistere summo
 Æneidos Vati, grande fuisset onus.
 Ferre etiam molles elegi tam vasta triumphî
 Pondera disparibus non potuere rotis.
 Quo pede nunc utar, dubia est sententia nobis:
 Alter enim de te, Rhene, triumphus adest.
 Irrita verorum non sunt præstigia vaturn;
 Danda Jovi laurus, dum prior illa vicit. ®
 Nec mea verba legis, qui sum submotus ad Istrum,
 Non bene pacatis flumina pota Gatis.
 Iuxta Dei vox est, Deus est in pectore nostro,
 Hoc duce prædico, vaticinorque Deo.
 Quid cessas curtum pompamque parare triumphis,
 Livia? dant nullas jam tibi heculla moras.
 Perfida damnatas Germania projecit hastas,
 Jam pondus dices omen habere meum.

Crede, brevique fides aderit, geminabit honorem
 Filius, & junctis, ut prius, ibit equis.
 Promte, quod injiciis humeris victoribus, ostrum;
 Ipsa potest solitum nosse corona caput.
 Scuta sed & galeæ gemmis radiantur & auro,
 Stentque super victos trunca tropæa viros.
 Oppida tacitis cingantur eburnia muris,
 Fictaque res vero more putetur agi.
 Squalidus immissos fractâ sub arundine crines
 Rhenus, & infectas sanguine portet aquas.
 Barbara jam capti ponant insignia Reges,
 Textaque fortunâ divitiâ sua.
 Et quæ præterea virtus invicta tuorum
 Sæpe parata tibi, sæpe paranda facit.
 Di quorum moniti sumus eventura locuti,
 Verba, precor, celeri nostra probate fide.

ELEGIA V.

Ad Cottam.

Quam legis, unde tibi mittatur epistola, quaris?
 Hinc, ubi caruleis jungitur literæ aquis.
 Ut regio dicta est, succurrere debet & auctor,
 Lesus ab ingenio Nasso poeta suo.
 Qui tibi quam mallet præsens adferre salutem,
 Mittit ab hirsutis, Maxime Cotta, Getis.
 Legimus, o juvenis patrii non degener oris,
 Dicta tibi pleno verba diserta foro.
 Quæ quamquam linguâ mihi sunt properante per
 horas
 Lecta satis multas, pauca fuisse queror.
 Plura sed hæc feci relegendo sæpe, nec unquam
 Non mihi, quam primò, grata fuerit magis.
 Cùmque nihil toties lecta è dulcedine perdant,

Viribus illa suis non novitate placent.
 Felices, quibus hæc ipso cognoscere in actu,
 Et ismen facundo contigit ore frui!
 Nam quamquam vapor est adlatâ dulcis in undâ,
 Gratius ex ipso fonte bibantur aquæ.
 Et magis adducto pomum decerpere ramo,
 Quàm de cælatâ sumere lance juvat.
 At nisi peccassem, nisi me mea Musa fugasset,
 Quod legi, tua vox exhibuisset opus.
 Utque fui solitus, sedissem forsitan unus
 De centum iudex in tua verba viris.
 Major & impleset præcordia nostra voluptas,
 Dum traheret dictis, adnuemque tuis.
 Quem quoniam fatum, patriâ vobisque relictis,
 Inter inhumanos maluit esse Getas;
 Quod licet, ut videar tecum magis esse legendo,
 Sæpe, precor, studii pignora mitte tui.
 Exemploque meo, nisi dedignaris idipsum,
 Utete, quod nobis rectius ipse daret.
 Namque ego, qui perii jam pridem, Maximo, vobis
 Ingenio aitor non perisse meo.
 Redde vicem, nec rata tui monumenta laboris
 Accipiant nostræ, gratæ futura, manus.
 Dic tamen, o juvenis andiorum plene meorum,
 Equid ab his ipsis admoneare mei?
 Et quibus aut recitas factum modò carmen amicis?
 Aut, quod sæpe, solas, exigit ut recitent?
 Interdum queritur tua mens oblita, quid absit?
 Nescio quid certè sentit abesse sui.
 Utque loqui multum de me præsentè solebas,
 Nunc quoque Nassoni nomen in ore tuo est?
 Ipse quidem Getico, percam violatus ab arcu,
 (Et si perjurî quàm propè pœna, vides!)
 Te nisi momentis video penè omnibus absens:

Gratia Dis menti quolibet ire licet.
 Hæc ubi perveni; nulli cernendus in urbem,
 Sæpe loquor tecum, & toquæ loquente fruor.
 Tunc mihi difficile est, quam sit bene, dicere, quamque
 Candida judiciis illa sit hora meis.
 Tunc me (si qua fides) cœlesti sede receptum,
 Cum fortunatis suspicor esse Deis.
 Rursus ubi huc redii, cœlum Superosque relinquo,
 A Styge nec longè Pontica distat hamus.
 Unde ego si fato nitior prohibente reverti,
 Spem sine profectu, Maximo, tolle mihi.

ELEGIA VI.

Ad Sodalem.

NASSO suo posuit nomen cui penè sodali,
 Mittit ab Euxinis hoc breve carmen aquis.
 At si cauta partem scripseris dextra, quis esses,
 Forsitan officio parva querela foret.
 Cur tamen, hoc alii tutum credentibus, unus,
 Adpelleret ne te carmina nostra, rogas?
 Quanta sit in mediâ clementia Cæsaris ira,
 Si nescis, ex me certior esse potes.
 Huic ego, quam patior, nil possem demere poenæ,
 Si iudex meriti cogeret esse mei.
 Non verit ille sul quemquam meminisse sodalis,
 Nec prohibet tibi me scribere, teque mihi.
 Nec scelus admittas, si consolers amicum,
 Mollibus & verbis aspera fata leves.
 Cur, dum tuta times, facis, ut reverentia talis
 Fiat in Augustos invidiosa Deos?
 Fulminis adfusus interdum vivere telis
 Vidimus, & refici, non prohibente Jove.
 Nec quia Neptunus navem tacerat Ulissis,

Leucothœe nanti ferro negavit opem.
 Crede mihi, miseris cœlestia Nomina patcunt,
 Nec semper læsos & sine fine premunt.
 Principe nec nostro Deus est moderatior ullus,
 Justitiâ vites temperat ille suas.
 Nuper eam Cæsar facto de matrone templo,
 Jampridem posuit mentis in æde suæ.
 Jupiter in multos temeraria fulmina torquet,
 Qui poenam culpâ non meruero pati.
 Obruetit cùm tot sævis Deus æquoris undis,
 Ex illis mergi pars quota digna fuit?
 Cùm peccant acie fortissima quæque, vel ipso
 Iudice, delectus Martis iniquus erit.
 At si fortè velis in nos inquirere, nemo est
 Qui se, quod patitur, commiseruisse neget.
 Adde quod extinctos vel aquâ, vel Marte, vel igni
 Nulla potest iterum restituisse dies.
 Restituit multos, aut poenæ parte levavit
 Cæsar, & in multis me velit esse precor.
 An tu, cùm tali populus sub Principe stans,
 Adloquio profangi credis inesse metum?
 Forsitan hæc, domino Basitide, jure timeres,
 Aut solito clausos urere in ære viros.
 Desine mitem animum vano infamare timore;
 Sæva quid in placidis sæva vereris aquis?
 Ipse ego, quod scripsi primo sine nomine vobis,
 Vix excusari posse mihi videor.
 Sed pavor adtonito rationis ademerat usum,
 Cesserat omne novis consillumque malis.
 Fortunamque meam metuens, non vindicis iram,
 Terrebar titulo nominis ipse mei.
 Hactenus admonitus memori concede poetæ,
 Ponat ut in chartis nomina cara suis.
 Turpe erit ambobus, longo mihi proximus usu,

Si nullâ libri parte legare mei.
 Ne tamen iste metus somnos tibi rumpere possit,
 Non ultra, quam vis, officiosus ero.
 Teque tegam, qui sis, nisi cum permiseris ipse;
 Cogitur nemo minus habere meum.
 Tu quoque, quem poterat vel apertè tutus amare,
 Si res est anceps illa, latenter ama.

ELEGIA VII.

Ad Amicos.

Verba mihi desunt eadem iam sæpe roganti,
 Jamque pudet vanas sine catere preces.
 Tædia consimili fieri de carmine vobis,
 Quidque pecam, cunctos edidicisse reor.
 Nostra quid adportet jam nostis epistola, quamvis
 Charta sit à vinculis non labelacta suis.
 Ergo mutetur scripti sententia nostri,
 Ne toties contra, quam rapit amnis, eam.
 Quod bene de vobis speravi, ignoscite amici,
 Talia peccandi jam mihi finis erit.
 Ne gravis uxori dicar, quæ scilicet in me
 Quam probe, tam timida est, experiensque parum.
 Hoc quoque, Naso, seras: etiam pejora tulisti,
 Jam tibi sentiri sarcina nulla potest.
 Ductus ab armento taurus detrahet aratrum,
 Subtrahit de dato colla novella iugo:
 Nos, quibus adsuevit satum crudeliter uti,
 Ad mala jam pridem non sumus ulla rudes.
 Venimus in Geticorum fines, metiamur in illis,
 Patraq; ad extremum quæ mea cæpit, eat.
 Spem juxta amplecti, quæ non juvat irrita semper;
 Et fieri cupias signa, futura putes.
 Proximus huic gradus est bene desperare salutem,
 Sequæ semel verâ scire peripso fide.

Curando fieri quadam majora videmus
 Vulneta, quæ melius non tetigisse fuit.
 Mitiùs ille petiit, subitâ qui mergitur undâ,
 Quam sua qui liquidis brachia lassat aquis.
 Cur ego concepi Scythicis me posse catere
 Finibus, & terrâ prosperiore frui?
 Cur aliquid de me speravi levius unquam?
 An fortuna mihi sic mea nota fuit?
 Torqueor en gravibus, repetitaque focna locorum
 Essillum renovat triste, recensque facit.
 Est tamen utilius studium cessasse meorum,
 Quam, quas admorint, non valuisse preces.
 Magna quidem res est, quam non audeatis amici:
 Sed si quis peteret, qui dare vellet, erat.
 Dum modò non nobis hoc Cæsaris ira negarit,
 Fortiter Euxinis immoremur aquis.

ELEGIA VIII.

Ad Maximum.

Quæ tibi quærebam memorem testantia curam
 Dura, Tomitanus mittere posset æger.
 Dignus es argento, salvo quoque dignior auro:
 Sed te, cum donas, ista juvare solent.
 Nec tamen hæc loca sunt ullo pretiosæ metallo,
 Hostis ab agricolâ vix sinit illa fodi.
 Purpura sæpè tuos fulgens protegit amictus,
 Sed non Sarmatico tingitur illa mari.
 Vellera dura ferunt pecudes, & Palladis uti
 Arre Tomitanæ non didicere nurus.
 Femina pro lanâ Cerealia munera frangit,
 Suppositoque gravem vertice porrât aquam.
 Non hic pampineis amictur vitibus ulmus,
 Nulla premunt tantos pondere pomâ suo.
 Tristia deformes patiunt absinthia campi,

Terraque de fructu quàm sit amara docet.
 Nil igitur tota Ponti regione sinistri,
 Quod mea sedulitas mittere posset, erat.
 Clausa tamen misi Scythicâ tibi tela pharetrâ;
 Hoste, precor, fiant illa cruenta tuo.
 Hos habet hæc castramos, hos hæc habet ora libello,
 Hæc viget in nostris, Maxime, Musa locis.
 Quæ, quamquam misisse pudet, quia parva videntur,
 Tu tamen hæc, quæso, consule mista boni.

ELEGIA IX.

Ad Brutum.

Quod sit in his eadem sententia, Brute, libellis,
 Carmina, nescio quem, capere nostra refers:
 Nil nisi me terrâ fruar ut proplere rogare,
 Et, quàm sim denso cinctus ab hoste, queri.
 O! quom de multis vitium reprehenditur unum,
 Hoc peccat solum si mea Musa, bene est.
 Ipse ego librorum video delicta meorum:
 Cum sua plus justo carmina quisque probet.
 Auctor opus laudat, si forsitan Agrius olim
 Thersiten facie dixerat esse bonâ.
 Judicium tamen hic nostrum non decipit error,
 Nec quicquid genui, protinus illud amo.
 Cur igitur, si me video delinquere, peccem,
 Et patiar scripto crimen inesse, rogas?
 Non eadem ratio esse sentire, & demere morbos:
 Sensus inest cunctis, tollitur arte malum.
 Sæpe aliquod verbum cupiens mutare, relinquo;
 Judicium vires destituuntque meum.
 Sæpe piget (quid enim dubitem tibi vera fateri?)
 Corrigitur, & longi ferre laboris onus.
 Scribentem juvat ipse favor, minuitque laborem,
 Cumque suo crescons pectore fervet opus.

Corrigere at res est tantò magis ardua, quanto
 Magnus Aristarcho major Homerus erat.
 Sic animum lento curasum frigore lædit,
 Ut cupidi cursor frenâ retentat equi.
 Atque ita Di mites minuunt mihi Cæsaris iram,
 Ossaque pacatâ nostra tegantur humo;
 Ut mihi conanti nonnumquam intendere curas,
 Fortunæ species obstat acerba meæ.
 Vixque mihi videor, faciam quòd carmina, sanus;
 Inque feris cures corrigere illa Geris.
 Nil tamen est scriptis magis excusabile nostris,
 Quam sensus cunctis penè quòd unus inest.
 Læta ferè lætus cecini, cano tristia tristis:
 Conveniens operi tempus utrumque suo est.
 Quid nisi de vitio scribam regionis amara?
 Uique loco moriar commodiore, precer?
 Cum toties eadem dicam, vix audior ulli,
 Verbaque profectu dissimulata carent.
 Et tamen hæc eadem cum sint, non scribimus isdem,
 Unaque per plures vox mea tentat opem.
 An, ne his sentum, lector repetiret eundem,
 Unus amicorum, Brute, rogandus erat?
 Non fuit hoc tanti, confesso ignoscite docti,
 Villior est operis fama salute mea.
 Denique materiem, quam quis sibi finxerit ipse,
 Arbitrio variat multa pœtis suo.
 Musa mea est index nimium quoque vera malorum,
 Atque incorrupti pondera testis habet.
 Non liber ut fieret, sed uti sua cuique daretur
 Littera, propositum curaque nostra fuit.
 Postmodò collectas utcumque sine ordine junxi,
 Hoc opus electum ne mihi fortè putes.
 Da veniam scriptis, quorum non gloria nobis
 Causa, sed utilitas officiumque fuit.

P. OVIDII

NASSONIS

DE PONTO.

LIBER IV.

ELEGIA I.

Ad Sextum Pompejum.

Accipe Pompei, deductum carmen ab illo,
 Debitor est vitæ qui tibi, Sexte, suæ.
 Qui seu non prohibes à me tua nomina ponti,
 Accedet meritis hæc quoque summa tuis:
 Sive trahis vultus, equidem peccasse fatebor,
 Delicti tamen est causa probanda mei.
 Non potuit mea mens, esset quin grata teneri;
 Sit, precor, officio non gravis ira pio.
 O quoties ego sum libris mihi visus in istis
 Impiis, in nullo quod legerere loco.
 O quoties, aliis vellem cum scribere, nomen
 Retulit in ceras inscia destra tuum.
 Ipse mihi placuit mendis in talibus error,
 Et via laevata est facta litura manu.
 Viderit ad summum, dixi, licet ipse queratur,
 Hanc pudet offensam non meruisse prius.
 Da mihi, si quid ea est, hebetantem pectora
 Lethen,
 Oblitus poterò non tamen esse tui.

Idque sinas oro, nec fastidita repellas
 Verba, nec officio crimen inesse putes.
 Et levis hæc meritis referatur gratis tantis:
 Si minòs, invito te quoque, gratus ero.
 Numquam pigra fuit nostris tua gratia rebus,
 Nec mihi munificas arca negavit opes.
 Nunc quoque nil subitis clementis territa fatis,
 Auxilium vitæ fertque refertque mez.
 Unde, roges forsàn, fiducia tanta futuri
 Sit mihi? quod fecit, quisque tuerur opus.
 Ut Venus artificis labor est, & gloria Col,
 Equoreo madidas quæ premit imbre comas:
 Arcis ut Actææ vel eburna, vel ænea custos,
 Bellicâ Phidiacâ star Dea facta manu;
 Vendicat ut Calamis laudem, quos fecit, equorum,
 Et similis veræ vacca Myronis opus;
 Sic ego sum rerum non ultima, Sexte, tuarum,
 Tutelæque feror munus opusque tuæ.

ELEGIA II.

Ad Severum.

Quod legis, ó Vates magnorum maxime Varum,
 Venit ab intonsis usque, Severe, Getis.
 Cujus adhuc nomen nostros tacuisse libellos,
 Si modò permittis dicere vera, pudet.
 Orbâ tamen numeris cessavit epistola numquam,
 Ire per alternas officiosa vices.
 Carmina sola tibi memorem testantia curam
 Non data sunt: quid enim, quæ facis ipse, darem?
 Quis mei Aristæo, quis Baccho vina Fæstina,
 Triptolemo fruges, poma det Alcino?
 Fertile pectus habes, interque Heliconæ colentes,

Uberis nulli provenit ista seges.
 Mittere ad hunc carmen, frondes erat addere silvis,
 Hæc mihi cunctandi causa, Severe, fuit.
 Nec tamen ingenium nobis respondet, ut autè,
 Sed siccum sterili vomere litus aro.
 Scilicet ut limus venas excæcat in undis,
 Læsaque suppresso fonte resistit aqua;
 Pectora sic mea sunt limo vitata malorum,
 Et carmen venâ paupèriore fluit.
 Si quis in hac ipsum terrâ posuisset Homerum,
 Esset, crede mihi factus & ille Getes.
 Da veniam fasso, studiis quoque frena remisì,
 Ducitur & digitis litera rara meis.
 Impetus ille sacer, qui Vatam pectora nutrit,
 Qui prius in nobis esse solebat, abest.
 Vix venit ad partes, vix sumptæ Musa tabellæ
 Imponit pigras pene coacta manus.
 Parvaque, ne dicam scribendâ nulla voluptas
 Est mihi, nec numeris necere verba iuvat.
 Sive quòd hinc fructus adeò non cepimus ullos,
 Principium nostri res sit ut ista mali:
 Sive quòd in tenebris numerosos ponere gressus,
 Quodque legas nulli scribere carmen, idem est.
 Excitat auditor studium, laudataque virtus
 Crescit, & immensum gloria calcar habet.
 Hic mea cui recitem nisi flavis scripta Corallis,
 Quasque alias gentes barbarus Ister habet?
 Sed quid solus agam? quaque infelicia perdam
 Otiâ materiâ, surripiamque diem?
 Nam, neque me vinum, nec me tenet aleâ fallax,
 Per quæ clam tacitum tempus abire solet.
 Nec me, quod cuperem, si per fera bella liceret,
 Oblectat cultu terra novata suo.
 Quid nisi Pierides solatia frigida restant,

Non bene de nobis quæ merere Deæ?
 At tu, cui bibitur felicius Aonijs fons,
 Utiliter studium quòd tibi cedit amas:
 Sacraque Musarum merito cole, quodque legamus
 Huc aliquòd cura mitte recentis opus.

ELEGIA III.

Ad Amicum instabilem.

CONquerar, an taceam? ponam sine nomine crimen,
 An notum, qui sis, omnibus esse velim?
 Nomine non utar, ne commendere querelâ,
 Queraturque tibi carmine fama meo
 Dum mea puppis erat validâ fundata carinâ,
 Qui mecum velles currere, primus eras.
 Nunc, quia contraxit vultum fortuna, recedis,
 Auxilio postquam scis opus esse tuo.
 Dissimulas etiam, nec me vis nosse videri,
 Quisque sit, auditò nomine, Nasso rogas
 Ille ego sum, quamquam non vis audire, vetustâ
 Penè puer puero junctus amicitia.
 Ille ego qui primus tua seria nosse solebam,
 Qui tibi jucundis primus adessee joeis.
 Ille ego convictor, densoque domesticus usu,
 Ille ego iudicis unica Musa tuis:
 Ille ego sum, qui nunc an vivam, perhæde, nescis,
 Cura tibi de quo querere nulla fuit.
 Sive fui nunquam carus, simulasse fateris:
 Seu non fingebas, inveniero levis.
 Aut age, dic aliquam, quæ te mutaverit, iram:
 Nam nisi justa tua est, justa querela mea est.
 Quod te nunc crimen similem vetat esse priori?
 An crimen, cœpi quod miser esse, vocas?

Si mihi rebus opem nullam factisque ferebas,
 Venisset verbis cartha notata tribus.
 Vix equidem credo, sed & insultare jacenti
 Te mihi, nec verbis parcere, fama refert.
 Quid facis, ah demens? cur si fortuna recedat,
 Naufragio lacrimas eripis ipse tuo?
 Hæc Dea non stabili, quam sit levis, orbe fatetur,
 Quem summum dubio sub pede semper habet.
 Quolibet est folio, quavis incertior aurâ,
 Par illi levitas, improbe, sola tua est.
 Omnia sunt hominum tenui pendentia filo,
 Et subito casu, quæ valere, ruunt.
 Divitis audita est cui non opulentia Croesi?
 Nempe tamen vitam captus ab hoste tulit.
 Ille Syracosia modò formidatus in urbe,
 Vix humili duram reppulit arte famem.
 Quid fuerat Magno majus? tamen ipse rogavit,
 Submissi fugiens voce clientis opem.
 Cuique viro totus terrarum patuit orbis,
 Indignus effectus omnibus ipse magis.
 Ille Jugurthino clarus, Cimbroque triumpho,
 Quo victrix toties Consule Roma fuit,
 In cæno Marius jacuit cannæque palustri,
 Pertulit & tanto multa pudenda viro.
 Ludit in humanis divîna potentia rebus,
 Et certam præseus vix habet hora fidem.
 Litus ad Euxinum, si quis mihi diceret, ibis,
 Et metues arcu ne fectiare Getæ;
 I, bibe, dixissem, purgantes pectora succos,
 Quicquid & in totâ nascitur Anticyrâ.
 Sum tamen hæc passus, nec si mortalia possem,
 Et summi poteram tela cavere Dei.
 Tu quoque fac timeas, & quæ tibi læta videntur,
 Dum loqueris, fieri tristia posse puta.

ELEGIA IV.

Ad Sex. Pompejum.

Nulla dies adeo est australibus humida nimbis,
 Non intermissis ut suat imber aquis.
 Nec sterilis locus ullus ita est, ut non sit in illo
 Mixta ferè duris utilis herba rubis.
 Nil adeo fortuna gravis miserabile fecit,
 Ut minuant nitâ gaudia parte malum.
 Ecce domo, patriâque carens, oculisque meorum,
 Naufragus in Getici litoris actus aquas;
 Quâ tamen inveni vultum diffundere causam
 Possum, fortunæ nec meminisse meæ.
 Nam mihi, cum fulvâ tristis spatiarer arenâ,
 Visa est à tergo penna dedisse sonum.
 Respicio: nec corpus erat, quod cernere possem,
 Verba tamen sunt hæc aure recepta meâ.
 En ego lætarum venio tibi nuncia rerum,
 Fama per immensas aère lapsa vias.
 Consule Pompejo, quo non tibi carior alter,
 Candidus & felix proximus annus erit.
 Dixit, & ut læto Pontum rumore replevit,
 Ad gentes alias hinc Dea vertit iter.
 At mihi dilapsis inter nova gaudia curis,
 Excidit asperitas hujus iniqua loci.
 Ergo ubi, Jane biceps, longum reseraveris ansum,
 Pulsis & à sacro mense December erit;
 Purpura Pompejum summi velabit honoris,
 Ne titulis quicquam debeat ille suis.
 Cernere jam video rumpi penè atria turbâ,
 Et populum lædi deficiente loco.
 Templaque Tarpejæ primùm tibi sedis adiri,
 Et fieri faciles in tua vota Deos.

Quia boves niveos certz præbere securi,
 Quos aluit campis herba Falisca suis.
 Cùmque Deos omnes, tum quos impensius æquos
 Esse tibi cupias, cum Jove Cæsar erit.
 Curis te excipiet, patresque ex more vocati
 Intendent aures ad tua verba suas.
 Hos ubi faciendo tua vox hilaraverit ore,
 Uique solet, tulerit prospera verba dies;
 Egeris & meritis Superis cum Cæsare grates,
 Quæ causam, facias cur ita sæpe dabit;
 Inde domum repetes, toto comitante Senatu,
 Officium populi vix capiente domo.
 Me miseram turbæ quod non ego cernor in illa,
 Nec poterunt istis lumina nostra frui!
 Quamlibet absentem, quæ possum, mente videbo;
 Adspiciet vultus Consulis illa sui.
 Di faciant aliquo subeat tibi tempore nostrum
 Nomen, & Heu, dicas, quid miser ille facit?
 Hæc tua protulerit si quis mihi verba, fatebor
 Protinus exsilium mitius esse meum.

ELEGIA V.

Ad eundem jam Consullem.

ITe, leves Elegi, docras ad Consulis aures,
 Verbaque honorato ferre legenda viro.
 Longa via est, nec vos pedibus proceditis æquis,
 Teraque humali sub nive terra latei,
 Cùm gelidam Thracem, & opertum nubibus Hæmon,
 Et maris Ionii transieritis aquas;
 Luce minus deimâ dominam venietis in urbem,
 Ut festinatum non faciatis iter.
 Protinus inde domus vobis Pompeja petatur,
 Non est Augusto junctior ulla foro.

Si quis, ut in populo, qui sitis, & unde, requirat,

Nomina deceptâ quælibet aure ferat.
 Ut sit enim tutum, sicut reor esse, fateri,
 Verba minus certè ficta timoris habent.
 Copia nec vobis ullo prohibente videndi
 Consulis, ut limen contigeritis, erit.
 Aut reget ille suos, dicendo jura, Quirites,
 Conspicuum signis cùm premet altus ebur.
 Aut populi reditus positam componet ad hastam,
 Et minui magnæ non sinet urbis opes.
 Aut ut erunt patres in Julia templa vocati,
 De tanto dignis Consule rebusaget.
 Aut feret Augusto solitam, natoque salutem,
 Deque parùm noto consulat officio.
 Tempus ad his vacuum Cæsar Germanicus omne
 Auferet; à magnis hunc colit ipse Deis.
 Cùm tamen à turba rerum requieverit harum,
 Ad vos mansuetas porriget ille manus.
 Quicque parens ego vestet agam, fortasse requirer,
 Talia vos illi reddere verba volo.
 Vivit adhuc, vitamque tibi debere fatetur,
 Quod prius à mihi Cæsare munus habet.
 Te sibi, cùm fugeret, memori solet ore referre,
 Barbariæ turas exhibuisse vias.
 Sanguine Bistonium quod non refecerit ense,
 Effectum curâ pectoris esse tui.
 Adhita præterea vitæ quoque multa tuendæ
 Munera, ne proprias adtenuaret opes,
 Pro quibus, ut meritis referatur gratia, jurat,
 Se fore mancipii tempus in omne tui.
 Nam prius umbrosa carituros arbore montes,
 Et freta velivolæ non habitura rates:
 Fluminaque in fontes cursu reditura supino,

Gratia quam meriti possit abire tui,
Hæc ubi dixeritis, servet sua dona rogatæ,
Sic fuerit vestræ causa peracta viæ.

ELEGIA VI.

Ad Brutum.

Quam legis, ex illis tibi venit epistola, Brute,
Nassonem nollis in quibus esse locis.
Sed quod tu nollis, voluit miserabile fatum:
Hæc mihi! plus illud, quam tua vota, valet.
In Scythiâ nobis quinquennis Olympias acta est,
Jam tempus lustræ transit in alterius.
Perstat enim fortuna tenax, votisque malignum
Opponit nostris insidiosa pedem.
Certus eras pro me, Fabiæ laus maxima gentis,
Numen ad Augustum supplice voce loqui:
Occidit ante preces, causamque ego, Maxime
mortis
(Nec fueram tanti) me reor esse tuæ.
Jam timeo nostram cuiquam mandare salutem,
Ipsum morte tua concidit auxilium.
Cœperat Augustus deceptræ ignoscere culpæ,
Spem nostram, terras deseruitque simul.
Quæ tamen petui de cœlitate, Brute, recenti,
Vestra procul positus carmen in ora dedi.
Quæ prosit pietas utinam mihi, sitque malorum
Jam modus, & sacræ mitior ira domûs.
Te quoque idem, liquidò possum jurare precari,
O! mihi non dubiâ cognite, Brute, notâ.
Nam cum præ-titeris verum mihi semper amorem,
Hic tamèn adverso tempore crevit amor.
Quique tuas pariter lacrimas, nostrasque videret,
Passuros penam crederet esse duos.

Lenem te miseris genuit natura, nec ulli
Milius ingenium, quam tibi, Brute, dedit.
Ut qui, quid valeas, ignoret, Marte forenâ,
Posse tuo peragi vix putet ore reos.
Scilicet ejusdem est, quamvis pugnatæ videtur,
Supplicibus facilem, sorsibus esse truceam.
Cum tibi suscepta est legis vindicta severæ,
Verba velut tinctum singula vitus habent.
Hostibus eveniat, quam sis violentus in armis
Sentire, & linguæ tela subire tuæ.
Quæ tibi tam tenui cura limantur, ut omnes
Istius ingenium corporis esse negent.
At si quem lædi fortunâ cernis iniquâ,
Mollior est animo femina nulla tuo.
Hoc ego præcipuè sensi, cum magna meorum
Notitiam pars est inficiata mei.
Immemor illorum, vestri non immemor unquam,
Qui mala sollicitè nostra levatis, ero.
Et prius hic nobis nimum conterminus Ister,
In caput Euxino de mare verteret iter;
Utque Thyestem redeant si tempora mensæ,
Solis ad Eoas currus agetur aquas;
Quam quisquam vestrûm, qui me doluistis
ademptum,
Arguat ingratum non meminisse sui.

ELEGIA VII

Ad Vestalem.

Missus es Euxinas quoniam, Vestalis, ad oras,
 Ut positus reddas juras sub axe locis;
 Adspicis eni, Praxses, quali jaceamus in arvo,
 Nec me, testis eris, falsa solere queri.
 Accedet voci per te non irrita nostræ,
 Arpinis juvenis Regibus orbe, fides.
 Ipse vides certè glacie concrescere Pontum,
 Ipse vides rigido stantia vana gelu.
 Ipse vides onerata ferax ut ducat Iazyx
 Per medias Istri plaustra bubulcus aquas.
 Adspicis & mitti sub adunco toxica ferro,
 Ac telum causas mortis habere duas.
 Alque utinam pars hæc tantum spectata fuisset,
 Non etiam proprio cognita Marte tibi.
 Tenditis ad primum per densa pericula pilum,
 Contigit ex merito qui tibi nuper honos.
 Sit licet hic titulus plenis tibi fructibus ingens,
 Ipsa tamen virtus ordine major erat.
 Non neget hoc Ister, cujus tua dextera quondam
 Puniceam Getico sanguine fecit aquam.
 Non neget Ægyptos, quæ te subeunte recepta,
 Sensit in ingenio nil opis esse loci.
 Nam, dubium posito melius defensa manuè,
 Urbs erat in summo nubibus æqua jugo.
 Sithonio Regi ferus intercepterat illam
 Hostis, & ereptas victor habebat opes.
 Donec flumineâ devecta Vitellius undâ
 Intulit, exposito milite, signa Getis.
 At tibi progenies alti fortissima Dauni,
 Venit in adversos impetus ire viros.

Nec mora; conspicuus longè fulgentibus armis,
 Fortia ne possint facta latere, caves.
 Ingentique gradu contra ferrumque, locumque,
 Saxaque brumali grandine plura subis.
 Nec te missa super jaculorum turba moratur:
 Nec quæ vipereo tela cruore madent.
 Spicula cum pictis hærent in casside pennis,
 Parsque ferè scuti vulnere nulla vacat.
 Nec corpus cunctos feliciter effugit ictus,
 Sed minor est acri laudis amore dolor.
 Talis apud Trojam Danais pro navibus Ajax
 Dicitur Hectoreas sustinuisse faces.
 Ut propius ventum est, commissaque dextera dextræ,
 Resque fero potuit cominus ense geri;
 Dicere difficile est, quid Mars tuus egerit illic,
 Quotque neci dederis, quosque, quibusque modis.
 Ense tuo factos calcabas victor acervos,
 Impositoque Getes sub pede multus erat.
 Pugnat ad exemplum primi minor ordine Pili,
 Multaque fert miles vulnera, multa facit;
 Sed tantum virtus alios tua præterit omnes,
 Ante citos quantum Pegasus ibat equos.
 Vincitur Ægyptos, testataque tempus in omne
 Sunt tua, Vestalis, carmine facta meo.

ELEGIA VIII.

Ad Suillum.

Litera sera quidem, studiis exulte Suilli,
 Huc tua pervenit, sed mihi grata tamen:
 Quæ, piæ si posset Superos lenire rogando
 Gratia, laturum te mihi dicis opem.
 Ut jam nil præstes, animi sum factus amici
 Debitor, & meritum, velle juvare, voco.
 Impetus iste tuus longum modo duret in ævum,
 Neve malis pietas sit tua lassa meis.
 Jus aliquod faciunt affinia vincula nobis,
 Quæ semper maneat illelabefacta, precor.
 Nam tibi quæ conjux, eadem mihi filia penè est:
 Et quæ te generum, me vocat illa virum.
 Hei mihi, si lectis vultum tu versibus istis
 Ductis, & affinem te pudet esse meum!
 At nihil hic dignum poteris repetire pudore,
 Præter fortunam, quæ mihi cæca fuit.
 Seu genus excutias, Equites ab origine primâ
 Usque per innumeros inveniemur avos.
 Hæc velis mores qui sint, inquirere, nostri;
 Errorum misero detrahe, labe carent.
 Tu modò si quid agi sperabis posse precando,
 Quos collis, exora supplice voce Deos.
 Di tibi sunt Cæsar juvenis: tua numina placa,
 Hac certè nulla est notior ara tibi.
 Non sinit illa sui vanas antistitis umquam
 Esse preces; nostris hic pete rebus opem.
 Quamlibet exigua si nos ea juverit aurâ;
 Obruta de mediis cymba resurget aquis.
 Tunc ego tura feram rapidis solemnia flammis,
 Et quantum valeant Numina, testis er o.

Nec tibi de Pario statuam, Germanice, templum
 Marmore, carpsit opes illa ruina meas.
 Tempa domus facient vobis, urbesque beatæ;
 Nasso suis opibus, carmine, gratus erit.
 Parva quidem fateor pro magnis munera reddi,
 Cùm pro concessâ verba salute damus:
 Sed qui, quàm potuit, dat maxima, gratus abundè
 est,
 Et finem pietas contigit illa suum.
 Nec quæ de parvâ pauper Dis libat acerrâ,
 Tura minus, grandi quàm data lance, valent.
 Agnaque tam lactens, quàm gramine pasta Falisco,
 Victima Tarpejos inficit icta focos.
 Nec tamen officio vatum per carmina facto,
 Principibus res est aptior ulla viris.
 Carmina vestrarum peragunt præconia laudum,
 Neve sit actorum fama caduca, cavent.
 Carmine sit vivax virtus, expersque sepulcri,
 Notitiam seræ posteritatis habet.
 Tabida consumit ferrum lapidemque vetustas,
 Nullaque res majus tempore robur habet.
 Scripta ferunt annos: scriptis Agamemnona nosti,
 Et quisquis contra, vel simul arma tullit.
 Quis Thebas, septemque duces sine carmine nosset?
 Et quicquid post hæc, quicquid & ante fuit?
 Di quoque carminibus (si fas est dicere) fiunt,
 Tantaque majestas ore canentis eget.
 Sic Chaos ex illa naturæ mole prioris,
 Digestum partes scimus habere suas.
 Sic adfectantes celestia regna Gigantes,
 Ad Styga nimbifero vindicis igne datos.
 Sic victor laudem superatis Liber ab Indis:
 Alcides captâ traxit ab Oechaliâ.
 Et modò, Cæsar, avum, quem virtus addidit astris,

Sacrarunt aliquâ carmina parte tuum.
 Si quid adhuc igitur vivi, Germanice, nostro
 Restat in ingenio, serviet omne tibi.
 Non potes officium vatils contemnere vates,
 Iudicio pretium res habet ista tuo.
 Quôd nisi te nomen tantum ad majora vocasset,
 Gloria pœridum summa futurus eras.
 Sed dare materiam nobis, quàm carmina, mavis,
 Nec tamen ex toto deserere illa potes.
 Nam modò bella geris, numeris modò verba coercet,
 Quodque aliis opus est, hoc tibi lusus erit.
 Utque nec ad citharam, nec ad arcum segnis Apollo est,
 Sed venit ad sacras nervus uterque manus;
 Sic tibi nec docti desunt, nec Principis artes,
 Mixta sed est animo cum Jove Musa tuo.
 Quæ quoniam nec nos undâ submovit ab illâ,
 Ungula Gorgonei quam cava fecit equi;
 Prosit, opemque ferat communis sacra tueri,
 Atque isdem studiis imposuisse manum:
 Litora pellitis nimum subjecta Corallis,
 Ut tandem saxos effugiamque Getas:
 Clausaque si misero patria est, ut ponar in illo,
 Qui minus Ausonia distet ab urbe, loco.
 Unde tuas possim laudes celebrare recentes,
 Magnaque quàm minimâ facta referre morâ.
 Tangat ut hoc votum cœlestia, care Sullii,
 Numina, pro socero penè precare tuo.

ELEGIA IX.

Ad Gracinum.

UNDE licet, non unde juvat, Græcine, salutem,
 Mitti ab Euxinis hanc tibi Nasso vadis.
 Missaque Dî faciant auroam occurrat ad illam,
 Bis senos fasces quæ tibi prima dabit.
 Et quoniam sine me tanges Capitolia Consul,
 Et fiam turbæ pars ego nulla tuæ;
 In Domini sabeat partes, & præstet amici
 Officium jusso litera nostra die.
 Atque ego si fatis genitus melioribus essem,
 Et mea sincero curret axe rota;
 Quo nunc nostra manus per-scriptum fugitur, esset
 Lingua salutandi munere functa tui.
 Gratarusque darem cum dulcibus oscula verbis,
 Nec minus ille meus, quàm tuus esset honor.
 Illâ, confiteor, sic essem luce superbus,
 Ut caperet fastus vix domus ulla meos.
 Dumque latus sancti cinget tibi turba Senatus,
 Consulis ante pedes ire juberet eques.
 Et quamquam cuperem semper tibi proximus esse,
 Gauderem lateri non habuisse locum.
 Nec querulus, turbâ quamvis eliderer, essem,
 Sed foret à populo tum mihi dulce premi.
 Prospicerem gaudens, quantus foret agminis ordo,
 Deasque quàm longum turba teneret iter.
 Quoque magis nôtis, quàm me vulgaria tangant,
 Spectarem, qualis purpura te tegetet.
 Signa quoque in sellâ nossem formata curuli,
 Et totum Numidæ sculptile dentis opus.
 At cum Tarpejas esses deductus in arcus,
 Dum caderet juisi victima sacra tuo:

Me quoque secreto grates sibi magnus agentem
 Audisset, mediâ qui sedet æde, Deus.
 Turaque mente magis plenâ quàm lance, dediassem,
 Ter quater imperiis lætus honore tui.
 Hic ego præsentem inter numerarer amicos,
 Mitia jus Urbis si modò fata darent.
 Quæque mihi solâ capitur nunc mente voluptas,
 Tunc oculis etiâ percipienda foret.
 Non ita cœlitibus visum est, & forsitan æquis;
 Nam quid me pœnæ causa negata juvet?
 Mente tamen, quæ sola loco non exulat, utar:
 Prætextam, fasces adspiciamque tuos.
 Hæc modò te populo reddentem jura videbit,
 Et se secretis finget adesse tuis.
 Nunc longi reditus hæstæ supponere lustris
 Credet, & exactâ cunctis locatæ fide.
 Nunc facere in medio faciendum verba Senatu,
 Publica quærentem quid petat utilitas.
 Nunc pro Cæsariis Superis decernere grates,
 Albave opimorum colla ferire boum.
 Atque utinam, cum jam fueris potiora precatus,
 Ut mihi placetur principis ira, roges.
 Surgat ad hanc vocem plenâ plus ignis ab arâ,
 Detque bonum voto lucidus omen apex.
 Interea quâ parte licet, ne cuncta queramur,
 Hic quoque te festum Consule tempus agam.
 Altera lætitiæ est, nec cedens causa priori:
 Successor tantis frater honoris erit.
 Nam tibi finitum summo, Græcine, Decembri,
 Imperium Jani suscipit ille die.
 Quæque est in vobis pietas, alterna feretis
 Gaudia: tu fratris fascibus, ille tuis.
 Sic tu bis fueris Consul, bis Consul & ille,
 Inque domo binus conspicietur honor.

Qui quamquàm est ingens & nullam Martia summo
 Altius Imperium Consule Roma videt:
 Multiplicat tamen hæc grâvitas auctoris honorem,
 Et majestatem res data dantis habet.
 Judiciis igitur liceat Flaccoque, tibi que
 Talibus Augusti curâ in omne frui.
 Ut tamen à rerum curâ propiore vacabit,
 Vota, precor, votis addere vestra meis.
 Et si quem dabit zura sinum, factate radentes,
 Exeat à Stygiis ut meâ navis aquis.
 Præfuit his, Græcine, locis modò Flaccus, & illo
 Ripa feròx Istri sub duce turba fuit.
 Hic tenuit Mysas gentes in pace fidei,
 Hic arcu fidos terruit ensæ Getas.
 Hic raptam Trosin celeri virtute recepit,
 Infectisque fero sanguine Danubium.
 Quære loci faciem, Scythicæque incommoda colli,
 Et quàm vicino terrèat honte, roga.
 Sintne litæ venes serpentis felle sagittæ,
 Fiat an humanum victima diræ caput.
 Mentiar, an coëat duratus frigore Pontus,
 Et teneat glacies jugera multa fresti.
 Hæc ubi narrarit, quæ sit mea fama, require;
 Quoque modò peragam tempora dura riga.
 Non sumus hic odio, hæc scilicet esse meremur,
 Nec cum fortunâ mens quoque versa mea est.
 Illa quies animi est, quam tu laudare solebas,
 Ille verus solio perstat in ore pudor.
 Sic ego sum longè, sic hic, ubi barbarus hostis,
 Ut fera plus valeant legibus arma, facit;
 Rem queat ut nullam tot jam, Græcine, per annos
 Femina de nobis, virve, puerve queri.
 Hoc facti ut misero faveant, adsintque Tomitæ,
 Hæc quoniam tellus testificanda mihi est.

Illi me, quia velle vident, discedere malunt:
 Respectu cupiunt hic tamen esse sui.
 Nec mihi credideris; existant decreta, quibus nos
 Laudat & immanes publica cera facit.
 Conveniens miseris hæc quamquam gloria non est,
 Proxima dant nobis oppida munus idem.
 Nec pietas ignota mea est, videt hospita terra
 In nostra sacrum Cæsaris esse domo.
 Sçant pariter natusque plus, conjuxque Sacerdos,
 Numina jam factis non leviora Deo.
 Neu desit pars ulla domûs, stat uterque nepotum,
 Hic avæ lateri proximus, ille patris.
 His ego do toties cum ture precantia verba:
 Eo quoties surgit ab orbe dies.
 Tota, licet quæras, hoc me non fingere dicet,
 Officii testis Pontica terra mei.
 Pontica me tellus quantis hæc possumus ora,
 Natalem ludis scit celebrare Dei.
 Nec minus hospitibus pietas est cognita talis,
 Misit in has si quos longa Propontis aquas.
 Is quoque, quo lævus fuerat sub præside Pontus,
 Audierit frater forsitan ista tuus.
 Fortuna est impar animo, talique libenter
 Exiguas carpo munere pauper opes.
 Nec vestris damus hæc oculis procul Urbe remoti,
 Contenti tacitâ sed pietate sumus.
 Et tamen hæc tangent aliquando Cæsaris aures:
 Nil illum, toto quod sit in orbe, lateri:
 Tu certè scis hæc, Superis adscite, videsque,
 Cæsar, & est oculis subdita terra tuis.
 Tu nostras audis inter convexa locatus
 Sidera, sollicito quas damus ore preces.
 Per venient istuc & carmina forsitan illa,
 Quæ de te misit cœlites facta novo.

Auguror his igitur flecti tua numina, nec tu
 Inmeritò nomen mite parentis habes.

ELEGIA X.

Ad Albinovanum.

Hic mihi Cimmerio his tertia ducitur ætas
 Litore, pellitis inter agenda Geras.
 Et quos tu silices, & quod, carissime, ferrum,
 Duritiæ confers, Albinovane, mæx?
 Gutta cavat lapidem, consumitur annulus usu,
 Et territur pressâ vomer aduncus humo.
 Tempus edax igitur, præter nos, omnia perdit,
 Cassat duritia mors quoque victa meâ.
 Exemplum est animi nimium patientis Ulysses,
 Jactatus dubio per duo lustra mari.
 Tempora solliciti, & non tamen omnia fâti
 Pertulit, & placidæ sæpe fuere moræ.
 An grave sex annis pulchram fovisse Cælypsos?
 Æquoræque fuit concubuisse Dex?
 Excipit Hippotades, qui dat pro munere ventos,
 Curvet ut impulsos utilis aura sinus.
 Nec bene cantantes labor est audisse puellas,
 Nec degustanti Lotos amara fuit.
 Hos ego, qui patriæ faciunt obliviam, succos
 Parte mæx vitæ, si modò dentur, etiam.
 Nec tu contuleris urbem Læstrigonis ubi quàm
 Gentibus, obliqua quas obiit liser aqua.
 Nec vincet Cyclops sævum feritate Phycem,
 Qui quæta terroris pars solet esse mel?
 Scylla feris trunco quod latiat ab ingulne monstris,
 Hætiochæ nautis plus nocuere rates.
 Nec potes infestis conferre Charybdin Achæis,
 Ter licet epotet, ter vomat ista fretum.
 Qui quamquam dextrâ regione licentius errant,

Securum latus hoc non tamen esse sinunt.
 Hic ager infrondis, hic spicula tecta venenis,
 Hic freta vel pediti pœvia reddit hiems.
 Ut quâ remus iter pulsus modò fecerat undis,
 Siccus contemptâ nave viator eat.
 Qui veniunt istinc, vix vos ea credere dicunt:
 Quàm miser est, qui fert asperiora fide!
 Crede tamen, nec te causas nescire sinemus,
 Horrida Sarmaticum cur mare duret hiems.
 Proxima sunt nobis plaustrî præsentia foetnam,
 Et quæ præcipuum sidera frigus habent.
 Hinc oritur Boreas, oræque domesticus huic est,
 Et sumit vires à propiore loco.
 At Notus adverso tepidus qui spirat ab axe,
 Est procul, & rarus, languidorque venit.
 Adde quòd hic clauso miscentur flumina Ponto,
 Vimque fretum multo perdit ab amne suam.
 Huc Lycus, huc Sagaris, Peniusque, Hypanisque,
 Cratesque
 Influit, & crebro vortice tortus Halys:
 Parthenisque rapax, & volvens saxa Cynapes
 Labitur, & nullo tardior amne Tyas.
 Et tu feminæ Thermodon cognite turmæ,
 Et quondam Graiis Phasi petite viris.
 Cumque Borÿstenio liquidissimus amne Dy raspes,
 Et tacite peragens Iene Melanthus iter.
 Quique duas terras Asiam, Cadmique portem
 Separat, & cursus inter utramque facit.
 Innumérique alii, quos inter maximus omnes
 Cedere Danubius se tibi, Nile, negat.
 Copia tot laticum, quas auget, adulterat undas,
 Nec patitur vires æquæ habere suas.
 Quin etiam stagno similis, pigresque paludi
 Cæruleus vix est, diluiturque color.

Innatat unda freto dulcis, leviorque marina est,
 Quæ proprium mixto de sale pondus habet.
 Si roget hæc aliquis, cur sint narrata Pedoni:
 Quidve loqui certis iuverit ista modis;
 Detinui, dicam, tempus, curasque fefelli,
 Hunc fructum præsens adtulit hora mihi.
 Abfuimus solito, dum scribimus ista, dolori;
 In medils nec nos sensitus esse Getis.
 At tu, non dubito, cùm Thesea carmine laudes,
 Materix titulos quin tueare tuæ:
 Quemque refers, imitere virum; vetat ille profecto
 Tranquilli comitem temporis esse fidem.
 Qui quamquam est factis ingens & conditur à te
 Vir tanto, quantus debuit, ore cani;
 Est tamen ex illo nobis imitabile quiddam,
 Inque fide Theseus quilibet esse potest.
 Non tibi sunt hostes ferro, clavæque domandi,
 Per quos vix illi pervius Isthmos erat:
 Sed præstandus amor, res non operosa volenti:
 Quis labor est puram non temerasse fidem?
 Hæc tibi, qui perstas indeclinatus amico,
 Non est quòd linguâ dicta querente putes.

ELEGIA XI.

Ad Gallionem.

Gallo, crimen erit vix excusabile nobis,
 Carmine te nomen non habuisse meo.
 Tu quoque enim, memini, cœlesti cuspide factâ,
 Fovisti lacrimis vulnera nostra tuis.
 Atque utinam rapti jactura læsus amici,
 Sensisses ultra, quod quererere, nihil,
 Non ita Dis placuit, qui te spoliare pudicâ
 Coniuge, crudeles, non habuere nefas.
 Nuntia nam luctûs mihi nuper epistola venit,

Lectaque cum lacrimis sunt tua damna meis.
 Sed neque solari prudentem stultior ausim,
 Verbaque doctorum nota referre tibi.
 Finitumque tuum si non ratione dolorem,
 Ipsâ jampridem suspicor esse morâ.
 Dum tua pervenit, dum litera nostra recurrens
 Tot maria & terras permeat, annus abit.
 Temporis officium est solatia dicere certi,
 Dum dolor in cursu est dum petit æger opem.
 At cum longa dies sedavit vulnera mentis,
 Intempestivè qui fovet, illa novat.
 Adde quod (atque utinam verum tibi venerit omen)
 Conjugia felix jam potes esse novo.

ELEGIA XII.

Ad Tuticanam.

Quo minus in nostris ponaris, amice, libellis,
 Nominis efficitur conditione tui.
 Ast ego non alium prius hoc dignarer honore:
 Est aliquis nostrum si modo carmen honor.
 Lex pedis officio fortunaque nominis obstat,
 Quaque meos adeas, est via nulla, modos.
 Nam pudeat in geminos ita nomen scindere versus,
 Desinat ut prior hoc, incipiatque minor.
 Et pudeat, si te quâ syllaba parte moratur,
 Arctius appellem, Tuticanumque vocem.
 Nec potes in versum Tuticani more venire,
 Fiat ut è longâ syllaba prima brevis.
 Aut ut ducatur, quæ nunc correptus exit:
 Et sit porrectâ longa secunda morâ.
 His ego si vitium ausim corrumpere nomen,
 Ridear, & merito pectus habere neger.
 Hæc mihi causa fuit dilati muneris hujus,
 Quod mea adjecto fœnore reddat æger.

Teque canam quacumque notâ, tibi carmina mittam,
 Penè mihi puero cognite penè puer.
 Perque tot annorum seriem quot habemus uterque,
 Non mihi, quàm fratri frater, amate minus.
 Tu bonus horiator, tu duxque, comesque fuisti;
 Cùm regerem tenerâ frena novella manu.
 Sæpe e.o correxi sub te censore libellos;
 Sæpe tibi admôniti facta litura meo est.
 Dignam Mæoniis Phæacida condere chartis,
 Cùm te Piërides perdocuere Dæx.
 Hic tenor, hæc viridi concordia cepta juventâ
 Venit ad albentes illabefacta comas.
 Quæ nisi te moveant, duro tibi pectora ferro
 Esse, vel invicto clausa adamante putem.
 Sed prius huic desint & bellum & frigora terræ,
 Invisus nobis quæ duo Pontus habet;
 Et tepidus Boreas, & sit perfrigidus Auster,
 Et possit factum mollisus esse meum;
 Quàm tua sint lapsa præcordia dura sodali,
 Hic cumulus nostris abest, abestque malis.
 Tu modò per Superos, quorum certissimus ille est,
 Quo tuus adsidue principe crevit honor:
 Effice, constanti profugum pietate tuendo,
 Ne sperata meam deserat aura ratem.
 Quid mandem, quæris: peream, nisi dicere vix est,
 Si modò qui periit, ille perire potest.
 Nec quid agam invenio, nec quid nollimè velimè,
 Nec satis utilitas est mea nota mihi.
 Cède mihi, miseros prudentia prima relinquit,
 Et sensus cum re, consiliumque fugit.
 Ipse, precor, quæras, quâ sim tibi parte juvandus,
 Quòque viam facias ad mea vota vado.

ELEGIA XIII.

Ad Carum.

O Mibi non dubios inter memorande sodales,
 Quique quod es, verè, Care, vocaris; ave.
 Unde saluteris, color hic tibi protinus index,
 Et structura mei carminis esse potest.
 Non quia iurifica est, sed quod nec publica certè:
 Qualls, enim cumque est, non later esse meam.
 Ipse quoque ut chartæ titulum de fronte revellas,
 Quod sit opus, videor dicere posse, tuum.
 Quamlibet in multis positus noscère libellis,
 Perque observatas inveniere notas.
 Prodent auctorem vixes, quas Hercule dignas
 Novimus, atque illi, quem canis ipse, pares,
 Et mea Musa potest proptio depressa colore,
 Insignis vitilis forsitan esse quis.
 Tam mala Thersiten prohibeat forma latere,
 Quam pulchrâ Nireus conspiciendus erat.
 Nec te mirari, si sunt vitiosa, decebit
 Carmina, quæ faciam pæne poëta Getes.
 Ah pudet! & Getico scripsi sermone libellum,
 Structuraque sunt nostris barbaræ verba modis.
 Et placui, gratare mihi, cæpique poëta
 Inter inhumanos nomen habere Getas.
 Materiam quæris? laudes de Cæsare dixi,
 Adjuta est novitas numine nostra Dei.
 Nam patris Augusti docui mortale fuisse
 Corpus, in ætherias nûmen abisse domos.
 Esse patrem virtute patri, qui frena coactus
 Sæpe recusati cepert imperii.
 Esse pudicærum te Vestam, Livia, matrem,
 Ambiguum nato dignior aonè viro.
 Esse duos juvenes firma adjuncta parentia,

Qui dederint animi pignora certa sui.
 Hæc ubi non patriâ perlegi scripta Camend,
 Venit & ad digitos ultima charta meos;
 Et caput & plenas omnes movere pharetras,
 Et longum Getico murmur in ore fuit:
 Atque aliquis, Scribas hæc cùm de Cæsare, dixit,
 Cæsaris imperio restituendus eras.
 Ille quidem dixit, sed me jam, Care, nivall
 Sexta selegatum brums sub axe videt.
 Carmina nil prosunt: nocuerunt carmina quondam,
 Primaque tam miseræ causæ fuere fugæ.
 At tu per studii communia fœdera sacri,
 Per non vile tibi nomen amicitia;
 Sic capto Latiis Germanicus hoste catenis,
 Materiam vestris præbeat ingenilis;
 Sic valeant pueri, votum commune Deorum,
 Quos laus formandos est tibi magna datos;
 Quanta potes præbe nostræ momenta salutis,
 Quæ nisi mutato nulla futura loco est.

ELEGIA XIV.

Ad Taticanam.

HÆc tibi mittuntur, quem sum modò carmine
 questus
 Non aptum numeris nomen habere meis.
 In quibus, excepto quod adhuc uticùmque valemus,
 Nil me præterea, quod juvet, invenies.
 Ipsa quoque est invisæ salutis, sunatque ultima vota
 Quolibet ex istis scilicet ire locis.
 Nulla mihi cura est, terrâ quàm muter ut istâ,
 Hac quia, quam video, gratior omnis erit.
 In medias Syrtis, mediam mea vela Carybdim
 Mittite præsentî dum careamus humo.
 Styx quoque, si quid ea est, heu! commutabitur Istro,

Si quid & inferius, quam Styga mundus habet.
 Gramina cultus ager, frigus minus odit hirundo,
 Proxima Marticolis quam loca Nasso Getis.
 Talia succensent propter mihi verba Tomitæ,
 Itaque carminibus publica mota meis.
 Ergo ego cessabo numquam per carmina lædi?
 Plectar & incauto semper ab ingenio?
 Ergo ego, ne scribam, digitos incidere cunctor?
 Telaque adhuc demens, quæ nocuere sequor?
 Ad veteres scopulos iterum divertor, & illas,
 In quibus offendit naufraga puppis, aquas.
 Sed nihil admisi, nulla est mea culpa, Tomitæ,
 Quos ego, cum loca sim vestra perosus, amo.
 Quilibet excutiat nostri monumenta laboris,
 Littera de vobis est mea quæstæ nihil.
 Frigus & incurtus omni de parte timendos,
 Et, quod pulsetur murus ab hoste queror.
 In loca, non homines, verissima crimina dixi:
 Culpatis vestrum vos quoque sæpè solum.
 Esset perpetuo sua quam vitabilis Ascræ,
 Ausa est agricolæ Musa docere senis.
 Et fuerat terræ genitus, qui scripsit, in illâ,
 Intumuit vati non tamen Ascræ suo.
 Quis patriam sollerte magis dilexit Ulysse?
 Hoc tamen asperitas indice nota loci est.
 Non loca, sed mores scriptis vexavit amaris
 Scepclus Ausonius, actaque Roma rea est.
 Falsa tamen passa est æquâ convicia mente,
 Obsuit auctori nec fera lingua suo.
 At malus interpretis populi mei concitat iram,
 Inque novum crimen carmina nostrâ vocat.
 Tam felix utinam, quam pectore candidus essem?
 Extat adhuc nemo saucius ore meo.
 Adde, quod Illyricâ si jam pice nigrior essem,

Non mordenda mihi turba fidelis erat.
 Molliter à vobis mea sors excepta, Tomitæ,
 Tam mites Grajos indicat esse viros.
 Gens mea Peligni, regioque domestica Sulmo,
 Non potuit nostris lenior esse malis.
 Quem vix incolumi cuiquam salvoque daretis,
 Is datus à vobis est mihi nuper honor.
 Solus adhuc ego sum vestris immunis in oris,
 Exceptis, siqui munera legis habent.
 Tempora sacratâ mea sunt velata coronâ,
 Publicus invito quam favor imposuit.
 Quam grata est igitur Latonæ Delia tellus,
 Erranti tutum quæ dedit ius locum;
 Tam mihi cara Tomus, patriâ quæ sede fugatis,
 Tempus ad hoc nobis hospita fida manet.
 Di modo fecissent placidæ spem posset habere
 Pacis, & à gelido longius axe foret.

ELEGIA XV.

Ad Sex. Pompejum.

SI quis adhuc usquam nostri non immemor exstat,
 Quidve relegatus Nasso requirat agam:
 Cæsaribus vitam, Sexto debere salutem
 Me sciat, à Supetis hic mihi primus erit.
 Tempora nam miseræ complectar ut omnia vitæ
 A meritis ejus pars mihi nulla vacat.
 Quæ numero tot sunt, quot in horto fertilis arvi
 Punica sub lento cortice grana rubent.
 Africa quot segetes, quot Temolia terra racemos,
 Quot Sicyon baccas, quot parit Hybla favos.
 Conſiteor, testere licet; signate, Quirites:
 Nil opus est legum viribus, ipse loquor.
 Inter opes & me, rem parvâ, pone paternas;
 Pars ego sum census quantulacumque tui.

Quam tua Trinacria est, regnataque terra Philippo,
 Quam domus Augusto continuata foro;
 Quam tua rus oculis Domini Campania gratum,
 Quaeque relicta tibi, Sexte, vel empta tenes;
 Tam tuus en ego sum, cujus te munere tristi,
 Non potes in Ponto dicere habere nihil.
 Atque usquam possis, ut detur amicus arvum;
 Remque tuam ponas in meliore loco.
 Quod quoniam in Dis est, tenta lenire precando
 Numina, perpetuam quae pietate colis.
 Erroris nam tu, vix est discernere, nostri
 Sis argumentum majus, an auxilium.
 Nec dubitans oro, sed flumine saepe secundo,
 Augetur remis cursus euntis aquae.
 Et pudet, & metuo semperque cademque precari,
 Ne subeant animo taedia iusta tuo.
 Verum quid faciam? res immoderata cupido est:
 Da veniam vitio, mitis amicus meo.
 Scribere saepe aliud cupiens, delabor eodem,
 Ipsa locum per se litera nostra rogat.
 Seu tamen effectus habitura est gratia, seu me
 Dura jubet gelido Parca sub axe mori:
 Semper inobilitatem repetam tua munera mente,
 Et mea tellus audiet esse tuum.
 Audier & caelo posita est quaecumque sub isto,
 Transit nostra feros si modo Musa Getas,
 Teque meae causam servatoremque salutis,
 Meque tum libram norit, & aere minus.

ELEGIA XVI.

Ad Invila m.

Invide, quid laceras Nassonis carmina rapti?
 Non solet ingenium summa nocere dies,
 Paenaeque post cineres major venit, & mihi nomen

Tunc quoque, cum vivis adnumerarer, erat.
 Cum foret & Marsus, magnique Rabirius oris,
 Iliacus Macer, & siderisus Peda.
 Et qui Junonem laesisset in Hercule, Carus,
 Junonis si jam non gener ille foret.
 Quique dedit Latio carmen regale Severus,
 Et cum subtili Pteris uterque Nema.
 Quique vel imparibus numeris, Montane, vel aequis
 Sufficis, & gemitu carmine nomen habes.
 Et qui Penelopae rescribere jussit Ulyssen,
 Errantem saevo per duo lustra mari.
 Quique suam Tracena, imperfectumque diem
 Deseruit celeri morte Sabinus opus.
 Ingeatque sui dictus cognomine Largus,
 Gallica qui Phrygium ducit in arva senem.
 Quique canit domito Camerinus ab Hectore Trojam,
 Quique sua nomen Phyllide Tuscus habet,
 Velivolique maris Vates, cui credere posses,
 Carmina caeruleos composuisse Deos.
 Quique acies Libycas Romanaeque praelia disit,
 Et Marius scripti dexter in omne genus.
 Trinacriusque suae Persidos auctor & actor,
 Tantalidae reducis Tindaridosque Lupus.
 Et qui Maeoniam Phaeacida vertit, & una
 Pindaricam fidicen tu quoque, Ruse, lyra.
 Musaeque Turrani Tragicis innixa cothurnis;
 Et tua cum socio Musa, Melissa, levis.
 Cum Varus Gracchusque darent fera dicta tyrannis;
 Callinachi Proculus molle teneret iter.
 Tityrus antiquas & erat qui pasceret herbas,
 Aptaque venanti Gratinus arma daret.
 Nascas a Satyris caneret Pontanus amatas,
 Clauderet imparibus verba Capella modis.
 Cumque forent alii, quorum mihi cuncta referre

Nomina longa mora est, carmina vulgus habet.
 Essent & juvenes, quorum quod inedita cura est,
 Appellandorum nil mihi juris adest.
 Te tamen in turba non ausim, Cotta, silere,
 Plētidum lumen, præaidiumque fori.
 Maternos Cottas cui, Messalæque paternos
 Maxima nobilitas ingeminata dedit.
 Dicere si fas est, claro mea nomine Musa,
 Atque inter tantos, quæ legeretur, erat.
 Ergo submotum patriâ proscindere, livor,
 Desine, neu cineres sparge, cruenta, meos.
 Omnia perdidimus, tantummodo vita relicta est,
 Præbeat ut sensum, materiamque malis.
 Quid juvat extinctos ferrum dimittere in artus?
 Non habet in nobis jam nova plaga locum.

P. OVIDII
 NASSONIS

IN IBIN.

Tempus ad hoc lustris mihi jam bis quinque
 peractis
 Omne fuit Musæ carmen inermis meæ:
 Nullaque, quæ possit scriptis tot millibus, extat,
 Littera Nassonis sanguinolenta legi.
 Nec quemquam nostri, nisi me, læsere libelli:
 Artificis perit cum caput arte sua.
 Unas (& hoc ipsum est injuria magna) perenniæ
 Candoris titulum non sinit esse mei.

Quisquis est (nam nomen adhuc utcumque tacebo)
 Cogit inassuetas sumere tela manus.
 Ille relegatum gelidos Aquilonis ad ortus,
 Non sinit essillo delituisse suo:
 Vulneraque immittis requiem quærentia vexat:
 Jactat & in toto verba canina foro:
 Perpetuoque mihi sociatam fœdere lecti
 Non patitur miseri funera flere viti.
 Cumque ego quassa meæ complectar membra carinæ,
 Naufragii tabulas pugnat habere mei.
 Et qui debuerat subitas extinguere flammæ,
 Hic prædam medio raptor ab igne tulit.
 Nisitur ut profugæ desint alimenta senectæ.
 Heu quanto est nostris dignior ille malis!
 Di melius! quorum longè mihi maximus ille,
 Qui nostras inopes noluit esse vias.
 Hinc igitur meritas grates ubicumque licebit,
 Pro tam mansueto pectore semper agam.
 Audiet hæc Pontus: faciet quoque forsitan idem,
 Terra sit ut propior testificanda mihi.
 At tibi calcasti qui me, violente, jacentem,
 Quamlibet & misero debitus hostis ero.
 Desinet esse prius contrarius ignibus humor,
 Junctæque cum luna lumina solis erunt;
 Parsque eadem cæli Zephyros emittat & Euros,
 Et tepidos gelido habbit ab axe Notus;
 Et nova fraterno veniet concordia fimo,
 Quem vetus accensa separat ira pyra;
 Et vet. Autumno, Brumæ miscēbitur Æstas,
 Atque eadem regio Vesper & Ortus erunt;
 Quam mihi sit tecum positus, quæ sumpsimus, armis
 Gratia commissis, improbe, rupta tuis.
 Pax erit hæc nobis, donec mihi vita manebit,
 Cum pecore infirmo quæ solet esse lupis.

Nomina longa mora est, carmina vulgus habet.
 Essent & juvenes, quorum quod inedita cura est,
 Appellandorum nil mihi juris adest.
 Te tamen in turba non ausim, Cotta, silere,
 Plētidum lumen, præaidiumque fori.
 Maternos Cottas cui, Messalasque paternos
 Maxima nobilitas ingeminata dedit.
 Dicere si fas est, claro mea nomine Musa,
 Atque inter tantos, quæ legeretur, erat.
 Ergo submotum patriâ proscindere, livor,
 Desine, neu cineres sparge, cruenta, meos.
 Omnia perdidimus, tantummodo vita relicta est,
 Præbeat ut sensum, materiamque malis.
 Quid juvat extinctos ferrum dimittere in artus?
 Non habet in nobis jam nova plaga locum.

P. OVIDII
 NASSONIS

IN IBIN.

Tempus ad hoc lustris mihi jam bis quinque
 peractis
 Omne fuit Musæ carmen inermis meæ:
 Nullaque, quæ possit scriptis tot millibus, extat,
 Littera Nassonis sanguinolenta legi.
 Nec quemquam nostri, nisi me, læsere libelli:
 Artificis perit cum caput arte sua.
 Unas (& hoc ipsum est injuria magna) perenni
 Candoris titulum non sinit esse mei.

Quisquis est (nam nomen adhuc utcumque tacebo)
 Cogit inassuetas sumere tela manus.
 Ille relegatum gelidos Aquilonis ad ortus,
 Non sinit essilio delituisse suo:
 Vulneraque immittis requiem quærentia vexat:
 Jactat & in toto verba canina foro:
 Perpetuoque mihi sociatam sedere lecti
 Non patitur miseri funera flere viti.
 Cumque ego quassa meæ complectar membra carinæ,
 Naufragii tabulas pugnat habere mei.
 Et qui debuerat subitas extinguere flammæ,
 Hic prædam medio raptor ab igne tulit.
 Nisitur ut profugæ desint alimenta senectæ.
 Heu quanto est nostris dignior ille malis!
 Di melius! quorum longè mihi maximus ille,
 Qui nostras inopes noluit esse vias.
 Hinc igitur meritas grates ubicumque licebit,
 Pro tam mansueto pectore semper agam.
 Audiet hæc Pontus: faciet quoque forsitan idem,
 Terra sit ut propior testificanda mihi.
 At tibi calcasti qui me, violente, jacentem,
 Quamlibet & misero debitus hostis ero.
 Desinet esse prius contrarius ignibus humor,
 Junctaque cum luna lumina solis erunt;
 Parsque eadem cæli Zephyros emittat & Euros,
 Et tepidos gelido habbit ab axe Notus;
 Et nova fraterno veniet concordia fimo,
 Quem vetus accensa separat ira pyra;
 Et veti Autumno, Bramæ miscēbitur Æstas,
 Atque eadem regio Vesper & Ortus erunt;
 Quam mihi sit tecum positus, quæ sumpsimus, armis
 Gratia commissis, improbe, rupta tuis.
 Pax erit hæc nobis, donec mihi vita manebit,
 Cum pecore infirmo quæ solet esse lupis.

Prima quidem cepto committam prœlia versu:
 Non soleant quamvis hoc pede bella geri.
 Utque petit primò plenum flaventis arenæ,
 Nondum calfacti velitis hasta solum:
 Sic ego te ferro nondum jaculabor acuto,
 Protinus invisum nec petet hasta caput.
 Et neque nomen in hoc, nec dicam facta libello:
 Teque brevi, qui sis, dissimulare sinam.
 Postmodo, si perges, in te mihi liber lambus:
 Tincta Lycambeos sanguine tela dabit.
 Nonc quo Battiades inimicum devovet Ibin,
 Hoc ego devoveo teque tuosque modo.
 Utque ille, historiis involvant carmina cœcis:
 Non solemus quamvis hoc genus ipse sequi.
 Illius ambages imitatus in Ibride dicar,
 Oblitus moris, judicijque mei.
 Et quoniam, qui sis, nondum querentibus edo:
 Ibridis interea tu quoque nomen habe.
 Utque mei versus allquantum noctis habebunt:
 Sic vitæ series tota sit atra tuæ.
 Hæc tibi natali facito Janique Kalendis,
 Non mentiaro quilibet ore legat.
 Di maris, & terra, quique his meliora tenentis:
 Inter diversos cum Jove regna polos.
 Huc, precor, hinc vestras omnes advertite mentes:
 Et sinite optatis pondus inesse meis.
 Ipsaque tu Tellus, ipsam cum fluctibus æquor,
 Ipse meas æther accipe summe præces:
 Sideraque, & radiis circumdata Solis imago,
 Lûnaque, que numquam, quo prius orbe, micat,
 Nobisque tenebrarum specie reverenda toram,
 Quæque ratum triplici pollice netis opus:
 Quæque per infernas horrendo murmure valles
 Imperjuratæ læberis ætonis aquæ;

Quasque ferunt torto vittatis angue capillis,
 Carceris obscuras ante sedere fores:
 Vos quoque plebs superum, Fauni, Satyrique,
 Laresque,
 Fluminaque, & Nymphæ, Semideumque genus;
 Denique ab antiquo divi veteresque, novique
 In nostrum cuncti tempus, adeste Chao:
 Carmina dum capiti malefido dita canuntur,
 Et peragunt partes ira dolorque suas.
 Annuit optatis omnes ex ordine nostris,
 Et pars sit voti nulla caduca mei.
 Quæque precor, fiant: ut non mea dicta, sed illa
 Pasiphaës generi verba fuisse putet.
 Quasque ego transiero pœnas, patiatur & illas,
 Plenius ingenio sit miser ille meo.
 Neve minus valeant fictum execrantia nomen
 Vota, minus magnos commoveantve deos;
 Illum ego devoveo, quem mens intelligit, Ibin,
 Qui se scit se factis has meruisse preces.
 Nulla mora est in me; peragam rara vota sacerdos,
 Quisquis ades sacris, ore favete meis.
 Quisquis ades sacris, lugubria dicite verba,
 Et fletu madidis Ibin adite genis;
 Omnibusque malis, pedibusque occurrite lævis:
 Et nigræ vestes corpora vestra tegant.
 Tu quoque, quid dubitas feræles sumere vittas?
 Jam stat, ut ipse vides, funeris ara sui.
 Pompa parata tibi est: votia mora tristibus absit,
 Da jugulum cultris, hostia dita, meis.
 Terra tibi fruges, amnis tibi denegat undas:
 Denegat afflatus ventus & aura suos.
 Nec tibi sol clarus, nec sic tibi lucida Phœbe:
 Destituant oculos sidera cuncta tuos.
 Nec se Vulcanus, nec se tibi præbeat aer,

Nec tibi det tellus, nec tibi pontus iter.
 Exsul, inops erres, alienaque limina lustras:
 Exiguumque petas ore tremente cibum.
 Nec corpus querulo, nec mens vacet ægra dolore:
 Noxque die gravior sit tibi, nocte dies,
 Sisque miser semper, nec sis miserabilis ulli,
 Gaudeat adversis femina, virque tuis.
 Accedat lacrimis odium: dignusque putère,
 Qui mala cum tuleris plurima, plura feras.
 Sitque, quod est rarum, solito defecta favore
 Erymnæ facies invidiosa tuz.
 Causaque non desit, desit tibi copia mortis,
 Optatam fugiat vita coacta necem.
 Luctatusque diu cruciatus spiritus artus
 Deserat, & longa torquear ante mora.
 Eveniet: dedit ipse mihi modò signa futuri
 Phœbus: & à læva mœsta volavit avis.
 Certè ego quæ voveo, superos motura putabo:
 Speque tuz mortis, perfide, semper alar.
 Finiet illa dies, quæ te mihi subtrahet olim:
 Finiet illa dies, quæ mihi tarda venit.
 Et prius hanc animam, nimum tibi sæpè petitam,
 Auferet illa dies, quæ mihi sera venit;
 Quam dolor hic unquam spatio evanescere possit,
 Leniat aut odium tempus & hora meum.
 Pugnabunt jaculis dum Thraces, Iazyges arcu,
 Dum tepidus Ganges, frigidus Ister erit.
 Robora dum montes, dum pabula mollia campi,
 Dum Tyberis flavas Tuscus habebit aquas;
 Bella geram tecum: nec mors mihi finiet iras,
 Sæva sed in Manes manibus arma dabo.
 Tunc quoque cum vacas fuero dilapsus in auras;
 Exanimis mores odent umbra tuos:
 Tunc quoque factorum veniam memor umbra tuorum;

Insequar & vultus ossea larva tuos.
 Sive ego, quod nollim, longis consumptus ab annis,
 Sive manu facta morte solutus ero.
 Sive per immensa jactabor naufragus undas,
 Nostraque longinquos viscera piscis edet:
 Sive peregrinæ carpent mea membra volucres,
 Sive meo tingent sanguine rostra lupi;
 Sive aliquis dignatus erit supponere terræ,
 Aut dare piebejo corpus inane rogo;
 Quicquid ero, Stygiis erumpere nitam ab oris,
 Et tendam gelidas ultor in ora manus.
 Me vigilans cernes: tacitis ego noctis in umbris
 Excusam somnos visus adesse tuos.
 Denique quicquid ages, ante os oculosque volabo,
 Et querar, & nulla sede quietus eris.
 Verbera tota dabunt sonitum; nexæque colubris
 Conscia fumabunt semper ad ora faces.
 His vivus furis agitabere: mortuus idem:
 Et brevior pœna vita futura tua est.
 Nec tibi continget funus, lacrymæque tuorum:
 Indeploratum projiciere caput.
 Carnificisque manu, populo plaudente, traheris,
 Infususque tuis ossibus uncus erit.
 Ipse te fugient, quæ capiunt omnia, flammæ:
 Respuet invisum justa cadaver humus.
 Unguibus & rostro tardus trahet illi vultur, R
 Et scindent avidi perfida corda canes.
 Deque tuo fiet (sicet hac sis laude superbus)
 Insatiabilibus corpore rixa lupis.
 In loca ab Elysiis diversa fugabere campi,
 Quasque tenet sedes noxia turba, coles.
 Sisyphus est illic saxum volvensque perensque,
 Quisque agitur rapidæ vincitur ab orbe rota:
 Quæque, gerunt humeris perituras Belides undas:

Exsulis Ægypti, turba cruenta, nurus:
 Pompa pater Pelopis præsentia querit, & idem
 Semper eger liquidis, semper abundat aquis:
 Jugeribusque novem qui summus distat ab imo,
 Visceraque assidue debita præbet avi.
 Hic tibi de Furiis scindet latus una flagello,
 Ut scelervis numeros confiteare tui:
 Altera Tartareis sectos dabit anguibus artus:
 Tertia fumantes incoquet igne genas.
 Noxia mille modis lacerabitur umbra, tuasque
 Æacus in pœnas ingeniosus erit.
 In te transcribet veterum tormenta reorum:
 Manibus antiquis causa quietis eris.
 Sisyphæ cui tradas revolvibile pondus habebis:
 Versabunt celeres nunc nova membra rotæ.
 Hic erit, & ramos frustra qui capiet & undas:
 Hic inconsumpto viscere pascet avem.
 Nec mortis pœnas mors altera finiet hujus:
 Horaque erit tantis ultima nulla malis.
 Inde ego pauca canam; frondes ut si quis ab Ida,
 Aut summam Libico de mare carpat aquam.
 Nam neque quot flores Sicula nascantur in Hybla,
 Quotve ferat dicam terra Cilissa crocos,
 Nec cum tristes hiems Aquilonis inhorruit alis,
 Quam multa fiat grandine canus Athos:
 Nec mala voce mea possint tua cuncta referri;
 Ora licet tribuas multiplicata mihi.
 Tot tibi vix misero venient talesque ruinae,
 Ut cogi in lacrimas me quoque posse putem.
 Illæ me lacrimæ facient sine fine beatum:
 Dulcior hic risu tunc mihi fletus erit,
 Natus es infelix; (ita di voluere) nec ulla
 Commoda nascenti stella levissime fuit.
 Non Venus affulsit, non illa Jupiter hora,

Lunave non apto Solve fuerit loco.
 Nec satis utiliter postos tibi præbuit ignes,
 Quem peperit magno lucida Maja Jovi.
 Te fera, nec quicquam placidum spondentia Martis
 Sidera presserunt, falciferique senis.
 Lux quoque natalis, ne quid, nisi triste, videres,
 Turpis, & inductis nubibus atra fuit.
 Hæc est, in fastis cui dat gravis Allia nomen,
 Quæque diis Ibin publica damna tulit.
 Qui simul impuræ matris prolapsus ab alvo,
 Clyphiam sædo corpore pressit humum;
 Sedit in adverso nocturnus culmine bubo,
 Funeroque graves edidit ore sonos.
 Protinus Eumenides lavère palustribus ullis,
 Quæ cava de Stygiis fluxerat unda vadis;
 Pectoraque unxerunt Erebæ felle colubræ;
 Terque cruentas increpuere manus:
 Gutturaque imbuerunt infantia lacte canino:
 Hic primus pueri venit in ora cibus:
 Perbibit inde suæ rabiem nutricis alumnus,
 Latrat & in toto verba canina foro.
 Membraque vinxerunt tinctis ferrugine pannis,
 A malè deserto quos rapere rogo.
 Et, ne non sultum nudâ tellure jaceret,
 Molle super silices imposuere caput.
 Jamque recessuræ viridi de strigite factas
 Admōrunt oculis usque sub ora faces.
 Flebat, ut est infans fumis contactus amaris,
 De tribus est cum sic una locuta soror.
 Tempus in immensum lacrimas tibi movimus istas,
 Quæ semper causa sufficiente cadant.
 Dixerat, ac Clotho jussit promissa valere:
 Nevit & infausta stamina pulla manu.
 Et ne longa suæ præstigia diceret horæ;

Fata canet vates, qui tua, dixit, erit.
 Ille ego sum vates: ex me tua vulnera disces:
 Di modo dent vires in mea verba suas:
 Carminibusque meis accedant pondera rerum,
 Quæ rata per luctus experiri tuos.
 Neve sine exemplis xvi cruciari prioris;
 Sint tua Trojanis non leviora malis.
 Quantaque clavigeri præcantiis Herculis hæres;
 Tanta venenato vuluera cruce geras.
 Nec leuius doleas, quam qui bibit ubera cervæ;
 Armatique tulit vulnus inermis opem.
 Quique ab equo præceps in Alea decidit arva;
 Exitio facies cui sua penè fuit.
 Id, quod Amyntorides videas, trepidumque ministro
 Prærentes baculo luminis orbis iter.
 Nec plus adspicias, quam quem sua filia rexit:
 Expertus socius est cuius uterque parens
 Qualis erat postquam est iudex de lite jocosa
 Sumptus, Apollinea clarus in arte senex,
 Qualis & ille fuit, quo præcipiente columba
 Est data Palladiæ prævia duxque rati.
 Quique oculis caruit, per quos malè viderat aurum:
 Inferias nato quos dedit orba parens;
 Pastor ut Etroæus, cui casus ante futuros
 Telemus Eurymides varielatus erat.
 Ut duo Phinidæ, quibus idem lumen ademit,
 Qui dedit: ut Tamyrae, Demodocique caput.
 Sic aliquis tua membra seret, Saturnus ut illas
 Subsecuit partes, unde creatus erat:
 Nec tibi sit melior tumidis Neptunus in undis,
 Quam cui sunt subitæ frater & uxor aves,
 Sollertique viro, laceræ quem fracta tenentem
 Membra ratis Semeles est miserata soror.
 Vel tua, ne poenæ genus hoc cognoverit unus,

Viscera diversis scissa ferantur equis:
 Vel, quæ, qui redimi Romano turpe putavit,
 A duce Puniceo pertulit, ipse feras.
 Nec tibi subsidio sit prærens numen: ut illi,
 Cui nihil Hercei profuit ara Jovis.
 Utque dedit saltus è summa Thessalus Ossa;
 Tu quoque saxoso præcipitare jugo.
 Aut velut Euriali, qui sceptrum cepit ab illo,
 Sint artos avidis angulibus esca tui.
 Vel tua maturet, sicut Minola fata,
 Per caput infusæ fervidus humor aquæ.
 Utque parum mitis, sed non imponè, Prometheus,
 Aërias volucres sanguine fixus alas
 Ac velut Eracides magnò ter ab Hercule quintus
 Cesus in immensum projiciare fretum.
 Aut ut Amyntiaden turpi dilectus amore
 Oderit, & sævo vulnerat ense puer.
 Nec tibi fida magis misceri pocula possint,
 Quàm qui cornigero de Jove natus erat.
 More vel intereas capti suspensus Achæi,
 Qui miser auriferâ teste pendit aqua.
 Aut ut Achilliæ cognato nomine clarum
 Opprimat hostili tegula jacta manu.
 Nec tua quam Pyrrhi, felicius ossa quiescant:
 Sparsa per Ambracias quæ jacuere vias.
 Natsque ut Eacidæ, jaculis mortalis adactis:
 Non licet hoc Cæceri dissimulare nefas.
 Utque nepos dicti nostro modo carmine regis
 Cantharidum succos dante parente bibas;
 Aut pia te cæso dicatur adultera: sicut
 Qui cecidit Leucon vindice, dicta pia est.
 Inque pyram tecum carissima pignora mittas;
 Quem finem vitæ Sardanapalus habet.
 Utque Jovis Libyci templum violare parentes,

Acta Noto vultus condat arena tuos.
 Utque necatorum Darei fraude secundi,
 Sic tua succedeas devoret ora cinis.
 Aut ut olivifera quondam Sicyone fugato,
 Sit frigus mortis causa, famesque tuæ.
 Aut ut Atarnites, insutus pelle juvenci,
 Turpiter ad dominum præda ferare tuum.
 Inque tuo thalamo ritu jugolère Pheræi:
 Qui datus est letho conjugis ense suæ.
 Quosque putas fidos, ut Larisseus Alebas,
 Vulnere non fidos experiare tuo.
 Utque Milton, sub quo cruciata est Pisa Tyranno,
 Vivus in occultas præcipiteris aquas.
 Quæque in Adimantum Phyllasia regna tenentem
 A Jove venerunt, te quoque tela petant.
 Aut ut Amastriacis quondam Lenæus ab oris
 Nudus Achilleæ destituaris humo.
 Utque vel Eurydamas ter circum busta Thrasylli
 Est Larissæis raptus ab hoste rotis.
 Vel qui quæ fuerat tutatus mœnia sæpè,
 Corpore lustravit non diuturna suo:
 Utque novum passa genus Hippomenefide pœnæ:
 Tractus in Actæa fertur adulter humo:
 Sic, ubi vita tuos invisâ reliquerit artus;
 Ultiores rapiant turpe cadaver equi.
 Viscera sic aliquis scopulus tua figat, ut olim
 Fixa sub Euboico Graja fuere sinu.
 Utque ferox perit & fulmine & æquore raptor,
 Sic te mensuras adjuvet ignis aquas.
 Mens quoque sic Furis vecors agitetur, ut illi
 Unum qui toto corpore vulnus erat.
 Utque Dryantidæ Rhodopeia regna tenenti,
 Ingemino dispar qui pede cultus erat.
 Ut fuit Oetizo quondam, generoque draconum,

Thisamenique patri, Callirhoesque viro.
 Nec tibi contingat matrona pudicior illa,
 Qua potuit Tydeus erupuisse nuru;
 Quæque sui venerem junxit cum fratre marito,
 Locris in ancillæ dissimulata necem.
 Di quoque tam faciant possis gaudere fideli
 Conjuge, quam, Talia, Tyndareique gener.
 Quæque parere suis lethum patruelibus ausæ
 Belides assidua colla premuntur aqua.
 Byblidox & Canaces, sicut facit, ardeat igne:
 Nec, nisi per crimen, sit tibi nota soror.
 Filia si fuerit; sit quod Pelopea Thyeste:
 Myrrha suo patri, Nyctimeneque suo.
 Neu pia, neve magis capiti sit fida paterno,
 Quam tibi vel, Pterela, vel tibi, Nise, fuit.
 Infamemque locum sceleris quæ nomine fecit,
 Pressit & inductis membra paterna rotis.
 Ut juvenes, pereas, quorum fastigia vultus
 Olim Pisæ sustinueret foris.
 Ut qui perfusam miserorum sæpe procorum,
 Ipse suo melius sanguine tinxit humum:
 Proditor ut sævi perit auriga tyranni,
 Qui nova Myrtoæ nomina fecit aquæ.
 Ut qui velocem frustra petiere puellam;
 Dum capta est pomis tardior illa teibus.
 Ut tecta novi formam celantia monstri
 Intrarunt cæcæ non redeunda domus.
 Ut quorum Hæcides misit violentus in altum
 Corpora cum venis altera sena rogos.
 Ut quos obscuro lusos ambagibus oris,
 Legimus infandæ Sphinga dedisse neci.
 Ut qui Bistonix templo cecidere Minervæ,
 Propter quod facies nuac quoque tecta Deæ est.
 Ut qui Threici quondam præsepia regis

Fecerunt dapibus sanguinolenta suis.
 Therodamanteos ut qui pavere leones:
 Quique Thoantæ Taurica sacra dexæ.
 Ut quos Scylla vorax, Scyllæque adversa Charybdis.
 Dulichæ pavidos eripuerè rati,
 Ut quos demisit vastam Polyphemus in alvum:
 Ut Læstrygonias qui subiere domos.
 Ut quos dux Pænus mersit putealibus undis,
 Et jacto canas pulvere fecit aquas.
 Sex bis ut Icaridos famulæ perire procique,
 Inque caput domini qui dabat arma procis.
 Ut jacet Anio luctator ab hospite fusus,
 Qui (mirum) victor, cùm cecidisset, erat.
 Ut quos Antæi fortes pressere lacerti,
 Quosque feræ morti Lemnia turba dedit.
 Ut qui post longam sacri monstrator iniqui
 Elicuit pluvias, victima cæcus aquas.
 Frater ut Antæi, quo sanguine debuit, aras
 Tinxit, & exemplis occidit ipse suis.
 Ut qui terribiles pro graminibus herbis
 Impius humano viscere pavit equos.
 Ut duo diversis sub eodem vindice cæsi
 Temporibus Nessus, Dexamenique gener.
 Ut pronepos, Saturne, tuus: quem reddere vitam
 Ipse Coronides vidit ab urbe sua.
 Ut Sinis, & Sciron, & de Pelypemone natus,
 Quique homo parte sui, parte juvenecus erat.
 Quique trabes pressas ab humo mittebat in auras,
 Equotis adspiciens hujus, & hujus, aquas.
 Quæque Ceres vidit lato pereuntia vultu
 Corpora Thesæa Cercyonæ manu.
 Hæc tibi, quem meritis precibus mea devovet ira,
 Eveniant, aut his non leviora, malis.
 Quæ sit Achæmenides Sicula desertus in Ætna,

Troïca cùm vidit vela venire, fuit.
 Qualis erat nec non fortuna binominis Iri,
 Quique tenent pontem, quæ tibi peior erit.
 Filius & Cereris frustra tibi semper ametur:
 Destituantque tuas usque petitus opes.
 Uique per alternos unda labente recursus
 Subtrahitur presso mollis arena pede;
 Sic tua nescio quo semper fortuna liquescat:
 Lapsaque per medias effluat usque manus.
 Utque pater solitæ varias mutare figuras,
 Plenus inextincta deficiare fame.
 Nec dapis humanæ venient fastidia: quaque
 Parte potes, Tydeus temporis hujus eris.
 Atque aliquid facias, à vespere rursus ad ortus,
 Cur externati Solis agantur equi.
 Fæda Lycæonæ repetes convivia mensæ,
 Tentabisque cibi fallere fraude Jovem.
 Tenue al'quis posito, tentet vim numinis opto:
 Tantalides tu sis, Tereïdesque puer.
 Et tua sic latos spargantur membra per agros;
 Tamquam quæ patrias detinuerè vias.
 Æræ Perilleo veros imitere juvenecos;
 Ad formam tauri conveniente sono:
 Utve ferox Phalaris, lingua prius cose resecta,
 Møre bovis, Paphio clausus in ære gemas.
 Dumque redire voles ævi mellioris in annos,
 Ut verus Admeti decipiare socer.
 Atque eques in mediis mergare voragine cœni,
 Dummodo sint fati nomina nulla sui.
 Atque utinam pereas, veluti de dentibus orti
 Sidonia jactis Graja per arva mono:
 Et quæ Penthides fecit, fraterque Medusæ,
 Eveniat capiti vota sinistra tuo,
 Et quibus exiguo volucris devota libello est.

Corpora projecta quæ sua purgat aqua.
 Vulnere totque feras, quot dicitur ille tulisse,
 Cujus ab inferiis culter abesse solet:
 Artonitusque seces, ut quos Cybeleia mater
 Incitat ad Phrygios vilia membra modos.
 Deque viro fias nec femina, nec vir, ut Attys;
 Et quætiâs molli tympana rauca manu.
 Inque pecus subito magnæ vertare parentis:
 Victor ut est celeri victaque versa pede.
 Solaque Limone penam ne senserit illam,
 Et tua dente fero viscera carpat equus.
 Aut, ut Casandreuâ domino, non mitior illo,
 Saucius ingesta contumuletis humo.
 Aut, ut Abantiades, aut ut Cygneus heros,
 Clausus in æquoreas præcipiteris aquas.
 Victima vel Phæbo sacras macteris ad aras,
 Quam tulit à sævo Teudotus hoste necem.
 Aut te devoteat certis Abdera diebus,
 Sæxæque devotum grandine plura petant.
 Aut Jovis infesti telo feriare trisulco;
 Ut satus Hipponoo, Dositheosque pater,
 Ut soror Autonoois, ut cui matertera Maja est:
 Ut temerè optatos qui malè rexerit equos.
 Ut ferus Eolides, ut sanguine cretus eodem,
 Quo genita est liquidis quæ caret Aëtos aquis.
 Ut Macedo rapidis icta est cum conjuge flammis,
 Sic precor ætherei vindicis igne cadas.
 Prædaque sis illis, quibus est Latonia Delos
 Ante diem raptò non adeunda Thraso.
 Quique verecundæ speculantem labra Dianæ,
 Quique Crotopiaden diripere Linon.
 Neve venenato levius feriaris ab angue,
 Quàm senis Oeagri, Calliopesque nurus;
 Quàm puer Hypsipylis; quam qui cava primus acuta

Cuspide suspecti robora fixit equi.
 Neve gradus adeas Elpenore, cautius altos:
 Vimque feras vini, quo tulit ille modo.
 Tamque cadas domitus, quàm quisquis ad arma
 vocantem
 Juvit inhumatum Thiodamanta Dryops.
 Quam ferus ipse suo perit mactatus in antro
 Protinus inclusæ Cacus ab ore bovis.
 Quam, qui dona tulit Leræo tincta veneno,
 Euboicasque suo sanguine tinxit aquas.
 Vel de præcipiti venias in Tartara saxo,
 Ut qui Socraticum de nece legit opus.
 Ut qui Thesææ fallacia vela carinæ
 Vidit; ut Iliacæ missus ab arce puer.
 Ut teneri nutrix, eadem matertera Bacchi;
 Ut cui causa necis serra reperta fuit.
 Lydia se scopulis ut virgo misit ab altis,
 Dixerat invito quæ mala verba deo.
 Fortæ tibi occurrat patrio popularis in arvo,
 Sitque Phylacææ causa lævna necis.
 Quique Lyeurgiden letavit ab arbore natum,
 Idmonaque audacem, te quoque rumpat aper,
 Isque vel exanimis faciat tibi vulnus: ut illi
 Ora super fixi quem cecidere suis.
 Atque idem similis pinus quem morte premit:
 Venator Phryx & sis Berecyniades.
 Si tua contigerit Minoas puppis arenas:
 Te Cotycræum Cressia turba putet.
 Lapsuramque domum subeas, ut sanguis Alevæ,
 Stella Leoprepidæ cùm fuit aqua viro.
 Utque vel Eventus torrenti flumine mersus
 Nomina des rapidæ, vel Tyberinus, aquæ,
 Astacidæque modo desisa cadaverè truco,
 Digna feris, hominis sit caput esca tuum,

Quoque ferunt Broteam fecisse cupidine mortis,
 Des tua succensæ membra cremanda pyræ.
 Inclususque necem caves patiaris, ut ille
 Non profecturæ conditor historix:
 Utque repertori nocuit pugnacis lambi,
 Sic sit in exitum lingua proterva tuum.
 Utque parum stabili qui carmine læsit Athenas,
 Invisus pereas deficiente cibo.
 Utve lyræ vates fertur periisse severæ;
 Causa sit exiti dextera læsa tui.
 Utque Agamemnonio vulnus dedit anguis Orestæ,
 Tu quoque de morsu virus habente cadas.
 Sic tibi conjugii non prima novissima vitæ.
 Eupolis hoc periit, & nova nupta modo.
 Utque cothurnatum cecidisse Lycophrona narrant:
 Hæreat in fibris fixa sagitta tuis.
 Aut læcet in silvis manibus spargere tuorum:
 Sparsus ut est Thebis angue creatus avo,
 Perque feros montes tauro rapiente traharis:
 Ut tracta est conjux imperiosa Lyci.
 Quoque suæ passa est pellex invita sorori,
 Excidat ante pedes lingua resecta tuos.
 Cognitor ut tarde læsus cognomine Myrthæ,
 Orbis in innumeris inveniat locis.
 Inque tuis opifex, vati quod fecit Achæo,
 Noxia luminibus spiçula condat apis.
 Fixus & in duris carparis viscere saxi:
 Ut cui Pyrrha sui filia fratris erat.
 Ut puer Harpagides referas exempla Thyestæ,
 Inque tui cæsus viscera patris eas.
 Trunca geras sævo mutilatis partibus ense,
 Qualia Mymeræ membra fuisse ferunt.
 Utve Syracusio præstricta fauce poëtæ,
 Sic animæ laqueo sit via clausa tuæ.

Nudave derepta pateant tua viscera pelle;
 Ut Phrygium, cuius nomina sumen habet.
 Saxificæ videas infelix ora Medusæ;
 Cephenum multos quæ dedit una neci.
 Pontniadum morsus subeas, ut Glaucus equarum;
 Inque maris salias, Glaucus ut alter, æquas.
 Utque duobus idem dictis modo nomen habenti
 Præfocent animæ Gnosis mella viam.
 Sollicitoque bibas, Anyti doctissimus olim
 Imperturbato quot bibit ore reus.
 Nec tibi si quid amas, felicius Æmone cædat,
 Utque sua Macareus, sic potiare tua.
 Vel videas, quod jam, cum flammæ cuncta tenerent,
 Hectoreus patria vidit ab arce puer.
 Sanguine probra luas, ut avo genitore creatus;
 Per facinus soror est, cui sua facta parens.
 Ossibus inque tuis teli genus hæreat illud,
 Traditur Icarii quo cecidisse gener.
 Utque loquax in equo est cilius guttur acerno,
 Sic tibi claudatur pollicis vocis iter.
 Aut ut Anaxarchus pila minuaris in alta,
 Ictaque pro solidis frugibus, ossa sonent.
 Utque patrem Psamatidis condat te Phœbus in ima
 Tartara; quod natæ fecerat ille suæ.
 Inque tuos ea pestis eat, quam dextera Choræbi
 Vicit, opem miseris Argolicisque tulit.
 Utque nepos Æthrx, Veneris periturus ob iram,
 Exsul ab attonitis excutiaris equis.
 Propter opes magnoas ut perdidit hospes alumnum;
 Perdat ob exiguas te tuos hospes opes.
 Utve ferunt fratres sex cum Damasichthone cætos,
 Intereat tecum sic genus omne tuum.
 Addidit ut fidicen miseris sua funera natis;
 Sic tibi sint vitæ tædia justa tuæ.

Urve soror Pelopis saxo dureris oborto;
 Et læsus lingua Battus ab ipse sua.
 Aëra si misso vacuum jaculabere disco;
 Quo puer Oebalides ictus ab orbe cadas.
 Si qua per alternos pulsabitur unda lacertos,
 Omnis Abydena sit tibi pejor aqua.
 Comicus ut mediis petiit, dum nabat, in undis,
 Et tua sic Srygius strangulet ora liquor.
 Aut ubi ventosum superaris naufragus æquor,
 Contacta pereas, ut Palinurus, humo.
 Urque cothurnatum vatem tutela Dianæ,
 Dilaniet vigilum te quoque turba canum.
 Aut ut Trinacrius salias super ora Gigantis,
 Plurima qua flammæ Sicaniis Ætæna vomit.
 Diripiantque tuos insanis unguibus artus
 Strimonæ matres, Orpheon esse rata.
 Natus ut Althææ flammis absentibus arsit,
 Sic tuus ardescat stipitis igne rogas.
 Ut nova Phasiaca compressa esse nupta corona,
 Urque pater nuptæ cumque parente domus:
 Ut cruor Herculeos abiit diffusus in artus;
 Corpora pestiferum sic tua virus edat.
 Qua sua Pentheiden proles est ulta Lycurgum,
 Hæc maneat teli te quoque plaga novi.
 Urque nillo robur deducere fissile tentes,
 Nec possis captas inde referre manus.
 Muneribusque tuis lædaris, ut Icarus, in quem
 Intulit armatas ebria turba manus.
 Quoque dolore necis patriæ pia filia fecit,
 Vincula per laquei fac tibi guttur eant.
 Ostrictusque famem patiaris limine tecti,
 Ut legem pœnæ cui dedit ipsa parens,
 Illius exemplo violes simulacra Dianæ,
 Aulidis à portu qui leve vertit iter.

Naupliadæve modo ficto pro crimine pœnas
 Morde luas; nec te non meruisse iuver.
 Ethallon vita spoliavit ut Ibsidi hospes,
 Quem memor à sacris nunc quoque pellit Ion:
 Urque Melanthea tenebris à cæde latentem
 Prodidit officio luminis orba parens.
 Sic tua conjectis fodiantur pectora telis:
 Sic precor auxiliis impediare tuis.
 Qualis equos pacto, quos fortis agebat Achilles,
 Acta Phrygi timido est; nox tibi talis est.
 Nec tu quam Rhesus somno meliore fruaris,
 Quam comites Rhesi, tum necis, antè viæ;
 Ut quos cum Rutulo morti Rhamnète dederunt
 Impiger Hyrtacides, Hyrtacidæque comes.
 Cliniadæque modo circumdatus ignibus atris,
 Membra feras Stygiæ semicremata rati.
 Urve Remo muros auso transire recentes,
 Noxia sint capiti rustica tela tuo.
 Denique Sarmaticas inter Geticasque sagittas,
 His precor ut vivas, & moriære locis.
 Hæc tibi tantisper subito sint missa libello;
 Immemores ne nos esse querere tui.
 Pauca quidem, fateor, sed di dent plura rogatis,
 Multiplacentque suo vota favore mea.
 Postmodo plura leges, & nomen habentia verum;
 Et pede quo debent accia bella geri.

INCERTI AUCTORIS
CONSOLATIO AD LIVIAM
AUGUSTAM DE MORTE
DRUSI NERONIS, FILII EJUS,
QUI GERMANIA
MORBO PERIIT.

Visa diu felix mater modo dicta Neronum.

Jam tibi dimidium nominis hujus abest.

Jam legis in Drusum miserabile, Livia, carmen.

Unum, qui dicat jam tibi mater, habes.

Nec tua te pietas distendit amore duorum:

Nec posito filii nomine, dicis uter?

Et quisquam leges audent tibi dicere flendi?

Et quisquam lacrymas temperat ore tuas?

Hei mihi, quam facile est (quamvis hoc contigit omnes)

Alterius luctu fortia verba loqui!

Scilicet exiguo percussa es fulminis ictu;

Fortior ut possis cladibus esse tuis?

Occidit exemplum juvenis venerabile morum:

Maximus ille armis, maximus ille toga.

Ille modò eripuit latebrosas hostibus Alpes,

Et titulum belli dux duce fratre tulit.

Ille genus Suevos acre, indomitosque Sicambros

Contudit, inque fugam barbara terga dedit.

Ignotumque tibi meruit, Romane, triumphum,

Pertulit in terras imperiumque novas

Solvere vota Jovi fatorum ignata tuorum

Mater, & armiferæ solvere vota dæ;

Gradivumque patrem donis implere parabas,

Et quoscumque coli est usque piunque deo;

Maternaque sacros agitabas mente triumphos;

Forsitan & curæ jam tibi curus erat.

Funera pro sacris tibi sunt ducenda triumphis;

Et tumulus Drusum pro Jovis arce manet.

Fingebas, redacem, præceptaque mente fovebas

Gaudia, & ante oculos jam tibi victor erat.

Jam veniet: jam me gratantem turba videbit:

Jam mihi pro Druso dona ferenda meo.

Obvia progrediar, felixque per oppidi dicar,

Collaque & os oculosque illius ore premam.

Talis erit: sic occurret: sic oscula junget:

Hoc mihi narrabit: sic prior ipsa loquere,

Gaudia magna foves: spem pone miserrima falsam,

Desine de Druso læta referre tuo.

Cæsaris illud opus, veluti pars altera vestri,

Occidit: indignas, Livia, solve comas.

Quid tibi nunc mores prosunt, actumque pudice

Omne ævum, & tanto tam placuisse viro?

Quicque pudicitia tantum inviolata bonorum,

Ultima sit laudes inter ut illa tuas?

Quid tenuisse animum contra sua sæcula sectum,

Altius & vitilis exseruisse caput?

Nec nocuisse ulli, & fortunam habuisse nocenti?

Nec quamquam nervos estimuisse tuos?

Nec vires errasse tuas campoque feroque,

Quamque libet citra constituisse domum?

Nempè per hos etiam fortunæ injuria mores

Regnat, & incerta est hic quoque nixa rota:

Hic quoque sentitur, ne quid non improba carpat,

Sævit; & injuratum jus sibi ubique facit.

Scilicet immunis si luctus una fuisset

Livia; fortunæ regna minora forent;
 Quid si non habitu sic se gessisset in omni,
 Ut sua non essent invidiosa bona?
 Cæsaris adde domum, quæ certè funeris expers
 Debit humanis altior esse malis.
 Ille vigil, summa sacer ille locatus in arce,
 Res hominum ex tuto cernere dignus erat:
 Nec fieri ipse suis, nec quemquam flere suorum,
 Nec quæ nos patimur vulgus, & ipse pati.
 Vidimus erepta merentem stirpe sororis,
 Luctus ut in Druso publicus ille fuit.
 Condidit Agrippa, quo te, Marcelle, sepulcros,
 Et cepit generos jam locus ille duos.
 Vix posito Agrippa tumuli bene janua clausa est:
 Perficit officium fœderis ecce soror.
 Ecce, ter ante datis, jactura novissima Drusus,
 A magno lacrymis Cæsare quartus habet.
 Claudite jam, Parcæ nimium reserata sepulchra;
 Claudite: plus justo jam domus ista patet.
 Cedit, & in cassum tua nomina, Druse, levantur,
 Ultima ait fati hæc summa querela tui.
 Iste potest implere dolor vel sæcula tota,
 Et magni luctus obtinuisse locum.
 Multi in te amissit, nec tu tot verba bonorum,
 Omnis cui virtus contigit, unus eras.
 Nec genitrice tua fecundior ulla parentum:
 Tot bona per partus quæ dedit una duos.
 Heu! par illud ubi est, totidem virtutibus æquam?
 Et concors pietas? nec dubitatus amor?
 Vidimus attonitum fraterna morte Neroneum.
 Pallida promissa flere per ora coma,
 Dissimulemque sui vultu proſtente dolorem.
 Hei mihi quàm tota luctus id orbe fuit!
 Tu tamen extremo morituram tempore fratrem

Vidisti; lacrimas vidit & ille tuas.
 Affligue suis moriens tua pectora sensit,
 Et tenuit vultu lumina fixa tuo.
 Lumina cærulea jam jamque natantia morte,
 Lumina fraternas jam subitura manus.
 At miseranda patens, suprema neque oscula fixit,
 Frigida nec movit membra tremente sinu.
 Non animam appposito fugientem excepit hiatu,
 Nec traxit cæcas per tua membra comas.
 Raptus es, absentem, dum te fera bella morantur;
 Utilior patriæ quàm tibi, Druse, tuz.
 Liquitur: ut quondam, Zephyris, & solibus lectæ
 Solvuntur teneræ, verè repente, nives.
 Te queritur, casusque malos, irrisaque tales,
 Accusatque annos, ut diuturna, suos,
 Talis in umbrosis, mitis nunc denique silyis
 Desset Treſcium Doullas ales Iryn:
 Alcyonum tales ventosa per æquora questus
 Ad surdas tenui voce sonantur aquas.
 Sic plumosa novis plangentis pectora pennis;
 Oeniden subitæ concinuisit aves,
 Sic flevit Clymene: sic & Cymeneides altæ,
 Cum juvenis patris excidit ictus equis.
 Congelat interdum lacrimas, duratque, tenetque,
 Suspensasque oculis fortior ictus agit.
 Erumpunt, iterumque gravat, gremiumque, sinusque,
 Effusæ gravidis uberibusque genis.
 In vires abiit flendi mora, plenior unda
 Defluit, exigua si qua retenta mora.
 Tandem ubi per lacrimas licuit, sic flebilis orsa est,
 Singultu medios impediende sonos:
 Nate, brevis fructus, duplicis soris altera partus,
 Gloria confectæ, nate, parentis, ubi es?
 Sed neque jam duplicis, nec jam soris altera partus,

Gloria confectæ nunc quoque matris, ubi es?
Heu modò tantus ubi es? tumulo portaris, & igni.

Hæc sunt la reditus dona paranda tuos.
Siccine digous eras oculis occurrere matris?

Sic ego te reducem digna videre sul?

Cæsaris uicri si ulla dicere fas est:

Jam dubito magnos an teat esse deos?

Nam quid ego admisi? quæ non ego numina cultu,

Quos ego non potui demeruisse deos?

Hic pietatis honos? artus amplector inanes:

Et vocat hus ipsos flamma, togusque suns.

Tene ego sustineo positum scelerata videre?

Tene meæ poterunt ungere nate manûs?

Nunc ego te infelix summum teneoque, tuorque,

Affigoque manus? oraue ad ora fero?

Nunc ptimum adspiceris consul, victorique parenti?

Sic mihi, sic miseræ nomina tanta refers?

Quo primum vidi, fasces in funere vidi,

Et vidi eversos, indiciumque mali.

Quis credat, matri lux hæc carissima venit,

Qua natum in summo vidit honore suum.

Jamne ego non felix? jam pars mihi raptâ Neronum

Materui ceber nomine Drusus avi?

Jamne meus non est, nec me facit ille parentem?

Jamne sul Drusi mater? & ipse fuit?

Nec cum victorem referatur adesse Neronem,

Dicere jam potero, major, an alter, adest?

Ultima contigitus: jus matris habemus ab uno.

Unus est miuus quod tamen orba negor,

Me miseram, extinuit, frigusque per ossa cucurrit.

Nil ego jam possum certâ vocare meum.

Hic meus ecce fuit: jubet hic de fratre vereti.

Omnia jam metuo: fortior antè fui.

Sospite tē saltem moriar, Nero: tu mea condas

Lumina, & excipias hæc animam ore pio.
Atque utinam Drusi manus altera & altera fratris

Formarent oculos comprimerentque meos!

Quod licet, hoc certè, tumulo ponemur in uno,

Druse: neque ad veteres conditus ibis avos.

Miscebor cinerique cinis, atque ossibus ossa.

Hanc lucem celeri turbine Parca near.

Hæc & plura refert: lacrymæ sua verba sequuntur,

Oraue nequicquam per modò quæsta fluunt.

Quin etiam corpus matri vix virque remissum,

Exequiis caruit Livia penè suis.

Quippe duccem arsuris exercitus omnis in armis

Inter quæque ruit ponere certus erat.

Abstulit invictis corpus venerabile frater,

Et Drusum prunæ, quod licuitque, dedit.

Funera ducuntur Romana per oppida Drusi;

Heu facinus! per quæ victor iurus erat!

Per quæ deletis Rhætorum venerat armis.

Hei mihi quàm dispar huic fuit illud iter!

Consuluit fractis matrem fascibus urbem.

Quid faceret victus, sic ubi victor mit?

Mæsta domus plangore sonat: cui figere lætus

Parca suo dominus voverat arma manu.

Urbs gemit, & vultum miserabilis induit unum.

Gentibus adversis forma sit illa precor.

Incerti clauduntque domos, strepirantque per urbem:

Hic illic pavidi clamque palmique dolent.

Jura silent, mutæque tacent sine vindice leges:

Adspicitur toto purpura nulla foro.

Dique latent templis: neque iniqua ad funera vultus

Præbeat: nec poscunt thura fœcunda rogo.

Obscuros delubra tenent: pudet ora colentum

Adspicere, invidiæ, quam meruere, metu.

Atque aliquis de plebe plus pro paupere nato

Sustulerat timidas sidera ad alta manus:
 Jamque precaturus. Quid ego jam credulus, inquit,
 Suscipiam in nullos irrita vota deos?
 Livia, non illos pro Druso, Livia, movit,
 Nos erimus magno maxima cura Jovi?
 Dixit, & iratus vota in suscepta reliquit:
 Doravitque animam, destituitque preces.
 Obvia turba ruit: lacrimisque rigantibus ora
 Consulis erepti publica damna refert.
 Omnibus idem oculi; par est concordia flendi,
 Funeris esse quibus adsumus omnis eques.
 Omnis adeit ætas, moerent juvenesque, senesque,
 Ausoniae matres, Ausoniaeque nurus.
 Auctorisque sui præfertur imagine mœsta,
 Quæ victria templis debita laurus erat.
 Cernat onus lectus generosa subire juventus;
 Et studet officio sedula colla dare.
 Et voce & lacrimis laudasti, Cæsar, alumnum
 Tristia tam mediis ramperet orsa dolor.
 Tu lethum optasti, dis adversantibus omen,
 Par tibi: si sinerent te tua fata mori.
 Sed tibi: debetur cælum: te fulmine pollens
 Accipiet cupidi regia magna Jovis.
 Quid petiit? vult ille tibi ut sua facta placerent,
 Magnæque laudatus præmia mortis habet.
 Armataeque rogam celebrant de more cohortes:
 Et pedes exsequiis reddit, equeque, duci.
 Te clamore vocant iterum iterumque supremo,
 At vox adversis collibus lecta redit.
 Ipse pater flavus Tyberinus adhorruit undis:
 Sustulit e medio nubilus amne caput.
 Tum salice implexum, muscoque, & arundine crinem,
 Cæruleum magna legit ab ore manu.
 Uberibusque oculis lacrimarum lumina misit.

Vix capit adjectas alveus altus aquas.
 Jamque rogi flammam extinguere fluminis ictu,
 Corpus & intactum tollere, certus erat.
 Sustentabat aquas, cursusque inhibebat equorum,
 Ut posset toto proluere amne rogam.
 Sed Mavors templo vicinus, & accola campi,
 Tot dixit siccis verba nec ipse genis.
 Quamquam amnes decet ira, tamen, Tyberine,
 quiescas:
 Non tibi: non ullis vincere fata datur.
 Iste meus perii: periiitque arma inter, & enses:
 Et dux pro patria; funere causa latet.
 Quod potui tribuisse, dedi: victoria parta est.
 Auctor abit operis, sed tamen exstat opus.
 Quondam ego tentavi Clothoë, duasque sorores,
 Pollice quæ certo pensa severa trahunt,
 Ut Remus liadæ, & frater conditor urbis
 Effugerent aliqua stagna profunda via.
 De tribus una mihi, partem accipe, quæ datur,
 inquit,
 Muneris ex istis, quod petis, alter erit.
 Hic tibi, mox Veneri Cæsar, promissus uterque.
 Hos debet solos Martia Roma deos.
 Sic cecinere dex: nec tu, Tyberine repugna
 Irrita, nec flammam amne morare tuo;
 Nec juvenis positi supremos destrue honores.
 Vade age, & admissis labere pronus aquis.
 Pater: & in longum spatiosas explicat undas,
 Structaque pendenti pumice tecta subit.
 Flamma diu cunctata caput contingere sanctum,
 Erravit posito lenta sub usque toro.
 Tandem uti complexa est sylvas, alimenta que sumpsit,
 Æthera subjectis lambit & astra comis.
 Qualis in Herculeæ colluxit collibus Oeta,

Cum sunt imposito membra cremata deo.
 Uritur heu decor ille viri, generosaque forma,
 Et facilis vultus, nititur ille vigor.
 Victricesque manus, facundaque principia ora,
 Pectoraque ingenii magna, capaxque domus.
 Spes quoque multorum flammis uruntur in isdem.
 Iste rogas misera viscera matris habet.
 Facta ducis vivent, operosaque gloria rerum.
 Hæc manet, hæc avidos effugit una rogos.
 Pars erit historia, totque legetur in ævo:
 Sequæ opus ingenii, carminibusque dabit.
 Stabis & in nostris tituli speciosus honore,
 Causaque dicemur nos tibi, Druse, necis.
 At tibi jus veniæ superest, Germania nullum.
 Postmodo tu pœnas, barbare, morte dabis.
 Adspiciam regum liventia colla catenis,
 Duraque per sævas vincula nexa manus:
 Et tandem trepidos vultus, inque illa ferocum
 Invidis lacrymas decidere ora genis.
 Spiritus ille minax, & Drusi morte superbus,
 Carnifici in mæsto carcere dandus erit.
 Contistam, lætisque oculis, lætusque videbo
 Strata per obscenas corpora nuda vias.
 Hunc Aurora dignæ spectacula tanta ferentem
 Quam pignum croceis roscida portet equis.
 Adice Lætos concordia sidera fratres,
 Templaque Romano conspicienda foro.
 Quam parvo numeros implevit principis ævo,
 In patriam meritis occubuitque senex!
 Nec sua conspiciet (miserum me!) numeræ Drusus:
 Nec sua præ templi nominæ fronte leget.
 Sæpè Nero in lacrymas summissa voce loquetur,
 Cur adeò fratres, heu sine fratre, deos?
 Certus eras numquam, nisi victor, Druse, revertit:

Hæc te debuerant tempora: victor eras.
 Consule nos, duce nos, duce jam victore caremus:
 Invenit tota mœror in urbe locum.
 At comitum squalent immixtis ora capillis,
 Infelix, Druso, sed pia turba, suo.
 Quorum aliquis tendens in te sua brachia dixit,
 Cur sine me? cur sic incomitatus abis?
 Quid referam de te dignissima conjugæ Druso,
 Atque eandem Drusi digna parente nurus?
 Par bene compositum, juvenum fortissimus alter,
 Altera jam forti mutua cura viro.
 Fœmina tu princeps: tu filia Cesaris illi,
 Nec minor est magni conjugæ visa Jovis.
 Tu concessus amor, tu solus & ultimus illi,
 Tu requies fesso grata laboris eras.
 Te moriens per verba novissima questus abesses!
 Et mota in nomen frigidæ lingua tuum.
 Infelix recipis non quem promiserat ipse:
 Nec qui missus erat, nec tuus ille redit.
 Nec tibi deletos poterit narrare Sicambros,
 Ensisibus & Suevos terga dedisse suis.
 Fluminaque, & montes, & nomina magna locorum:
 Et si quid miri vidit in orbe novo:
 Frigidus ille tibi, corpusque referunt ianæ:
 Quemque premat sine re, sternitur ecce torus.
 Quo raperis, laniata comas, similisque furenti?
 Quo ruis? attonita quid petis ora manu?
 Hæc fuit Andromache, cum vir relegatus ad axes
 Terruit admissos sanguinolentus equos.
 Hæc fuit Evadne, tunc cum ferianda coruscis
 Fulminibus Capaneus impavida ora dedit.
 Quid mortem tibi mœsta rogas? amplexaque natos
 Pignora de Druso sola relicta tenes?
 Et modò per somnos agitaris imagine falsa,

Teque tuo Drusum credis habere sinu?
 Et subito tentasque manu, sperasque receptum,
 Quæris & in vacui parte priori tori?
 Ille pio, si non temere hæc creduntur, in arvo
 Inter honoratos excipientur avos:
 Magnaque maternis majoribus, æqua paternis
 Gloria, quadrijugis aureus ibit equis:
 Regaliq; habitu, curruq; superbus eburno,
 Fronde triumphali tempora victus erit.
 Accipient juvenem Germanica signa ferentem
 Consulis imperio, conspicuumq; decus.
 Gaudehantque suæ merito cognominæ gentis:
 Quod solum domito victor ab hoste tulit.
 Vis credent tantum rerum cepisse tot annos.
 Magna viri latum querere facta locum.
 Hæc ipsum sublime ferent hæc, optima mater,
 Debuerant luctus attenuare tuos.
 Fœmina digna illis, quos aurea condidit ætas,
 Principibus natis, principe digna viro.
 Quid decet Drusi matrem, matremq; Nerosis;
 Adspice, quo surgas adspice mane toro.
 Non eadem vulgusque decet & lumina rerum.
 Est quod præcipuum debeat ista Domus.
 Imposuit te alto fortuna, locumq; teneri
 Jussit honoratum: Livia, perfer onus.
 Ad te oculos, auresque trahis; tua notamus:
 Nec vox missa potest principis ore tegi.
 Alta mane, supraque tuos exurge dolores,
 Infragilemque animum, quo potes, usque tene.
 An melius per te virtutum exempla petemus,
 Quàm si Romanæ principis edis opus?
 Fata manent omneis expectat avarus
 Portitor: & turbe vix satis una ratis.
 Tendimus hac omnes: metam properamus ad unam:

Omnia sub leges mors vocat atra suas.
 Ecce necem intentam cælo, terraque, fretoque,
 Casurum triplex vaticinatur opus.
 I nunc, & rebus tanta impendente ruina,
 In te solam oculos & tua damna refer.
 Maximus ille quidem, juvenum spes publica, vixit,
 Et qua natus erat, gloria summa domus.
 Sed mortalis erat nec tu secura fuisti,
 Fortia progenie bella gerente tua.
 Vita data est utenda: data est sine fenore nobis
 Mutua, nec certa persolvenda die.
 Fortuna arbitraris tempus dispensat ubique.
 Illa rapit juvenes: surtulit illa senæ,
 Quaque ruit, furibunda ruit, totumque per orbem
 Fulminat, & cæcis cæca triumphat equis.
 Regna deæ immittis parce iritate querendo:
 Sollicitare animos parce potentia heræ.
 Quæ tamen hoc uno testis tibi tempore venit,
 Sæpe eadem rebus favit amica tuis.
 Nata quod es altè, quod fetibus aucta duobus:
 Quodque etiam magno consociata Jovi;
 Quod semper domito rediit tibi Cæsar ab orbe,
 Gessit & invicta prospera bella manu:
 Quod spes implerunt maternaque vota Nerones,
 Quod pulsus toties hostis utroque duce:
 Rhenus, & Alpinae valles, & sanguine nigro
 Decolor infecta testis Itargus aqua:
 Danubiusque capax, & Dacius orbe remoto
 Appullus huic hosti per breve Pontus iter:
 Armeniusque fugax, & tandem Dalmata supplex,
 Summaque dispersi: per juga Pannonii:
 Et modo Germani Romanis cognitus orbis.
 Adspice quam meritis culpa sit una minor.
 Adde quod est absens fetus; nec cernere nati

Seminæces oculos sustinere tui,
 Qui dolor & menti lenissimus induit ægræ,
 Acciperes luctus aure coacta tuos.
 Prævenitque metus per longa pericula luctum,
 Tu quibus auditi ansia mentis eras.
 Non ex præcipiti dolor in tua pectora venit,
 Sed per mollitos antè timore gradus.
 Jupiter antè dedit fati mala signa cruentis:
 Flammifera petiit cùm tria templa manu.
 Junonisque gravi nocte impavidæque Minervæ,
 Sanctæque & immensæ Cæsaris læta manus,
 Sidera quin etiam cælo fugisse feruntur,
 Lucifer & solitas destituisse vias.
 Lucifer in toto nulli comparuit orbe,
 Et venit stella non præcunte dies.
 Sideris hoc obitus terris instare monebat,
 Et mergi Stygia nobile numen aqua.
 At tu qui superes mortæ solatia matti,
 Comprecor illi ipsi conspiciare senex.
 Perque annos diturnus eas, fratrisque tuosque,
 Et vivat nato cum senæ mater anus.
 Eventura precor, deus excusare priora
 Dum volet; à Druso cætera læta dabit.
 Tu tamen ausa potes tanto indulgere dolori:
 Longius ut nollis, heu malè fortis, ali.
 Vix etiam fueras paucas vitalis in horas,
 Obrulit invita cùm tibi Cæsar opem:
 Admovitque preces, & jus immiscuit illis:
 Aridaque effusa guttura tinxit aqua.
 Nec minor est nato servandi cura parentis:
 Hic adhibet blandas nec sine jure preces.
 Conjugal, & nati meritum pervenit ad omnes:
 Conjugal, & nati, Livia suspes ope es.
 Supprime jam lacrymas: non est revocabilis istis,

Quem semel umbrifera navita liatæ tulit.
 Hecora tot fratres, tot desistere sorores,
 Et pater, & conjux Astyanaxque puer,
 Et longæva parens: tamen ille redemptus ad ignes,
 Nullaque per Stygias umbra renavit aquas.
 Contigit hoc etiam Thetidi: populator Aquilles
 Iliaca ambustus ossibus æva premit.
 Illi cæruleum Panope matertera cinem
 Solvit, & immensas flentibus auxit aquas.
 Consortesque dæx centum, longævaque magni
 Oceani conjux, Oceanusque pater.
 Et Thetis ante omnes: sed nec Thetis ipsa, neque
 omnes.
 Mutarunt avidi tristitia jura dei.
 Priscæ quid huc revoco? Marcellum Octavia flevit,
 Et flevit populo Cæsar utrumque palam.
 Sed rigidum jus est & inevitabile mortis.
 Stant rata non ulla fila tenenda manu.
 Ipse tibi emissus nebulosum litus Averni,
 Si liceat, forti verba tot ore sonet.
 Quid numeras annos? vixi maturior annis.
 Acta senem faciunt hæc numeranda tibi.
 His ævum fuit implendum, non segnibus annis,
 Hostibus evenit longa senectæ metu.
 Hoc atavi monuere mei, proavique Netones.
 Fregerunt ambo Punica bella duces.
 Hoc domus ista doce, per te mea Cæsaris alti:
 Exitus hic, mater, debuit esse meus.
 Nec meritis quinquam illa juvant: magis affuit illis,
 Mater honos, titulis nomina plena vides.
 Consul, & ignoti victor Germanicus orbis,
 (Qui fuit heu mortis publica causa!) legor.
 Cingor Appollinea victricia tempora lauro,
 Et sensi essequias funeris ipse mei.

Decursusque virum notos mihi, donaque regum,

Cunctaque per titulos oppida lecta suos.

Et quo me officio portaverit illa iuventus,

Quæ fuit ante meum tam generosa torum.

Denique laudari sacro Cæsaris ore

Et merui, lacrimas elenique deo,

Et cuiquam miserandus ero? jam comprime fletus.

Hoc ego, qui flendi sum tibi causa, rogo.

Hæc sentit Drusus, si quid modò sentit in umbra.

Nec tu de tanto crede minora viro.

Est tibi, sitque precor, multorum filius instar,

Parsque tui partus sit tibi salva prior.

Est conjux tutela hominum: quo sospite vestram,

Livia, funestam dedecet esse domum.

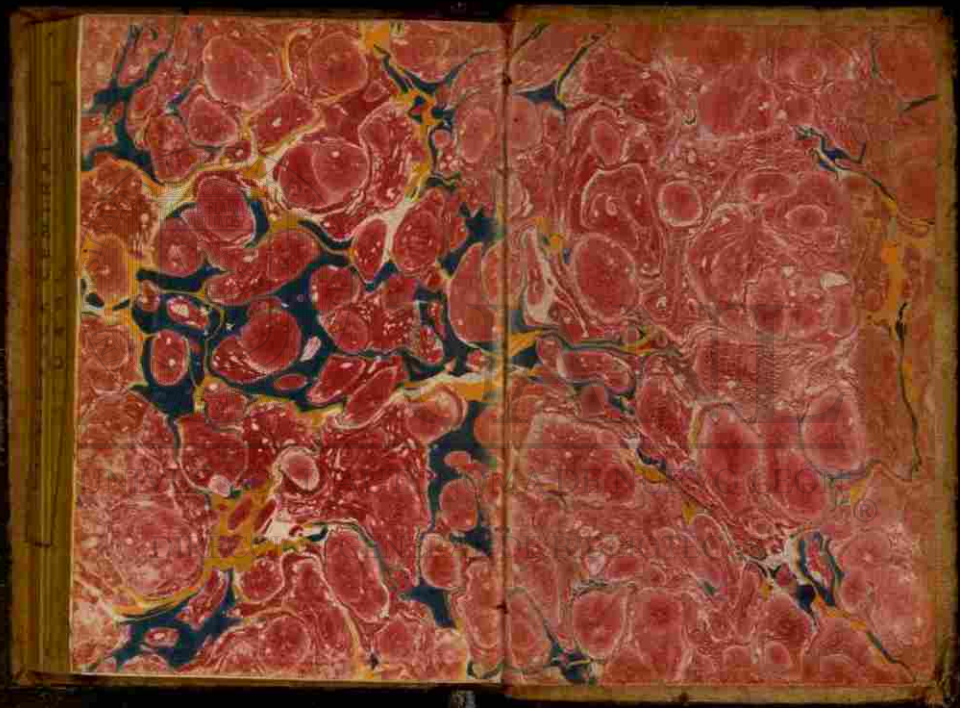
FINIS.

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN

DIRECCIÓN GENERAL DE BIBLIOTECAS

The image shows the front cover of an antique book. The cover is decorated with a traditional marbled paper pattern, featuring intricate, swirling, and branching designs in shades of brown, tan, and cream. The marbling has a dense, organic texture. On the right side of the cover, there is a white rectangular library label. The label is partially obscured by a dark binding strip at the top and bottom. The text on the label is printed in a serif font. The visible words are "NUEV" on the top line and "LIOTEC" on the bottom line. Above the top line, there is a small, stylized logo or symbol. The book's spine is visible on the right edge, showing some wear and the binding structure.

NUEV
LIOTEC